

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”**

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ОРЕХОВА ВАЛЕНТИНА ВОЛОДИМИРІВНА

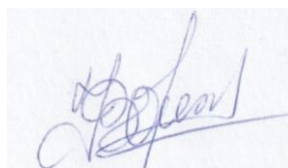
УДК 378.147:[373.3.011.3-051:78]:004.032.6

**ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ**

013 – Початкова освіта
01 – Освіта / Педагогіка

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

В. В. Орехова

Науковий керівник: **Гаврілова Людмила Гаврилівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”

Слов'янськ – 2020

АНОТАЦІЯ

Орехова В. В. Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 013 Початкова освіта. – ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, Слов’янськ, 2020.

У дисертаційній роботі на основі аналізу вітчизняного та зарубіжного науково-теоретичного і практичного досвіду здійснено теоретичне узагальнення та наукове розв’язання проблеми формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: *вперше* до вітчизняного наукового обігу введено поняття „трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва” у складі їхньої професійної компетентності як здатності використовувати, редагувати й створювати трансмедійні мистецькі освітні ресурси; визначено науково-методологічне підґрунтя, сутність та структуру вказаної дефініції; обґрунтовано педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, серед яких: надання майбутнім фахівцям знань у сфері трансмедійної технології; формування й розвиток умінь і навичок у майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання; спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів; *уточнено* понятійно-категоріальний апарат, зокрема поняття „нові медіа”, „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, „конвергентність”, теоретичні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах розбудови Нової української школи; *удосконалено* форми

і методи навчальної діяльності в закладах вищої педагогічної освіти в контексті завдань формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів; *набули подальшого розвитку* теорія та методика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах інформатизації освіти.

Практичне значення дослідження визначено вдосконаленням змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, передусім реалізацією педагогічних умов формування їхньої трансмедійної компетентності; розробленням навчально-методичного забезпечення, до якого увійшли: навчально-методичний комплекс дисципліни – спецкурсу „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи”, підтриманого відповідним дистанційним курсом в середовищі Google Classroom; методичні матеріали до проведення практичних занять, інструктивні матеріали до самостійної роботи з курсу; методичні рекомендації до роботи в мультимедійному середовищі.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових розвідок довів, що трансмедійна технологія лише починає використовуватись педагогами для підвищення ефективності освітнього процесу, до того ж майже відсутній досвід впровадження цієї технології в професійну підготовку вчителів музичного мистецтва. Занурення в науково-теоретичні аспекти трансмедіа дозволило надати власне розуміння трансмедійної технології, як такої, що *відображає спосіб розкриття певної теми (історії, наративу) шляхом поширення інформації різними медіаформами на різних медіаплатформах із урахуванням переведення інформаційних даних із однієї знакової системи в іншу*. Ми тлумачимо *трансмедійність в мистецтві як технологію, що побудована на основі концептуальних законів конвергентності, принципів синергії, поліфонії, симультанності, інтермедіальності, інтерактивності та глибинності, реалізується в мультиплатформному продукті і має на меті занурення в глибинний світ мистецтва*. Вважаємо доречним використання похідних понять: трансмедійний проєкт, трансмедійний

освітній продукт та ін. Отже, трансмедійна технологія є складною системою поєднання різних мов (цифрових і нецифрових; вербальних і невербальних) і медіаформатів (відео, комікси, ігри, книги тощо), вона забезпечує взаємодію традиційних медіа з сучасними цифровими медіатехнологіями.

Трансмедійну компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи визначено як *один із складників їхньої професійної компетентності, педагогічне явище, що нерозривно пов'язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти та особливостями трансмедійної діяльності, здатність через реалізацію особливих технологічних принципів поєднувати цифрові технології із традиційними освітніми формами й методами*. Методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва складають підходи: *компетентнісний*, спрямований на досягнення освітнього результату у вигляді ефективного використання трансмедійної технології в професійній музично-педагогічній діяльності, *аксіологічний*, як шлях пізнання цінностей мистецтва в аспекті загальнолюдських духовних цінностей з метою спрямування трансмедійних мистецьких проєктів у площину ціннісних орієнтацій; *культурологічний* у сукупності культурних компонентів (педагогічна культура, мистецько-виконавська культура, комунікативна культура тощо), що сприяє формуванню висококультурної особистості, здатної до створення якісного трансмедійного освітнього мистецько-творчого продукту; *холістичний*, що висуває ідею „цілісного Всесвіту”, побудованого на рівновазі, причетності кожного і зв'язках усіх з усіма, спрямованого на гармонійний (емоційний, фізичний, естетичний, духовний) розвиток особистості; *міждисциплінарний*, як стратегія модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на підґрунті інтеграції різногалузевих наук, зокрема педагогіки, мистецтвознавства, інформатики та спеціалізованих мистецьких дисциплін (музики, образотворчого мистецтва тощо); *системно-діяльнісний*, що забезпечує активний пізнавальний процес із системним розвитком умінь і

навичок застосування трансмедійної технології на різних етапах професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Процес формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи передбачає дотримання низки принципів (інтегративності, інтерактивності, активації творчої ініціативи, змішаного навчання, цілісності трансмедійного продукту, адаптивності), специфічних для музично-педагогічної освіти в умовах інформатизації та обумовлених особливостями технології трансмедіа.

У структурі трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи виокремлено когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний компоненти. Визначено критерії та показники трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів: *знансєвий* (з показниками: знання ключових понять та принципів технології трансмедіа, хмарних технологій та принципів змішаного навчання, особливостей використання ІК-технологій в мистецькій освіті), *операційно-праксеологічний* (з показниками: інформаційно-аналітичні уміння добирати, аналізувати, критично оцінювати інформаційний контент; операційно-технологічні навички володіння сучасними цифровими технологіями, вміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows, хмарними сервісами тощо; творчо-виконавські мистецькі навички) та *оцінно-рефлексивний* (з показниками: вмотивованість та зацікавленість у використанні трансмедійної технології, готовність співпрацювати в команді для створення трансмедійних проєктів, готовність до постійного самовдосконалення і саморозвитку, оцінка та рефлексія власної діяльності). Визначено й описано рівні сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва – початковий, базовий, поглиблений, творчий. Обрано діагностичний інструментарій для вимірювання досліджуваного педагогічного явища (комп'ютерне тестування, опитування, спостереження, виконання творчих завдань).

На підставі розробленої критеріально-рівневої бази та діагностичних методів встановлено й проаналізовано вихідний рівень сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Засвідчено, що більшість респондентів на констатувальному етапі педагогічного експерименту мали початковий та базовий рівні трансмедійної компетентності за всіма визначеними критеріями.

Розроблено педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, реалізація яких відбувалась в ході формувального етапу педагогічного експерименту. Перша педагогічна умова (*надання майбутнім фахівцям знань у сфері трансмедійної технології*) мала навчально-методичне забезпечення у вигляді розробленого спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”, основні теми якого („Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Визначення принципів трансмедійності”, „Сучасні ІКТ-технології в мистецькій освіті. Способи реалізації трансмедійної діяльності засобами ІКТ-технологій”, „Хмарні технології в трансмедійному просторі. Реалізація трансмедійної технології засобами Google Classroom”, „Освітня технологія змішаного навчання як необхідна умова реалізації трансмедійної технології на уроках музичного мистецтва”) були спрямовані на занурення майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи у трансмедійний освітній простір, усвідомлення складних теоретичних аспектів технології трансмедіа.

Реалізація другої педагогічної умови (*формування й розвиток умінь і навичок у майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання*) відбувалась на основі створення й редагування трансмедійного контенту та опрацюванням відповідних комп’ютерних програм і сервісів. Під час виконання практичних та самостійних завдань в курсі „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” студенти опрацьовували онлайн-сервіси для створення цифрового сторітеллінгу, інтерактивних плакатів, презентацій з

мультимедійним контентом, використовували технологічні прийоми „Сорбонка”, „Екран”, „Гаряча точка”, „Лупа” та ін., які відповідають принципам інтерактивності та гейміфікації й характеризують технологію трансмедіа. Матеріали спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” було розміщено в GoogleClassroom, освітній процес відбувався на основі ротаційної моделі змішаного навчання, що гнучко поєднує аудиторні заняття із дистанційним навчанням, особисту взаємодію викладача зі здобувачами з цифровою комунікацією.

З метою реалізації третьої педагогічної умови (*спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів*) студентів експериментальної групи було залучено до участі в трансмедійному проєкті, що забезпечило відпрацювання трансмедійних умінь і навичок та активізацію творчих проявів майбутніх учителів музичного мистецтва. Тематика проєктів („Життєвий і творчий шлях П. І. Чайковського”, „Українські народні інструменти”, „Життєвий і творчий шлях Л. Бетховена”, „Фонтани, що співають” та ін.) повністю відповідала змісту програмового матеріалу з музичного мистецтва інтегрованого курсу „Мистецтво” в початкових класах Нової української школи.

Аналіз результатів діагностичних зрізів на контрольному етапі дослідження дозволив виявити позитивну динаміку рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, які брали участь в експериментальній роботі, на відміну від кількісних показників студентів контрольної групи. Перевірка отриманих результатів методами математичної статистики підтвердила ефективність розроблених педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Основні положення, результати й висновки дисертаційної роботи можуть бути використані викладачами мистецьких дисциплін вищих навчальних закладів, учителями-практиками, науковцями для подальшого

обґрунтування теоретичних і методичних засад формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах цифровізації освіти, для створення цифрових (трансмедійних) освітніх ресурсів та впровадження їх у практику професійного розвитку майбутніх музикантів-педагогів; у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки вчителів та викладачів дисциплін освітньої галузі „Мистецтво”; у самоосвітній діяльності майбутніх музикантів.

Ключові слова: *трансмедіа, трансмедійна технологія, трансмедійна компетентність, трансмедійний проєкт, професійна компетентність, мистецька освіта, майбутні вчителі музичного мистецтва початкової школи, педагогічні умови формування трансмедійної компетентності.*

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Орєхова В. В., Гаврілова Л. Г. Структура мистецтвознавчої компетентності майбутніх учителів музики початкової школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми, 2017. № 5 (69). С. 230–240. DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/230-240.

2. Орєхова В. В. Холістичний підхід у контексті методологічного аналізу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Актуальні питання мистецької педагогіки: зб. наук. праць*. Хмельницький, 2018. Вип. 7. С. 57–64. URL:<http://armp.kgpa.km.ua/Files/APMP07/14.pdf>.

3. Орєхова В. В. Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2018. № 163. С. 198–202. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf>

4. Орєхова В. В. Трансмедійна технологія як сучасний освітній феномен. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 2. С. 106–110. URL:https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf.

5. Орєхова В. В. Трансмедійні навички у професійній мистецькій освіті: аналіз зарубіжного досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 5 (89). С. 57–68. DOI 10.24139/2312-5993/2019.05/057-068.

6. Орєхова В. В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2019. Вип. 176. С. 250–256. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf

Статті в зарубіжних наукових виданнях:

7. Orekhova V. V. Upowszechnianie wsrod uczniow szkol podstawowych wartosci rodzinnych. Temat: Matki na lekcjach zintegrowanego kursu „Sztuka”. *Refleksje o rodzinie. Konteksty edukacyjne I pomocowe*. 2017. Т.2. Piotrkow Trybunalski. S. 313–328.

8. Орєхова В. В. Використання інтерактивного плакату в мультимедійному середовищі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Open Access Peer-reviewed Journal Science Review*. Warsaw: RS Global. 2018. №5(12). С. 62–66. Vol. 1. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr. С. 62-66

Колективна монографія:

9. Орєхова В. В. Створення інтерактивних навчальних засобів для майбутніх учителів музики з використанням технологій мультимедіа. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: колективна*

монографія / ред. проф. Гаврілової Л. Hameln : InterGING, 2019. С. 151–166.
URL: <https://dwherold.de/onewebmedia/MonographHavrilovaFinalLight.pdf>.

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

10. Орєхова В. В., Гаврілова Л. Г. Мистецтвознавча компетентність в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музики початкової школи. *Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Суми, 23-24 лютого 2017 р.). Суми : ФОП Цьома С. П., 2017. С. 106 – 110.

11. Орєхова В. В. Родинне виховання молодших школярів на уроках інтегрованого курсу „Мистецтво” в початковій школі. *Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти: Всеукраїнська науково-практична онлайн – конференція* (м. Бердянськ, 14 вересня 2017 р.). Бердянськ, 2017. С. 276 – 280.

12. Орєхова В. В. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва засобами мультимедійних технологій *Теоретико-практичні проблеми використання математичних методів і комп’ютерно-орієнтованих технологій в освіті та науці: II Всеукраїнська науково-практична конференція* (м. Київ, 28 березня 2018р.). Київ, 2018, с. 66.

13. Орєхова В. В. Мультипедія як засіб оптимізації пізнавального інтересу до мистецтва у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців початкової школи. *Інформаційні технології – 2018: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців* (м. Київ, 17 травня 2018 р.). Київ.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 115–117.

14. Орєхова В. В. Природна духовність у холістичному підході професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів,

27–28 квітня 2018 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2018. С. 80–82.

15. Орєхова В. В. Використання технологій для створення інтерактивного навчального засобу. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій*: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (м. Слов'янськ, 04-05 жовтня 2018 р.). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2018. С. 281–284.

16. Орєхова В. В. Гейміфікація як засіб мотивації освітньої діяльності майбутніх учителів музики. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання*: збірник наукових праць Міжнародної науково-методичної конференції (м. Краматорськ, 14–15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 191–194.

17. Орєхова В. В. Конвергентність як сутнісна особливість феномену трансмедіа у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва. *Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.*: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25-26 січня 2019 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2019. Ч. 2. С. 60–63.

18. Орєхова В. В. Класифікація трансмедійних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва у зарубіжній науковій літературі. *Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи*: Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених.(м. Кривий Ріг, 16 травня 2019 р.). Кривий Ріг:ФО-П Маринченко С. В., 2019. С. 208–211.

19. Орєхова В. В. Методологічні підходи до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інформаційні технології в професійній діяльності*: Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Рівне, 30 жовтня 2019). Рівне: РВВ РДГУ, 2019. С. 37–38.

20. Орєхова В. В. Спільна Google презентація як засіб формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*(м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2019. С. 231–233.

21. Орєхова В. В. Принцип інтегративності під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Стан досягнення і перспективи інформаційних систем і технологій: XX Всеукраїнська науково-технічна конференція молодих вчених, аспірантів та студентів. Матеріали конференції. Частина I*(м. Одеса, 21–22 квітня 2020). Одеса: Видавництво ОНАХТ, 2020. С. 151–152.

22. Орєхова В. В. Культурологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 217–219.

23. Орєхова В. В. Аксіологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Перспективні напрями сучасної науки та освіти* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 – 20 травня 2020). Слов'янськ: друкарня „Папірус”, 2020. С. 223–226.

ANNOTATION

Oriekhva V. V. Developing Transmedia Competence of Future Primary School Teachers of Music Art. – The qualifying scientific manuscript retaining copyright.

Dissertation to receive the Doctor of Philosophy degree on the branch of knowledge 01 Education/Pedagogy on speciality 013 Primary education. – State Higher Educational Institution “Donbas State Pedagogical University”, Sloviansk, 2020.

In the dissertation, the theoretical generalization and scientific explanation of the issue of developing transmedia competence of future primary school teachers of music art are made, based on analysing domestic and foreign scientific and theoretical and practical experience.

The scientific novelty of the research is that, *for the first time*, the concept “transmedia competence of future primary school teachers of music art” in the content of their professional competence as the capacity to use, to edit, and to make transmedia art educational resources is introduced into the domestic scientific use; the scientific and methodological basis, the essence and the structure of the defined concept are determined; the pedagogical conditions of developing transmedia competence of future primary school teachers of music art are substantiated, they are: providing future specialists with knowledge in the sphere of transmedia technology; forming and developing future music art teachers’ skills to work in the transmedia environment under blended learning conditions; focusing on the development of future music teachers’ creativity for the effective implementation of transmedia projects; we have *specified* the conceptual-category apparatus of the research, namely “new media”, “convergence”, as well as theoretical foundations of future music art teachers’ professional training in the conditions of implementing New Ukrainian School; *we have improved* the forms and methods of learning at institutions of higher pedagogical education in the context of the objectives to develop future music art teachers’ transmedia technology; *we have further developed* the theory and methodology of future music art teachers’ professional training in the conditions of education informatisation.

The practical significance of the research is defined as the improvement of the content of future music art teachers’ professional training, first of all, the implementation of pedagogical conditions of developing their transmedia competence; the development of learning and teaching provision that includes: learning and teaching complex of the academic discipline – the special course “Technology of Transmedia in Art Education of New Ukrainian School”, which is supported by the appropriate distance course on the online learning platform

GoogleClassroom; methodological materials for conducting the practical classes, the instructional materials for independent work in the course; methodological recommendations for work in the multimedia environment.

The analysis of domestic and foreign scientific investigation proves that transmedia technology only starts to be used by educators for improving the effectiveness of the learning process. Moreover, there is no experience of implementing this technology in music art teachers' professional training.

The immersion in the scientific and theoretical aspects of transmedia allows to understand transmedia technology as the technology that reflects the way of disclosing a certain topic (story, narrative) through the dissemination of information in different media forms on different media platforms, taking into account the transfer of information data from one sign system to another. We consider *transmediality in the art as the technology that is built on the basis of conceptual laws of convergence, principles of synergy, polyphony, simultaneity, intermediality, interactivity, and depth, which is implemented in multiplatform product and is aimed at the immersion in the deep world of art.* We think that the use of derivative concepts is appropriate: transmedia project, transmedia learning product and others. Thus, transmedia technology is a complex system of combining different languages (digital and non-digital; verbal and non-verbal) and media formats (video, comics, games, books etc.), it supports the interaction of traditional media with modern digital media technologies.

Transmedia competence of future primary school teachers of music art is defined as *one of the components of their professional competence, a pedagogical phenomenon that is closely connected with the integrative tendencies of art education and features of transmedia activities, the ability to combine digital technologies with traditional educational forms and methods through implementing technological principles.* The methodological basis of developing future music art teachers' transmedia technology includes the approaches: *the competency-based one*, aimed at achieving the educational result in the form of effective use of transmedia technology in professional music and teaching

activities, *the axiological one* that is considered to be the way to inquire the values of art in the aspect of universal spiritual values, aimed at directing transmedia projects to the value orientations; *culture-based one* as a complex of culture components (teaching culture, art and performance culture, communicative culture, etc.), which supports the development of highly cultured personality who is able to make high-quality transmedia educational art product; *holistic one*, which presents the idea of “the integral universe” that is based on the balance, the involvement of everyone, and the relations with one another, focused on the harmonious (emotional, physical, aesthetic, spiritual) development of a personality; *interdisciplinary one* as a strategy of updating the professional and pedagogical training of future music art teachers, based on the integration of multidisciplinary sciences, including pedagogy, art studies, information studies, and special art courses (music, fine arts, etc.); *systematic and activity-based one*, which supports an active cognitive process with systematic development of skills to implement transmedia technologies at different stages of professional training of future music art teachers.

The process of developing transmedia competence of future primary school teachers of music art includes the adherence to some principles (integrativity, interactivity, activation of creative initiative, blended learning, integrity of the transmedia product, adaptability), which are specific for musical and pedagogical education under the conditions of informatisation and those which are caused by features of transmedia technologies.

Cognitive, activity-based, and autopsychological components are distinguished in the structure of transmedia competence of future primary school teachers of music art. The criteria and indicators of future music teachers’ transmedia competence are defined: *knowledge-based* (with such indicators: knowledge of the key concepts and principles of transmedia technology, cloud technologies and principles of blended learning, features of using IC-technologies in art education), *operational and praxeological* (with such indicators: information and analytical skills to choose, to analyse, to critically assess the information

content; operational and technological skills to use modern digital technologies, skills to effectively work with the main software packages of Windows, cloud services, etc.; creative and performance art skills) and *evaluative-reflexive* (with such indicators: motivation and interest in using transmedia technology, the readiness to work in a team for making transmedia projects, the readiness to constant self-improvement and self-development, assessment and reflection of teachers' activities). The levels of the development of transmedia competence of future music art teachers are defined and described – initial, basic, in-depth, and creative ones. The diagnostic tools for measuring the studied pedagogical phenomenon (computer testing, questionnaire, observation, performance of creative tasks) are singled out.

Based on both the developed criterion-level basis and diagnostic methods, the initial level of the development of transmedia competence of future music art teachers is defined and analysed. It is proved that at the starting stage of pedagogical experiment most of respondents have initial and basic level of transmedia competence according to all defined criteria.

The pedagogical conditions of developing transmedia competence of future primary school teachers of music art are developed whose implementation is realized at the forming stage of pedagogical experiment. The first pedagogical condition (*providing future specialists with knowledge in the sphere of transmedia technology*) has learning and teaching provision in the form of the developed special course “Transmedia Technology in Art Education of New Ukrainian School” whose main topics (“Theoretical Aspects of the Concept of Transmedia in Modern Theory and Practice. Defining the Principles of Transmedia”, “Modern IC-technologies in Art Education. The Ways of Implementing Transmedia Activities by IC-Technologies”, “Cloud Technologies in Transmedia Environment. The Implementation of Transmedia Technology by Services of Google Classroom”, “Educational Technologies of Blended Learning as a Necessary Condition of Implementing Transmedia Technology on Music Art Lessons”) are focused on the immersion of future primary school teachers in transmedia

educational environment, the understanding of complex theoretical aspects of transmedia technology.

The second condition (*forming and developing future music art teachers' skills to work in the transmedia environment under blended learning conditions*) is implemented on the basis of creating and editing transmedia content and processing relevant computer software and services. While doing practical and independent tasks in the course "Transmedia Technology in Art Education of New Ukrainian School", students work with online services for making digital storytelling, interactive posters, presentations with multimedia content, use the technological method "Sorbonne", "Screen", "Hot spot", "Dandruff" etc., which correspond to the principles of interactivity and gamification and they characterize the transmedia technology. The materials of the special course "Transmedia Technology in Art Education of New Ukrainian School" are published in GoogleClassroom, the educational process is realized on the basis of rotational model of blended learning that flexibly combines classroom meetings with distance learning and personal interaction of the teacher with students with digital communication.

For implementing the third pedagogical condition (*focusing on the development of future music teachers' creativity for the effective implementation of transmedia projects*), the students of the experimental group are engaged in the participation in the transmedia project that allows to train transmedia skills and to activate the creative manifestations of future music art teachers. The project topics ("P. I. Chaikovsky's Life and Creative Way", "Ukrainian Folk Instruments", "L. Beethoven's Life and Creative Way", "Fountains that Sing", etc.) correspond to the content of programme material of music art integrated course "Art" at primary classes of New Ukrainian school.

The analysis of the results of diagnostics sections at the control stage of the research allows to identify positive dynamics of the levels of developing transmedia competence of future primary school teachers of music art who take

part in the experimental work. The dynamics in quantitative indicators of control group students is different from that of the experimental group students.

The verification of the obtained results by using methods of mathematical statistics confirms the effectiveness of the pedagogical conditions for developing transmedia competence of future primary school teachers of music art.

The main foundations, results and conclusions of the dissertation can be used by teachers of art disciplines at higher education institutions, practicing teachers, scientists for further substantiation of theoretical and methodological fundamentals of developing transmedia competence of future music art teachers under the conditions of digitalizing the education, for making digital (transmedia) educational resources and implementing them in the practice of future music teachers' professional development; in the system of training and further training of teachers and lecturers of the disciplines of the subject area "Art"; in self-education activities of future musicians.

Key words: *transmedia, transmedia technology, transmedia competence, transmedia project, professional competence, art education, future primary school teachers of music art, pedagogical conditions for developing transmedia competence.*

LIST OF SCIENTIFIC WORKS OF THE APPLICANT

Scientific Works in Professional Publications of Ukraine, in Particular, Those Included to the International Scientometric Bases:

1. Oriekhova V. V., Havrilova L. H. (2017). Struktura mystetstvoznavchoi kompetentnosti maibutnikh uchytelev muzyky pochatkovoï shkoly [The structure of art competence of future primary school music teachers]. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovi zhurnal –Pedagogical sciences : theory, history, innovative technologies : scientific journal*. 5 (69), 230–240. DOI: 10.24139/2312-5993/2017.05/230-240 [in Ukrainian].

2. Oriekhova V. V. (2018). Kholistychnyi pidkhid u konteksti metodolohichnoho analizu profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchytelev mystetstva [The holistic approach in the context of methodological analysis of future art

teachers' professional training]. *Aktualni pytannia mystetskoi pedahohiky : zb. nauk. prats – Current issues of art pedagogy : collection of scientific works*. 7, 57–64. URL: <http://apmp.kgpa.km.ua/Files/APMP07/14.pdf> [in Ukrainian].

3. Oriekhova V. V. (2018). Vykorystannia multymediinykh zasobiv u vykladanni mystetstva u pochatkovii shkoli [The use of multimedia tools in the teaching of art at primary school]. *Naukovi zapysky. Seriya : Pedahohichni nauky : naukovyy zhurnal – Scientific proceedings. Series : Pedagogical sciences : scientific journal*. 163, 198–202. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf> [in Ukrainian].

4. Oriekhova V. V.(2018). Transmediina tekhnolohiia yak suchasnyi osvitniy fenomen [Transmedia technology as a modern educational phenomenon]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : Mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Current issues of Humanities : Interuniversity collection of scientific works of young scientists of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*. 22, vol. 2, 106–110. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf [in Ukrainian].

5. Oriekhova V. V. (2019). Transmediini navychky u profesiinii mystetskii osviti: analiz zarubizhnoho dosvidu [Transmedia skills in professional art education : an analysis of foreign experience]. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovyi zhurnal – Pedagogical sciences : theory, history, innovative technologies : scientific journal*. 5(89), 57–68. DOI: 10.24139/2312-5993/2019.05/057-068 [in Ukrainian].

6. Oriekhova V. V. (2019). Tekhnolohiia transmedia yak fenomen suchasnoi mystetskoi osvity : teoretychni aspekty [Transmedia technology as a phenomenon of modern art education : theoretical aspects]. *Naukovi zapysky. Seriya : Pedahohichni nauky : naukovyi zhurnal – Scientific proceedings. Series : Pedagogical sciences : scientific journal*. 176, 250–256. URL:

https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf [in Ukrainian].

Scientific Works in the Foreign Scientific Publication:

7. Oriekhova V. V.(2017).Upowszechnianie wsrod uczniow szkol podstawowych wartosci rodzinnych. Temat: Matki na lekcjach zintegrowanego kursu „Sztuka”. *Refleksje o rodzinie. Konteksty edukacyjne I pomocowe*. T. 2. Piotrkow Trybunalski. 313–328 [in English].

8. Oriekhova V. V. (2018).Vykorystannia interaktyvnoho plakatu v multymediinomu seredovyschi profesiinoy pidhotovky maibutnikh uchyteliv mystetstva [The use of an interactive poster in the multimedia environment for future art teachers’ training]. *Open Access Peer-reviewed Journal Science Review*.5(12), vol. 1, 62–66. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr. C. 62-66[in Ukrainian].

Collective monograph:

9. Oriekhova V. V. (2019). Stvorennia interaktyvnykh navchalnykh zasobiv dlia maibutnikh uchyteliv muzyky z vykorystanniam tekhnolohii multimedia [Creating interactive teaching aids for future music teachers using multimedia technologies]. *Profesionalizm pedahoha v umovakh osvity innovatsii : kolektyvna monohrafiia – Professionalism of the teacher in terms of educational innovations : a collective monograph*(pp. 151–166). L. Havrilova (ed.). Hameln : InterGING.URL: <https://dwherold.de/onewebmedia/MonographHavrilovaFinalLight.pdf> [in Ukrainian].

Scientific Works in Other Publications, Materials of the Conferences:

10. Oriekhova V. V., Havrilova L. H. (2017). Mystetstvoznavcha kompetentnist v strukturi profesiinoy kompetentnosti maybutnoho vchytelia muzyky pochatkovoï shkoly [Art competence in the structure of future primary school music teacher’s professional competence]. *Estetychni oriientyry doshkilnoï pochatkovoï osvity : teoriia ta praktyka : materialy Mizhnarodnoï naukovo-praktychnoyi internet-konferentsii, m. Sumy, 23–24 liutoho 2017 roku – Aesthetic*

guidelines of preschool and primary education : theory and practice : Materials of the International Scientific-Practical Internet Conference, Sumy, February 23–24, 2017. Sumy, 106–110 [in Ukrainian].

11. Oriekhova V. V. (2017). Rodynne vykhovannia molodshykh shkoliariv na urokakh intehrovanoho kursu „Mystetstvo” v pochatkovii shkoli [Family upbringing of primary schoolchildren on the lessons of the integrated course “Art” at primary school] *Pidhotovka maibutnikh pedahohiv u konteksti standartyzatsii pochatkovoï osvity : Vseukrainska naukovo-praktychna onlain – konferentsiia, m. Berdiansk, 14 veresnia 2017 roku – Training off uture teachers in the context of standardization of primary education – Ukrainian Scientific-Practical Online Conference, Berdiansk, September 17, 2017. Berdiansk, 276–280 [in Ukrainian].*

12. Oriekhova V. V. (2018). Mizhdystsyplinarnyi pidkhid do profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv mystetstva zasobamy multymediinykh tekhnolohii [Interdisciplinary approach to professional training of future art teachers using multimedia technologies]. *Teoretyko-praktychni problem vykorystannia matematychnykh metodiv i kompiuterno-oriientovanykh tekhnolohii v osviti ta nauksi : II Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia, m. Kyiv, 28 bereznia 2018 roku – Theoretical and practical issues of using mathematical method sand computer-oriented technologies in education and science: the 2nd Ukrainian Scientific-Practical Conference, Kyiv, March 28, 2018. Kyiv, 66 [in Ukrainian].*

13. Oriekhova V. V. (2018). Multypediya yak zasib optymizatsii piznavalnoho interesu do mystetstva u protsesi rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pochatkovoï shkoly [Multipedia as a means of optimizing cognitive interest in art in the process of developing the professional competence of future primary school specialists]. *Informatsiyni tekhnolohiyi – 2018 : Zbirnyk tez V Vseukrayinskoï naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh naukovtsiv, m. Kyiv, 17 travnia 2018 roku –Information Technologies – 2018 : Collection of proceedings of the 5th Ukrainian Scientific-Practical Conference of Young Scientists, Kyiv, May 17, 2018. Kyiv, 115–117 [in Ukrainian].*

14. Oriekhova V. V. (2018). Pryrodna dukhovnist u kholistychnomu pidkhodi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv mystetstva [Natural spirituality in a holistic approach to future art teachers' training]. *Aktualni problemy reformuvannia systemy vykhovannia ta osvity v Ukraini : Zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Lviv, 27–28 kvitnia 2018 roku – Current issues of reforming the education system in Ukraine : Collection of proceedings of scientific papers of the participants of the International Scientific-Practical Conference, Lviv, April 27–28, 2018.* Lviv, 80–82 [in Ukrainian].

15. Oriekhova V. V. (2018). Vykorystannia tekhnolohii dlia stvorennia interaktyvnoho navchalnoho zasobu [Using technology to create an interactive elearning tool]. *Profesionalizm pedahoha v umovakh osvity innovatsii : II Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia, m. Sloviansk, 04–05 zhovtnya 2018 roku – Professionalism of teacher in terms of educational innovations : the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, Sloviansk, October 04–05, 2018.* Sloviansk, 281–284 [in Ukrainian].

16. Oriekhova V. V. (2018). Heimifikatsiia yak zasib motyvatsii osvitnoi diialnosti maibutnikh uchyteliv muzyky [Gamification as means of motivating the educational activity of future music teachers]. *Suchasna osvita – dostupnist, yakist, vyznannua : zbirnyk naukovykh prats Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii, m. Kramatorsk, 14–15 lystopada 2018 roku – Modern education – accessibility, quality, recognition : a collection of scientific papers of the International Scientific and Methodological Conference, Kramatorsk, November 14–15, 2018.* Kramatorsk, 191–194 [in Ukrainian].

17. Oriekhova V. V. (2019). Konverhentnist yak sutnisna osoblyvist fenomenu transmedia u formuvanni profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv mystetstva [Convergence as an essential feature of the phenomenon of transmedia in the development of future art teachers' professional competence]. *Kliuchovi pytannia naukovykh doslidzhen u sferi pedahohiky ta psykholohii u XXI st. : Zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv Mizhnarodnoi naukovo-*

praktychnoi konferentsii, m. Lviv, 25–26 sichnya 2019 roku, ch. 2 – Key issues of scientific research in the field of pedagogy and psychology in the 21st century : Collection of scientific papers of the participants of the International Scientific-Practical Conference, Lviv, January 25–26, 2019, vol. 2. Lviv, 60–63 [in Ukrainian].

18. Oriekhova V. V. (2019). Klasyfikatsiia transmediinykh navychok maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u zarubizhnii naukovii literaturi [Classification of transmedia skills of future music teachers in foreign scientific literature]. *Mystetska osvita : tradytsii, suchasnist, perspektyvy : Zbirnyk materialiv IV vseukrayinskoï naukovo-praktychnoi konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity ta molodykh uchenykh, m. Kryvyi Rih, 16 travnia 2019 roku – Arteducation : traditions, modernity, perspectives : Materials of the 1st Ukrainian Scientific-Practical Conference of higher education applicants and young scientists, Kryvyi Rih, May 16, 2019. Kryvyi Rih, 208–211 [in Ukrainian].*

19. Oriekhova V. V. (2019). Metodolohichni pidkhody do formuvannia transmediinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Methodological approaches to developing future music teachers' transmedia competence]. *Informatsiini tekhnolohii v profesiinii diialnosti : Materialy XII Vseukrayinskoï naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Rivne, 30 zhovtnia 2019 roku – Information technologies in professional activity : Proceedings of the 12th Ukrainian Scientific-Practical Conference, Rivne, October 30, 2019. Rivne, 37–38 [in Ukrainian].*

20. Oriekhova V. V. (2019). Spilna Google prezentatsiia yak zasib formuvannia transmediinoi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Joint Google presentation as a means of forming future music teachers' transmedia competence]. *Profesionalizm pedahoha v umovakh osvitnikh innovatsii : Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii, m. Sloviansk, 26–27 veresnia 2019 roku – Professionalism of the teacher in terms of educational innovations : Proceedings of the 3rd International Scientific and*

Practical Internet Conference, Sloviansk, September 26–27, 2019. Sloviansk, 231–233 [in Ukrainian].

21. Oriekhova V. V. (2019). Pryntsyp intehratyvnosti pid chas formuvannia transmediinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [The principle of integrativeness in the development of future music teachers' transmedia competence]. *Stan dosiahnennia i perspektyvy informatsiinykh system i tekhnolohii : XX Vseukrainska naukovo-tekhnichna konferentsiia molodykh vchenykh, aspirantiv ta studentiv. Materialy konferentsii. Chastyna I, m. Odesa, 21–22 kvitnia 2020 roku – State of achievement and prospects of information systems and technologies : the 20th Ukrainian Scientific and Technical Conference of young scientists, PhD students and students. Conference materials. Part I, Odesa, April 21–22, 2020. Odesa, 151–152 [in Ukrainian].*

22. Oriekhova V. V. (2020). Kulturolohichniy pidkhid do formuvannia transmediinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Culture-based approach to developing future music teachers' transmedia competence]. *Aktualni problemy neperervnoi osvity v informatsiinomu suspilstvi : zbirnyk materialiv konferentsii – Current issues of continuing education in the information society : a collection of conference proceedings. Kyiv, 217–219 [in Ukrainian].*

23. Oriekhova V. V. (2020). Aksiolohichnyy pidkhid do formuvannia transmediynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Axiological approach to the development of future music teachers' transmedia competence]. *Perspektyvni napriamy suchasnoi nauky ta osvity : zbirnyk materialiv Vseukrayinskoï naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Sloviansk, 19–20 travnia 2020 roku –Prospective directions of modern science and education : a collection of materials of Ukrainian Scientific-Practical Conference, Sloviansk, May 19–20, 2020. Sloviansk, 223–226 [in Ukrainian].*

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	2
ЗМІСТ.....	25
ВСТУП.....	27
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	37
1.1. Поняття трансмедіа в сучасній теорії і практиці	37
1.2. Трансмедійна компетентність як педагогічний феномен. Структура і компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи	63
1.3. Методологічні підходи і принципи формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи	87
Висновки до першого розділу.....	115
РОЗДІЛ II РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	118
2.1. Діагностика вихідного стану сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва	118
2.2. Обґрунтування педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.....	154
2.3. Реалізація педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.....	187
2.4. Аналіз результатів експериментальної роботи	206

	26
Висновки до другого розділу	223
ВИСНОВКИ.....	226
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	231
ДОДАТКИ.....	288

ВСТУП

Актуальність і доцільність дослідження. Цілеспрямований рух України до європейського освітнього середовища, невинний процес глобалізації та інтеграції світової спільноти актуалізують питання модернізації системи вищої освіти на засадах інформатизації, пошуку і впровадження інноваційних технологій у професійну освіту, зокрема підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва. Концепція Нової української школи (НУШ), у тому числі в мистецькій галузі, вимагає підготовки фахівців нового покоління, здатних на високому професійному рівні здійснювати освітній процес, готових впроваджувати новітні освітні технології, творчо реалізовувати пріоритетні напрями реформування вищої школи.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій суттєво трансформує традиційні методи освіти, надає багато можливостей для роботи з активними методиками, які забезпечують ефективніше навчання та швидкий різнобічний контроль. Інформація стає найважливішим ресурсом успішного розвитку та існування особистості, а вміння здобувати та користуватись нею – конче необхідними практичними навичками людини інформаційної ери. Глобальне поширення інформаційно-комунікаційних мереж вимагає іншого змісту і якості педагогічної освіти, легітимізує швидко видозміну традиційних навчальних моделей на інтегративні, динамічні, що поєднують гуманістичний та технологічний підходи, уможлиблюють розкриття пізнавального й творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва. Стрімкий розвиток інформаційно-технічної мобільності, ускладнення взаємодії множинності медіаплатформ, трансформація аудиторії обумовлюють виникнення нових гібридних аудіовізуальних форм і відповідних наукових дефініцій. Серед них трансмедійна технологія – реальність сьогодення, яка є відповіддю на умови розвитку і дигіталізації сучасного світу.

Трансмедійність є одним з проявів сучасного феномену технологічної медіакультури. Головною перевагою трансмедійної технології є можливість створення поліфонічного (синкретичного) комунікаційного полотна, що складається з різноформатних елементів, об'єднаних однією тематикою. Ключовим моментом є співпричетність користувача, який має активно взаємодіяти в умовах створення змішаної реальності, яка об'єднує онлайн і офлайн комунікації.

Тема трансмедіа серед сучасних „нових медіа” та трансмедійної освітньо-культурної практики є достатньо новою у вітчизняній науці. Натомість у зарубіжному науковому колі проблема використання трансмедійної технології досить актуальна упродовж двох останніх десятиліть, що має відображення у чисельній кількості наукових досліджень, присвячених опису досвіду створення трансмедійних проєктів. Родоначальником класичного поняття трансмедійності вважають американського філософа і культуролога Г. Дженкінса (H. Jenkins) [425–428], який представив термін „трансмедіа” як „крізь медіа” (acrossmedia) у розрізі „розповідання історії”, акцентуючи увагу на мультиплатформності, масштабності та інтерактивності розповіді. З погляду наратології різні класифікації і методи трансмедіа запропоновані у роботах Д. Ламберта (J. Lambert) [431], Д. Лонга (G. Long) [433], Р. Праттена (R. Pratten) [447], А. Філіпса (A. Phillips) [445]. Прибічником семіотичного підходу до вивчення й використання трансмедійної технології є А. Сколарі (A. Scolarì) [458 – 462]. Аналітичний підхід детально представлений Р. Гембарато (R. Gambarato) [411]. Крім того, в зарубіжній педагогіці Н. Кастелс (N. Castells) [402], Г. Фіореллі (G. Fiorelli) [409], Л. Флемінг (L. Fleming) [410], Н. Jenkins [428], G. Long [433], К. Молоні (K. Moloney) [441], А. Scolarì [458] та ін. висловили позицію щодо необхідності формування в молоді „трансмедійної грамотності”, що дозволить поглибити традиційну медіаграмотність до аналізу практик спільних культур, вмісту,

створеного молоддю, та усвідомлення стратегії їх використання в системі формальної освіти та неформальних її формах.

У вітчизняній літературі наразі спостерігаємо формування понятійного апарату трансмедійної технології на основі аналізу зарубіжних досліджень, що знайшло відображення у наукових розвідках, присвячених термінологічній варіантності та поняттєвим сферам цифрової доби (С. Азєєв [5], Л. Василик [52], Н. Виговська [61], М. Женченко [114], М. Журба [117], Г. Ковальчук [149], Л. Панченко [268], Ю. Половинчак [279], Г. Серміна [319, 320], Л. Тимчук [356], О. Харитоненко [372] та ін.). У науковому дискурсі зустрічаємо сумісні поняття, об'єднані законами мультимедійності і конвергентності: „трансмедійний сторітеллінг” (Л. Василик [52]), „цифровий сторітеллінг” (Л. Панченко [268]), „трансмедійна розповідь” (Дж. Аль-Ханаки [9]), „цифровий наратив” (Л. Тимчук [356]), „крос-медіа” (Г. Серміна [320]) тощо. Проте, не зважаючи на поверхову схожість названих технологій, варто зазначити власну специфіку трансмедійної технології в порівнянні з іншими концептами, що ставить під сумнів їх тотожність і потребує більш глибокого вивчення.

Наразі питання інформатизації освітнього процесу не є новими в дослідницькому колі. У працях В. Бикова [30; 31], А. Кочаряна [166], А. Литвина [186; 187], С. Литвинової [188; 189], Н. Морзе [220], О. Овчарук [231; 232], В. Прошкіна [291], О. Спіріна [343; 344], І. Хижняк [375; 376] та ін. досліджуються глобальні процеси модернізації освіти в умовах інформаційного суспільства, а також висвітлюються окремі аспекти впровадження засобів інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій в освітній процес закладів загальної середньої та вищої освіти. У вітчизняному науковому просторі вивчаються й питання залучення ІКТ до мистецької освітньої галузі, що засвідчують численні науково-педагогічні розвідки вчених (Н. Белявіної [29], Л. Білоусової [34], А. Бондаренко [41], Л. Варнавської [50], Л. Гаврілової [65; 67 – 73], І. Гайденка [74], Л. Зарі [121], В. Луценка [197], Н. Новікової [226], О. Рибнікова [302], Ф. Халілової [369],

Є. Хекало [373] та ін.), які наголошують на доцільності введення інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій у музичне навчання задля його перетворення на високохудожній і високотехнологічний процес.

Слід зазначити, що мистецька освіта, зокрема проблеми модернізації і вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, в останні десятиліття знаходились у пріоритетній зоні уваги педагогічної громадськості. Так домінантні ознаки стратегії професійної підготовки майбутніх фахівців визначено у працях І. Беха [28], Г. Васяновича [54 – 56], І. Зюзяна [124 – 127], Ю. Корсака [165], В. Кудіної [177], О. Рудницької [304] та ін.; тенденції оновлення вищої педагогічної освіти в контексті її культурологічних та мистецьких складників розкриті в роботах Н. Аксьонової [7], В. Андрущенко [12; 13], Н. Глузмана [81], Н. Гузія [93], Л. Кондрашової [161], В. Орлова [258], О. Отич [261; 262] та ін.; розвиток педагогічної майстерності в галузі мистецької освіти та творчості проаналізовано Л. Арістовою [16], Г. Баллом [20], С. Гаврилюком [66], Ю. Дворник [100], Т. Кошмановою [167], Г. Падалкою [264; 265] та ін.; питання інтеграції мистецтв у процесі художньо-естетичного навчання й виховання школярів висвітлюються у Н. Гуральник [95], О. Дубасенюк [108; 109], Л. Калініної [135], А. Козир [152; 153], А. Коломієць [155], Л. Масол [206 – 209], Г. Падалки [265], О. Рахманової [298], О. Рудницької [304], О. Шевнюк [384; 385], О. Щоколової [388–390] та ін.

Відзначимо, що значна кількість сучасних освітніх інновацій спричинена впровадженням Концепції НУШ [224], яка активно стимулює вчителів усіх галузей освіти до занурення в цифрові технології.

Отже, процеси інформатизації, дигіталізації та глобалізації впливають на всі сфери людського життя, не залишаючи осторонь вищу освіту, зокрема професійну підготовку майбутніх фахівців музичного мистецтва. Можливості, надані сучасним інформаційним світом, породжують нові технології, що формують особливу систему спілкування, обміну

інформацією, об'єднання інтересів тощо. Однією з таких інновацій є технологія трансмедіа, що активно впроваджується в різних соціальних сферах (медіа, маркетингу, журналістиці, дизайні, культурі тощо) та поступово залучається й до освіти. Вітчизняна педагогіка, її мистецька галузь на сьогодні лише починає вивчення трансмедіа, аналізуючи її в окремих теоретичних і практичних аспектах. Проблема використання технології трансмедіа в мистецькій освіті ще не була предметом спеціального педагогічного дослідження, що робить вагомими завдання аналізу та систематизації наявних наукових поглядів на окреслену проблему, обґрунтування педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Актуальність і доцільність розв'язання проблеми посилено виявленими в процесі дослідження *суперечностями* між:

- об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих учителях музичного мистецтва, які володіють сучасними цифровими технологіями, і реальним станом фахової підготовки музикантів-педагогів у закладах вищої освіти;

- активним впровадженням трансмедійної технології в різні сфери суспільного життя (соціологію, журналістику, медіа-сферу, культуру та ін.) та її обмеженим використанням в освіті, зокрема в її мистецькій галузі;

- необхідністю формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як складника їхньої професійної компетентності та відсутністю науково-теоретичного обґрунтування цього педагогічного феномену та практичних навчально-методичних розробок щодо його розвитку.

Актуальність, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів проблеми впровадження трансмедійної технології до професійної підготовки музикантів-педагогів зумовили вибір теми дисертаційної роботи **„Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи”**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії і практики початкової освіти в межах комплексної теми дослідження „Професіоналізм педагога: теоретичні і методичні аспекти” (номер державної реєстрації – 0115U003313) ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (м. Слов'янськ). Тему дисертаційної роботи затверджено Вченою радою ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (протокол № 2 від 24 вересня 2019 р.).

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в сучасних умовах цифровізації освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музики початкової школи.

Мета дослідження – виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови, що забезпечують формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Відповідно до мети дослідження визначено такі *завдання*:

1. На підставі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових джерел надати сучасне тлумачення понять „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, „трансмедійна компетентність”.
2. Визначити науково-методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів.
3. Розкрити сутність, структуру та зміст категорії „трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи”.
4. Обґрунтувати педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи та змодельовати процес їх реалізації.
5. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Для досягнення поставленої мети й виконання завдань на різних етапах наукового пошуку використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні*: аналіз медіа-джерел, філософської, соціологічної, культурологічної, психолого-педагогічної, методичної літератури з окресленої проблеми для розкриття сутності категорій „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, „трансмедійна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва”; вивчення й узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду з питань цифровізації освіти та розвитку технології трансмедіа; проєктування й моделювання для визначення логіки дослідження та розробки педагогічної моделі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи; *емпіричні*: педагогічне анкетування, опитування, тестування, бесіди, спостереження за процесом використання технології трансмедіа, вивчення продуктів творчої діяльності здобувачів вищої освіти; педагогічний експеримент у перебігу констатувального, формувального і контрольного етапів; *методи математичної статистики* для кількісного та якісного аналізу й перевірки достовірності результатів експериментальної роботи, реалізовані з використанням програмних засобів MS Excel, t-критерію Стьюдента та критерію Вілкоксона-Манна-Уїтні.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– *уперше* до вітчизняного наукового обігу введено поняття „трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва” у складі їхньої професійної компетентності як здатності використовувати, редагувати й створювати трансмедійні мистецькі освітні ресурси; визначено науково-методологічне підґрунтя, сутність та структуру вказаної дефініції; обґрунтовано педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, серед яких: надання майбутнім фахівцям знань у сфері трансмедійної технології; формування й розвиток умінь і навичок у майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання; спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-

педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів; *уточнено* понятійно-категоріальний апарат, зокрема поняття „нові медіа”, „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, „конвергентність”, теоретичні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах розбудови Нової української школи;

– *удосконалено* форми і методи навчальної діяльності в закладах вищої педагогічної освіти в контексті завдань формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів;

– *набули подальшого розвитку* теорія та методика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах інформатизації освіти.

Практичне значення дослідження визначено вдосконаленням змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, передусім реалізацією педагогічних умов формування їхньої трансмедійної компетентності; розробленням навчально-методичного забезпечення, до якого увійшли: навчально-методичний комплекс дисципліни – спецкурсу „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи”, підтриманого відповідним дистанційним курсом в середовищі Google Classroom; методичні матеріали до проведення практичних занять, інструктивні матеріали до самостійної роботи з курсу; методичні рекомендації до роботи в мультимедійному середовищі.

Основні положення, результати й висновки дисертаційної роботи можуть бути використані викладачами мистецьких дисциплін вищих навчальних закладів, учителями-практиками, науковцями для подальшого обґрунтування теоретичних і методичних засад формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах цифровізації освіти, для створення цифрових (трансмедійних) освітніх ресурсів та впровадження їх у практику професійного розвитку майбутніх музикантів-педагогів; у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки вчителів та викладачів дисциплін освітньої галузі „Мистецтво”; підчас

написання курсових та кваліфікаційних робіт, створення навчально-методичних посібників, у самоосвітній діяльності майбутніх музикантів.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес таких ЗВО: Державний вищий навчальний заклад „Донбаський державний педагогічний університет” (довідка № 68-20-316/1 від 12.06.2020 р.); Сумський державний педагогічний університет імені А. С.Макаренка (довідка № 2088 від 20.07.2020 р.); Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (довідка №17/17-1813 від 09.09.2020 р.).

Особистий внесок здобувача в працях, опублікованих у співавторстві. Одержані автором результати є самостійним внеском у розроблення педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи. Ідеї, що належать співавторам публікацій, не використовувались у матеріалах дисертації. У працях, опублікованих у співавторстві, автору належить: характеристика змісту мистецтвознавчої компетентності в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музики початкової школи [256]; обґрунтування специфіки мистецтвознавчої компетентності майбутніх учителів музики початкової школи [257].

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й отримали позитивну оцінку на засіданнях, теоретичних і методичних семінарах кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”; на науково-практичних конференціях, форумах, круглих столах, семінарах різного рівня: *Міжнародних* – „Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика” (Суми, 2017); „Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій” (Слов’янськ, 2017, 2018, 2019); „Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти” (Кропивницький, 2017); „Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін” (Суми, 2017); „Сучасні аспекти інтеграції в мистецькій освіті початкової школи” (Мелітополь, 2017); „Актуальні

проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні” (Львів, 2018); „Сучасна освіта – доступність, якість, визнання” (Краматорськ, 2018); „Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.” (Львів, 2019); „Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти” (Кропивницький, 2019); *Всеукраїнських – „Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти”* (Бердянськ, 2017); „Теоретико-практичні проблеми використання математичних методів і комп’ютерно-орієнтованих технологій в освіті та науці” (Київ, 2018); „Інформаційні технології – 2018” (Київ, 2018); „Актуальні питання мистецької педагогіки: Інноваційні та традиційні підходи до викладання мистецьких дисциплін” (Хмельницький, 2018); „Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи” (Кривий Ріг, 2019); „Інформаційні технології в професійній діяльності” (Рівне, 2019); „Перспективні напрями сучасної науки та освіти”(Слов’янськ, 2020); „Стан досягнення і перспективи інформаційних систем і технологій” (Одеса, 2020); „Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві” (Київ, 2020).

Публікації. Основні положення дисертаційної праці відображено в 23 публікаціях (з них 21 – одноосібних), зокрема: 6 статей в наукових фахових виданнях України; 1 стаття в періодичному виданні зарубіжних країн; 1 розділ в колективній монографії; 15 публікацій апробаційного характеру (матеріали конференцій та інші видання).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, 8 додатків на 52 сторінках, списку використаних джерел (474 найменування, 77 із них – англійською мовою). Робота містить 22 таблиці та 41 рисунок. Загальний обсяг дисертації – 340 сторінок, основний текст викладено на 203 сторінках рукопису.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1.1. Поняття трансмедіа в сучасній теорії і практиці

Швидка еволюція медіа технологій потребує нового способу життя, а значить і нового способу організації освіти, де інформація стає найважливішим ресурсом успішного розвитку та існування, а вміння здобувати та користуватись нею стають необхідними практичними навичками людини інформаційної епохи. Сучасні діти, так зване покоління Z, відрізняються більшою критичністю, динамічністю, вимогливістю. Вони схильні до стихійного саморозвитку, розуміють, чого хочуть, критично відносяться до ієрархії і негнучких розкладів. Підлітки висловлюють думку, використовуючи інструменти для створення контенту, і діляться ними в мережевому середовищі. Постійний розвиток інформаційно-технічної мобільності, ускладнення взаємодії множинності медіаплатформ, трансформація аудиторії обумовлюють виникнення нових гібридних аудіо-візуальних форм – трансмедійних творів і відповідних наукових дефініцій. Широке впровадження трансмедійних продуктів у всі сфери життя сучасної людини не може залишити осторонь галузь професійної освіти, а питання формування трансмедійної компетентності у складі інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКТ) стає необхідним для майбутніх педагогів, зокрема учителів музичного мистецтва.

Для розкриття суті трансмедійної компетентності та її ролі у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, вважаємо за необхідне зупинитись на загальній характеристиці цього сучасного явища. З погляду лексикології слід осмислити багатозначне поняття „медіа”, що є складником понять „трансмедіа” та „трансмедійність”.

На сьогодні поняття „медіа” не має однозначного визначення. Українські тлумачні та англо-українські словники представляють англійське слово „media” як частину складного слова „мас-медіа” (mass – масовий, media – засіб інформації) і трактують його, як „засоби масової інформації (ЗМІ), через які інформація поширюється поміж широкої аудиторії. До масмедіа належать: електронні видання, телебачення, радіо, преса тощо” [62].

Поняття *media* широко розглядається у журналістиці з декількох позицій: як журналістика в цілому (Дж. Аль-Ханакі [9], О. Панич [266]); як сукупність мас-медіа каналів: пошта, радіо, телебачення (А. Каверіна [133; 134], Е. Прохоров [290]); як продукт журналістської діяльності: періодичні видання, телеканали, телепрограми тощо (С. Демченко [101]). Ряд науковців (В. Бен’ямін [23], Є. Вартанова [51], Р. Кендльбахер (R. Kendlbacher) [139], Н. Луман (N. Luhmann) [15] та інші) використовують поняття „медіа” у значенні „каналу” транслятору або медіа платформи. Мається на увазі друковане видання, аудіо-, відео записи, радіо, телебачення, комп’ютерні мережі, Інтернет, мобільні пристрої. У науці такий підхід у визначенні *media* називається *трансмісійним*.

Прихильники *семіотичного* підходу (Е. А. Глазкова) характеризують *media*, як засіб, набір спеціальних інструментів, необхідних для актуалізації змісту або конструювання месенджерів [79].

У соціології визначення „медіа” набуває сенсу передачі інформації та способів комунікації, до яких М. Женченко відносить п’ять основних: жест, мовлення, зображення, музика, писемність [114]. У соціології феномен „медіа” визначають як складову частину декількох галузей: соціологія масової інформації, соціологія ЗМІ, соціологія журналістики, соціологія інтернет-ЗМІ, тощо [360]. Наратологи у значенні медіа вбачають будь-які засоби репрезентації історії. До складу медіа, на думку Л. Тимчук, входять художні матеріали (фарби, глина, мармур тощо), музичні інструменти, у сценічному мистецтві – тіло людини [356]. До речі, у медіафілософії розрізняють поняття „трансцендентності” і „трансцендентальності”, які є

характерними для сучасної медіасфери. Трансцедентальність трактується як визначення апріорних умов можливого досвіду, а трансцендентність як властивість перевершувати, виходити за межі звичайного [356, с. 47].

Наведемо визначення К. МакМахон (К. McMahon), яке вважаємо найбільш точним і будемо спиратися на нього: „Медіа – це канали та інструменти; їх використовують, щоб зберігати, передавати й подавати інформацію або дані. В ширшому розумінні вони означають єдине середовище; його використовують, щоб передавати будь-які дані в будь-яких цілях” [346; 438].

Наприкінці ХХ століття з’явився термін „нові медіа” (New Media), яким позначено процес розвитку цифрових, мережевих технологій і комунікацій. Він підкреслює відмінності між новими формами комунікаційних виробників (інтерактивні електронні видання) і традиційними медіа (газети, телебачення тощо) [101; 286]. Є. Якубенко під „новими медіа” розуміє „будь-які медіапродукти, що є інтерактивними і розповсюдженими цифровими методами” [396]. Не можна не враховувати вагомості ролі Інтернету у становленні „нових медіа”. Завдяки стрімкому розвитку Інтернету з’являються нові можливості розповсюдження контенту (Content – вміст, інформаційне наповнення сайту [330]): аудіо-, відео-, зображення, тексти, об’єднання медійних даних тощо, які представлені в аналоговому або цифровому форматі на будь-яких носіях. Сьогодні користувач має можливість сприймати інформацію у найпривабливішому і зручному для нього форматі.

Вагоме значення у вивченні і розумінні медіа мають наукові розвідки М. Маклюєна (М. McLuhan). У його книзі „Розуміння медіа: Зовнішнє розширення людини” феномен медіа розглядається як посередник між людиною-суб’єктом і певним об’єктом сприйняття або іншої діяльності, а не лише як засіб і канал передачі інформації. Тобто вчений представляє медіа як „повне розширення властивостей людини: одяг – розширення шкіри,

телебачення – розширення зору, динаміка – розширення слуху”. Отже, медіа впливає на зовнішній і внутрішній потенціал людини [198].

Описуючи сучасні медіа, аналізуючи процеси синтезу й адаптації медіа, Є. Глазкова відзначає таку властивість медіа як „розширення людини” [80]. „Сьогодні „людина розширена” – це і „людина з кіноапаратом”, і „людина, яка клікає”, і „людина інформаційна”, і „людина, яка розважається”, і „людина, яка грає”, і „людина трансцендентальна”, і „людина мобільна”, і „людина художня” і „людина технічна” в одному обличчі. Множинність ролей трансформує свідомість суб’єкта медійних процесів” [80].

Ми повністю розділяємо твердження науковців щодо поняття *медіа* як технології та інструменту створення і поширення контенту текстової, звукової і візуальної форми, що включає в себе класичну технологічну сімку (друковане видання, аудіо- та відео записи, радіо, кінематограф, телебачення, комп’ютерні мережі, мобільні технології) та засоби невербальної комунікації.

Виходячи з даного тлумачення поняття „медіа”, аудиторія, яка використовує медійні засоби для комунікації і самовираження, стає „медіакористувачами”, а технічні засоби медіа – „медіаплатформами”.

Американський дослідник Г. Дженкінс (H. Jenkins) пов’язує поняття „медіаплатформи” (*mediaplatform*) з феноменом конвергенції в сучасній медіасфері, яку сприймає як рух контенту серед множинності медіаплатформ, „кооперацію множинності медіаіндустрій та міграційну поведінку медіааудиторії, яка рухається в будь-якому напрямі в пошуках розважального досвіду” [426].

Розглянемо поняття конвергентності як таке, що тісно пов’язане із еволюцією медіа та виводить нас на розуміння поняття трансмедіа.

Кембриджський тлумачний словник пояснює англійське слово *convergence* (від латинського *convergo* – „приближую”) як „сходження в одній точці” [404].

Є. Якубенко, аналізуючи походження слова „конвергентність” і посилаючись на науковців (М. Павлікову, Д. Макуела, А. Качкаєву), пропонує наступні тлумачення цього поняття: „поширення одного і того ж змістового продукту різними каналами і різними засобами”, „взаємопроникнення технологій, стирання кордонів між ними”, „передача єдиного контенту різними засобами (за допомогою тексту, звуку або відео) і по різних каналах комунікації (преса, телебачення, радіо, Інтернет)” [396].

В економіці термін „конвергенція” використовується для позначення зближення різних економічних систем, економічної та соціальної політики різних країн, тобто зближення чи нівелювання різниці (Л. В. Корольчук [163]).

Г. Серміна, досліджуючи процес медіаконвергенції як рушійної сили розвитку інноваційних явищ медіасередовища, вважає дигіталізацію передумовою медіаконвергенції, „кроком до послаблення меж між окремими медіа, а також між комунікаційними формами, формами продукування й поширення інформації, між електронними пристроями, між індивідуальною й масовою комунікацією, а конвергенція має на меті продовження і посилення зазначених процесів” [319].

У ЗМІ конвергенція за визначенням С. Уразової – це „процес зближення різнорідних електронних технологій у результаті їхнього швидкого розвитку та взаємодії, створення об’єднаних каналів передачі інформації в межах загальної інфраструктури” [360, с. 288].

О. Калмиков, аналізуючи наукову працю А. Фагерйод (A. Fagerjord) і Т. Сторсул (T. Storsul) „Опитування збіжності [on-line]: Амбівалентність до конвергенції” звертає увагу на наступній класифікації конвергенції [136]:

- конвергенція мереж, як перехід до цифрової моделі транслявання даних;
- конвергенція терміналів, як поєднання технічних пристроїв для транслявання інформації в один універсальний багатофункціональний пристрій;

- конвергенція послуг – налагоджена система надання різноманітних послуг єдиним мережевим шляхом;
- риторична конвергенція – створення нових жанрів контенту, способів подання матеріалу;
- конвергенція ринків – як засіб мотивації появи нових телекомунікаційних компаній;
- конвергенція регулювання – поява нових норм та засобів регулювання нових комунікаційних компаній [136].

О. Калмиков, розглядаючи конвергентність як ознаку професійної журналістики, вбачає процес конвергенції у чотирьох прошарках [136]:

- технічний – поява нових мультифункціональних технічних пристроїв, здатних до отримання, збереження і передачі інформації різного формату;
- професійний – поєднання фахових компетенцій із прагненням до універсальності (відбувається поєднання різних видів професійних журналістських компетенцій, що призводить до появи універсального журналіста, який має навички й уміння роботи у різних журналістських жанрах та з різноманітними матеріалами);
- конвергенція медіакомпонентів – розширення способів донесення інформації;
- інформаційно-комунікативні практики – злиття комунікативних практик (ЗМІ, меркетинг, реклама, освіта тощо).

Іншу класифікацію пропонує А. Качкаєва [138, с. 10–11]:

- конвергенція як бізнес-стратегія медіахолдінгу;
- конвергенція як тактика;
- конвергенція як „переупаковка”;
- конвергенція як сфера збору і виробництва інформації;
- конвергенція як новий вид подачі інформації.

Ще з 1970 років поняття „конвергенція” використовується для позначення інтеграції інформаційних і комунікаційних технологічних

пристроїв (комп'ютерів, телефонів, телевізорів). Проте лише стрімке поширення Інтернету в повсякденному житті надало конвергенції широкого практичного змісту.

На сьогодні конвергентна подача інформації майже у всіх сферах буття людини (зокрема, і в професійній освіті) вважається однією з перспективних моделей розвитку. Ідея самої концепції об'єднання контенту закладена в інтеграції усіх можливих на сьогодні форматів медіа-продукту. У нашому дослідженні йдеться мова про наявні формати і технології розвитку професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: друковане видання, аудіо- та відео записи, радіо, кінематограф, телебачення, комп'ютерні мережі, мобільні технології, цифрові наративи, мова тіла, сценічна і музейна мови, тощо. Реалізація ідеї конвергенції передбачає „нову систему” виробництва інформаційного продукту, створення повноцінної конвергентної системи. Таким чином, зона конвергенції – це сфера найбільш активного зближення різних контентів, яка призводить до багаторівневої гібридизації подання інформації, виникнення нових технологій подачі і розповсюдження цієї інформації та виникнення феномену трансмедійності в її сучасному розумінні.

У зарубіжних джерелах термін „трансмедійність” (transmediality) найчастіше використовується у контексті мультиплатформності, позначеної різноманіттям платформ, каналів, носіїв і медійних форм. Трансмедійність є одним з проявів сучасного феномену технологічної медіакультури. Головною перевагою нової технології є можливість створення поліфонічного (синкретичного) комунікаційного полотна, яке складається з різноформатних елементів, об'єднаних однією тематикою [9]. Розвиток і широке використання нових технологічних мультиплатформних форм у багатьох сферах (соціології, маркетингу, культурології, масмедіа, освіті та інш.) спровокував уведення в мовну практику нової термінологічної лексики: мультимедіа, крос-медіа, трансмедіа, цифрові наративи, трансмедійний сторітеллінг, цифровий сторітеллінг, гейміфікація тощо, яка потребує більш

уважного розгляду з метою усвідомлення та розрізнення цих понять. Спробуємо розібратись у лексичному, змістовному і технічному навантаженні цих наукових феноменів.

Термін „мультимедіа” (від лат. *multum* – багато та англ. *medium* – засіб, спосіб) є широке вживаним у наукових працях з професійної освіти, комп’ютерної технології, культурології, мистецтвознавства, конвергентної журналістики тощо. У наукових розвідках дослідників цей термін визначається як: „інтеграція різнорідних даних комп’ютерних систем з метою повнішої презентації результатів інтелектуального виробництва в науці, мистецтві, освіті, промисловості тощо” (Н. Анісімова [14]); „сучасна інформаційна технологія, що забезпечує об’єднання графічних образів, відео, звуку та інших спеціальних ефектів за допомогою комп’ютерних засобів” (О. Пушкар [130, с. 543]); „одна із нових технологічних форм інформаційного суспільства, яка створює принципово новий рівень опрацювання інформації та інтерактивної взаємодії людини з комп’ютером” (І. Вернер [60, с. 7]); „сучасні комп’ютерні технології, які дозволяють об’єднати в програмно-апаратній системі різні типи мультимедіа даних (зображення, звук, відео, тактильні відчуття тощо) для створення єдиного інформаційного середовища з метою впливу через органи відчуттів на сприймання людини, завдяки чому відкривається широкий простір для творчості”. (Л. Гаврілова [70, с. 246]).

А. Буров, Н. Соколов, Н. Лукіних [46] та інші науковці, які розглядають мультимедіа у художньо-естетичному просторі, представляють цей феномен як „сучасний вид синкретичного високотехнологічного екранного мистецтва, поєднання цифрових та електронних пристроїв, засобів і продуктів, що характеризуються кількома складовими (за видами мистецтва, художніх і технічних форм, за сферами діяльності), який об’єднує різні види і жанри аудіовізуальних творів, засобів масової комунікації” [46, с. 5]. Мультимедійність виражає багатосередовищність і синкретичність сучасної полімедійної, полівіртуальної, візуально-звукової екранної культури, а мова мультимедіа (синкретична в основі), є конгломератом різних мовних систем.

Натомість, О. Шликова вважає коректнішим визначати мультимедіа не як „багато середовищ”, а як „полісередовище”, єдиний простір подання інформації різними видами і способами у синкретичному вигляді [387].

Продовжуючи ідею попередніх науковців, вважаємо доречним і актуальним осмислення природи мультимедіа як явища культури, що характеризує цей феномен як: новий засіб електронної комунікації, до якого призвела еволюція медіа [91], який характеризується інтерактивністю і інтегруванням усіх засобів комунікацій [387, с. 23]; форма художньої творчості новими засобами [387, с. 24], прикладом якого є мережеве мистецтво (NetArt), комп'ютерна музика, комп'ютерний живопис, віртуальні музеї тощо, тобто види мистецтва, які технічно неможливі в рамках традиційного мистецтва.

Різні погляди на означення феномену мультимедіа спостерігаємо в наукових розвідках А. Крапивенко [169]. Аналізуючи мультимедіа з точки зору впливу на сприйняття відчуттів, дослідник представляє дану технологію, як: ідею, новий підхід у мистецтві до комплексного, синкретичного впливу на органи почуттів, до способів передавання і зберігання інформації; програмно-апаратне забезпечення для опрацювання різних даних; комп'ютерний продукт, укладений із даних різних типів. Отже, науковець представляє мультимедіа, як „сучасні комп'ютерні технології, які дозволяють об'єднати в програмно-апаратній системі різні типи мультимедіа даних (зображення, звук, відео, тактильні відчуття тощо) для створення єдиного інформаційного середовища з метою впливу через органи відчуттів на сприймання людини” [169, с. 10].

Отже, мультимедіа виступає як вид аудіо-візуального мистецтва, цифрової мережевої творчості та інформаційний простір, що інтегрує різні види інформаційних ресурсів, технічні і технологічні середовища [70, с. 460]. *Ключовим моментом є розкриття однієї теми за допомогою різних медіаформ (тексти, фотографії, аудіо-, відеозаписи, графічні зображення тощо) на одній медіаплатформі (медіаканалі).*

Поняття „крос-медіа” пов’язано з позначенням медіадіяльності з використанням кількох медіаплатформ, тобто мова йде не про окремий медіа продукт, а здатність поширювати інформацію за допомогою різних засобів комунікації (І. Кірія [140]).

І. Ердал (I. Erdal) у своїх наукових розвідках розрізняє поняття крос-медіа і мультиплатформність. Автор наголошує на тому, що мультиплатформність передбачає використання декількох (більше одної) медіаплатформ, не пов’язаних комунікативними взаємозв’язками і відносинами. Натомість крос-медіа виступає „розширенням мультиплатформності”, де різні медіаплатформи мають комунікативний зв’язок [408, с. 78].

У наукових колах термін „крос-медіа” різниться варіантністю не лише в тлумаченні, а навіть у написанні, що залежить від країни і мови. В українському медіапросторі, так само, як і у Великій Британії, кодифіковано написання через дефіс – *крос-медіа*. В Америці даний термін пишеться без дефісу – *Kross Media*. У німецькій мові прийнято написання разом – *Krossmedia*, що пов’язано із наявністю відповідної словотворчої моделі, яка вможлиблює поєднання двох чи більше понять шляхом сполучення їх у складному слові. До речі, етимологія поняття „крос-медіа” вказує на те, що воно є похідним від англійського виразу „to cross media”, що буквально означає „перехід через медіа” [319].

Цікавим є підхід до графічного зображення терміну крос-медіа дослідника А. Веле (A. Wehle), який у своїй праці „Крос-медіа – універсальний засіб рекламної комунікації?” презентує особливий тип написання терміну – *X-Media*. Науковець пропонує розглядати буквенний символ „X” як позначення процесу перетинання, що символізує змістове, часове й формальне узгодження всіх медіаканалів [470, с. 10].

Крім певної неузгодженості варіантів написання терміну „крос-медіа”, набуває також різноваріантності й проблема змісту цього поняття, залежно від сфери життя і діяльності людини. На думку Н. Мардта (N. Mahrtdt), не

може бути усталеного визначення терміна „крос-медіа”, оскільки не існує єдиної перцепції самого даного феномену. Науковець пропонує тлумачити це поняття залежно від професійної сфери, адже крос-медіа є складником численних галузей діяльності людини [434, с. 15–17]. Варіант тлумачення поняття транс-медіа за різними галузями також підтримує Г. Сарміна, яка, аналізуючи проблеми термінологічної варіантності у процесі становлення поняття „крос-медіа”, розрізняє декілька галузевих тлумачень: у маркетингу – частина комунікаційної стратегії певної рекламної компанії; з економічного погляду – спрямування на розширення сфери підприємницької діяльності щодо зменшення залежності прибутку від медіаринку завдяки диверсифікації (наявності інформації на різних медіа каналах); у журналістиці – поєднання кількох медіа під спільним брендом, злиття редакцій або особлива форма публікації, де під контент добирають належний засіб і навпаки [319].

Нажаль, серед величезної кількості наукових розвідок щодо термінологічних визначень, теорій і практик крос-медіа, в галузі мистецтва і освіти ця тема майже не досліджена. Тож у контексті мистецької, зокрема музично-педагогічної, діяльності ми будемо послуговуватись визначенням М. Женченко: „Крос-медіа – це дистрибуція інтелектуальної власності, сервісу, історії або досвіду через різноманітні медіа платформи з використанням різних медіа форматів, ... здатність поширювати інформацію у переконливому, корисному та візуально привабливому вигляді за допомогою різних засобів інформації” [114, с. 73].

К. Якубетц (С. Jakubetz) пропонує кілька критеріїв для більш чіткого уявлення про сутність крос-медіа [424]:

- крос-медійна діяльність передбачає створення різних медійних продуктів для різних платформ, що заперечує просте редукування ідентичного контенту;

- крос-медіа виступає самостійною стратегією (не є додатком чи доповненням) для створення нових змістів і цінностей, що фокусує увагу на контенті;

- продукт крос-медіа є самостійною формою оприлюднення, а разом з тим комунікацією, діалогом, інтеракцією, що часто передбачає наявність зворотного каналу [424, с. 20].

Отже, в основі крос-медіа лежать процеси дигіталізації і конвергенції, тема подається через декілька медіаканалів (друковане видання, фотозвіт, відеофайл, віртуальний музей тощо) і передбачає використання мультимедійних форм.

Деякі дослідники (Д. Девідсон (Dr. Davidson) [405], Г. Дженкінс (H. Jenkins) [427; 428]) ототожнюють термін „крос-медіа” із „трансмедіа”. Вчені розглядають крос-медійну комунікацію як розповідь інтерактивної інтегрованої історії декількома медійними формами на окремих медіаканалах, що виконують різні автори різними стилями. Дослідники наголошують на активній участі користувачів у створенні історії і вбачають відмінність між термінами лише в наявності інтерактивності, що характерна для трансмедійної технології.

Хоча поняття крос-медіа і трансмедіа іноді вважають синонімічними через залучення принципів дигіталізації і позначення концептів поширення контенту, ці культурні феномени мають ряд вагомих відмінностей. Серед визначальних чинників трансмедіа Г. Серміна пропонує наступні: розповсюдження контенту на кількох каналах; трансмедіа не є репродукуванням або копіюванням однакового контенту на різних каналах; концепція трансмедіа передбачає створення нових форм і цінностей; трансмедіа не є додатком або доповненням, воно є самостійним явищем; трансмедіа – це стратегія; трансмедіа робить медіа подвійним [319, с. 22].

І. Ібус (I. Ibrus) і К. Сколарі (C. Scolari), розрізняючи поняття „крос-медіа” і „трансмедіа”, пропонують формулу: „крос-медіа+нарратив=трансмедіа”. На думку науковців, трансмедіа включає в себе поняття крос-медіа, оскільки передбачає поширення контенту на різних платформах, проте крос-медіа не завжди містить нарратив [423].

А. Вегліс (A. Veglis) [468] розрізняє крос-медіа і трансмедіа за кількістю поданих історій: в крос-медіа йдеться про одну історію, яку транслюють кількома медіа, натомість трансмедіа є ширшим поняттям, яке передбачає існування не тільки декількох взаємопов'язаних історій, а й широкого перехідного простору між ними. Зв'язки між тематичними елементами вможливають занурення користувача у так званий Storyworld – „нарративний всесвіт” (переклад Г. Серміної) [319].

Тобто, трансмедіа не може бути обмежена однією темою (історією), а висвітлює низку тематичних історій, із яких складається кожного разу свій віртуальний всесвіт [219]. В журналістиці – це актуальна тема, насичена новинами і репортажами; в маркетингу – це бренд для широкого розповсюдження його серед користувачів; у мистецтві – саме мистецтво, зіткане із жанрів, видів, проявів, представлене багатьма мистецькими лініями і історіями за допомогою масмедійних платформ (медіа), які включають в себе не тільки класичну технологічну сімку, а й засоби невербальної комунікації. Трансмедійна технологія забезпечує більш глибоке занурення у тематичний всесвіт, розкриваючи декілька тем в різних формах на багатьох каналах, не повторюючи їх зміст.

Дослідники трансмедіа пропонують наступну формулу трансмедіа:

ТРАНСМЕДІА = ОДНА ВЕЛИКА ТЕМА (Всесвіт)+БАГАТО ФОРМ +
БАГАТО КАНАЛІВ

Проаналізуємо докладніше поняття трансмедіа.

Родоначальником поняття вважають американського філософа і культуролога Г. Дженкінса (H. Jenkins) [425; 427; 428], який представляє термін „трансмедіа” як „між медіа” (across media). Дослідник використовує сучасний термін „трансмедіа” у розрізі „розповідання історії”, акцентуючи увагу на мультиплатформності, масштабності та інтерактивності розповіді.

Тема трансмедійної культурної практики на сьогодні набуває актуальності, що має відображення в значній кількості наукових досліджень, присвячених опису досвіду створення трансмедійних проектів. З погляду

наратології різні класифікації і методи запропоновані у роботах Д. Ламберта (J. Lambert) [431], Дж. Лонга (G. Long) [433], Р. Праттена (R. Pratten) [445], А. Філіпса (A. Phillips) [445]. Прибічником семіотичному підходу є А. Сколарі (C. Scolari) [459]. Аналітичний підхід детально представлений Р. Гембарато (R. Gambarato) [411]. У вітчизняній літературі спостерігаємо на даному етапі формування понятійного апарату на основі аналізу зарубіжних досліджень, що знайшло відображення в наукових розвідках, присвячених термінологічній варіантності поняття трансмедіа в науковому дискурсі цифрової доби у працях Н. Виговської [61], О. Глазкової [80], М. Женченко [114], М. Журби [117], Л. Панченко [268], Г. Серміної [319] та ін. На загальному тлі виділяється оригінальністю підхід Н. Соколової [336], близький до ідей А. Сколарі щодо „інтерпретативних спільнот трансмедіа”.

Як в українській, так і в англійській мовах префікс транс- (з лат. trans – крізь, через, за, по той бік) означає рух через простір, передавання через посередництво [359].

У зарубіжних джерелах термін „transmediality” найчастіше використовується у контексті мультиплатформності, позначеної різноманіттям платформ, каналів, носіїв і медійних форм. До речі, варто звернути увагу на нетотожність понять „мультимедійність” і „мультиплатформність”. У сучасності термін „мультимедіа” найчастіше відображає контент (аудіовізуальний зміст) тієї чи іншої медіаплатформи, „комбінування тексту, статичного та рухомого зображення і звуку в рамках одного медійного продукту” [370]. Натомість мультиплатформність позначає різноманіття платформ, каналів, носіїв і медійних форм [1].

Поняття „трансмедіа” у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях дещо відрізняються по своїй суті. У зарубіжній практиці „*transmedia*” сприймається як прикметник та найчастіше використовується у сполученні із іменником: трансмедійна розповідь (*transmedia storytelling*), трансмедійна аудиторія (*transmedia audience*), трансмедійна серійність (*transmedia seriality*), трансмедійний Всесвіт (*transmedia Universe*). У вітчизняних

дослідженнях „трансмедіа” – це найчастіше підхід чи комплекс підходів до створення мультиплатформного наративу, або вид художніх текстів, „розщеплених” на декілька платформ (80, с. 51).

У науковому колі найбільш поширеним вважають визначення Г. Дженкінса, презентоване у 2007 р.: „Трансмедійна історія розповідається на різних медійних платформах для створення цілісного сюжетно-композиційного простору. Кожний новий текст вносить вагомі зміни у загальний наратив” [427].

Сучасна російська дослідниця О. Глазкова, аналізуючи вітчизняні наукові праця щодо трансмедійності, визначає переважні твердження: „актуальний тренд сучасного телебачення”, „сутнісна характеристика сценарного тексту”, „характерна риса сучасного телебачення”, „філософія контенту”, „ідеологія, яка об’єднує різні типи контенту”, тощо. Науковець зауважує, що поняття „трансмедійності” включає в себе художній та інформаційний медіасинтез і стійке медійне розширення (80).

Н. Соколова вважає появу феномену трансмедіа логічним наслідком економічного розвитку постіндустріального суспільства, де медійний продукт рухається одночасно на декількох платформах для створення стійкого інтересу до нього [336]. Однак науковець не обмежує сферу впливу трансмедіа галузями економіки та рекламування. Дослідниця називає трансмедіа „специфічним способом медіавиробництва” і визначає його як „медійний продукт”, акцентуючи увагу на тому, що це „скоріш процес, ніж результат, динамічне поєднання багатьох форматів, ніж окремий закінчений артефакт”, який презентує специфічне явище жанрової трансформації і конвергенції медіа форматів. Тобто трансмедіа символізує нові культурні практики користувачів і сучасний досвід сприйняття мас-медіа.

Деякі науковці (Н. Женченко [114], А. Новікова [225]) пов’язують розвиток трансмедійності з появою нового способу розваг. На їх думку, майже усі форми інформаційних і комунікаційних повідомлень у медіасфері представляють собою „гібрид інформації, просвіти і розваги” [225].

Н. Кляйн поєднує феномен трансмедіа із складною системою економічних, соціальних і культурних відносин, маючи на увазі тенденцію до інтеграції різних маркетингових комплексів („інтегровані маркетингові комунікації”). Науковець наводить приклад використання синергетичних принципів під час просування бренду Міккі Мауса, який вважає „мініатюрним піонером сучасного брендінгу” [146].

У сфері журналістської діяльності Дж. Аль-Ханакі, вивчаючи трансмедіа, звертає увагу на унікальний внесок кожної платформи в цілу історію. Він вважає обов’язковою умовою цілісність і самостійність цих платформ, які при цьому мають залишатись частиною цілого. Звідси науковець визначає основний принцип структурування циклів – „ціле більше за суму його частин, що стимулює зібрати всі частини у ціле” [9].

Деякі дослідники (Дж. Аль-Ханакі [9], Н. Соколова [336], А. Сумська [349]) ототожнюють поняття „трансмедіа” і „трансмедійна розповідь”, маючи на увазі спосіб розповідання, при якому інформація розповсюджується з використанням різних медіаплатформ [396]. Натомість інші науковці (О. Агрікова [1; 2], Дж. Лонг [433], Г. Дженкінс [428], К. Молони (K. Moloney [441]) тощо) розрізняють ці два поняття. Так, О. Агрікова презентує трансмедійність як сукупність принципів, які визначають будівництво медійного продукту: розповсюдженість, поширення, зануреність, серійність, тривалість, суб’єктивність сприйняття, імерсивність та співтворчість; а трансмедійну розповідь – як продукт професійної діяльності, побудований за принципами трансмедійності [2, с. 69].

В мистецтві О. Глазкова проводить паралелі між трансмедійністю та інтермедіальністю, наголошуючи на актуалізації інтермедіальності на мікро- і макрорівнях: композиційному (взаємодія медіа і мистецтв в рамках одного твору) та культурному (взаємодія культур, текстів в рамках культури) [80, с. 50]. Е. Сєдих визначає інтермедіальність, як „створення цілісного поліхудожнього простору в системі культури; особливий тип внутрішньо текстових відносин в художньому творі, де взаємодіють різні види

мистецтва” [314]. Дослідниця визнає теорію інтермедіальності як необхідний соціокультурний контекст і теоретичний базис для дослідження трансмедійності, де аналогією виступає здатність до актуалізації на декількох рівнях. Проте науковець ставить під сумнів тотожність між цими двома поняттями, оперуючи нерозривністю трансмедійності із мультиплатформністю і медійними технологіями. Вчена припускає формування інтермедіальних зв'язок безпосередньо в мультиплатформному медіапросторі.

Прикладом трансформації екранного твору в трансмедійний, де імпульс до еволюції несе сама медіа платформа, може бути фільм, знятий у 2011 році спеціально для демонстрації його на планшетному комп'ютері iPad (The Silver Goat, Великобританія, реж. А.Брукнер, 2011). Автори кінотвору звертають увагу на стильові рішення фільму, які відповідають і підкреслюють властивості і особливості медіаплатформи [467]. Фактично фільм представлений у вигляді програмного забезпечення, яке має підтримувати взаємодію користувачів і авторів, що має на увазі потенційно нескінченний процес.

Спеціаліст індустрії комп'ютерних ігор К. Орловський також відзначає здатність платформи формувати запит на трансмедійний контент. Як приклад надається інтерактивна книга „Аліса в країні чудес”, де є можливість не лише її читати, але й взаємодіяти із інтерактивними картинками. Дослідник впевнений у тенденції до подібного розвитку ігрової індустрії, де пануватиме глибока взаємодія між продуктом і користувачем, проте наголошує на відсутності гідних прикладів трансмедійних творів у сьогоденні [342].

Прикладом використання елементів трансмедійної технології можуть бути так звані книги з доповненою віртуальною реальністю, які в останні роки створюють українські письменники. Так, М. Кідрук в 2019 році презентував книгу „Доки світло не згасне назавжди”, в якій крім текстової інформації розміщено низку QR-кодів, з допомогою яких можна поспілкуватися з персонажами, порозглядати місцевість, перечитати

додаткові секретні гілки сюжету, відчуті всю історію реально (<https://cutt.ly/6gagnBd>). Видавництвом „Фоліо” 2018 року реалізовано унікальний проєкт „Шевченко на кожен день. З Яніною Соколовою” – книга, що дає читачеві можливість зануритися у творчість геніального українського поета та почути звучання його поезії у виконанні професійної акторки Я. Соколової (<https://cutt.ly/Jgagcw2>).

Можна також навести приклади використання QR-кодів для створення специфічної трансмедійної реальності в навчальних та навчально-методичних виданнях, зокрема в підручниках деяких авторів, розроблених для забезпечення викладання інтегрованого курсу „Мистецтво” в початковій школі НУШ, підручниках та посібниках з інших шкільних дисциплін.

На нашу думку, найбільш глибоке розуміння поняття трансмедійності надано О. Глазковою [80], якою виділено наступні концептуальні риси досліджуваного явища:

1. Поліфонія (художніх творів), діалогізм та амбівалентність (культури). Трансмедійні твори у сучасному мультиплатформному медіапросторі поліфонічні за своєю природою. „Навкруг трансмедійних текстів формуються не діалоги, а полілоги, в яких помітними стають процеси будування інтертекстуальних взаємозв’язків і народження суті” [80, с. 53]. Амбівалентність же має відображення в художній виразності і моделі медіакультури, яка забезпечує актуалізацію трансмедійності.

2. Концепція „всеосяжного твору мистецтва” (нім. Gesamtkunstwerk), де кожний твір представлений гармонійним синтезом художньо-виразних засобів різних мистецтв, а автономні мистецтва зливаються в єдине „Мистецтво”.

3. Медіамікс (media mix) – стратегія поширення медіаконтенту на різні платформи, канали, комп’ютерні ігри, парки і об’єкти розваг тощо.

4. Крос-медіа (cross-media) – форма актуалізації трансмедійності через використання комплексу медіаносіїв, медіаканалів та медіа платформ.

5. Глибокі медіа (англ. *deep media*) – вектор „занурення”; підвищення властивості закріплити і утримувати увагу реципієнта через використання сучасних трансмедійних технологій.

Таке широке концептуальне коло дозволяє презентувати трансмедійність в якості особливої категорії, сформованої в рамках сучасного мультиплатформного медіапростору. Трансмедійність симультанно (фр. *simultane* – одночасно; лат. *simul* – разом) [322] актуалізується на декількох рівнях, де завдяки властивостям поліфонізму і „багат шаровості” розкривається різноаспектний багатий образ тематичного Всесвіту. Проте трансмедійність не передбачає безладного нагромадження різних медійних форматів і жанрів [461]. В основі трансмедійності закладено феномен міграції жанрів і конвергенції медіаформатів, що є передумовою сучасної культури, яка надає широкий спектр технологічних можливостей для створення синтетичного медійного світу, сплетеного із багатьох форматів. Також трансмедійний продукт відрізняє наявність тематичного цілісного універсуму, представленого широким колом форматів і діяльністю „інтерпретативних співтовариств”.

Отже, трансмедійна технологія представляє собою складну систему поєднання різних мов (цифрових і нецифрових; вербальних і невербальних) і медіа форматів (відео, комікси, ігри, книги тощо) [459]; забезпечує взаємодію традиційних медіа форматів з сучасними цифровими медіатехнологіями [457]; уможливорює участь широкої аудиторії учасників трансмедійного проекту, які працюють за вподобаннями і можливостями на різних медіаплатформах. Розкриття головної теми в трансмедіа відбувається на декількох платформах: книга, кіно, Інтернет-ресурси, соціальні та інтерактивні медіа середовища. Це складає ефект калейдоскопічного сприйняття, що позитивно впливає на увагу, активну позицію, рівень та обсяг засвоєння матеріалу.

Зарубіжною практикою вже доведено доцільність застосування трансмедійної технології у різних соціальних сферах: маркетингу, журналістиці, дизайні, культурі, освіті тощо.

Так один із найвідоміших засновників і активних прихильників трансмедійної технології А. Сколарі (A. Scolari) у своїй статті „Transmedia branding: Brands, narrative worlds, and the mcwhopper peace agreement” акцентує увагу на користі стратегії трансмедіації в брендінгу [461].

Дослідник разом із іншими (М-Дж. Масанет (M-J. Masanet), М. Гуерреро-Піко (M. Guerrero-Pico), М-Дж. Естаблес (M-J. Estables)) наголошує на необхідності залучення нових комунікаційних технологій, зокрема трансмедійної, у наукових розвідках [458]. Науковці провели дослідження, присвячене археологічним пам'яткам Апатуерка (Бургос, Іспанія), які оголошені об'єктом Всесвітньої спадщини у 2000 році. Під час оприлюднення результатів дослідження виникло роздвоєння комунікаційної політики (інформація для наукового кола і для суспільства транслювалась по-різному): з одного боку було створено трансмедійну модель Всесвіту Апатуерки для демонстрації науковцям, з іншого – модель поширювалась просумерами (розповсюджувачами) через соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube тощо), що стало стратегією передачі інформації наукового проєкту.

Науковці Д. Гарсія-Марін (D. García-Marín) і Р. Апарічі (R. Aparici) доводять важливість використання трансмедійної технології в інформаційній сфері [412]. Автори проводять паралелі між трансмедійною технологією та підкастингами, називаючи їх (підкастинги) новою звуковою комунікацією. Підкастинг (англ. Podcasting) – ми розуміємо, як радіо в інтернеті, яке може транслювати аудіо, рідше відеопередачі офлайн [381], розповсюдження аудіо та відео контенту обраної тематики через Інтернет [221]. Автори через аналіз низки подкастів та за допомогою поглиблених інтерв'ю продемонстрували вагомість багатоплатформної стратегії, де повідомлення, представлені у широкому діапазоні платформ, доповнюють одне одного.

Е. Моуа та Ю. Моуа (E. Moaya, J. Moaya) відкривають сферу залучення трансмедійної технології у менеджменті [442]. Науковці називають Transmedia storytelling справжньою комунікаційною революцією, або новою бізнес-моделлю. У світі постійної цифрової революції вони звертають увагу на нову парадигму генерації контенту та покращення мережевого цифрового технологічного зв'язку. Ці фактори позитивно впливають на створення спільного середовища через спільну працю. Трансмедійна технологія забезпечує потужні зв'язки між виробниками товарів та послуг, рекламними агентствами, ЗМІ та соціумом. Інтернет і соціальні мережі дають можливість громадянам відстоювати свої інтереси і цінності в брендінгу. Автори називають просумерів (громадян) „розумним роєм”, який виконує роль не тільки спостерігача із обмеженою можливістю висловлення, а справжнього інвестора. Маємо на увазі емоційні, соціальні та інтелектуальні інвестиції.

Автори доказують важливість впровадження трансмедійної технології в маркетингу, що дозволяє генерувати вагомість, ступінь і залежність неперервного процесу участі у спільній справі. Ключовим фактором успішності і ефективності реклами визначено рівень задоволення, який спонукає учасників реклами брати участь у трансмедійному будівництві та комунікаційній стратегії брендів.

Важливим для нашого дослідження є висновки, зроблені Л. Гансале-Діасом (L. Gonzalez-Diez), Б. Пуебла-Матінезом (B. Puebla-Martinez) і П. Перез-Куадрадом (P. Perez-Cuadrado) щодо важливості застосування трансмедійної технології в сфері дизайну новин [413] („From Layout to Transmedia Narrative: A Review of the Concept of „News Design”). Науковці вказують на суттєві зміни, які відбуваються у світі журналістики. Ці зміни торкаються не лише стилю і форми подачі самих новин, але й їх зовнішнього оформлення, дизайну. Якщо раніше дизайнерський макет базувався на зображеннях, кольорі та композиції, то сьогодні він доповнюється звуком, відео та активними зв'язками, що їх поєднують (гіперпосилання, QR-коди). Тобто використання трансмедійної технології під час будівництва макету

дизайну ЗМІ сприяє наближенню користувачів до того стилю спілкування, в якому вони існують повсякденно.

С. Матеос-Расило (S. Mateos-Rusillo) та А. Гіфрей-Кастелс (A. Gifreu-Castells) демонструють можливості застосування трансмедійної технології в музеях на прикладі Національного музею дель Прадо [436]. Науковці аналізують традиційні способи функціонування музеїв та визначають ступінь наближення проекту Bosch Національного музею дель Прадо в Мадриді (Іспанія) до дидакту трансмедійного сторітеллінгу. Науковці зазначають, що музеї природно використовують трансмедійну технологію в своїй практиці для опису історичних подій.

Низка зарубіжних науковців у своїх дослідженнях підтверджують можливість і важливість застосування трансмедійної технології в освіті.

Так, Е. Маккарті (E. McCarthy), М. Тіу (M. Tiu) та Л. Лі (L. Li) розкрили користь впровадження трансмедійної технології у вивченні математики у дошкільний та початковий шкільний період („Learning Math with Curious George and the Odd Squad: Transmedia in the Classroom”) [437]. Було проведено два дослідження. У першому учні чотири тижні виконували математичні завдання із участю популярного анімаційного персонажу „Допитливий Джордж” (Curious George). Ігри включали у себе практичні матеріали та відео-епізоди, завантажені з загальнодоступного веб-сайту Curious George. Також доповнювались матеріалами з книг та іншими загальними класними заходами. Дослідження включало в себе спостереження, інтерв'ю з учителями-учасниками і контрольні тестові завдання. За результатами математичного тестування рівень знань значно виріс, що підтверджує позитивний вплив трансмедійної технології на математичну обізнаність учнів.

У другому дослідженні в освітній процес було включено цифрові і нецифрові навчальні ресурсів з популярного суспільного телесеріалу Odd Squad (відео, онлайн-ігри, рекламні ролики, практичні завдання із транс медіа пакету Odd Squad). Дослідження включало усні та письмові оцінки

математичних здібностей першокласників, інтерв'ю з учнями та їх батьками. Після проведення експерименту відмічено значне підвищення рівня загальних знання з математики у галузі чисел і операцій з ними, а також покращення алгебраїчного мислення і словникового запасу. Науковці засвідчують, що включення трансмедійної технології в освітній процес стимулює мотивацію учнів до освітньої діяльності. До того ж автори відмічають, що гра є основним видом діяльності у дошкільний і початковий шкільний період.

Також Л. Флемінг (L. Fleming), спеціаліст з бібліотечних медіа, розкриває концепцію „Навчальний світ Трансмедіа” (Transmedia Learning World (TLW) [410]. Автор наголошує, що трансмедійна технологія у навчанні дозволяє поєднати переваги цифрових технологій і традиційних навчальних методик, що сприятиме глибокому та потужному досвіду навчання. Сучасні тенденції в освіті підштовхують школи уважно розглянути можливості цифрового навчання, заохочуючи до значних змін у педагогічному мисленні і практиці. Застосування трансмедійних методів, зокрема визнання концепції TLW, дають вчителям інструменти, які дозволяють охопити увагою кожну дитину. Трансмедійні методи, на думку Л. Флемінга, забезпечують використання сили колективного інтелекту учнів, які натомість обиратимуть власний темп і варіант навчання. Трансмедійна технологія ніби занурює вчителів і учнів у багате віртуально-фізичне середовище, що сприяє реальній емоційній взаємодії учнів із процесом навчання.

Р. Мартінес (R. Martinez), Л. Атієнза (L. Atienza) та Е. Замора (E. Zamora) звертають увагу на важливість використання трансмедійної технології у „гіперпов'язаному суспільстві” під час професійної освіти студентів ЗВО [435]. Автори статті провели дослідження серед студентів університету в галузі соціальної освіти з метою виявлення ролі, яку відіграє трансмедійний контент у культурному та соціальному розвитку. Влучно відмічено, що необхідність розвитку культури конвергенції та трансмедійної грамотності стає однією з ключових задач в закладах освіти. Науковці

відмічають підвищення результативності в освіті ЗВО після впровадження трансмедійного навчального контенту, в створенні якого беруть участь студенти закладу освіти. Важливим є висновок про взаємозв'язок між трансмедійної грамотністю, вихованням громадської позиції та навчанням через творчі експерименти, що відіграє важливу роль у професійній підготовці та становленні соціальної позиції студентів.

Н. Кастелс (N. Castells) та Дж. Іллера (J. Illera) також вказують на наявність позитивних освітніх результатів через впровадження трансмедійного підходу в освіті у порівнянні з іншими підходами, зокрема контекстним навчанням [402]. Науковці підтримують ідею трансмедійної організації навчального процесу, спираючись на визначення Г. Дженкінса щодо користі поєднання різних медіа в різні моменти часу на різних платформах з метою занурення користувача в нову ситуацію і мотивації до участі в розумінні навчальної теми.

А. Перес-Манзано (A. Perez-Manzano) та Дж. Алмела-Баеза (J. Almela-Baeza) просувають гіпотезу щодо користі поєднання трансмедіа та гейміфікації для заохочення підлітків до наукової кар'єри [444]. Науковці розкривають проблему використання цифрових програм в освітній діяльності. Зазначають, що цифрові ігри (DGBL) мають значний освітній потенціал і відкривають нові перспективи у сфері освіти. Це доводиться на основі веб-сайту, створеного на спеціальній ігровій основі та доповненого трансмедійними ресурсами. Робота веб-сайту спрямована на формування і зростання наукових і технологічних професійних досягнень підлітків у період формування кар'єрних уподобань. Результати дослідження дозволяють припустити високий рівень ефективності впровадження таких проєктів.

Як показують наукові розвідки, елементи трансмедійної технології використовують в різних напрямках освітньої діяльності, у тому числі й для формування навичок етичних норм, професійних навичок, мовних здібностей студентів тощо. К. Сотело (X. Sotelo) в рамках нового Європейського

Простору Вищої Освіти (the new European Higher Educational Area (EHEA) вивчала питання щодо можливостей, які надають цифрові технології для формування навичок критичного мислення, етики та активного залучення студентів університету до дебатів [463]. Науковиця відзначила цифрові плакати (інфографіку) і трансмедійний сторітеллінг як нові форми спілкування та самовираження молоді.

А. Сколарі наполягає на необхідності формування трансмедійної грамотності у підлітків, яка стає умовою успішного впровадження трансмедійної технології у навчальній діяльності. Науковець, чітко розмежовуючи традиційні цифрові, Інтернет-навички і трансмедійну грамотність, вказує, що традиційна медіаграмотність була орієнтована на книги або на телебачення, у той самий час трансмедійна грамотність ставить у центр свого аналітичного та практичного досвіду цифрові мережі та інтерактивний медіа-досвід [460; 462]. А. Сколарі разом із дослідницькою командою надано всебічний опис трансмедійних навичок, створивши карту трансмедійних навичок, до складу яких увійшли відтворення, судження (аналіз), трансмедійні навігації, мережеві та комунікативні складові [458].

Наукових розвідок, як вітчизняних, так і зарубіжних, щодо використання трансмедійної технології у професійній підготовці вчителів музичного мистецтва найти не вдалося. Можемо відзначити лише вплив трансмедіа на розвиток сучасних музики, передусім в її цифровій формі. К. Хаамер (K. Haamer) стверджує, що з ростом популярності Інтернету і мобільних пристроїв простежується тенденція до збільшення вподобання цифрової музики (IFPI Digital Music Report). Музика набуває широкого спектру використання і перестає відігравати роль звукової історії: вона використовується в фільмах (Flaming Lips, Kanye West), стає грою (Jay-Z), випускається у вигляді серії додатків (Björk), стає віртуальною реальністю (Gorillaz) тощо. Феномен цифрової музичної культури, що використовується у всіх засобах масової інформації, має свою аудиторію [420].

Отже, аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових розвідок довів, що трансмедійна технологія лише починає використовуватись педагогами для підвищення ефективності освітнього процесу, до того ж майже відсутній досвід впровадження цієї технології в професійну підготовку вчителів музичного мистецтва. Занурення в науково-теоретичні аспекти трансмедіа дозволило надати власне розуміння трансмедійної технології, як такої, що *відображає спосіб розкриття певної теми (історії, наративу) шляхом поширення інформації різними медіаформами на різних медіаплатформах із урахуванням переведення інформаційних даних із однієї знакової системи в іншу*. Ми тлумачимо *трансмедійність в мистецтві як технологію, що побудована на основі концептуальних законів конвергентності, принципів синергії, поліфонії, симультанності, інтермедіальності, інтерактивності та глибинності, реалізується в мультиплатформному продукті і має на меті занурення в глибинний світ мистецтва*. Отже, трансмедійна технологія є складною системою поєднання різних мов (цифрових і нецифрових; вербальних і невербальних) і медіаформатів (відео, комікси, ігри, книги тощо), вона забезпечує взаємодію традиційних медіа з сучасними цифровими медіатехнологіями.

Зважаючи на стрімке поширення трансмедійної технології в різних сферах соціального життя та поступове залучення її до освіти, спробуємо використати потенціал цієї технології в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. В якості фокус-групи будемо працювати з майбутніми музикантами-педагогами початкової ланки освіти, оскільки ця ланка наразі перебуває у стані парадигмальних змін, спричинених впровадженням Концепції Нової української школи.

1.2. Трансмедійна компетентність як педагогічний феномен. Структура і компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

У сучасній світовій практиці ефективність освіти пов'язують із реалізацією компетентнісного підходу. У професійній мистецькій освіті стратегія компетентнісного розвитку регламентована Законом України „Про вищу освіту” [287], Законом України „Про освіту” [288], Концепцією Нової української школи (НУШ) [224]. Сучасне бачення базових категорій компетентнісного підходу висвітлено у Державному стандарті початкової загальної освіти (2018) [102], Типовій освітній програмі для закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) (1-4 класи) за ред. О. Я. Савченко [227], Типовій освітній програмі для ЗЗСО (1-4 класи) за ред. Р. Б. Шияна [228] та інших нормативно-правових документах.

Проблема компетентнісного підходу є далеко не новою в освітянській практиці. Його фундаментальні поняття детально і всебічно представлені у роботах вітчизняних науковців: Н. Бібик [32], Л. Ващенко [57], М. Головань [83; 84], Л. Карпової [137], О. Локшина [196], Л. Масол [206], О. Овчарук [231; 232], Л. Паращенко [269], О. Пометун [283], О. Савченко [307] та ін. Більшість вітчизняних авторів, диференціюючи поняття „компетентність” і „компетенція”, представляють компетентність як інтегрований результат освіти, що може цілісно реалізуватись на практиці і сприятиме досягненню успіхів у житті, професійному становленню, підвищенню ефективності соціальних інститутів тощо.

Згідно з концепцією НУШ, на сьогодні вже недостатнім є розуміння компетентності як „здатності до...”, „комплексу вмінь”, „знання в дії”, „готовності до”, „індивідуально-особистісної рефлексивної функції” тощо, тому що компетентність є спільним багатогранним поєднанням усіх складових елементів: знань, вмінь, навичок, власного діяльнісного досвіду тощо [224].

У Законі України „Про вищу освіту” „компетентність” представлена як „динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти” [287]. Ключові компетентності мають ознаки поліфункціональності, надпредметності, міждисциплінарності, багатоконпонентності; спрямування на формування критичного мислення, рефлексії, відображення власної позиції; поєднання особистісного і соціального і відображають комплексне оволодіння ключовими діяльностями [224, с. 16].

Отже, сучасне визначення компетентності за нормативними документами підтверджує розуміння даного поняття за межами знань, вмінь і навичок, включаючи власний життєвий досвід і володіння комплексом ключових навичок; підкреслює взаємозв'язок особистісних якостей і соціальної спрямованості; відображає сукупність комплексу надбань (особистих якостей), що має наскрізно реалізовуватись під час освіти впродовж життя.

Вітчизняні науковці розрізняють універсальні (базові, ключові) і спеціальні (предметні, професійні) компетентності, наголошуючи на тому, що межа між ними досить відносна. Причиною цього може слугувати динамічність ключових компетентностей, які мають рухливу структуру і залежать від багатьох факторів: соціального запиту суспільства, цілей освіти, особистісних якостей тощо [16].

Отже, ключові компетентності поєднують у єдине ціле соціальні і особистісні явища (риси), „відображають комплексне оволодіння сукупністю способів діяльностей, що створює передумови для розроблення індикаторів їх вимірювання” [32].

Відзначимо, що теорія компетентнісного підходу вперше була представлена у європейській педагогічній теорії та практиці, що має

відображення у ряді наукових зарубіжних досліджень [452; 453; 454; 455]. У своїх працях науковці представляють компетентність як логічну відповідь на складні вимоги до людини у багатьох сферах її життя. Ці вимоги відображають ключові компетентності, які людина повинна отримати для успішного існування в соціумі, вирішення життєвих проблем та визначення загальних цілей навчання впродовж життя. Згідно з документами міжнародної Ради Європи, програмою DeSeCo, сталий розвиток і соціальна згуртованість суттєво залежать від компетентності населення, що охоплює знання, навички, ставлення та цінності [465]. Таким чином, у зарубіжному досвіді компетентність розглядається як результативно-діяльнісна характеристика освіти, містить систему ціннісних орієнтацій, виходить за межі знань і вмінь, передбачає здатність задовольняти складні життєві і професійні вимоги, спираючись та мобілізуючи психологічні ресурси (включаючи навички та ставлення) у конкретному контексті.

До речі, в зарубіжній літературі поняття „компетентність” і „компетенція” майже не розрізняються, що пов'язано із лінгвістичними особливостями перекладу даних понять. Так в Оксфордському словнику (English Oxford Living Dictionaries) термін „competence” має такі значення як: здатність робити щось успішно та ефективно („*The ability to do something successfully or efficiently*”), юридичні повноваження для вирішення справи („*The legal authority of a court or other body to deal with a particular matter*”), Підсвідоме знання людини про правила, що регулюють формування мови („*A person's subconscious knowledge of the rules governing the formation of speech in their first language*”), ефективне виконання („*Effective performance of the normal function*”) [407].

На відміну від зарубіжного досвіду, вітчизняні науковці чітко розрізняють „компетентність” і „компетенцію”. В Методичних рекомендаціях з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти поняття „компетенція” включає „знання і розуміння (теоретичні знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне

й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід’ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті” [211, с. 18]. Тобто компетенція містить знаннєву (когнітивну) та діяльнісну (операційно-технологічну) складові, що має відображення у якісній обізнаності особи в конкретній області і готовності її до діяльності в цій області [68, с. 72].

Українські вчені, диференціюючи поняття „компетентність” і „компетенція”, відзначають зв’язок компетентності із особистісними якостями, у той час, як компетенція виступає як соціальна норма, мірило теоретичних знань і умінь їх практичного відтворення на базі сформованих цінностей.

У розрізі дослідження професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, нас цікавить спеціальна професійна компетентність, під якою ми розуміємо комплекс професійних особистісних якостей, знань і вмінь, що відображають професійну результативність; сукупність професійних якостей спеціаліста, що володіє знаннями і досвідом відповідної діяльності у результаті професійної формальної і неформальної освіти.

В науковому дискурсі питанню професійної компетентності присвячено багато уваги з боку вітчизняних і зарубіжних вчених. Першооснови вивчення професійної компетентності в галузі освіти були закладені ще у ХХ столітті провідними науковцями: В. Адольфом [3; 4], П. Бехом [28], А. Деркачем [103], Т. Добудько [104], І. Зязюном [127], Н. Кузьміною [179], Н. Лобановою [193], В. Лозовецькою [194; 195] та ін. В останнє десятиліття посилено увагу щодо розкриття сутності теорії професійного формування педагога у працях В. Бондара [38; 39], Г. Васяновича [55; 56], М. Голованя [84], О. Дубасенюк [108; 109], Л. Коваль [147; 148], В. Красина [171], С. Лісової [190–192], О. Митник [214; 215], І. Мариніна [204], Є. Павлюка [263], С. Сисоєвої [324; 325], С. Ситник [326], І. Соколової [333–335], Ю. Татура [353], Т. Яворської [394] та ін. Психологічні аспекти професійного становлення майбутнього педагога

представляють у своїх працях Г. Балл [20], В. Бодров [36], Є. Зеєр [122], Є. Клімов [143], Н. Коломінський [156], Н. Кузьміна [179], С. Максименко [199], А. Маркова [205], В. Рибалка [301] та ін.

Значна кількість досліджень з питання професійної компетентності спричинила появу різних трактовок цього поняття. Так, аналізуючи поняття професійної компетентності, науковці представляють її як „інтегровану здатність особи здійснювати професійну педагогічну діяльність за нормативно визначеними функціями в межах вимог до професійної діяльності” (І. Смагін [332]); „оцінку готовності фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня до професійної діяльності на основі наявності в них визначених стандартами компетентностей” (С. Мірошник [218]); „інтегративний комплекс особистісних рис і вмінь учителя, необхідних в об’єктивно наявних умовах конкуренції” (Ю. Завалевський [118]); „ефективне вирішення професійно-педагогічних проблем і типових професійних завдань, які виникають у реальних ситуаціях педагогічної чи науково-педагогічної діяльності” (І. Сотниченко [341]) та ін.

Привертає увагу повнотою і всеосяжністю визначення, запропоноване М. Головань: „Професійна компетентність – це складне інтегративно-динамічне особистісне утворення, що складається з ієрархічно взаємопов’язаних функціонально-особистісного і структурно-особистісного ресурсів, що виявляються у рівні розвитку основних (когнітивного та діяльнісного) і підтримуючих (мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісно-рефлексивного) компонентів, що дозволяють викладачу впевнено реалізовувати посадові функції адекватно ситуації” [84, с. 87].

Натомість лаконічно і вагомо представлене визначення професійної компетентності Л. Гавріловою „Професійна компетентність вчителя – особистісна властивість педагога, що дозволяє йому продуктивно розв’язувати навчально-виховні завдання; єдність теоретичної і практичної готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності” [68, с. 72].

Отже, зазначимо, що більшість авторів у визначеннях професійної компетентності звертають увагу на інтегративність та синтез фахових знань, умінь і навичок у поєднанні з особистісними характеристиками і професійним досвідом, що дозволяє людині використовувати свій потенціал у фаховій діяльності.

Теоретико-методологічні й експериментальні аспекти формування професійної компетентності вчителя музичного мистецтва вивчаються багатьма вітчизняними представниками мистецької освіти: Л. Аристовою [16], Л. Гавріловою [69], К. Кабріль [131; 132], А. Козир [153], О. Красовською [173], С. Лісовою [192], Л. Масол [206], М. Михаськовою [217], О. Олексюк [234], О. Отич [261], Л. Пастушенко [274; 275], Т. Пляченко [278], І. Полубояриною [280; 281], Растригіною [295], Р. Савченко [309], С. Світайло [311; 312], О. Щоколовою [389; 390] та іншими музикантами-науковцями.

Виокремимо деякі спільні аспекти у визначеннях професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у вітчизняному науково-педагогічному дискурсі:

- професійна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва – це інтегральна професійна якість (Л. Аристова [16], А. Растригіна [295]);

- в основі визначення професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва знаходиться поєднання загально педагогічних і спеціально-фахових компонентів музично-освітньої діяльності (М. Михаськова [217], І. Полубоярина [281], А. Растригіна [295]); Р. Савченко [309]);

- наявність особистісного компонента (особистісної компетентності) в основі фахової музично-мистецької компетентності, що зумовлює здатність майбутнього професіонала до формування власної стратегії професійної діяльності у різних умовах (Л. Аристова [16], О. Красовська [173], Л. Пастушенко [275], І. Полубоярина [280]);

- акцентування уваги на вузько-спеціалізованих знаннях і вміннях, зокрема виконавських, музично-аналітичних та ін. (О. Горбенко [88; 89], Т. Пляченко [278], С. Світайло [313]);

- поєднання теоретичних і практичних аспектів готовності до фахової діяльності (Л. Аристова [16], О. Красовська [173]).

Привертає увагу узагальнене визначення професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, представлене в наукових здобутках Л. Гаврілової, яка визначає дану педагогічну категорію, як „специфічний педагогічний феномен, що визначається особливостями музично-педагогічної діяльності, своєрідністю її завдань, перевагою художньо-творчих форм практичної роботи та специфічними методами мистецького навчання” [68, с. 72 – 73].

Отже, зважаючи на результати досліджень, загальною метою формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва виступає фахова підготовка майбутніх спеціалістів на базі комплексу розвинених професійно-музичних здібностей і загально-педагогічних якостей, що сприятимуть високій результативності в галузі музично-естетичного виховання школярів.

Більшість науковців, структуруючи професійну компетентність музикантів-педагогів, виокремлюють групи компонентів, які мають стати результатом мистецької освіти. Так Л. Масол виділяє особистісні (загальнокультурні), функціональні та соціальні групи базових компетентностей, які презентує як „інтегральне педагогічне явище, нерозривно пов'язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти” [255]. На думку науковиці зазначені компетентності є відображенням цілісності та інтегральності освітніх результатів. Подібні погляди спостерігаємо у І. Полубояриної, яка також у структурі професійної компетентності вчителя музичного мистецтва виокремлює 3 блоки компетентностей: особистісний, діяльнісний і комунікативний [281].

Низка вітчизняних науковців (О. Красовська [173], Л. Масол [255], О. Олексюк [234], О. Отич [261], Г. Падалка [265], О. Рудницька [304], О. Хижна [374], О. Щоколова [390] та ін.), досліджуючи феномен фахової компетентності в галузі мистецької освіти, виокремлюють мистецьку компетентність, яку наразі співвідносять із синонімом професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Науковці підкреслюють посередницьку роль між культурними цінностями суспільства і особистісними цінностями людини, що сприятиме формуванню художньо-творчих самореалізацій та духовного самовдосконалення протягом життя (Л. Масол [209, с. 35]); вбачають формування мистецької компетентності у перетині різних наукових галузей: культурологічної, педагогічної, естетичної та мистецької, а головним результатом мистецької освіти – процес формування духовної культури особистості, як важливого життєвого новоутворення (Г. Падалка [265, с. 26]); співвідносять мистецьку фахову компетентність із мистецькими здібностями, смаком, духовним розвитком (ціннісними орієнтаціями), досвідом і прагненням до сприйняття художніх цінностей та постійним удосконаленням внутрішньої чуттєвої культури, розглядаючи в мистецькій освіті цілісну педагогічну систему в різних аспектах (структурному, функціональному й генетичному) (О. Рудницька [304, с. 156], О. Хижна [374, с. 22]).

З приводу даного питання привертає увагу наукові дослідження О. Олексюк, яка визнає мистецьку компетентність ключовою у системі професійної освіти. Дослідниця розглядає її (мистецьку компетентність) у єдності комплексу загально-мистецьких теоретичних знань (в області історії, теорії, методики викладання мистецтва, зокрема музичного), спеціальних художньо-творчих виконавських умінь та досвіду практичної художньо-освітньої діяльності. Педагог-науковець підкреслює вагомість духовного потенціалу особистості, емоційно-ціннісного співпереживання, готовності до творчості і дієвості за досвідом використання мистецьких компетенцій у професійній діяльності майбутніх учителів мистецьких дисциплін, зокрема

музичного мистецтва [234, с. 222]. На нашу думку, дослідниця чітко та влучно виокремлює низку предметних компетентностей у складі мистецької компетентності майбутнього учителя музичного мистецтва:

- вільне оперування мистецькими знаннями;
- мобільне застосування наявних знань у контексті конкретного мистецького твору;
- проведення художніх паралелей між стильовими напрямками й жанрами мистецтва;
- відтворення об'єктивного змісту твору і вираження суб'єктивного ставлення до нього;
- дотримання стильових засад виконавства;
- артистичне втілення інтерпретаційного задуму і реальному звучанні;
- здатність добирати педагогічно доцільний репертуар;
- спроможність визначати навчально-виховний потенціал мистецького твору, передбачати труднощі та способи їх подолання в роботі з дітьми;
- виконавська і ораторська майстерність у музично-просвітницькій роботі [234, с. 215].

Відтак, поділяючи думку провідних фахівців у мистецькій галузі, серед основних компонентів професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва ми виділяємо загальнопедагогічні, мистецтвознавчі та спеціально-фахові виконавські компетентності.

Проте, стрімкі процеси інформатизації суспільства та широке залучення цифрових технологій в освіту вимагають виокремлення інформаційно-комунікаційної (інформаційно-цифрової) компетентності як надзвичайно важливого компоненту професійної підготовки майбутніх музикантів-педагогів. На сьогодні інформаційно-комунікаційна компетентність, яку почасти визначають як інформаційно-цифрову або просто цифрову, входить до переліку ключових компетентностей та навичок

XXI століття. У той самий час вона є невід'ємною частиною професійної компетентності фахівців.

Серед основних визначень ІК-компетентності вважаємо за необхідне навести наступні:

„Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційну й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо)” (Концепція НУШ [13, с. 11]).

„ІК-компетентність є результатом різнобічних здатностей людини та має такі складові: здатності та вміння: здобувати інформацію з різних джерел у зрозумілому вигляді; працювати з різними відомостями; критично оцінювати відомості; використовувати у професійній діяльності інформаційно-комунікаційні технології; знання: особливостей інформаційних потоків у своїй галузі; основ ергономіки та інформаційної безпеки; функціональних можливостей ІКТ; конкретні навички з використання комп'ютерної техніки та ІКТ; ставлення особистості до застосування ІКТ для відповідальної соціальної взаємодії та поведінки” (О. Овчарук [267, с. 11]).

Отже, ІК-компетентність виходить за межі технологічної або цифрової галузі, поширюється на соціальну, комунікаційну, ціннісну і громадянську сфери життєдіяльності людини. В даному контексті йде мова про ІК-компетентність як ключову. Що стосується ІК-компетентності у складі професійної компетентності мабутніх учителів музичного мистецтва, слід вести мову про набуття та використання фахових, загальнокультурних, загальномистецьких та вузькоспеціальних знань, формування відповідних умінь і особистісного досвіду в професійній освіті. Цифровий світ, який постійно вдосконалюється та оновлюється, надає можливість не лише якісно

підвищувати власний рівень професійної компетентності, а й використовувати мережевий Всесвіт для реалізації освітніх мистецьких завдань в майбутній професійній діяльності.

У професійній освіті питання формування ІК-компетентності розглянуті у працях Р. Гуревича [96; 97], А. Гуржія [98], Л. Коношевського [162], В. Красильникова [170], І. Роберт [303] та ін. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності в учнів і педагогів вивчають В. Биков [30; 31], С. Гаврилюк [66], О. Овчарук [231], Т. Панкова [267], С. Семчук [318] та ін. Цифрову компетентність як важливу складову професійної підготовки майбутніх учителів виокремлюють О. Білоус [33], І. Когут [150], Н. Сороко [340], Г. Федорук [364] та ін. У музично-педагогічній освіті різним аспектам розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності присвятили свої наукові дослідження Л. Гаврілова [67; 71], Ю. Дворник [100], П. Завгородній [119], Ю. Олійник [235], Л. Паршина [270], І. Рєгейло [299], О. Рибніков [302], О. Чайковська [378], Чжан Няньхуа [380] та ін. Незважаючи на різні сфери і напрями вивчення зазначеного питання, науковці висловлюють спільну думку щодо необхідності володіння сучасними ІКТ в рамках професійної освіти, зважаючи на умови розвитку інформаційного суспільства.

Отже, зважаючи на специфіку професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, погоджуємось, що наявність інформаційно-комунікаційної компетентності у складі професійної компетентності вчителя музики відповідає сучасним інтегративним тенденціям мистецької освіти, її поліхудожній спрямованості і поглиблюватиме зміст фахової підготовки майбутніх педагогів.

Проте, не зважаючи на високу цінність та ефективність ІК-технологій в освітній діяльності, вважаємо, що в галузі мистецької освіти не можна вести мову про повний перехід до навчання з допомогою комп'ютера. Не можна викреслювати традиційні способи і методи освіти, оскільки жодна техніка не зможе замінити живого спілкування зі світом мистецтва. Тому, на нашу

думку, у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва особливої актуальності набуває технологія трансмедіа, яка завдяки особливим технологічним принципам надає можливість поєднання цифрових технологій із традиційними методами освіти.

Трансмедійна технологія в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва виступає, як засіб розкриття, передачі і розповсюдження інформації через вербальну і невербальну комунікації, різними медіазасобами, у різних медіаформатах, з метою конструювання особливого інформаційного простору [245]. Така технологія пропонує новий, більш складний, проте ефективний спосіб освіти. Загальна мета, особисті здібності здобувачів освіти та необмеженість медійного світу створюють іммерсивне освітнє середовище, в якому всі учасники освітнього процесу можуть отримати свої цілі й переваги. Суб'єкти знаходяться в центрі спільного трансмедійного проєкту, інтерактивно взаємодіють і разом створюють контент. Тим більше, трансмедіа як система розповсюдження контенту виводить учасників проєктної діяльності за межі освітнього середовища, вони стають активними учасниками створення інформації (медіаконтенту у різних медіаформатах) та її розповсюдження.

Дуже важливим є той факт, що трансмедійна технологія реалізує принципи змішаної освіти, що відтворює модель інтеграції традиційної та дистанційної технологій навчання. Через що вбачаємо за необхідне стисло схарактеризувати феномен змішаного навчання, який увійшов до наукового обігу на початку 2000-х років. Серед зарубіжних вчених наукові пошуки з цього питання здійснювали Дж. Йонг (J. R. Young) [473], Дж. Реай (J. Reay) [449], Дж. Роні (J. E. Rooney) [450], І. Томсон (I. Thomson) [466] та ін. Більшість науковців презентують термін „змішане навчання” як багатовимірне явище, що відтворює процес змішування і поєднання традиційних форм і методів з ІК технологіями в освітньому процесі, акцентуючи увагу саме на змішуванні [316]. Одним із визначень слова „змішування” („blend”) в Оксфордському словнику є „формування

гармонійного поєднання” („Form a harmonious combination”) [432], що по відношенню до навчання розуміємо як створення певного освітнього продукту з комбінацією різних компонентів (технік, методик, форм тощо), що гармонійно поєднуються.

Зазначимо, що у вітчизняних розвідках зберігаються сутнісні принципи змішаного навчання, визначені зарубіжними науковцями. Так О. Рафальська у дослідженні „Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти” зазначає: „Процес навчання, за якого традиційні технології навчання поєднуються з інноваційними технологіями електронного, дистанційного та мобільного навчання, називають „змішаним навчанням” (blended learning) [297, с. 129]. Л. Семеновська трактує це поняття як „цілеспрямований процес створення освітнього середовища, що поєднує такі складники: очне (традиційне), дистанційне (індивідуальне/самостійне і групове/колаборативне) та електронне (онлайн, віртуальне) навчання, у якому взаємодія суб’єктів педагогічного процесу здійснюється у процесі інтеграції безпосереднього живого спілкування (віч-навіч) та опосередковано за допомогою технологічних засобів (віддалено) як синхронно, так і асинхронно” [316, с. 6].

Отже, трансмедійна технологія в мистецькій професійній освіті представлена технологічними варіаціями поєднання традиційного та цифрового навчання із комбінуванням їх складників і засобів, що в своїй основі має єдиний цілісний продукт, підпорядкований законам конвергенції та відповідає принципам трансмедійності (інтерактивність, інтегративність, адаптивність, цілісність, принцип змішаного навчання та активації творчої ініціативи). А формування та розвиток трансмедійної компетентності уможлиблює свідоме використання спільних засобів інформації для сприйняття, оновлення, обговорення, розвитку і створення трансмедійного контенту. На нашу думку, трансмедійна компетентність забезпечує соціальну взаємодію, розширює можливості групової роботи і творчого спілкування,

уможливило кreative розкриття кожного учасника освітнього процесу на доступному йому рівні.

Отже, трансмедійна компетентність вчителя музичного мистецтва, яка входить до складу ІКТ компетентності у складі професійної компетентності, предстає багатовимірною конструкцією результатів когнітивного навчання, накопичених професійних вмінь, навичок, переконань, творчої уяви і психологічних якостей, що забезпечує формування особистості, здатної споживати, редагувати і створювати трансмедійний мистецький освітній продукт.

Цікавим є той факт, що в зарубіжній науковій літературі поняття „трансмедійна компетентність” не є поширеним. Проте часто застосовують поняття „цифрова компетентність” (Digital Competence, DigComp) у зв’язку із трансмедійною технологією.

„Цифрова компетентність” згідно з європейським науковим проєктом „Система цифрової компетентності для громадян” („The Digital Competence Framework for Citizens”) (2013 р.), окреслює потенціал для цифрової трансформації освіти та вказує на зміни вимог до цифрових умінь і навичок. Саме в контексті розвитку цифрової компетентності вчителів, учнів і пересічних користувачів можна розглядати рекомендації щодо використання трансмедійної технології [401]. На думку науковців, для покращення цифрової освіти молоді необхідна нова культура участі з новими способами взаємодії і співпраці, нові способи і засоби доступу до інформації, нові комунікаційні можливості та нові підходи до створення контенту через використання мережі Інтернет. „Концепція трансмедіа може бути дуже корисною для покращення цифрових навичок студентів. Використання трансмедіа в освітньому процесі означає скоординованість і орієнтацію між рефлексією, дією і відображенням. Учителі повинні допомагати студентам, використовуючи різні мови і інструменти відповідно до індивідуальних потреб кожного”, – таку позицію щодо використання трансмедіа в університетській освіті займають науковці А. Санчес-Кабальє (A. Sánchez-

Caballé), Ф. Естів (F. Esteve) та М. Гісберт (M. Gisbert) [456]. Отже, в зарубіжних дослідженнях трансмедіа виступає скоріш не як окрема компетентність, а інструмент формування загальної цифрової компетентності.

Дослідники, які вивчають технологію трансмедіа та її можливості в різних сферах соціального життя, вагоме місце приділяють вивченню трансмедійних користувацьких навичок. Цифрові навички дещо відрізняються від трансмедійних, оскільки саме поняття трансмедійності більш широке і включає в себе володіння цифровими технологіями.

Г. Дженкінс, один з перших науковців, хто активно вивчав і впроваджував трансмедійну технологію в практику, до складу трансмедійних навичок відносив інформаційний аналіз, трансмедійні навігації, мережеві та комунікативні складові [426]. Науковець трансмедійні навички розглядає дуже широко і дозволяє їх варіювання від вирішування проблем у відеоіграх до виробництва та обміну контентом у контексті веб-платформ та соціальних мереж [244].

З метою виявлення трансмедійних навичок, ми звернулись до зарубіжного досвіду. У восьми країнах світу (Австралії, Колумбії, Фінляндії, Італії, Португалії, Іспанії, Великобританії та Уругвай) було організовано проведення експериментального дослідження щодо виявлення трансмедійних навичок, які молодь набуває в умовах неформальної освіти.

За результатами проведеного експерименту і на основі залучення положень таксономій (Б. Блума (B. Bloom); Л. Андерсона (L. Anderson) і Д. Красвола (D. Krathwohl), Дж. Феррес-Прата (J. Ferrés-Prat) і А. Піскітеллі (A. Piscitelli), Г. Дженкінса (Jenkins) та ін.), командою експериментальних дослідників (А. Scolari, М.-J. Masanet, М. Guerrero-Pico, М.-J. Establés [458]) було сформовано великий перелік (близько двохсот) трансмедійних навичок, які обертаються навкруг різноформатного контенту, технологій і процесів та детально відтворюють дії, пов'язані з виробництвом, споживанням та розповсюдженням медіа в колі молодіжної трансмедійної культури.

Згруповані навички формально класифікуються за напрямками використання і рівнем складності: від написання (для коротких оповідань) до мультимодальних проєктів (для роботи з відеоконтентом); від простого (для пошуку інформації) до складного (для керування соціальними мережами та блогами і архівування змісту); від технічних (для фотографування) до критичних і етичних практик (для розпізнавання ризиків саморозкриття в соціальних мережах); від когнітивних (для розпізнавання і опису жанрів у різних медіа та платформах) до прагматичних установок (для вибору та споживання, виходу з контенту на основі етичних і моральних цінностей).

Основні групи трансмедійних навичок (за версією А. Сcolari і дослідницької команди) представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

**Трансмедійні навички
(A. Scolari, M.-J. Masanet, M. Guerrero-Pico, M.-J. Establés [458]).**

Назва навички	Опис	Основні вміння і навички
Виробнича	Здатність задумувати, планувати, створювати, редагувати і розміщувати контент на різних медіаплатформах.	<ul style="list-style-type: none"> - створення і редагування (тексти, фото, малюнки, графіка, аудіо-відео контент); - використання (програмове забезпечення; навички роботи із звуком, відео і фото матеріалами, інструментами креслення та проєктування); - кодування, побудова та зміна програмового і технічного забезпечення; - дизайнерські навички; - управління контентом (здатність керувати різними ЗМІ через низку платформ та медіа: вибирати, завантажувати та розповсюджувати контент) - керування архівами вмісту; - керування розповсюдженням і обміном вмісту.
Індивідуальна самоорганізація	Здатність самостійно управляти ресурсами та часом; власною ідентичністю, почуттями та емоціями.	<ul style="list-style-type: none"> - самоорганізація; - особистісна індивідуальність; - управління емоційним станом.

Продовження таблиці 1. 1

Соціальний менеджмент	Здатність до організації, спілкування, керування і координування.	<ul style="list-style-type: none"> - участь у соціальних медіа; - співпраця; - координація і керівництво; - здатність до навчання.
Продуктивність (дієвість, активність)	Усі види діяльності ЗМІ, що використовують фізичне тіло: реальні життєві сценарії (виконавське мистецтво), віртуальні сценарії (відеоігри).	<ul style="list-style-type: none"> - гра у відеоігри; - порушення правила; - дотримання правила.
Засоби технології	Володіння соціально-політичною ситуацією, технічними і комунікаційними складовими, розуміння особливостей роботи ЗМІ.	<ul style="list-style-type: none"> - прийняття і опис інформації; - порівняння і аналіз інформацій; - оцінка і відображення; - застосування знань і організація заходів.
Розповідь естетика	Навички, пов'язані з інтерпретацією історій та оповідальних структур, заглиблення у побудову розповіді через аналіз та оцінку жанрів, персонажів, естетичних особливостей; здатність реконструювати трансмедійний контент.	<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретація; - визначення ключових моментів і опис; - порівняння; - оцінювання і відображення; - застосування знань.
Ідеологія етика	Виявлення та аналіз медіа репрезентацій стереотипів (з точки зору статі, культури, релігії, раси тощо) та етичних питань, пов'язаних з авторським правом і шахрайством.	<ul style="list-style-type: none"> - визнання і опис; - оцінка і відображення; - вживання заходів і застосування знань.

Продовження таблиці 1. 1

Запобігання ризикам	Навички, пов'язані із пізнанням і вживанням заходів щодо конфіденційності та безпеки у ЗМІ (зокрема в соціальних мережах); усвідомлення своїх „трансмедійних навичок”, як комплексу компетенцій, пов'язаних з виробництвом цифрового інтерактивного медіа, обміну та споживання власної ідентичності; можливих залежностей від медіа.	<ul style="list-style-type: none"> - визнання і прийняття; - оцінювання і відображення; - застосування знань і вживання заходів.
---------------------	---	---

З даною диференціацією трансмедійних навичок не можна погодитися у повній мірі, наприклад, „запобігання ризикам” – це фактично навички безпечної роботи в Інтернет-мережі, дотримання авторських прав та принципів конфіденційності. До того ж, слід було б виокремити навички рефлексії, тобто усвідомлення розвиненості своїх трансмедійних навичок, як комплексу умінь, пов'язаних з виробництвом цифрового інтерактивного медіа, обміну та споживання трансмедійної продукції; можливих залежностей від медіа.

Аналіз наукових досліджень, зокрема розвідок А. Сколарі та ін. в галузі трансмедійної грамотності, дозволив звернути увагу на низку *ключових положень* щодо володіння трансмедійними навичками майбутніми вчителями мистецьких дисциплін, зокрема музичного мистецтва.

1. Критичне сприйняття наявного та створюваного контенту. Вважається, що рівень володіння навичками продуктивного спрямування дещо вищий, ніж ідеологічними і естетичними. Проте мистецька і викладацька професійна спрямованість вимагає більш пильної уваги щодо

просування критичного підходу до створення, розповсюдження і користування медіа.

2. Трансформація трансмедійних навичок як результат постійного розвитку медіасередовища. Деякі навички (переважно технічного характеру) залежать від постійних технологічних змін, тому їх класифікація вимагає періодичного оновлення і корекції відносно технічних і технологічних інновацій медіасередовища.

3. Безпека в Інтернеті. Одним з аспектів, який викликає постійне занепокоєння, є питання дотримання правил безпечного поведіння в Інтернеті. Хоча дослідниками було доведено, що навички запобігання ризикам наявні у молоді, це питання потребує постійного контролю і ситуативної корекції, оскільки охоплює широке коло ситуацій від самих базових (розпізнання і опис мір безпеки та конфіденційності) до більш складних (організація розміщення контентів із урахуванням питань безпеки і конфіденційності).

Аналіз результатів зарубіжних досліджень трансмедійної технології, врахування специфічних особливостей професійної підготовки фахівців у галузі мистецької освіти дозволили виокремити п'ять груп трансмедійних навичок, які забезпечують формування відповідної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва:

1. *Технічні навички*, необхідні для роботи з медійним контентом. Серед них: навички створення, редагування і розповсюдження контенту; навички роботи з текстом, аудіо, відеоматеріалами, зображеннями, графіками, таблицями тощо; адаптування контенту для різних медіа середовищ; навички створення мультимедійного продукту; володіння необхідним програмовим забезпеченням.

2. *Оцінно-рефлексивні навички*, що забезпечують дотримання загальноприйнятих естетичних вимог щодо якості цифрового контенту, використання культурних цінностей та вирішення етичних питань; усвідомлення користувачем ступеню сформованості „трансмедійних

навичок”, пов’язаних з виробництвом цифрового інтерактивного медіа, та можливих залежностей від медіа.

3. *Організаційні навички*, що забезпечують організацію спілкування, керування і координування: створення багатовимірного інформаційного середовища за допомогою різних медіаканалів; залучення користувачів до співпраці; координація і керівництво; здатність до навчання.

4. *Комунікативні навички*, які сприяють коректному спілкуванню, інтерпретації історій та оповідальних структур (сторітеллінг), заглибленню до побудови трансмедійної розповіді через аналіз та оцінку жанрів, персонажів, естетичних особливостей; здатність реконструювати трансмедійний контент: створення мікроісторії і мікроситуацій, що розгортаються; групова робота.

5. *Навички безпечного поводження в Інтернеті*: дотримання конфіденційності у соціальних мережах; усвідомлення рівня залежності від Інтернету; володіння необхідним технічним забезпеченням щодо створення безпечних умов користування в Інтернеті; дотримання норм етикету й повага авторських прав.

Комплекс трансмедійних навичок у складі трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва можна унаочнити з допомогою інфографіки (рис. 1.1).

Докладний огляд трансмедійних навичок дозволив поглибити розуміння сутності трансмедійної компетентності. Отже, в нашому дослідженні трансмедійну компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи визначимо як *один із складників їхньої професійної компетентності, педагогічне явище, що нерозривно пов’язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти та особливостями трансмедійної діяльності, здатність через реалізацію особливих технологічних принципів поєднувати цифрові технології із традиційними освітніми формами й методами*. Окреслений педагогічний феномен розуміємо як здатність особистості впевнено, ефективно, критично і безпечно

застосовувати трансмедійну технологію в професійній мистецькій освіті, а також готовність до використання трансмедійної технології в професійній діяльності, що базується на відповідальності, мотивації, неперервному оволодінні знаннями, уміннями та навичками в галузі трансмедіа.

Рис. 1.1. Групи трансмедійних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва

Розглянемо структурні компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи: когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний.

Когнітивний компонент трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів вміщує досить різнопланові знання, що виходить із складної природи трансмедіа. Трансмедійна технологія реалізується на основі цифрових засобів та онлайн-ресурсів, повністю залежить від цифрових зв'язків, поширюється цифровими мережами і здебільшого створюється на цифрових платформах. Тому когнітивний компонент трансмедійної компетентності майбутніх учителів музики включає знання в галузі цифрових технологій, якими повинні володіти учасники

трансмедійного проєкту. Крім того, не можна обійтися без специфічних знань особливостей власне технології трансмедіа, а також низки споріднених технологій (мультимедіа, крос-медіа, цифровий сторітеллінг тощо) та понять (конвегентність, симультанність, імерсивність та ін.). Здобувачі вищої освіти мають розрізняти ознаки трансмедійності, знати і розуміти психологічну і технічну сутність та принципи трансмедійної технології. Ще одним важливим складником когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів є власне мистецькі знання, доповнені психолого-педагогічними та методичними, оскільки реалізація трансмедійної технології (у вигляді трансмедійного проєкту, сторітеллінгу, іншого освітнього ресурсу) передбачає залучення мистецьких знань (як історичних відомостей, так і музично-теоретичних дефініцій), а також вихід за межі цифрового середовища, наприклад у сферу „живого” виконавства.

Отже, когнітивний компонент досліджуваного феномену розглядаємо як сукупність трьох складових частин:

- *загальнодидактичні та мистецькі знання*, що відповідають широкому змісту інтегрованого курсу „Мистецтво” Нової української школи;
- *знання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій*, що забезпечують вільне володіння навичками опрацювання інформації та роботи з інформаційними об’єктами, володіння цифровими технологіями, програмними засобами, формами цифрового спілкування, хмарними сервісами тощо;
- *знання в сфері трансмедіа*, тобто усвідомлення сутності та принципів трансмедійної технології, вміння розрізняти ознаки трансмедійності тощо.

Діяльнісний компонент трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи представлений широким колом вмінь та навичок. Вважаємо за необхідне диференціювати *аналітичні, операційно-технологічні і творчо-виконавські* навички. Аналітичний блок вмінь і навичок пов’язаний із володінням вміннями працювати з контентом

для створення трансмедійних освітніх ресурсів, а саме знаходити, аналізувати, критично оцінювати (за якістю, правдивістю і доцільністю використання) освітній контент та корегувати його за необхідності. Операційно-технологічний блок передбачає наявність конкретних виконавських вмій та навичок, що забезпечують практичне виконання трансмедійного проєкту або іншого трансмедійного освітнього ресурсу: володіння сучасними цифровими технологіями (уміннями працювати в онлайн-сервісах та хмарному середовищі), трансмедійними навичками поєднання цифрового й традиційного простору, уміннями і навичками використання широкого ресурсного кола соціальних мереж, навичками безпечного поводження в Інтернеті тощо. Творчо-виконавський блок включає у себе вміння і навички створення цифрового наративу, вузько-спеціальні навички, що відповідають вимогам інтегрованого курсу „Музичне мистецтво”, зокрема виконавські, музично-аналітичні, творчі; вміння вербальної і невербальної комунікації, здібності перетворювати інформацію в мистецький освітній продукт, володіння творчими підходами з метою створення цілісного композиційного продукту.

Ефективне формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи неможливе без урахування *аутопсихологічного компоненту*, що передбачає наявність особистісних якостей, необхідних для створення і реалізації трансмедійного продукту: вмотивованість, готовність співпрацювати в команді та активно проявляти свої вподобання і вміння в рамках єдиного наративу, готовність до постійного самовдосконалення і саморозвитку, оцінка та рефлексія власної діяльності тощо. Цей компонент передбачає формування потреби в здійсненні трансмедійної діяльності, в залученні технології трансмедіа до подальшої професійної діяльності. Велику роль відіграє відповідальність кожного учасника трансмедійного проєкту, який завжди реалізується групою виконавців та вимагає розуміння прав і обов'язків учасника, усвідомлення і дотримання правил поведінки у трансмедійному середовищі. Питання

відповідальності також пов'язане із безпекою сучасного інформаційного простору, що включає не лише власну безпеку користувача, але й розуміння правил коректної поведінки в процесі онлайн-комунікацій. Аутопсихологічний компонент відповідає за безпечну і критичну участь учасників трансмедійного проєкту, адже ефективне використання усіх можливостей трансмедійної технології в професійній освіті можливо лише за умови врахування і мінімізації ризиків, що несуть нові технології.

Отже, зважаючи на специфіку технології трансмедіа, аналізуючи специфіку трансмедійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва і враховуючи загальноприйняті структурні компоненти компетентності, виокремлюємо такі три компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи:

- когнітивний компонент, який включає загальнодидактичні та мистецькі знання, знання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, знання в сфері трансмедіа;

- діяльнісний компонент, представлений аналітичними, операційно-технологічними і творчо-виконавськими вміннями й навичками, що забезпечують створення трансмедійного продукту;

- аутопсихологічний компонент, що відображає особистісні якості, вмотивованість, відповідальність, рефлексію та самокорекцію виконавця трансмедійного освітнього ресурсу.

Унаочнимо структурні компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи (рис. 1.2).

Отже, трансмедійну компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва ми розглядаємо як один із складників їхньої професійної компетентності, як педагогічне явище, що нерозривно пов'язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти та особливостями трансмедійної діяльності, здатність через реалізацію особливих технологічних принципів поєднувати цифрові технології із традиційними

освітніми формами й методами. У структурі досліджуваного явища виділено три компоненти: когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний.

Структура трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Рис. 1.2. Компоненти трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

1.3. Методологічні підходи і принципи формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Застосування трансмедійної технології у професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва потребує формування трансмедійної компетентності фахівців. Ураховуючи складність понятійного апарату та необхідність занурення в сутність поняття трансмедіа для ефективного формування трансмедійної компетентності майбутніх

музикантів-педагогів, звернемось до методології як такої, що впливає на функціонування педагогічної свідомості і спрямовує учасників педагогічної освіти на відшукування особистісних смислів педагогічних явищ, необхідних для професійного розвитку здобувачів вищої освіти. Методологічним підґрунтям проектування концептуальних засад ефективного формування трансмедійної компетентності у складі професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва виступають методологічні підходи та принципи.

Поняття „методологічний підхід” є базовим і загальноновживаним у науковому обігу і трактується у філософсько-педагогічній літературі як вихідні принципи, положення, позиції чи переконання, напрями вивчення предмету дослідження [21]. У науковій і методичній літературі розглядається достатньо велика кількість підходів. Зупинимось на тих, що, на нашу думку, найефективніше сприятимуть формуванню трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи: компетентнісний, аксіологічний, культурологічний, холістичний, міждисциплінарний, системно-діяльнісний.

Компетентнісний підхід є одним із стратегічних напрямів оновлення сучасної вітчизняної освіти, концептуальні засади якого у галузі мистецтва висвітлено у фундаментальних працях Л. Масол [206], О. Олексюк [234], Г. Падалки [265], А. Растригіної [295], О. Рудницької [304], Р. Савченко [309] та ін. Освітяни поєднуються в думці, що компетентнісний підхід у мистецькій освіті забезпечує формування „необхідного комплексу знань, навичок, відносин та досвіду, що допоможе реалізувати професійну підготовку майбутніх учителів, сформувати у них готовність до самореалізації у музично-освітній діяльності” [339, с. 121]. Г. Падалка підкреслює важливість компетентнісного підходу під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що зумовлюється „самою суттю художньо-інтерпретаційного процесу”, який на думку науковиці складає основу професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва і

передбачає „впровадження різноманітних форм діалогічного спілкування та партнерських стосунків між викладачем і студентом, розвиток особистісних якостей, таких, як самостійність у процесі художньо-інтерпретаційного спілкування, вивільнення творчої енергії, толерантність, здатність до рефлексії, артистизм, художня та мовна культура” [265].

Г. Малик визначає компетентісний підхід, як „спрямованість освітньої діяльності на формування у майбутніх фахівців ключових і професійних компетенцій, що уможливають поліфункціональність, поліпредметність, культуродоцільність та ефективність виконання життєво та професійно значущих завдань” [201, с. 19]. Науковець виокремлює наступні функції компетентісного підходу: концептуально-теоретична (практико-орієнтований зміст професійної освіти), методологічно-регулятивна (будова і впровадження ефективних професійних освітніх моделей), адаптивна (професійна соціалізація майбутнього фахівця), практико-орієнтована (орієнтація і вмотивованість до практичного впровадження обраної професії), моделювально-прогностична (моделювання результату освітнього процесу, орієнтованого на практичну освітню діяльність), проєктно-технологічна (оптимізація вибору системи навчальних технологій), гуманітарна або особистісно-розвивальна (включає когнітивну, операційно-діяльнісну і мотиваційно-ціннісну функції), орієнтувальна (відповідає за виявлення особливостей професійної діяльності та відповідність міжнародним тенденціям, виконання професійної діяльності на рівні мінімальних компетенцій для кожного рівня, пріоритетні напрямки навчального процесу тощо), критично-оцінювальна (відстеження якості освіти, оптимізація процесу формування компетентності майбутнього фахівця із подальшим порівнянням у різних системах освіти тощо), стандартизаційно-нормотворча (контролює нормативні вимоги до підготовки фахівців щодо професійних і освітніх стандартів), координаційна (контролює взаємодію всіх учасників освітнього процесу), інтеграційна (сприяє інтеграції України у світовий освітній простір) [201].

Л. Соляр порівнює компетентнісний підхід із „центральною конструктором”, який складається із результатів навчання (знань, умінь і навичок) і особистих ціннісних складових: когнітивних, операційно-технологічних, мотиваційних етичних, соціальних і поведінкових [339, с. 119].

Даний підхід в аспекті формування трансмедійної компетентності ми розглядаємо як комплекс компетентностей (фахових, загальнопедагогічних, мистецтвознавчих та інформаційно-комунікаційних), що забезпечуватимуть використання трансмедійної технології у майбутній професійній мистецькій діяльності. Сформована трансмедійна компетентність має забезпечити готовність фахівця до професійно-творчої мистецької діяльності, здатність до реалізації професійних мистецьких завдань в динамічних умовах інформатизації освіти та активного саморозвитку впродовж життя з використанням новітніх медійних технологій.

Окрему увагу акцентуємо на оволодінні інформаційно-комунікаційною (цифровою) компетентністю, що є ключовою умовою впровадження і використання трансмедійної технології у навчанні і майбутній професійній діяльності вчителів музичного мистецтва.

У нашому дослідженні важливе значення має й мистецтвознавча компетентність, оскільки мова йдеться про професійну підготовку саме вчителів музичного мистецтва. Визначаємо мистецтвознавчу компетентність як комплекс професійних знань і якостей, які забезпечують використання специфічного мистецького тезаурусу, вміння розуміти, інтерпретувати та емоційно оцінювати мистецькі твори за власними ціннісними орієнтирами та на основі особистісних світоглядних поглядів; володіння системою знань про видову і жанрову специфіку мистецтва, художньо-образну мову різних видів мистецтв, основні здобутки вітчизняних і зарубіжних діячів культури і мистецтва, знання з історії вітчизняного і світового мистецтва; збагачення власного художньо-естетичного досвіду через опанування мистецько-творчими вміннями і навичками з метою професійного мистецького

самовдосконалення впродовж життя тощо. Також враховуючи такі принципи трансмедійності, як синергія (перевага сумарного ефекту над окремими компонентами, з яких складається трансмедійний твір) і поліфонія (як політематизм, коли кожна тема чи групи тем мають самостійне значення і самостійний розвиток), акцентуємо увагу на необхідності формування вмінь поєднувати різні мистецькі теми в єдиний цілісний трансмедійний освітній ресурс.

Акцентуючи увагу на професійній підготовці майбутніх учителів саме мистецької галузі, вважаємо за необхідне застосування *аксіологічного підходу* як методологічного підґрунтя формування трансмедійної компетентності фахівців (Н. Бібік [32], С. Гаврилюк [66], Т. Жигінас [115], І. Зязюн [127], А. Козир [152; 153], О. Кузнецова [178], Н. Овчаренко [230], О. Олексюк [234], Г. Падалка [265] та ін.), у центрі якого знаходиться концепція взаємозалежного, взаємодіючого світу [178]. Аксіологічний підхід спрямований у площину загальнолюдських і професійних ціннісних орієнтацій особистості у прояві ставлення до світу, до себе (як людини і професіонала), до своєї діяльності. Окрім того, аксіологічний підхід впливає на формування професійних цінностей майбутніх учителів музичного мистецтва, що забезпечує створення якісного трансмедійного продукту під час навчання та подальшої професійної діяльності.

Поняття „аксіологія” (від грец. – цінність, вчення) означає „вчення про цінності, теорія цінностей. ... Як сфера інтересу різних наук аксіологія розглядає властиві цим наукам цінності: моральні, естетичні, економічні, пізнавальні”, а педагогічна аксіологія – це „розділ загальної педагогіки, в якому досліджуються цінності, які треба формувати у вихованців” (С. Гончаренко [86, с. 21]). „Ціннісні орієнтації”, на думку С. Гончаренка, є „вибірковою, відносно стійкою системою спрямованості інтересів і потреб особистості, зорієнтованою на певний аспект соціальних цінностей” [86, с. 356]. До речі, філософський словник трактує поняття „цінність”, як „духовне формоутворення, що існує через моральні та

естетичні категорії теоретичної системи, утопічні образи, соціальні ідеали і виступає критерієм оцінки дійсності людиною та джерела смислоутворюючої основи людського діяння” [366, с. 346].

А. Козир зауважує, що аксіологічний підхід сприяє спрямуванню змісту, форм і методів на формування системи ціннісних орієнтацій у контексті професійної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва і реалізує суб’єктно-суб’єктні відносини учасників освітнього процесу [152, с. 241] „Художньо-музичні цінності є результатом духовного опанування особистістю творами мистецтва, усвідомлення їхнього змісту, естетичної форми, здійснення глибокого музично-педагогічного аналізу творів мистецтва” [178, с. 94]. Отже, аксіологічний підхід набуває особливого значення (як орієнтир ціннісних взаємовідносин) для розкриття і усвідомлення особистісних цінностей майбутніх музикантів-педагогів, що уможлиблює орієнтацію на аксіологічне середовище професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Крім того, існує думка, що аксіологічне ставлення в процесі сприйняття творів мистецтва є підґрунтям до проявлення співтворчості, що є необхідною умовою реалізації трансмедійної технології. В основі цього феномену є розуміння ціннісного ставлення до творів мистецтва як характерна ознака творчої активності особистості [178].

На думку С. Гаврилюк аксіологічний підхід сприяє формуванню системи вищих загальнолюдських та професійних цінностей: гуманістичних, духовно-моральних, естетичних, творчих тощо, що є надважливою умовою для розвитку креативності, професійного творчого мислення, педагогічної майстерності, педагогічної рефлексії тощо. Науковиця визначає, що „високий рівень професіоналізму притаманний тим студентам, які ставляться до педагогічної творчості як до найвищої педагогічної цінності” [66, с. 83]. Наряду з іншими цінностями, які є важливою передумовою успішного професійного ставлення майбутніх фахівців, дослідниця відмічає творчість, ініціативність та цілеспрямованість.

Творчість, як одну з найвищих педагогічних цінностей, також відзначає А. Горальський: „Бути творчим – це досягати цінності, незважаючи на перешкоди. Діяти творчо – це змінювати світ так, щоб надалі існувало нове й цінне. Учити творчості – це підтверджувати досяжність цінностей” [414, с. 48].

Отже, аксіологічний підхід в контексті формування трансмедійної компетентності не лише удосконалює професійний імідж учителя музичного мистецтва, а й сприяє індивідуальному творчому розвитку особистості. Застосування аксіологічного підходу забезпечує виконання умов використання трансмедійної технології: взаємодія, співпраця, партнерство, орієнтація на реальну свободу особистості і діалог з нею. Формується особливий полісенсорний зв'язок, який переводить професійну мистецьку освіту на новий невербальний рівень спілкування. Трансмедійний продукт, як результат проєктно-продуктивної мистецької діяльності, є відображенням особистісних цінностей всіх учасників трансмедійного проєкту. Тому вагоме значення має ціннісне ставлення до педагогічного процесу, мистецтва, музики, учнів тощо.

Зважаючи на попередній підхід, розуміючи цінність мистецтва для формування цілісної, гармонійної і духовної особистості, враховуючи специфіку професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та особливості створення трансмедійної освітньої продукції, не можемо обійти увагою *культурологічний підхід*, цінність якого у мистецькому професійному освітньому процесі представлена в дослідженнях Г. Балла [21], Є. Бондаревської [40], І. Зюзяна [124], О. Красовської [174], Г. Тарасенко [351], О. Шевнюк [384], Н. Щоколової [388] та ін. Науковці зауважують, що „культурологізація освіти стає однією з тих актуальних для педагогічної науки проблем, що можуть вирішуватися лише на засадах пошанування загальнолюдських цінностей, культурного плюралізму, діалогу культур, усвідомлення єдності духовного, природно-космічного, соціально-гуманітарного і культурологічних аспектів розвитку світу, людини,

людства” [210, с. 176]. І. Зюзян також відзначає зростаючу роль формування „людини культури” і вказує, що освіта „набуває нової культуроцентруючої якості” [124, с. 3]. Науковець наголошує на зміні самої культурної реальності XXI століття і на необхідності не тільки сприймати інформацію, яку нам надає культура, але й уміння працювати із нею (інформацією) [126, с. 565].

На думку С. Соломахи, мистецтво має глибокі пізнавальні можливості, а культура – це засвоєні цінності [337]. Культура людства і мистецтво, як художній прояв культури, є відображенням єдності істини, краси і добра. „Інтелектуальне начало пронизує мистецтво. Художня умовність – це гра розуму. Художнє пізнання є проміжним між логічною і чуттєвою конкретністю” [337, с. 6]. Тобто через мистецтво відбувається власне усвідомлення духовних цінностей, що дозволяє спрямувати професійну освіту майбутніх фахівців у площину ціннісних орієнтацій. Ефективний особистісний розвиток і професійне становлення педагога здійснюється на основі концепції діалогу культур, що спрямовує напрям професійної орієнтації вчителя мистецьких дисциплін на життєво-творчий курс особистісно-орієнтованого спрямування комунікативно-художньої педагогіки в статусі відношення до мистецтва, як до об’єкту живого спілкування.

О. Красовська, аналізуючи різні позиції тлумачення культурологічного підходу, визначає його як сукупність методологічних прийомів для забезпечення аналізу певних сфер життя, орієнтир системоутворювальних культурологічних цінностей, цілей, установок, норм і моделей поведінки, „усвідомлену орієнтацію педагога-дослідника або педагога-практика на реалізацію у власній професійній діяльності сукупності взаємопов’язаних загальнолюдських, національних і особистісно-культурних цінностей, цілей, принципів, методів дослідницької або практичної педагогічної діяльності, що відповідає вимогам прийнятої гуманістичної освітньої парадигми” [174, с. 96].

Культурологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва ґрунтується на індивідуальній креативності суб'єктів навчальної діяльності та на забезпеченні умов їхнього мистецького професійного розвитку. С. Машкіна зауважує, що „метою професійної підготовки стає людина культури, змістом – культура, як середовище, а культуротворчість – як спосіб розвитку людини в культурі” [210, с. 57].

Однією з ознак трансмедійності є доступність і можливість поширення трансмедійного продукту через різні медіаканали і медіаплатформи серед широкого кола учасників. Звичайно, керівник і учасники трансмедійного проєкту несуть відповідальність не лише за правдивість і якість освітнього матеріалу, а і за рівень культури, який висвітлюють і презентують в процесі творчості. Отже, в контексті культурологічного підходу прагнемо до формування висококультурної особистості, здатної до створення високоякісного трансмедійного освітнього мистецько-творчого продукту, як результату культурно-особистісного розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва, творців культури в її безмежному просторі.

Таким чином, культурологічний підхід ми розглядаємо як єдність фундаментальних систематизованих спеціальних знань, що забезпечують оволодіння естетичною професійною культурою, навичками організації трансмедійної діяльності та бачення перспектив розвитку трансмедійної історії, яка втілює гармонію, красу і прагнення до постійного розвитку і вдосконалення. Трансмедійна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає високого рівня загальної культури в широкому розумінні цього слова, що включає в себе інтелектуальну культуру, культуру почуттів, культуру поведінки, культуру мови тощо, оскільки центром трансмедійного продукту є мистецька історія, що має розвиватись і продовжуватись у трансмедійному Всесвіті.

Тенденції сучасного оновлення професійної мистецької освіти спрямовані на формуванні цілісної особистості, тому в питанні формування

трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва не можемо обійти увагою *холістичний підхід*. Найбільше поширення цей підхід здобув у зарубіжній практиці, що відображено у дослідженнях С. Граблі (S. Gradle) [415], М. Гріна (M. Greene) [418], Е. Ейснера (E. Eisner) [406], Кеон Сук Міна (Kyeong Suk Min) [430], Дж. Міллера [439, 212], Р. Міллера (R. Miller) [440], М. Росса (M. Ross) [451], Е. Тайлора (E. Taylor) [464], Ф. Челмерса (F. Chalmers) [403] та ін. На думку науковців, концепція холістичної освіти заснована на визнанні самоідентифікації індивіда, який „пізнає ціль та сенс життя через ланцюг зв'язків із суспільством і оточуючим світом на основі таких цінностей, як співчуття, мир та духовність” [248, с. 81]. До речі, Дж. Міллер тлумачить холістичність, як „цілісність Всесвіту”, те, що не ділиться на частки [212].

Близькі до холістичного підходу ідеї ми спостерігаємо в теорії поліхудожнього виховання Б. Юсова [391], який підтримує ідею об'єднання усього спектру художньої діяльності з метою цілісного розвитку особистості, „не розподіляючи розмаїття жанрів і стилів національного й світового мистецтва в окремі дисципліни художньо-естетичного циклу” [255, с. 58].

Л. Савенкова, визначаючи критерії поліхудожнього розвитку особистості, також акцентує увагу на цілісному (холістичному) підході сприйняття світу дитиною [306, с. 60–65]. Дослідниця виокремлює низку здібностей, необхідних для цілісності сприйняття оточуючого світу:

1. Складання „об'ємного портрету” предмету або явища, який сприймає особа. Ця здібність формується із накопичення сумарного об'єму інформації: чуттєвого відгуку, асоціативних уявлень, просторових орієнтирів та зв'язків; здатності „бачити” в цій інформації ознаки інших об'єктів і явищ, їх єдність і взаємозв'язки.

2. Здатність орієнтуватись у потоці інформації, яка оточує особистість (художня, наукова та ін. література; аудіо – відео – інформаційні джерела; інформаційні дані, отримані у наслідок спілкування та спостереження).

3. Вміння бачити зв'язки між окремими видами мистецтва.

4. Здібність цілісно сприймати окреме мистецтво за допомогою двох або декількох виразних форм іншого мистецтва (здатність передавати в музиці кольорові образи, настрої у природі і поезії та ін.) [306].

Отже, холістична освіта, яка тримається на трьох китах (рівновазі, причетності кожного і зв'язках), стимулює гармонійний розвиток у емоційному, фізичному, естетичному і духовному напрямках особистісного розвитку.

Зважаючи на специфіку трансмедійної технології, де спостерігаємо активний перехід з одного стану в інший (поєднання цифрових і традиційних методик, різних форм і форматів медіаконтенту, використання і залучення декількох медіаплатформ і комунікативних ресурсів), холістичний підхід забезпечує виважену освіту, коли різні складники знаходяться в рівновазі і формують цілісний тематичний Всесвіт. Тому холістичний підхід є важливою і необхідною умовою формування трансмедійної компетентності під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що сприятиме зовнішньому зануренню у ціннісні орієнтири в процесі формування внутрішнього світу особистості.

Багатогранність і багатоаспектність професійної мистецької освіти із використанням сучасних інформаційно-цифрових технологій, яка включає у себе загальнопедагогічні, психологічні, методичні, технічні та мистецтвознавчі аспекти, свідчить про необхідність здійснення *міждисциплінарного підходу* в процесі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Методологічні засади даного підходу розкрито дослідженнях В. Андрущенка [12], В. Вернадського [59], В. Докучаєвої [105], Л. Козак [151], А. Колоти [158], О. Красовської [172], Н. Татарак [350] та ін.

Одним із перших питання подолання кордонів між різними науковими галузями порушив В. Вернадський, який презентував міждисциплінарність з погляду взаємопроникнення підходів і методів різних дисциплін [59]. Міждисциплінарний підхід у сучасній науці представлено як: виявлення

прихованих знань з окремої галузі шляхом використання методологічного інструментарію інших наук (В. Андрущенко [12]), можливості розпізнавання і сприймання інформації, недоступної у межах окремої науки (В. Докучаєва [105]), синергія різних наук із інтеграційними процесами з метою отримання нових знань (А. Колот [158]).

Міждисциплінарність можна представити у двох провідних напрямках: як неформальне об'єднання різних наук із збереженням їхньої унікальності та як прояв інтеграційного синергетичного процесу. Під інтеграцією, за визначенням І. Козловської, розуміємо процес взаємодії елементів із встановленням необхідних зв'язків між ними, в результаті чого отримуємо цілісну систему із збереженням індивідуальних властивостей вихідних елементів [154]. У контексті формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва реалізацію міждисциплінарного підходу вбачаємо у модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців шляхом створення високотехнічного художньо-педагогічного середовища в освітньому процесі на підґрунті міждисциплінарної інтеграції різногалузевих наук, застосування трансмедійної технології та синтезу інформаційно-комунікаційних медійних платформ.

Формування трансмедійної компетентності неможливе без активної-продуктивної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Саме *системно-діяльнісний підхід* (Ю. Бабанський [18], В. Беспалько [26], Д. Гнатюк [82], І. Лернер [184], М. Малофєєв [202], С. Семчук [318] та ін.) сприяє формуванню необхідних професійних якостей використання трансмедійної технології в професійно-освітній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, як системних об'єктів у їх розвитку. В основі цього підходу знаходиться концепція навчання впродовж життя. Цікавим є той факт, що діяльнісний підхід стоїть в основі багатьох технологій навчання (проблемного, розвивального, модульного, диференційованого тощо), які

об'єднує прагнення до оволодіння основами діяльності в процесі навчання [7].

На думку С. Доценко, системно-діяльнісний підхід ґрунтується на єдності діяльності і особистості, як активного суб'єкту діяльності, творчий потенціал і можливості якої активно допомагають у соціалізації [107, с. 54]. Науковець наголошує на необхідності організації системи навчальних дій з обов'язковим дотриманням певної схеми: компетенція – діяльність – компетентність. Де компетенція виступає об'єктивною характеристикою реальності і, щоб стати компетентністю в якості особистісної характеристики, повинна пройти через діяльність. Тобто компетентність – це знання в дії [107].

За теорією В. Давидова діяльність складається із відповідних компонентів: потреби – мотиву – завдання – засобів – дій – операцій. Науковець зауважує, що діяльність виступає основною умовою і засобом розвитку особистості. „Виступаючи як форма буття і спосіб існування людини, діяльність забезпечує створення матеріальних умов життя, стає фактором розвитку духовного світу людини, формою і умовою реалізації її культурних потреб, є сферою реалізації особистісного потенціалу, досягнення життєвих цілей, успіхів, створює умови для самореалізації в системі суспільних відносин, є джерелом і критерієм наукового пізнання, самопізнання і саморозвитку, забезпечує пізнання і перетворення навколишнього світу” [107, с. 56].

На думку Д. Гнатюка, системно-діяльнісний підхід „зв'язує проблемні та проєктні, дослідницько-експериментальні й пошукові методики в цілісну педагогічну систему. Її мета – розвиток особистості учня на основі засвоєння ним не лише знань, умінь, навичок, а насамперед узагальнених способів навчальних дій шляхом цілеспрямованої, науково обґрунтованої організації власної навчально-пізнавальної діяльності учня” [82, с. 33].

Системно-діяльнісний підхід в процесі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва концептуально

базується на відповідності трансмедійної діяльності та індивідуальних і вікових особливостей, передбачає активне використання умінь і навичок, необхідних для володіння трансмедійною технологією і створення трансмедійного продукту у професійній освітній діяльності. До того ж необхідною умовою формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва є високий рівень трансмедійної компетентності самого педагога і активне систематичне використання трансмедійної технології у ЗВО під час професійної освітньої діяльності [318]. Системно-діяльнісний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва сприятиме розвитку трансмедійних умінь і навичок учасників освітнього процесу, формуванню професійних мистецьких здібностей, а також впливатиме на загальний рівень професійних і фахових знань майбутніх викладачів. Підкреслимо варіативність реалізації диференційованих завдань для усунення резонансу, викликаного різнорівневою підготовкою студентів під час реалізації дидактичних принципів професійної мистецької освіти. Зазначений підхід не змінює систему професійної освіти, але надає можливості для реалізації новітніх технологій навчання, зокрема трансмедійної технології.

Отже, системно-діяльнісний підхід, реалізований в аудиторних і неаудиторних заняттях на етапах формування, засвоєння або повторення навчального матеріалу, сприятиме успішному формуванню трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у разі дотримання деяких умов: сприйняття студента як суб'єкта освіти; формування в студентів прагнення до освітньої пізнавальної діяльності та активної позиції; надання можливостей для реалізації трансмедійної технології в освітньому процесі з метою систематичного самовдосконалення та відпрацювання практичних навичок.

Отже, методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи складає низка загальнонаукових методичних підходів, серед яких:

1. Компетентнісний підхід, який засвідчує необхідність формування комплексу складників професійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів (загальнопедагогічного, фахового, мистецтвознавчого, інформаційно-комунікаційного), які мають забезпечити використання трансмедійної технології у професійній мистецькій діяльності. Відзначимо особливу значущість мистецтвознавчого та ІК-складника як таких, що складають основу трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

2. Аксіологічний підхід як шлях пізнання цінностей мистецтва в аспекті загальнолюдських духовних цінностей з метою спрямування професійної освіти у площину ціннісних орієнтирів у рамках стратегії професійного мистецького розвитку майбутнього фахівця.

3. Культурологічний підхід як сукупність культурних компонентів (педагогічна культура, мистецько-виконавська культура, комунікативна культура тощо), що сприяє формуванню висококультурної особистості, здатної до створення якісного трансмедійного освітнього мистецько-творчого продукту, як результату духовного розвитку особистості – творця культури в її безмежному просторі.

4. Холістичний підхід, завдяки якому відкривається можливість створення „трансмедійного Всесвіту” як специфічного середовища, що тримається на рівновазі компонентів, причетності кожного і зв’язках, стимулює гармонійний розвиток у емоційному, фізичному, естетичному і духовному напрямах розвитку особистості.

5. Міждисциплінарний підхід як стратегія модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на підґрунті інтеграції різногалузевих наук, зокрема педагогіки,

мистецтвознавства, інформатики та спеціалізованих мистецьких дисциплін (музики, образотворчого мистецтва, хореографії, театру тощо).

6. Системно-діяльнісний підхід як такий, що дозволяє формувати трансмедійну компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва як певну систему, забезпечує активний пізнавальний процес із систематичним практичним відтворенням трансмедійних умінь і навичок в аудиторній і позааудиторній діяльності на різних етапах професійної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва

Впровадження трансмедійної технології в освітній процес, як і будь яка інша освітня концепція, вимагає врахування закономірностей низки загально-дидактичних принципів, що забезпечують ефективність професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: безперервність і наступність, систематичність і послідовність, визначення освітньої стратегії тощо. Проте поглиблення та уточнення методології формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва також вимагає виокремлення спеціальних *принципів*.

Важливу роль в формуванні трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва відіграє *принцип інтегративності*. В аспекті створення трансмедійного середовища ми розглядаємо його у двох напрямках: як інтегративне явище сучасної художньої освіти, зокрема музичного мистецтва, з погляду взаємодії мистецтв (О. Базелюк [19], І. Бех [28], А. Галанова [75], Н. Зобено [123], Л. Масол [207; 208;], О. Отич [261; 262;], Г. Падалка [264], Л. Савенкова [306], М. Семко [317], Ю. Хайрулліна [368], О. Цуранова [377], В. Черкасов [379], Б. Юсов [392; 393] тощо); і як інтегративні технологічні зв'язки, що реалізують варіативність, багатосаровість, взаємопроникнення і єдність трансмедійного проєкту.

Ідейним підґрунтям для сучасної інтегрованої художньо-естетичної освіти стала концепція поліхудожнього розвитку Б. Юсова. Вперше термін „поліхудожнє виховання” був представлена у 1990 році в рекомендаціях до розробки комплексних програм з мистецтва для шкільних та позашкільних

занять „Взаємодія та інтеграція мистецтв у поліхудожньому розвитку школярів” як своєрідна форма залучення учнів до пізнання мистецтва [393].

Дефінітивні значення інтеграції представлені у науковому колі, як „стан і процес об’єднання в ціле різнорідних частин і елементів” [296, с. 7] у значенні характеристики процесів „взаємозв’язку раніше автономних елементів як єдиної сукупності” [361, с. 105], що супроводжується „зростанням системності й ущільненості знань учнів” [24, с. 114].

Л. Масол вбачає прояв принципу „поліцентричної інтеграції” у викладенні курсу „Мистецтво” (1 – 8 класи), який представляє синтетичне поєднання музичного та образотворчого мистецтва на засадах „загальної духовно-світоглядної інтеграції, та збагачується елементами синтетичних мистецтв – хореографії, театру, кіно” [207, с. 3].

Цілком підтримує ідею інтеграції мистецьких дисциплін М. Семко, яка розглядає особливості цього процесу в цілісності характеру художньо-пізнавальної діяльності учасників мистецької освіти. Автор зауважує, що „цільова установка на формування інтегративних мистецьких знань передбачає орієнтацію на взаємодію і взаємопроникнення знань різних художніх структур в єдиному естетичному середовищі, синтез знаково-сміслових елементів художньої мови різних видів мистецтва в процесі їх сприймання і переживання” [317, с. 122].

Отже, мистецтво ґрунтується на поєднанні окремих видів художньої творчості, що має відображення в образно-символічній природі мистецьких творів: їх походженні, прийомах та законах побудови, подібності соціальних функцій і завдань тощо. Сукупність мистецтв впливає на творчий потенціал учасників освітнього процесу, сприяє духовному збагаченню і зрілості, розширює межі художньо-образних уявлень, що, звичайно, має своє відображення на рівні професіоналізму педагога. Адже інтеграційна сила мистецького впливу посилює розуміння й переживання мистецьких творів, розвиває творчість, уяву і образне мислення співтворців, формує

взаємозв'язок між знаннями і новими враженнями, взаємодоповнює і збагачує їх.

Теоретико-методологічні висновки щодо виокремлення принципу інтегративності в професійній освіті пропонують О. Бордюк [42], А. Босак [43], Є. Васін [53], Р. Гуревич [97], Н. Крутова [176], В. Сластьонін [329] та ін. Так А. Босак вбачає реалізацію інтегративного підходу у способі організації окремих інформаційних складових в одну систему, що забезпечує взаємодію і високу ефективність освітнього процесу [43]. О. Бордюк наголошує на ефективності інтеграційної взаємодії в мистецькій освіті засобами сучасних ІК-технологій, підкреслюючи, що сучасна мистецька освіта „характеризується швидким зростанням обсягів інформації та інтеграцією інноваційних технологій у навчальний процес” [42, с. 136].

Н. Крутова виокремлює інтеграційний підхід як один з трьох основних щодо використання ІКТ учителями в освітній діяльності. На думку науковиці, „інтеграційний підхід полягає в опануванні та раціональному виборі засобів інформаційних технологій щодо виконання поставлених навчально-методичних завдань і вирішення навчальних завдань у конкретній предметній галузі, яка передбачає різні концепції та навички для підвищення рівня навчальних досягнень учнів” [176].

Отже, принцип інтегративності в питанні формування трансмедійної компетентності представляє кооперацію поліцентричної інтеграції змісту мистецької освіти [207], використання інформаційно-комунікаційних технологій, платформ, засобів та форм розміщення контенту. Якщо трансмедійний продукт, як показник цілого, володіє інтегративними властивостями його складових, то інтегративність виступає результатом узагальнюючої функції поняття цілісності [35, с. 26]. Водночас процес інтеграції в трансмедійній технології виступає і процесом встановлення цілісності, а не лише способом поєднання окремих контентів у єдине ціле. „Сутність перебігу інтеграційних процесів полягає у кількісному зростанні

зв'язків між вихідними елементами системи, посиленні інтенсивності взаємодій між ними, їх зближенням, ущільненням, взаємопроникненням. Нагромадження цих змін приводить до глибинних перетворень у структурі об'єднання і зумовлює формування на цій основі цілісної системи з принципово новими функціями та властивостями її компонентів" [296, с. 6].

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що у процесі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва одним з ключових моментів є інтеграційний компонент, оскільки на його основі генеруються нові можливості для забезпечення ефективного і різноформатного представлення освітнього матеріалу мистецького спрямування. Пам'ятаючи про те, що трансмедійна технологія представляє собою спосіб поширення інформації через використання різних медіаплатформ, використання принципу інтегративності дозволяє забезпечити збалансованість різних впливів освітніх контентів та підтримати цілісність освітньої системи. До того ж, зважаючи на відмінності особистих талантів, поглядів, вмінь та рівня підготовленості здобувачів, дає можливість обрати єдину стратегію діяльності в умовах різних професійних та особистих інтересів і здібностей, різних напрямів діяльності, усунення конфліктів інтересів, ресурсів, можливостей тощо. В результаті отримуємо спеціалістів, здатних інтегрувати ідеї і контент (освітній матеріал) з різних інформаційних джерел (медіаплатформ), оперувати мистецькими категоріями і формами представлення мистецького матеріалу.

В сучасній професійній освіті важливим питанням є активізація діяльнісного характеру набуття професійних знань. Активність учнів/студентів, яка характеризується високим рівнем мотивації, усвідомленим засвоєнням знань та вмінь, результативністю та відповідністю професійних вимог є наслідком цілеспрямованої взаємодії і організації педагогічного середовища. Тому під час формування трансмедійної компетентності використовується *принцип інтерактивності* („interact” – inter – взаємний, акт – діяти). Сутність інтерактивних технологій представлена в

наукових здобутках О. Вербицького [58], Л. Калініної [135], М. Кларіна [142], О. Комліченко [159], Т. Кравченко [168], О. Пометун [282; 284], М. Радченко [293], В. Стернік [347] та ін. Науковці представляють інтерактивність як різновид активного навчання, що передбачає діалогове спілкування і взаємодію усіх учасників освітньої діяльності.

Проте з розвитком комп'ютерних технологій питання інтерактивності збагатилось новими аспектами, пов'язаними з можливостями застосування технічних інновацій. Розвиток новітніх технологій і їх роль в мистецькому середовищі як прояв інтерактивності в мистецькій освіті розглянуті в роботах Н. Брижаченко [44; 45], Д. Галкіна [76], Ф. Поппера (F. Popper) [446], О. Сімончука [327], О. Шликової [387] та ін.

Лінгвістичне тлумачення слова „інтерактивність” відображає взаємодію [168]. Отже, принцип інтерактивності у формуванні трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва відтворює взаємодію та міжособистісне спілкування учасників під час реалізації трансмедійного мистецького проєкту, а основним завданням інтерактивного принципу є залучення учасників навчання до трансмедійної діяльності. Тобто кожний учасник стає співавтором, який створює, моделює і управляє частиною трансмедійної історії.

Широко і повно представлені характеристики і розвиток інтерактивності в аспекті технологічної модернізації в галузі мистецтвознавства польським вченим Р. Ключінінським [145], науковець детально проаналізував складові інтерактивного мистецтва, їх особливості і характерні риси. На думку науковця інтерактивність у мистецтві забезпечується через застосування механічних систем: мультимедійності, кінетичності, концептуальності, мистецьких інсталяцій та мистецьких дій. Науковець звернув увагу на відсутність в інтерактивних мистецьких історіях лінійного розвитку, тобто окремі, здебільшого паралельні траєкторії перетинаються у відтинках, „набуваючи вигляду складної багатовимірної структури”. „Існує багато початків, а отже, багато історій. Замість однієї

маємо низку іноді взаємодоповнюваних, іноді конфліктних історій інтерактивності в мистецтві. Їх спільна мапа схожа на континент із рваними контурами й розмитими кордонами, чи навіть архіпелаг” [145].

Зауважимо, що трансмедійній технології притаманна гетерогенність (різномірність в побудові та походженні) [44], що розвивається під впливом великої кількості технологічних чинників. Як і в інтерактивному мистецтві (за Р. Ключинським), трансмедійний продукт характеризує нелінійність, багатороздільність, площинність, різноспрямованість трансформації, множинність перспектив, проявів у індивідуалізованих конфігураціях [145]. Такі принципові особливості передбачають обов’язкове включення принципу інтерактивності в процес формування трансмедійної компетентності.

Важливість інтерактивного принципу і необхідність використання ІК-технологій у сучасному мистецтві відмічає О. Сімончук. Автор звертає увагу на зростання популярності використання сучасних технологій різними закладами культури, зокрема інтерактивну взаємодію, що „дозволяє їм відповідати глобальним тенденціям” і забезпечує існування точки дотику між людьми і технологічними компаніями. „На перетині технологій і творчості виникають нові подієві формати. Виставки сучасного мистецтва перетворюються в технологічний хеппінг з ухилом в науку і медіа, як це відбувається на Transmediale в Берліні (щорічний фестиваль мистецтв і цифрової культури)” [327]. На думку автора, інтерактивний підхід у трансмедійному мистецькому проєкті забезпечує доступність людей до світу мистецтва. Серед сучасного технологічного інструментарію науковець підкреслює важливість використання для розвитку культури та мистецтва хмарних технологій, що сприятиме популяризації культурної спадщини.

Отже, специфіка трансмедійної технології, що передбачає складноструктурність і багатокomпонентність, де поєднання різних медіаформ, форматів і платформ створює гармонію цілого та надає можливість обирати і керувати процесом відображення інформації, потребує активного володіння новітніми цифровими технологіями із обов’язковим

використанням інтерактивних зв'язок. Інтерактивні об'єкти в трансмедійній технології є повноцінними компонентами в організації трансмедійного середовища. Отже принцип інтерактивності є необхідною умовою формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

З метою створення умов творчої самореалізації, підвищення мотивації до використання трансмедійної технології та розвитку інтелектуальних здібностей, вважаємо за потрібне використовувати *принцип активізації творчої ініціативи* під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Адже в основі трансмедійного продукту стоїть задум, проєкт, який орієнтує на створення певного інтелектуально-творчого матеріалу і на чітке розуміння його кінцевого результату. Використання принципу активізації творчої ініціативи стимулює активність, практичну діяльність, потребує відповідального відношення до пошуку інформації, її структурування, аналізу і вміння практичного застосування. В результаті використання принципу активізації творчої ініціативи очікуємо позитивних результатів у формуванні відповідних якостей: прагнення до досягнення поставленої мети, відповідальність за доцільність обраної організаційної діяльності, усвідомлення власної важливості в реалізації обраного проєкту, вміння співпрацювати в групах, навички виконання різних ролей: адміністратор, координатор, пошуковець, виконавець тощо.

Оскільки основу трансмедійного продукту становить проєкт, важливість і необхідність використання принципу творчої ініціативи в реалізації проєктної діяльності в освітньому середовищі відзначають багато дослідників: М. Артюшина [17], М. Габітько [64], Т. Герлянд [77], Д. Гоменюк [85], А. Осмолівський [260], С. Сисоєва [323] та ін. Розгляд праць з даної тематики доводить, що проєктна діяльність позитивно впливає на активізацію творчої ініціативи. Т. Герлянд вказує, що „проєктування – це відображення, опосередковане образом майбутнього передбачуваного

втілення, ідеальна побудова власного вирішення тієї чи іншої навчально-пізнавальної проблеми” [77, с. 23].

Принцип активізації творчої ініціативи як модифікація творчої продуктивності, позитивно впливає на інтелектуальний професійний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва з перспективною орієнтацією на практично спрямовану діяльність під час формування трансмедійної компетентності. Критерієм успішності застосування принципу активізації творчої ініціативи виступає поєднання професійних знань, вмінь і якостей майбутніх учителів музичного мистецтва із практичною реалізацією їх в трансмедійному продукті через поєднання традиційних засобів з ІК-технологіями і використання трансмедійних зв'язків. Трансмедійний проєкт, як і будь-який інший, складається із об'єднання думки і дії, в результаті чого з'являється інтелектуальний творчий продукт, відбувається самоусвідомлення особистості, оцінювання власних здібностей і якостей.

Під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва неможливо обійти увагою *принцип змішаного навчання*. Наразі змішане навчання є одним із перспективних напрямів розвитку сучасної освіти, що спричинено стрімким розвитком ІК-технологій і активним впровадженням їх у систему освіти. Увагу цьому питанню приділяють багато сучасних науковців, зокрема Р. Гуревич [96], К. Кіуру [141], М. Кондакова [160], О. Кривонос [175], В. Кухаренко [181], А. Фандеєва [362], С. Грехем (С. Graham) [416], С. Вейбелзах (S. Weibelzahl) [471] та ін., які розглядають змішане навчання як об'єднання традиційних і дистанційних форм в інтегрованій навчальній діяльності [416]. За визначенням В. Кухаренка, „змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, набуття вмінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі впровадження і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного

навчання за наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання” [181, с. 47].

Л. Гаврілова у наукових розвідках щодо принципів формування професійної компетентності музикантів засобами мультимедійних технологій виокремлює принцип інтеграції традиційних методик музичного навчання та інноваційних мультимедійних технологій, що також відповідає сутності змішаного навчання. Такий підхід, на думку науковиці, має концептуальне значення у впровадженні системи формування професійної компетентності майбутніх учителів музики, „оскільки він зорієнтовує на поєднання в музичній освіті „традиційного” і „інноваційного” підходів” [68, с. 246]. Дослідниця пов’язує цей процес „не лише із залученням нового, але й із оновленням традиційного: мультимедійні технології надають можливості суттєво оновити давно відомі підходи до професійної підготовки вчителя музики” [69, с. 251 – 252].

Цікавим є факт, представлений А. Фандєєвою, щодо розподілу думок до сутності змішаного навчання [362]. За результатами опитування викладачів ЗВО (понад 750), змішане навчання представляє:

- навчальну програму, що поєднує очне та електронне навчання (49%);
- навчальну діяльність, що вміщує спектр форматів і медіа (21%);
- стратегічний підхід, що передбачає широкий спектр навчальних ініціатив (23%);
- інше (7%).

Науковиця виділяє такі комбінації змішування навчання [362]:

- змішування очного та дистанційного навчання;
- змішування структурованого та неструктурованого навчання;
- змішування користувачького контенту та зовнішніх матеріалів;
- змішування самостійного і колаборативного навчання;
- змішування роботи та навчання.

Отже, використання принципу змішаного навчання є необхідною умовою впровадження трансмедійної технології в освітній процес, оскільки ця концепція сприяє створенню необхідного освітньо-інформаційного середовища, мобільної системи комунікацій та надає можливості поєднання у єдину систему традиційних та ІК-форм освітньої діяльності. Під час формування трансмедійної компетентності принцип змішаного навчання забезпечуватиме наступні переваги: ефективне використання часу, оптимальний контроль за рівнем виконання завдань і особистим розвитком студента, широкій вибір засобів діагностики, часткове виконання завдань у позааудиторних умовах, реалізація можливостей мобільності теоретичного і практичного засвоєння освітнього матеріалу, урахування індивідуальних характеристик і здібностей студента, збільшення автономності студентів, персоналізація навчання, продуктивна гейміфікація тощо.

Одним із важливих принципів реалізації трансмедійної технології, на нашу думку, є *принцип цілісності*. Вітчизняні педагоги (С. Гончаренко [87], І. Зюзян [125], О. Пехота [276; 277,] та ін..) принцип цілісності відносять до базових у контексті залежності від сутності навчання і виховання, адже у загальній системі дидактичних принципів він відповідає за цілісне системне педагогічне явище, яким є процес навчання.

Серед основних принципів мистецької (зокрема музичної) освіти Г. Падалка також називає принцип цілісності, що, наряду з іншими ключовими принципами, впливає на „цілепокладальні орієнтири поліпшення мистецької освіти, удосконалення її змісту і методичних засад” [265, с. 149].

Слід зазначити, що застосування у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва засобів трансмедійної технології значно розширює можливості навчальної комунікації, коли трансмедіа активізує засоби невербальної комунікації, яку Ю. Бойко визначає як вид спілкування не словами, а іншими засобами: мімікою, жестами, інтонацією тощо [37]. Це уможливорює комплексне залучення до мистецької освіти із залученням

звукових і візуальних образів, що значно доповнює арсенал засобів комунікації.

Під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва слід пам'ятати, що трансмедійний продукт представляє сукупність багатьох форматів і засобів освітнього контенту, що підпорядковуються загальній темі. Іншими словами, трансмедійний проєкт представляє собою цілісну загальну картину, яка складається із багатьох пазлів. Занурившись у трансмедійне середовище в пошуках різних шляхів і напрямів, слід дотримуватися принципу цілісності через ризик втратити тематичну єдність і розгубитися в безмежному просторі трансмедійного мистецтва. Принцип цілісності в контексті формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва сприймаємо, як необхідність утримання цілісності задуму, теми і загальної освітньої мети під час реалізації трансмедійного проєкту в процесі використання різного медійного контенту і медіаформатів.

Серед ключових принципів, що сприятимуть успішному формуванню трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва також пропонуємо застосування *принципу адаптивності*.

Поняття „адаптивність” використовують в різних науках (природничих, технічних, суспільних тощо) для характеристики економічних, технічних і соціальних систем, через що статус поняття дотепер не має однозначного визначення. Так, В. Ячменьова та З. Османова адаптивність (на відміну від адаптації) розглядають як „властивість, здатність і характеристику системи...” [397, с. 350]. Але і адаптація, і адаптивність характеризують необхідний якісний складник щодо пристосування та ефективного функціонування системи.

У наукових колах адаптивність визначають, як „здатність пристосування до різних умов, змін зовнішнього середовища” (А. Максимович [200], В. Фомін [397, с. 150], Т. Ластаєв, А. Кайгородцев [182]); „здатність системи пристосовуватися до змін середовища, що в

сучасних умовах разом з конкурентоспроможністю є основою економічної стійкості діяльності підприємства” (Г. Ханалієв [371]).

Якщо взяти до уваги той факт, що технологія трансмедіа передбачає створення різноформатного та різноплатформного освітнього продукту з метою залучення широкого кола аудиторії до користування і співтворення контенту на основі запропонованого наративу, то актуальності набуває питання доступності даного освітнього контенту серед різних видів девайсів, технічного приладдя і гаджетів. Необхідно адаптувати освітній матеріал не лише для представлення в різних форматах, а і для використання його в зручних умовах різними медіазасобами із можливістю подальшого поширення і розповсюдження. Отже, принцип адаптивності в контексті формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва представляємо як такий, що реалізуватиме основні принципи трансмедійності: доступність, поширеність, розповсюдженість, розміщення контенту на різних платформах різними медіазасобами, відтворення продукту різними технічними засобами тощо.

Таким чином, формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає дотримання наступних принципів:

- *принцип інтегративності*, який дозволяє кожен трансмедійний освітній ресурс розглядати як інтегративне явище сучасної художньої освіти з погляду взаємодії мистецтв, а також як такий, що забезпечує інтегративні технологічні зв'язки, що реалізують варіативність, багат шаровість, взаємопроникнення і єдність трансмедійного ресурсу (проєкту);

- *принципу інтерактивності*, що через інтерактивні об'єкти (зв'язки) об'єднує медіаформи, формати і платформи та надає можливість обирати і керувати процесом відображення інформації;

- *принцип активації творчої ініціативи* як прагнення до створення певного інтелектуально-творчого матеріалу і чітке розуміння його кінцевого результату;

- *принцип змішаного навчання*, що забезпечує реалізацію трансмедійної діяльності в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної діяльності на основі впровадження і взаємного доповнення технологій традиційного, мультимедійного, дистанційного та мобільного навчання;

- *принцип цілісності трансмедійного продукту*, що відповідає вимогам трансмедійної технології щодо збереження цілісності задуму, теми і загальної освітньої мети під час реалізації трансмедійного проєкту в процесі використання різного медійного контенту і форматів;

- *принцип адаптивності*, що забезпечує реалізацію таких принципів трансмедійності, як-от: доступність, поширеність, розповсюдженість, розміщення контенту на різних платформах різними медіазасобами, відтворення продукту різними технічними засобами тощо.

Аналізуючи методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, слід згадати *принципи трансмедійності*, представлені Г. Дженкінсом. Серед основних рис трансмедійного продукту науковець виокремлював наступні: швидке поширення інформації, розширення і занурення через гіперпосилання; серійність і тривалість (незавершеність) інформаційного сюжету; суб'єктивність поданої інформації через багатовимірність гіперпосилань; імерсивність, створення ефекту присутності шляхом використання ІК-технологій і різноформатного медіаконтенту; активний взаємозв'язок автора (авторів) трансмедійного продукту із аудиторією [428]. Зважаючи на специфіку трансмедійного продукту в освітньому мистецькому середовищі та спираючись на принципи трансмедійності, представлені Г. Дженкінсом, відзначимо наступні ознаки трансмедійності, які необхідно враховувати у процесі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва:

— багатоканальність, як спосіб розміщення та розповсюдження контенту в інформаційно-комунікаційному світі;

- різномедійність, як спосіб подачі інформації у різних знакових системах різними медіазасобами;
- серійність і незавершеність інформаційного сюжету, що передбачає постійне розгортання інформації на будь-якому етапі створення освітнього трансмедійного продукту, не порушуючи цілісності контенту;
- інтерактивність через використання гіперпосилань для зручного доступу на будь-яку платформу трансмедійного продукту;
- активний взаємозв'язок учасників освітнього процесу в рамках створення та використання трансмедійного освітнього ресурсу.

Висновки до першого розділу

Вивчення феномену трансмедіа, занурення у специфіку трансмедійної технології на основі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових джерел дозволило надати власне тлумачення ключових понять дослідження та процесів формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

„*Media*” ми розглядаємо як технології та інструменти створення і поширення контенту текстової, звукової і візуальної форми, що включає в себе класичну технологічну сімку (друковане видання, аудіо- та відео записи, радіо, кінематограф, телебачення, комп'ютерні мережі, мобільні технології) та засоби невербальної комунікації. „*Нові медіа*” – це медіа цифрової епохи.

„*Мультимедіа*” – сучасна інформаційна технологія, яка дозволяє об'єднати в єдиному середовищі різні типи даних (зображення, звук, відео та ін.). „*Крос-медіа*” позначає медіадіяльність із використанням кількох медіаплатформ, поширення інформації за допомогою різних засобів комунікації. Сутність „*трансмедіа*” полягає в розкритті однієї теми через багато каналів інформації та різні медіаплатформи, що передбачає вихід за межі цифрових технологій.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових розвідок довів, що трансмедійна технологія лише починає використовуватись педагогами для

підвищення ефективності освітнього процесу, до того ж майже відсутній досвід впровадження цієї технології в професійну підготовку вчителів музичного мистецтва. Занурення в науково-теоретичні аспекти трансмедіа дозволило надати власне розуміння трансмедійної технології, як такої, що *відображає спосіб розкриття певної теми (історії, наративу) шляхом поширення інформації різними медіаформами на різних медіаплатформах із урахуванням переведення інформаційних даних із однієї знакової системи в іншу*. Ми тлумачимо *трансмедійність в мистецтві як технологію, що побудована на основі концептуальних законів конвергентності, принципів синергії, поліфонії, симультанності, інтермедіальності, інтерактивності та глибинності, реалізується в мультиплатформному продукті і має на меті занурення в глибинний світ мистецтва*.

Трансмедійну компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи визначено як *один із складників їхньої професійної компетентності, педагогічне явище, що нерозривно пов'язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти та особливостями трансмедійної діяльності, здатність через реалізацію особливих технологічних принципів поєднувати цифрові технології із традиційними освітніми формами й методами*.

У структурі трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи виокремлено когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний компоненти.

Методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва складають підходи: *компетентнісний*, спрямований на досягнення освітнього результату у вигляді ефективного використання трансмедійної технології в професійній музично-педагогічній діяльності; *аксіологічний*, як шлях пізнання цінностей мистецтва в аспекті загальнолюдських духовних цінностей з метою спрямування трансмедійних мистецьких проєктів у площину ціннісних орієнтацій; *культурологічний* у сукупності культурних компонентів

(педагогічна культура, мистецько-виконавська культура, комунікативна культура тощо), що сприяє формуванню висококультурної особистості, здатної до створення якісного трансмедійного освітнього мистецько-творчого продукту; *холістичний*, що висуває ідею „цілісного Всесвіту”, побудованого на рівновазі, причетності кожного і зв'язках усіх з усіма, спрямованого на гармонійний (емоційний, фізичний, естетичний, духовний) розвиток особистості; *міждисциплінарний*, як стратегія модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на підґрунті інтеграції різногалузевих наук, зокрема педагогіки, мистецтвознавства, інформатики та спеціалізованих мистецьких дисциплін (музики, образотворчого мистецтва тощо); *системно-діяльнісний*, що забезпечує активний пізнавальний процес із системним розвитком умінь і навичок застосування трансмедійної технології на різних етапах професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Процес формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи передбачає дотримання низки принципів (інтегративності, інтерактивності, активації творчої ініціативи, змішаного навчання, цілісності трансмедійного продукту, адаптивності), специфічних для музично-педагогічної освіти в умовах інформатизації та обумовлених особливостями технології трансмедіа.

Основні результати дослідження, викладені в першому розділі, відображено в таких публікаціях автора: [236; 241; 242; 243; 244; 245; 247; 248; 249; 252; 253; 254; 255; 256].

РОЗДІЛ II

РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

2.1. Діагностика вихідного стану сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва

Теоретичний аналіз понять „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, визначення поняття „трансмедійна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва Нової української школи” у складі професійної компетентності фахівців, дослідження його сутності і структури, що було описано в попередньому розділі роботи, стали базою для подальшого наукового пошуку. Логічним продовженням теоретичних розробок стало діагностування наявного стану сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, для чого було розпочато педагогічний експеримент.

Експериментальною базою дослідження стали:

- ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (факультет початкової, технологічної та професійної освіти);
- Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (Навчально-науковий інститут культури і мистецтв);
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи).

Метою констатувального етапу педагогічного експерименту було визначення наявного стану сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи. Відповідно до вказаної мети виділено наступні завдання цього етапу:

- з'ясування критеріїв та показників для визначення рівнів сформованості трансмедійної компетентності на основі її основних структурних компонентів: когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного;
- розроблення діагностичного інструментарію дослідження сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи;
- проведення діагностичних процедур та статистична обробка результатів.

Відзначимо, що в тлумаченні понять „критерій” та „показник” ми виходили із загальноприйнятих в сучасній педагогіці визначень. Зокрема, поняття *критерій* ми розглядали як „мірило для визначення оцінки предмета або явища; ознака, взята за основу класифікації; орієнтир, індикатор, на основі якого відбувається оцінка або класифікація будь-чого, визначається значущість у стані об'єкта” [233, с. 305]; „ознаки, якості та властивості компонентів, необхідних для цілісності формування, функціонування та розвитку...” [157, с. 21].

Показники, що всебічно і повно характеризують критерій за певними якостями і рівнем їх розвитку, дозволяють його вимірювати, повинні відповідати вимогам об'єктивності, чіткості й лаконічності формулювання, конкретності у виявленні об'єкту вимірювання [111].

Отже, „критерій” розглядався нами як окрема характеристика структурного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, а його показники – як вимоги до рівня якості і сформованості кожного із критеріїв. Критерій знаходить своє вираження у конкретних показниках.

Виходячи із розуміння трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як інтегральної характеристики професійних якостей фахівців із вмістом когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного компонентів, які включають у себе знання суті та принципів трансмедійної технології, наявність базової технологічної, інформаційної-комунікаційної

(цифрової) та трансмедійної грамотності, необхідної для створення і реалізації трансмедійного контенту, а також мотивацію до використання технології трансмедіа в освітній і професійній мистецькій діяльності та створення власного трансмедійного контенту, визначено наступні *критерії сформованості трансмедійної компетентності*: знаннєвий, операційно-праксеологічний та оцінно-рефлексивний.

Схарактеризуємо кожен із критеріїв докладно та визначимо їх показники.

Знаннєвий критерій, що вимірює рівень сформованості теоретичних, методичних і технологічних знань в галузі трансмедійної технології, представлений *показниками*:

- знання тезаурусу в галузі трансмедіа, що визначається повнотою і ґрунтовністю розуміння понять „трансмедіа” і „трансмедійна технологія”;

- у свідомлення теоретичних понять, що мають відношення до трансмедійної технології: конвергенція, крос-медіа, мультимедіа, лонґрід, сторітеллінг, цифровий наратив, контент, медіаплатформа та ін.;

- усвідомлення й розпізнавання принципів трансмедійності: синергія, поліфонія, симультанність, інтермедіальність, інтерактивність, глибинність та ін.;

- інформованість про сучасні ІКТ-технології;

- інформованість про базовий комп’ютерний програмний інструментарій, що забезпечує реалізацію трансмедійних проєктів;

- знання ключових понять хмарних технологій та Google середовища.

Рівень сформованості знаннєвого критерію формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, на нашу думку, слід діагностувати *методом комп’ютерного тестування*.

Операційно-праксеологічний критерій характеризується здатністю використовувати набуті знання в галузі трансмедійної технології при вирішенні професійних завдань, він демонструє рівень сформованості

технологічних умінь та навичоку контексті трансмедійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Його *показниками* є:

- сформованість умінь пошуку, аналізу та критичного оцінювання інформаційного контенту за якістю і доцільністю використання;
- сформованість умінь і навичок використання базового комп'ютерного програмного інструментарію;
- сформованість умінь застосування цифрових технологій в контексті створення і реалізації трансмедійного контенту;
- володіння прийомами роботи в освітніх, редакційних (корекційних) і навчальних онлайн сервісах;
- володіння технологічними прийомами забезпечення інтеграції трансмедійного контенту;
- володіння мистецько-виконавськими вміннями, що відповідають вимогам спеціальності „Музичне мистецтво”.

Основним методом діагностування рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи за операційно-праксеологічним критерієм було виконання *практичних творчих завдань*.

Оцінно-рефлексивний критерій відображає усвідомлення значущості майбутньої професійної діяльності, прагнення до підвищення професійної компетентності, самовдосконалення та саморозвитку, зокрема усвідомлення доцільності впровадження трансмедійної технології в освітню і майбутню професійну діяльність; наявність особистісних якостей, необхідних для успішної реалізації трансмедійних умінь і навичок. *Показниками* оцінно-рефлексивного критерію є:

- інтерес, бажання та вмотивованість працювати із технологією трансмедіа;
- вміння адекватно і об'єктивно оцінювати власну діяльність і наробки учасників трансмедійного проєкту;
- готовність працювати в команді;

- готовність до самовираження і творчої ініціативи;
- прагнення до самовдосконалення та саморозвитку;
- дотримання прав, обов'язків і правил співпраці у трансмедійному середовищі.

Сформованість показників оцінно-рефлексивного критерію трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи вивчалась із застосуванням методів *опитування та спостереження*.

Узагальнимо критерії, показники та методи їх вивчення у зведеній таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Критерії, показники та методи діагностування рівня сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва

Критерій	Показники	Метод вивчення
Знаннєвий	<ul style="list-style-type: none"> – знання тезаурусу в галузі трансмедіа; – усвідомлення понять „конвергенція”, „крос-медіа”, „мультимедіа”, „лонгрід”, „сторітеллінг”, „цифровий наратив” та ін., що дотичні до трансмедійної технології; – усвідомлення і розпізнавання принципів трансмедійності; – інформованість про сучасні ІКТ-технології; інформованість про базовий комп'ютерний програмний інструментарій; – знання ключових понять хмарних технологій та Google середовища. 	Тестування
Операційно-праксеологічний	<ul style="list-style-type: none"> – сформованість умінь пошуку, аналізу та критичного оцінювання інформаційного контенту за якістю і доцільністю використання; – сформованість умінь і навичок використання базового комп'ютерного програмного інструментарію; – сформованість умінь застосування цифрових технологій в контексті створення і реалізації трансмедійного контенту; – володіння прийомами роботи в освітніх, редакційних (корекційних) і навчальних онлайн серверах; 	Виконання творчих завдань, спостереження

Продовження таблиці 2. 1

	<ul style="list-style-type: none"> – володіння технологічними прийомами забезпечення інтеграції трансмедійного контенту; – володіння мистецько-виконавськими вміннями, що відповідають вимогам курсу „Музичне мистецтво”. 	
Оцінно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – інтерес, бажання та вмотивованість працювати із технологією трансмедіа; – вміння адекватно і об’єктивно оцінювати власну діяльність і наробки учасників трансмедійного проекту; – готовність працювати в команді; – готовність до самовираження і творчої ініціативи; – прагнення до самовдосконалення та саморозвитку; – дотримання прав, обов’язків і правил співпраці в трансмедійному середовищі. 	Опитування, спостереження

Визначення критеріїв та показників діагностики сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи дозволило виділити чотири рівні. Виокремлюючи та характеризуючи рівні, ми спирались на міжнародні стандарти ІК (цифрової) компетентності та наукові розвідки вітчизняних і зарубіжних вчених.

Так, у стандартах ІКТ компетентності для вчителів, розроблених фахівцями ЮНЕСКО (UNESCO’s ICT Competency Framework for Teachers), запропонована трирівнева диференціація сформованості цього феномену: рівень технічної грамотності, рівень поглиблених знань та рівень створення знань [474]. Перший рівень передбачає наявність теоретичних і практичних знань; другий рівень – володіння практичними навичками і ефективне використання знань у практичних ситуаціях; третій рівень характеризує застосування набутих знань, умінь і навичок у творчій продуктивній діяльності (продукування знань).

Європейський досвід формування цифрової компетентності, узагальнений у документі 2016 року DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens також демонструє трирівневий контроль

сформованості, який відрізняється від попередньої диференціації: базовий користувач, незалежний користувач і професійний користувач [469]. Проте в оновленій рамці цифрової компетентності 2017 року DigComp 2.1 наявні чотири рівні сформованості вказаного явища: базовий, середній, вищий та експериментальний. Згідно з цим документом усі рівні співвіднесені із таксономією когнітивних цілей (рівней мислення) Блума: базовий рівень регламентує рішення простих задач самостійно або з допомогою із когнітивним доменом „запам’ятовування”; середній рівень передбачає рішення задач із чітко визначеними завданнями самостійно, відповідно до власних потреб із когнітивним доменом „розуміння”; вищий рівень – різні задачі і проблеми із можливістю адаптуватись до інших складних контекстів із когнітивним доменом „застосування” та „оцінювання”; експертний рівень передбачає вирішення складних завдань з багатьма взаємодіючими факторами, пропонування нових ідей і когнітивний домен „творчість” [294].

Звернемо увагу, що більшість науковців також пропонують чотирирівневу шкалу для вимірювання сформованості тих чи інших педагогічних явищ. Наприклад, російський педагог В. Беспалько пропонує чотирирівневу оцінку навченості [27]:

- рівень ідентифікації – впізнання, розрізнення і співвідношення вивчених об’єктів і процесів за зображенням чи характеристикою;
- рівень відтворення – здатність повторити раніше засвоєну інформацію, операцію чи дію; вирішення типових завдань;
- рівень знань, умінь і навичок – виконання практичних дій за набутими знаннями, самостійне рішення нестандартних завдань;
- рівень творчості і трансформації знань.

Схожий індикатор рівнів навченості спостерігаємо у В. Тесленка, який додає п’ятий рівень засвоєння навчального матеріалу. Класифікація за В. Тесленком виглядає наступним чином: інформаційний рівень, репродуктивний рівень, базовий рівень, підвищений рівень та творчий рівень [355], які відповідно демонструють впізнання інформації, її відтворення,

володіння загальними принципами пошуку алгоритму виконання дії, використання навчальної інформації у нестандартних умовах та наявність критичного самооцінювання власної продуктивної діяльності.

Вважаємо за необхідне розглянути розвідки І. Хижняк, яка, вивчаючи готовність майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності, виділила наступні рівні [375]:

- інтуїтивно-рецептивний – власний інтелектуальний розвиток без спеціального навчання засобів електронної лінгвометодики;
- репродуктивний – засвоєння елементарних теоретичних відомостей і правильне застосування готових навчальних продуктів за зразком;
- продуктивний – володіння необхідним обсягом знань для організації власної продуктивної діяльності;
- дослідницько-креативний – вмотивована ініціатива власної діяльності на основі самостійної творчості та узагальнення теоретико-методичних положень [375].

Для виокремлення рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва ми також використали класифікацію, запропоновану О. Спіріним [343; 344], яким представлено шість рівнів ІК-компетентності: початковий, мінімально базовий, базовий, підвищений, поглиблений та дослідницький.

На основі узагальнення наведених підходів до диференціації рівнів сформованості ІК (цифрової) компетентності та готовності майбутніх фахівців до використання засобів ІКТ, було виокремлено наступні рівні сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: початковий, базовий, поглиблений і творчий. Характеристику кожного рівня за окресленими вище показниками наведено в таблиці 2. 2.

Таблиця 2.2

**Рівні сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів
музичного мистецтва**

Критерії	Характеристика за показниками
<i>Початковий рівень</i>	
Знаннєвий	<p>Здобувачі вищої освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> – не мають уявлення про поняття „трансмедіа” або чули, проте не розуміють його; – не знайомі або частково знайомі з поняттями, що мають відношення до технології „трансмедіа”; – не знають принципи трансмедійності; – мають низьку поінформованість про ІКТ технології; – мають незначну інформованість про базовий комп’ютерний інструментарій; – не знайомі з поняттям „хмарні технології” та сервісами Google.
Операційно-праксеологічний	<ul style="list-style-type: none"> – не завжди можуть знайти потрібну інформацію, не мають навичок оцінювання інформаційного контенту за якістю чи доцільністю використання; – не мають вмінь і досвіду користування базовими комп’ютерними програмами; – мають незначний досвід чи не вміють застосовувати цифрові технології; – не володіють або не використовують на практиці навчальні і редакційні онлайн-програми і сервіси; – не вміють забезпечити інтеграцію контенту; – на низькому рівні володіють мистецько-виконавськими вміннями, що відповідають вимогам курсу „Музичне мистецтво”.
Оцінно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – не цікавляться інноваціями в галузі ІК-технологій, зокрема трансмедійної технології; – не вміють адекватно оцінювати власну діяльність і діяльність учасників трансмедійного проекту; – не виявляють бажання працювати в команді; – не виявляють готовності до самовираження чи творчої ініціативи; – прагнення до саморозвитку практично не виявлено; – не завжди дотримуються правил співпраці у трансмедійному середовищі.
<i>Базовий рівень</i>	
Знаннєвий	<p>Здобувачі вищої освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> – мають поверхове уявлення про поняття „трансмедіа”, проте чули про нього; – розуміють окремі поняття, дотичні до трансмедійної технології, чули і можуть їх назвати, проте не завжди розрізняють на практиці; – слабо усвідомлюють принципи трансмедійності, не завжди розпізнають їх на практиці; – мають базові знання ІК-технологій;

Продовження таблиці 2.2.

	<ul style="list-style-type: none"> – знають базовий комп'ютерний програмний інструментарій; мають поверхове усвідомлення поняття „хмарні технології”, слабо орієнтуються в сервісах Google.
Операційно-праксеологічний	<ul style="list-style-type: none"> – вміють знаходити потрібну інформацію, проте не володіють навичками її оцінювання за якістю та доцільністю використання; – мають часткові вміння і досвід використання базових комп'ютерних програм та інструментарію, необхідного для створення трансмедійного контенту; – мають незначний досвід використання цифрових технологій, не вміють їх якісно застосовувати в контексті створення і реалізації трансмедійного контенту; – частково володіють досвідом роботи в освітніх, редакційних (корекційних) і навчальних онлайн-сервісах для створення трансмедійного контенту; – частково володіють технологічними прийомами забезпечення інтеграції середовищ трансмедійного контенту; – слабо володіють мистецько-виконавськими вміннями, не в повній мірі сформовані уміння й навички музичного виконавства.
Оцінно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – цікавляться інноваціями в галузі цифрових технологій, проте не вбачають за необхідне їх впроваджувати у власну професійну діяльність; – вміють коректно і адекватно оцінювати власну і колективну діяльність, проте комплексують або не вважають за потрібне висловлювати власну думку щодо перебігу чи якості трансмедійного проєкту; – висловлюють готовність співпрацювати в команді, проте час від часу випадають із колективного тандему; – не проявляють творчу ініціативу, проте погоджуються на виконання відведеної ролі; – прагнення до самовдосконалення й саморозвитку виражене слабо; – розуміють необхідність безпечного поводження в мережі Інтернет, проте не завжди дотримуються відповідних правил.
<i>Поглиблений рівень</i>	
Знаннєвий	<p>Майбутні вчителі музичного мистецтва</p> <ul style="list-style-type: none"> – мають чітке уявлення про поняття і технологію „трансмедіа”; – усвідомлюють і розпізнають поняття крос-медіа, сторітеллінг, цифровий наратив та ін., що мають відношення до трансмедійної технології, але припускаються окремих помилок при їх визначенні; – на достатньому рівні усвідомлюють і розпізнають принципи трансмедійності; – володіють конкретними знаннями про інновації в ІК-технологіях; – мають досить глибоку теоретичну поінформованість про базовий комп'ютерний програмний інструментарій; – добре орієнтуються в теоретичних аспектах хмарних технологій і Google середовища.

Продовження таблиці 2.2

Операційно-праксеологічний	<ul style="list-style-type: none"> – сформовані навички пошуку інформації, аналізу її якості і доцільності використання, проте допускаються окремі помилки; – здобувачі мають широкий досвід використання базового комп'ютерного програмного інструментарію, необхідного для створення і реалізації трансмедійного контенту; – впевнено застосовують цифрові технології, проте припускаються помилок в контексті створення і реалізації трансмедійного контенту; – ознайомлені і добре володіють прийомами роботи в освітніх, редакційних (корекційних) і навчальних онлайн-сервісах; – у достатній мірі володіють технологічними прийомами забезпечення інтеграції трансмедійного контенту; – володіють на достатньому професійному рівні мистецько-виконавськими вміннями, що відповідають вимогам курсу „Музичне мистецтво”.
Оцінно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – сформований інтерес і прагнення до застосування трансмедійної технології в освітній і професійній діяльності; – адекватно оцінюють власну діяльність і творчі прояви інших учасників трансмедійного проєкту; – активно співпрацюють у команді; – проявляють творчу ініціативу; – мають сформоване прагнення до саморозвитку, проте не завжди усвідомлений напрям професійного чи особистісного розвитку; – у повній мірі дотримуються правил нетикету та співпраці у трансмедійному середовищі.
<i>Творчий рівень</i>	
Знанневий	<p>Майбутні вчителі музичного мистецтва мають</p> <ul style="list-style-type: none"> – глибоке розуміння тезаурусу та ключових понять в галузі трансмедіа, що базується на власній практичній чи дослідницькій діяльності; – чітке усвідомлення понять, дотичних до трансмедійної технології, розуміння їх спільних та відмінних рис; – практичний досвід розпізнавання принципів трансмедійності; – володіють чіткими знаннями про інновації в розвитку ІК-технологій, що ґрунтуються на практичному досвіді використання чи наукових розвідках; – володіють у повній мірі знаннями про базові комп'ютерні програми, що забезпечують реалізацію технології трансмедіа; – мають чітке уявлення про хмарні технології і сервіси Google із власного досвіду користування.
Операційно-праксеологічний	<ul style="list-style-type: none"> – вміють знайти потрібну інформацію, аналізуючи її за якістю і доцільністю використання; презентують інформаційний контент через призму власного бачення і відношення. – вільно використовують широкий спектр комп'ютерного програмного інструментарію, що виходить за межі базового для створення і реалізації трансмедійного контенту; – творчо і нестандартно застосовують цифрові технології в контексті створення і реалізації трансмедійного контенту;

Продовження таблиці 2.2

	<ul style="list-style-type: none"> – мають власний досвід створення мистецького освітнього контенту в онлайн серверах; – використовують творчі й нестандартні технологічні прийоми забезпечення інтеграції трансмедійного контенту; – володіють на високому професійному рівні мистецько-виконавськими вміннями.
Оцінно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – виявляють глибокий інтерес до впровадження трансмедійної технології в освітній процес і подальшу професійну діяльність; – коректно, чітко і адекватно цінюють власну діяльність і внесок учасників трансмедійного проєкту, впливають на його перебіг, виконуючи роль модератора; – успішно працюють в команді, позитивно впливають на активну участь інших учасників трансмедійного проєкту; – виявляють високий рівень творчої активності і власної ініціативи; – мають сформоване прагнення до професійного саморозвитку та самовдосконалення, зокрема з використанням технології трансмедіа; – мають високий рівень відповідальності щодо дотримання нетикету, правил співпраці у трансмедійному середовищі.

Після визначення критеріїв та показників сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, а також характеристики на цій підставі чотирьох рівнів (початкового, базового, поглибленого і творчого) було розпочато власне діагностування досліджуваного феномену.

Як вже було зазначено, в педагогічному експерименті взяло участь 322 студенти (із них у контрольних групах – 162 особи та в експериментальних – 160 осіб). Обсяг і якість вибірки досліджуваних здобувачів вищої освіти відповідали цілям і завданням роботи. Нами було використано квотну вибірку як метод не випадкового відбору, коли випробувані підбираються за певними ознаками (не більше, ніж чотирма). Першою ознакою відбору респондентів було навчання за спеціальністю (спеціалізацією) Музичне мистецтво, другою – навчання на бакалаврському рівні вищої освіти [22].

При формуванні контрольної та експериментальної груп ми повинні були переконатися у відсутності відмінностей між ними.

Незважаючи на те, що студенти, які брали участь в експерименті, відповідали заявленим вимогам, а саме навчання за спеціальністю (спеціалізацією) Музичне мистецтво на бакалаврському рівні вищої освіти, ми скористалися методами математичної статистики, щоб довести однорідність контрольної та експериментальної груп.

Поняття „однорідність”, або, інакше кажучи, „відсутність відмінностей”, може бути сформульоване в термінах ймовірнісної моделі різними способами.

Найвищий ступінь однорідності досягається, якщо обидві вибірки взяті з однієї й тієї ж генеральної сукупності, тобто справедливою є нульова гіпотеза про однорідність вибірок, а саме

$$H_0: F(x)=G(x) \text{ при всіх } x.$$

Відсутність однорідності означає, що вірною є альтернативна гіпотеза, згідно з якою $H_1: F(x_0) \neq G(x_0)$ хоча б при одному значенні аргументу x_0 .

Якщо гіпотеза H_0 прийнята, то вибірки можна об'єднати в одну, якщо ні – то це зробити не можна.

У деяких випадках доцільно перевіряти не співпадіння функцій розподілу, а співпадіння деяких характеристик випадкових величин X і Y – математичних очікувань, медіан, дисперсій, коефіцієнтів варіації та ін. Наприклад, однорідність математичних очікувань означає, що справедлива гіпотеза

$$H'_0: M(X)=M(Y),$$

де $M(X)$ та $M(Y)$ – математичні очікування випадкових величин X і Y , результати спостережень над якими утворюють першу і другу вибірки відповідно. Доведення відмінностей між вибірками в даному випадку – це доказ справедливості альтернативної гіпотези $H'_1: M(X) \neq M(Y)$.

Непараметричний критерій Стьюдента є традиційним метод перевірки однорідності вибірок.

Для його застосування необхідними є дві умови:

- результати спостережень мають нормальні розподіли;

– дисперсії результатів спостережень в контрольній та експериментальній групі співпадають.

Вважати, що розподіл результатів спостережень є нормальним немає підстав, тому цей факт потрібно перевіряти. Існує велика кількість статистичних критеріїв для перевірки нормальності розподілу результатів спостережень, але вони є складними та трудомісткими та вимагає великої кількості спостережень (близько 2 – 2,5 тисяч). Для педагогічного експерименту забезпечити таку кількість учасників експерименту досить складно.

Тому нами було перевірено, чи виконується інша умова, було обчислено дисперсії обох вибірок. Отримали такі результати (табл.2.3):

Таблиця 2.3

Дисперсія середніх оцінок за результатами 1 екзаменаційної сесії студентів контрольної та експериментальної груп

	Контрольна група	Експериментальна група
<i>Дисперсія</i>	105,5333	87,29048

Оскільки умова з рівності дисперсій не виконується, тому перевірка умови нормальності розподілу не потрібна, і це дає підстави обрати інший метод для встановлення однорідності контрольної та експериментальної груп.

Скористаємось критерієм Крамера-Уелча (параметричний критерій) для перевірки гіпотези H'_0 [259].

Зміст алгоритму визначення достовірності співпадінь або відмінностей характеристик порівнюваних вибірок за допомогою Критерію Крамера-Уелча:

1. Знаходимо для порівнюваних вибірок (контрольної та експериментальної групи) емпіричне значення критерію Крамера-Уелча за формулою

$$T = \frac{\sqrt{mn}(\bar{x} - \bar{y})}{\sqrt{ns_x^2 + ms_y^2}}$$

2. Порівняємо отримане емпіричне значення критерію $T_{\text{емпіричне}}$ з критичним значенням критерію $T_{\text{критичне}}$

– якщо $T_{\text{емпіричне}} < T_{\text{критичне}}$, то це означатиме, що характеристики порівнюваних вибірок співпадають на рівні значущості 0,05;

– якщо $T_{\text{емпіричне}} > T_{\text{критичне}}$, то робимо висновок, що достовірність відмінностей характеристик порівнюваних вибірок складає 95%.

Скористаємось електронними таблицями MS Excel та проведемо відповідні обчислення (обчислимо середні значення та дисперсії, використавши вбудовані функції) (табл.2.4.).

Таблиця 2.4

Статистичні показники для контрольної та експериментальної груп

	Контрольна група	Експериментальна група
Середнє значення	77,66666667	80,76190476
Об'єм вибірки	m=162	n = 160
Дисперсія	105,5333	87,29048

Підставивши отримані статистичні показники у формулу критерію Крамера-Уелча, отримаємо емпіричне значення $T_{\text{емпіричне}} = -0,35$ і $T_{\text{критичне}} = 1,96$, тому оскільки $T_{\text{емпіричне}} < T_{\text{критичне}}$, то характеристики порівнюваних вибірок співпадають на рівні значущості 0,05.

Отже, ми переконалися у відсутності відмінностей між контрольною та експериментальною групами.

Спочатку з метою вивчення наявного стану сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності було проведено *тестування* „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті” („Transmedia Technology in Art Education”) здобувачів вищої освіти – майбутніх учителів музики закладів загальної середньої освіти (322 респонденти – студенти бакалаврського рівня вищої освіти, які отримують спеціальність 013 Початкова освіта (спеціалізація – Музика), 014 Середня освіта (Музичне

мистецтво)), а також учителів музичного мистецтва ЗЗСО і шкіл мистецтв та викладачів ЗВО, які готують майбутніх музикантів-педагогів (31 респондент, серед яких викладачі кафедри музики і хореографії ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, викладачі кафедри музики Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, учителі музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти і музичні працівники Школи мистецтв м. Слов’янська). Тестування проводилось в онлайн-формі з використанням Google Form. Посилання на Форму було розміщене на цифровому порталі кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (sulx.ru/687e0328) та на сторінці кафедри у Facebook (Додаток А).

Тест складався із дванадцяти тестових завдань, спрямованих на виявлення загального рівня поінформованості студентів і викладачів/учителів в галузі технології трансмедіа. Усі завдання згруповано за змістом і напрямом дослідження: 1 блок вміщував питання щодо рівня обізнаності та розуміння специфічної термінології трансмедіа, усвідомлення понять, пов’язаних із сутністю та особливостями трансмедійної технології; запитання 2 блоку спрямовані на виявлення рівня ознайомлення і використання хмарних сервісів та ІК-технологій, знання яких забезпечує реалізацію технології трансмедіа; 3 блок питань розкривав деякі аспекти вмотивованості та готовності до використання трансмедійної технології у навчанні та професійній діяльності.

Проаналізуємо результати тестування студентів.

На питання „Чи знайомі Ви з поняттям „трансмедійна технологія” 276 респондентів (85,75%) відповіли, що вперше його чують; 25 осіб (7,59%) зустрічали у статтях і конференціях; 16 учасників (5,06%) були ознайомлені з цією технологією і зацікавлені у її використанні в різних галузях соціального буття; і лише 5 респондентів із загального числа опитуваних (1,58%) були учасниками трансмедійного проєкту (рис. 2.1).

Зважаючи на відсоток студентів, ознайомих із поняттям трансмедійної технології, неочікуваними для нас стали відповіді на друге питання: „Що таке „трансмедійна технологія”. 89 респондентів (28,16%) правильно визначили поняття. Цікавим є той факт, що майже всі учасники, що відповіли правильно, вперше почули це поняття, що вказує на інтуїтивне розуміння запропонованого поняття.

Рис. 2.1. Аналіз рівня ознайомлення студентів із поняттям „технологія трансмедіа”

У третьому питанні „Які серед поданих термінів є для Вас незрозумілими?” було запропоновано терміни, що найчастіше зустрічаються в контексті трансмедійної технології: медіа, конвергенція, контент, мультимедіа, медіаплатформа, медіаформат, гіперпосилання, інтерактивний плакат, блог, чат, QR-код. За результатами відповідей на це питання з’ясовано, що найбільша кількість респондентів (278 осіб, 86,70%) не знайомі з поняттям „конвергенція”; складним виявилось і поняття „контент” – 230 осіб (71,83%); До малознайомих понять у наступному рейтинговому показнику потрапили: медіаформат – 183 респонденти (57,27%), медіаплатформа – 178 учасників (56,01%), інтерактивний плакат – 122 учасники (38,29%); гіперпосилання – 74 особи (23,10%), QR-код – 69 осіб (21,83%), мультимедіа – 14 респондентів (4,43%); медіа – 12 осіб (3,79%) (рис. 2.2).

Тож аналіз першого блоку тестових завдань виявив, що питання трансмедійної технології для студентського кола є достатньо новим. Великий відсоток студентів жодного разу не чув про це поняття. Аналіз незрозумілих для здобувачів термінів окреслив рамки питань, які потребують уваги і подальшого вивчення.

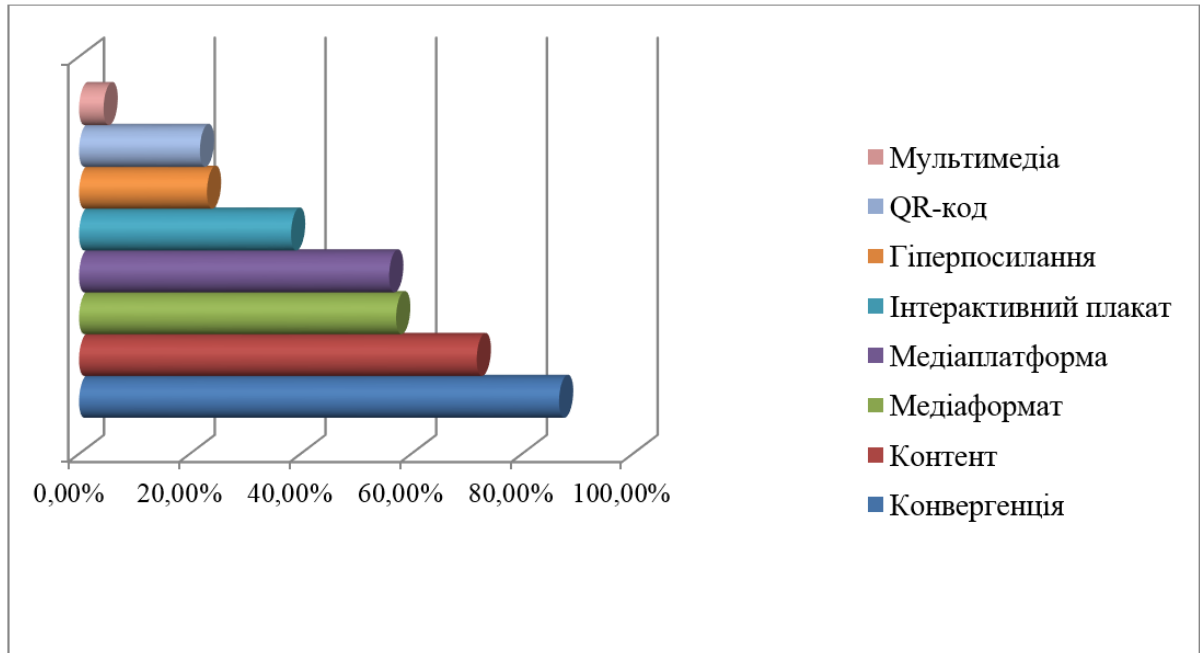

Рис. 2.2. Рейтинг незрозумілих понять, дотичних до технології трансмедіа

Аналізуючи питання другого блоку, ми з'ясували, що 248 респондентів (76,89%) не знайомі з поняттям „Хмарні сервіси” або не цікавляться їм; незначна кількість респондентів (48 осіб – 15,18%) знають і вивчають можливості використання хмарних сервісів. І лише 25 учасників (7,91%) активно використовують хмарні сервіси у навчанні та повсякденному житті (рис. 2.3).

Треба зауважити, що більшість респондентів (267 студентів, 82,91 %) користується сервісом Google диску; інші хмарні сервіси майбутні вчителі музичного мистецтва знають та використовують значно менше: Microsoft Sky Drivenазвали 24 респонденти (7,59%); Dropbox– 11 студентів (3,48%); eDisk – 7 учасників тестування (2,21%); Mega сервіс – 3 учасника (0,94%). 9 студентів (2,84%) запропонували свій варіант хмарного сервісу – MiCloud.

Тобто, більшість студентів використовують сервіс Google диск, не знаючи, що він належить до хмарних сервісів.

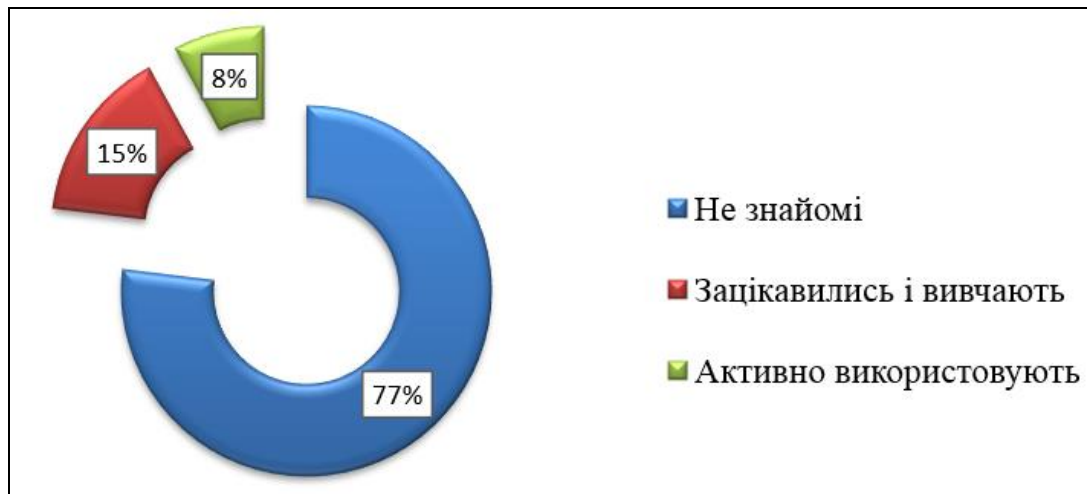

Рис. 2.3. Рівень ознайомлення і використання студентами хмарних сервісів

Результати тестування продемонстрували значний рівень активності використання різних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальній діяльності: мобільне навчання – 208 респондентів (64,87%); технологія мультимедіа – 199 респондентів (62,02%); дистанційне навчання – 152 респонденти (47,15%); змішане навчання – 128 респондентів (39,87%); відкриті онлайн-курси – 119 респондентів (37,34 %). І тільки 9 респондентів із загальної кількості опитуваних (2,84 %) не використовують у своїй навчальній діяльності ІК-технології (рис. 2.4).

Серед електронних навчальних засобів студенти найчастіше (273 учасники – 84,81 %) використовують мультимедійні презентації; 155 респондентів (48,10 %) залучають до навчання електронні мультимедійні довідники; 66 осіб (20,88 %) створюють інтерактивні плакати, 54 особи (17,08 %) – QR-коди. Серед сервісів цифрової комунікації переважна більшість (230 учасників, 71,51 %) активно використовують ресурси електронної пошти та розшукають інформацію в мережі Інтернет. Значно менша кількість студентів беруть участь в онлайн-трансляціях, вебінарах, конференціях тощо (84 респонденти, 26,26 %).

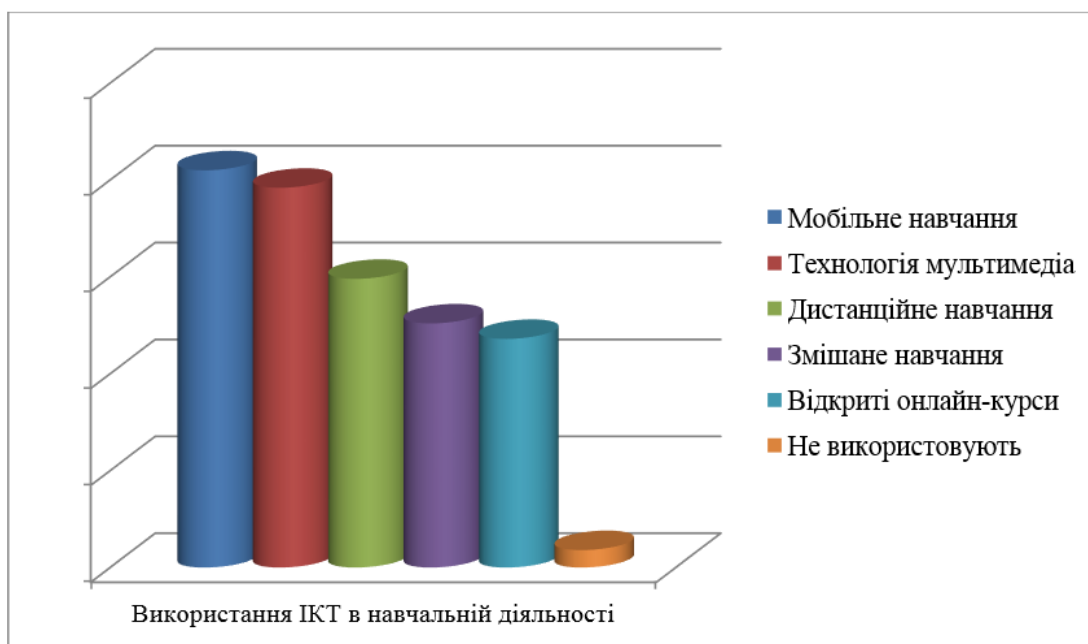

Рис. 2.4. ІКТ-технології, які майбутні вчителі музичного мистецтва використовують у навчальній діяльності

Серед комп'ютерних програм очікувано найбільшою популярністю користуються: Word – 306 учасників (95,25 %), PowerPoint – 289 учасників (89,87 %). Досить часто використовують Excel (177 осіб – 55,06 %) і Photo Shop (170 осіб – 53,16 %).

Привернув увагу низький рівень ознайомлення майбутніх учителів музичного мистецтва з навчальними онлайн-сервісами. 66 респондентів знайомі з Learning apps, що становить 20,88 % тестованих; незначна кількості студентів володіє інформацією про ThingLink (48 осіб – 15,18 %), Glogster (42 особи – 13,29 %) та інші програми (менше 10%). Переважна більшість – 201 респондент (62,65%) – не знайомі з жодною із названих програм.

Отже, аналізуючи відповіді на питання другого блоку, ми дійшли висновку, що більшість студентів слабо знають поняття „Хмарні сервіси”, лише незначна кількість учасників експерименту цікавляться, вивчають і використовують їх свідомо в навчальній і професійній діяльності. Сучасні ІКТ-технології наразі стали невід’ємною частиною освітнього процесу, при цьому студенти віддають перевагу засобам мультимедіа і мобільному

навчанню. Привернув увагу низький рівень володіння інформацією щодо навчальних онлайн-сервісів. Це довело, що в навчальній діяльності студенти орієнтуються на широкоживані комп'ютерні програми, а онлайн-сервіси для створення власних освітніх ресурсів залишаються поза увагою. Інтернет найчастіше використовують з метою пошуку та обміну інформацією.

Третій блок питань дозволив з'ясувати соціальну мережеву активність та сфери використання електронних ресурсів у повсякденному житті. Так було виявлено, що найбільша кількість респондентів є активними користувачами соціальних мереж: Instagram – 228 осіб (70,56%); YouTube – 221 особа (68,67%), Facebook – 192 особи (59,81%). Щодо напрямів роботи в мережі, було зазначено наступне: 282 учасника (86,39%) використовують можливості Інтернет з метою спілкування, коментування та обміну інформацією; 221 респондент (69,30%) – для пошуку інформації, 102 учасники тестування (31,96%) – для самоосвіти і саморозвитку; 192 особи (59,81%) – для виконання навчальних завдань; 277 осіб (86,39%) – для відвідування соціальних мереж; 120 осіб (37,34%) – для онлайн-ігор і розваг. Значно менша кількість майбутніх учителів музичного мистецтва створюють власні сайти, блоги, інші засоби цифрової комунікації (менше 20%) (рис. 2. 5).

Тож аналіз відповідей на питання третього блоку довів: майбутні вчителів музичного мистецтва використовують Інтернет переважно в повсякденному житті (відвідування соціальних мереж, спілкування, пошук та обмін інформацією), значно менше здобувачів вищої освіти залучає ресурси мережи для навчання та саморозвитку.

Отже, результати тестування довели, що технологія трансмедіа є новим поняттям для студентської спільноти, проте загальний рівень ІК-грамотності (навіть на побутовому рівні) дозволяє впроваджувати цю технологію в процес професійної підготовки майбутніх музикантів. Тестованим студентам більше притаманна роль пасивних користувачів наявною Інтернет-продукцією, ніж активних творців нового контенту, у практичній діяльності

вони віддають перевагу традиційним ІК-технологіям і комп'ютерним програмам, встановленим на комп'ютерах (девайсах), а не онлайн-ресурсам.

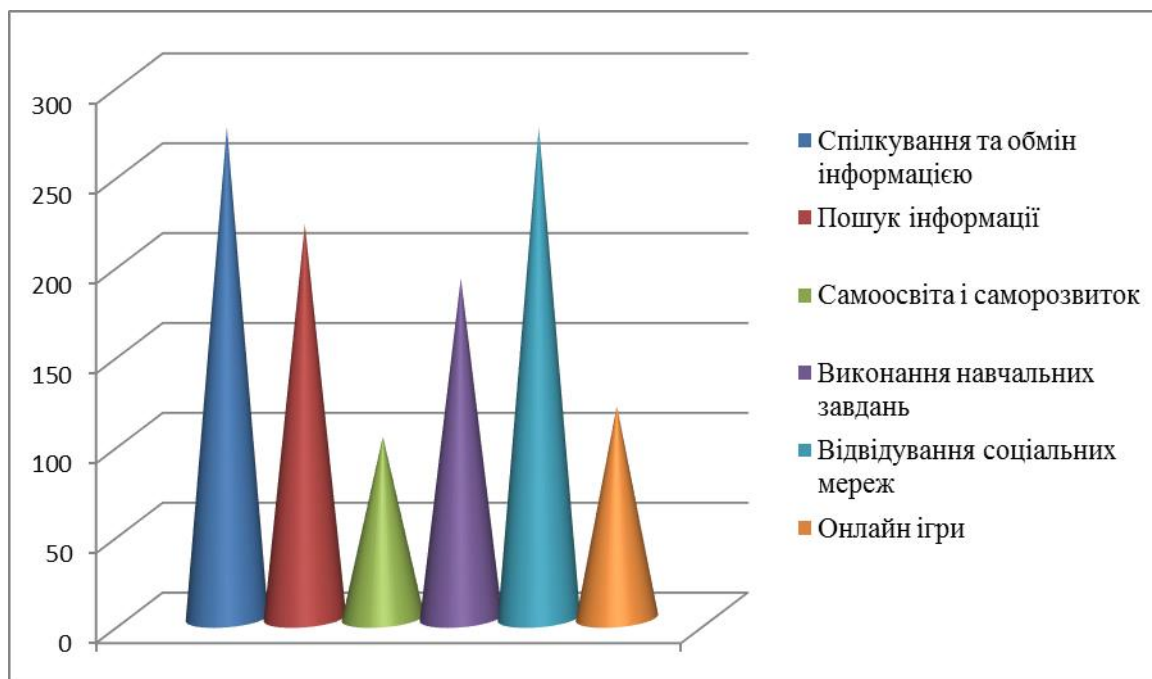

Рис. 2.5. Напрями використання мережі Інтернет майбутніми вчителями музичного мистецтва

На початку експериментальної роботи було прийняте рішення щодо залучення до тестування викладачів (учителів) з метою з'ясування ступеня їхньої обізнаності в галузі технології трансмедіа, усвідомлення необхідності використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності (хмарних, змішаного навчання, електронних освітніх ресурсів тощо), рівня мережевої активності та вмотивованості на застосування цифрових онлайн-ресурсів.

У тестуванні брали участь викладачі музичного мистецтва закладів вищої освіти, учителі закладів загальної середньої освіти та шкіл мистецтв, загалом 31 респондент. З них мали наукові ступені: 1 учасник (3,2%) – доктор наук, 8 учасників (25,8%) – кандидати наук і 22 учасника (70,1%) – без наукового ступеня. За віковими показниками 12 респондентів (38,7%) старше 50 років, 10 учасників (32,25%) – 36–50 років, 9 учасників (29%) – 20–35 років (рис. 2.6).

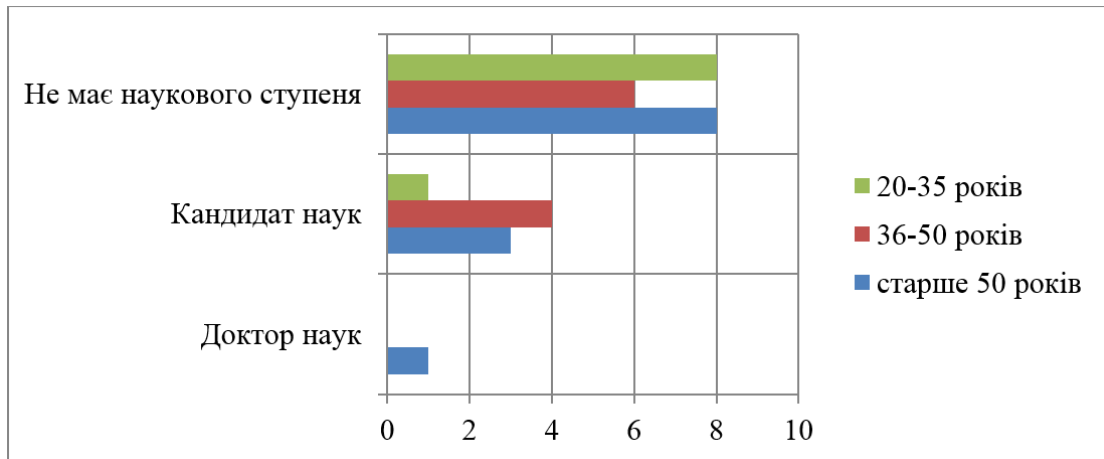

Рис. 2.6. Учасники тестування за віком і науковим ступенем

Аналіз відповідей на питання щодо обізнаності викладачів ЗВО та вчителів ЗЗСО та шкіл мистецтв у трансмедійній термінології довів: 18 респондентів (58%) вперше почули поняття „трансмедійна технологія”; 11 учасників (35,5%) зустрічали цей термін у наукових статтях і матеріалах конференцій; 2 респонденти (6,4%) добре знайомі з цією технологією і працюють над її вивченням; жодна особа не використовує технологію трансмедіа в професійній діяльності.

11 респондентів (35,5%) правильно визначили поняття „трансмедіа”, тобто обрали потрібне визначення із кількох запропонованих; значна кількість респондентів (8 учасників – 25,8%) розуміють трансмедіа як синонім мультимедіа. Серед понять, дотичних до теоретичного підґрунтя чи практичної реалізації трансмедійної технології, найбільше ускладнення викликає „конвергенція” – 22 учасника (70,9%); менш незрозумілими виявились поняття „медіаплатформа” (11 осіб – 35%), QR-код (10 осіб – 32,2%), гіперпосилання (9 осіб – 29%), контент (8 осіб – 25,8%). Невелика кількість респондентів вагалась щодо розуміння понять медіаформат (6 осіб – 19,3%) та інтерактивний плакат (5 осіб – 16,1%) (рис. 2.7). Отже, коло термінів трансмедійної технології, що потребують роз’яснень для викладачів ЗВО та вчителів ЗЗСО та шкіл мистецтв, практично співпадає із студентським вибором (рис. 2.7).

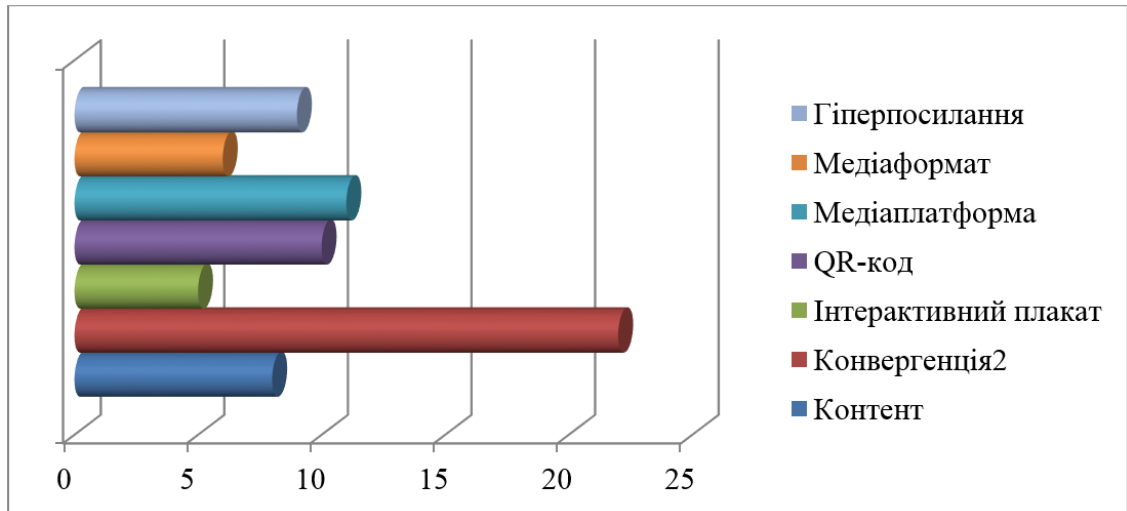

Рис. 2.7. Рейтинг ознайомлення з поняття, дотичними до технології трансмедіа (за відповідями викладачів та вчителів)

Загалом з'ясувалось, що для більшості викладачів ЗВО, ЗЗСО, учителів шкіл мистецтв трансмедійна технологія є поняттям достатньо новим і малозрозумілим. Багато термінів, які дотичні до цієї технології та залучаються до її реалізації, потребують роз'яснення або співвідношення з практикою.

Наступне коло питань стосувалось ознайомлення і практичного застосування ІК-технологій в освітній діяльності та повсякденному житті. Отримані результати виявили, що більше половини респондентів використовують технології мультимедіа і змішаного навчання (17 осіб – 54,8%); дещо менше – дистанційне навчання (14 осіб – 45,2%). Окремі учасники опитування впроваджують в освітню діяльність мобільне навчання (7 осіб – 22,6%) і відкриті онлайн-курси (4 осіб – 12,9%). 7 респондентів (22,6%) взагалі не використовують ІК-технології в професійній діяльності (рис. 2.8).

Ми також дізналися, що найчастіше (28 випадків – 90,3%) респонденти використовують мережу Інтернет для комунікації засобами електронної пошти та для пошуку інформації. Значна кількість учасників (23 особи, 74,2%) користується електронними мультимедійними підручниками та

енциклопедіями, створює мультимедійні презентації (15 учасників тестування, 48,4 %), інтерактивні комікси і плакати (9 респондентів, 29 %).

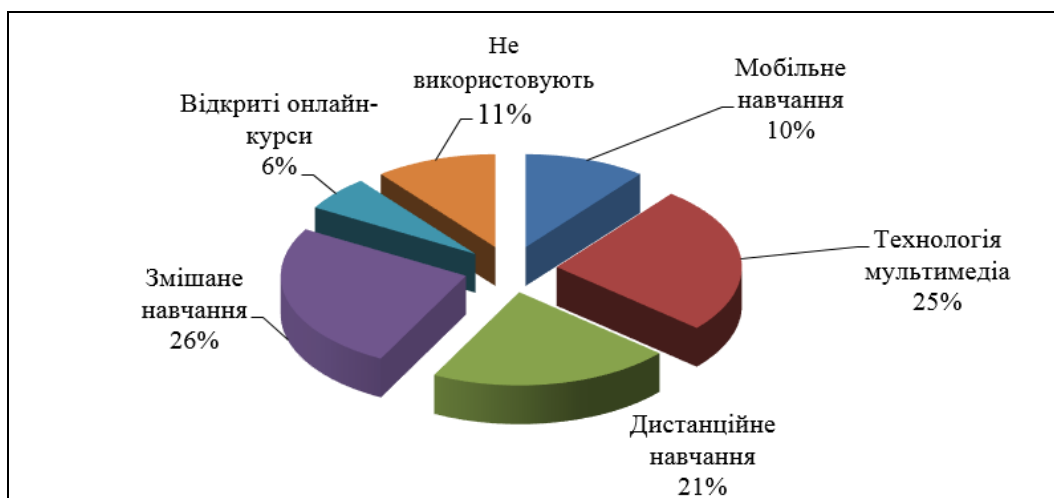

Рис. 2.8. ІК-технології, які викладачі (вчителі) використовують у професійній діяльності

Значно менше викладачів та вчителів проводять онлайн-трансляції та вебінари (5 осіб, 16,1%), використовують QR-коди (6 осіб, 19,4%), ведуть електронні журнали, щоденники тощо (4 особи, 12,9%), залучають ресурси соціальних мереж до наукових досліджень (1 особа, 3,2 %) (рис. 2.9).

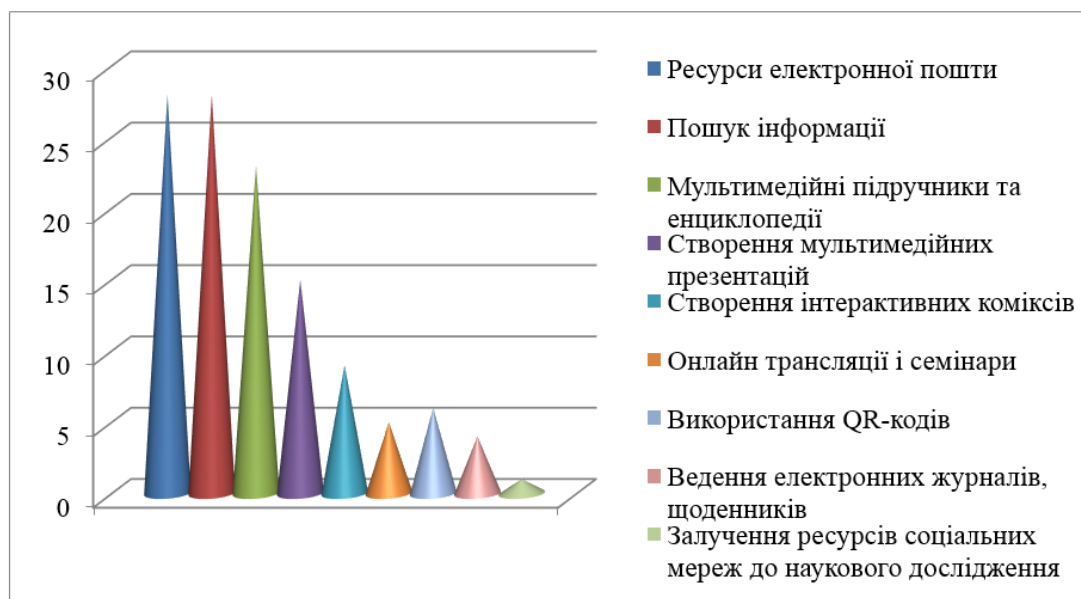

Рис. 2.9. Цілі використання мережі Інтернет викладачами (вчителями)

Респонденти активно користуються програмами: Word (29 осіб – 93,5%); PowerPoint (20 осіб – 64,5 %); Excel (15 осіб – 48,6%) і PhotoShop 10 осіб (32,3%). Відповіді на питання щодо використання навчальних онлайн-сервісів продемонстрували, що більше половини учасників (17 осіб – 56,7%) взагалі не вважають за необхідне залучати ресурси професійної діяльності. Найбільш уживаними є Learningapps (12 учасників – 40%), ThingLink (10 осіб – 33,3%), Glogster (7 учасників – 23,3%), окремі викладачі (вчителі) музичного мистецтва знають можливості програм MindMap, Padlet, окремі сервіси та додатки Google, наприклад, Classroom, Google презентація тощо.

Було з'ясовано, що викладачі (вчителі) на практиці віддають перевагу засобам електронної комунікації та пошуку інформації, навчальні ресурси мережі Інтернет використовуються досить обмежено. Більше третини респондентів (10 осіб, 32,3 %) не знайомі з хмарними сервісами, а серед інших учасників тестування найбільш затребуваним є Google диск (21 учасник, 67,7 %). Проте спілкування в соціальних мережах є важливим компонентом діяльності викладачів: у Facebook зареєстровано 23 учасника (74,2%), YouTube – 19 учасників (61,3%), Instagram – 11 учасників (35,5%). І лише 4 особи (12,9%) не зареєстровані в жодній соціальній мережі. Зрозуміло, що соціальні мережі використовуються респондентами переважно в побутових цілях, але це вказує на перспективність залучення їх (мереж) для вирішення освітніх завдань.

Підсумовуючи результати онлайн-тестування „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті”, можна констатувати, що студенти, вчителі та викладачі музики слабо знайомі з технологією трансмедіа і поняттями, що мають до неї відношення; обмежено використовують ІКТ у професійній мистецькій діяльності, мають обмежене уявлення про хмарні сервіси, онлайн-програми та сервіси. Проте наявний рівень поінформованості про можливості використання засобів ІКТ може стати підґрунтям для впровадження

трансмедійної технології в професійну підготовку вчителів музичного мистецтва початкової школи.

Результати тестування на констатувальному етапі дозволили встановити рівні сформованості когнітивного компонента трансмедійної компетентності у студентів експериментальних та контрольних груп (див. табл. 2. 5).

Рівні сформованості когнітивного компонента трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва наочно представлені на діаграмі (рис. 2.10).

Таблиця 2.5

Рівні сформованості когнітивного компонента трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	п	%	п	%	п	%	п	%
Контрольні групи (162 учасника)	71	43,82	58	35,80	24	14,84	9	5,56
Експериментальні групи (160 учасників)	62	38,75	59	36,87	30	18,75	9	5,63

Результати тестування довели і підтвердили актуальність проблеми формування трансмедійної компетентності у майбутніх педагогів-музикантів, спрямували подальший хід експериментальної роботи та довели необхідність впровадження спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”. Аналіз результатів дав змогу зорієнтуватися в тематиці теоретичного матеріалу і змісті практичних завдань курсу та самостійної роботи студентів.

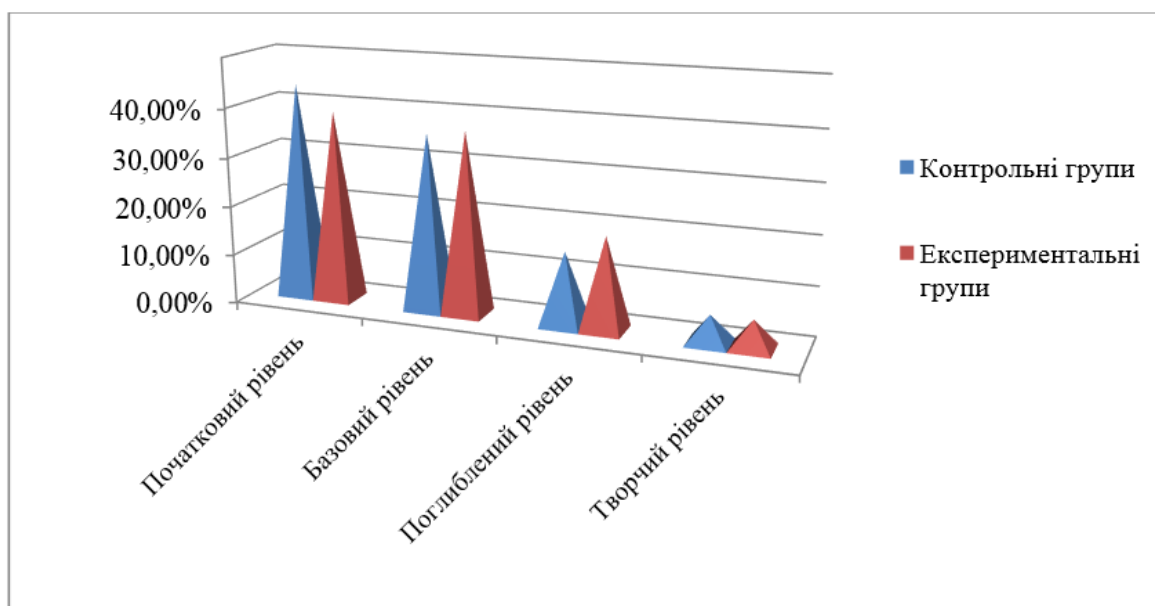

Рис. 2.10. Рівні сформованості когнітивного компонента трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному етапі

Для перевірки сформованості діяльнісного і аутопсихологічного компонентів трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва було запропоновано виконати творчі завдання. З метою отримання уявлення про сформованість умінь і навичок роботи в ІК-освітньому середовищі в плані здійснення пошуку, корекції та застосування контенту, спілкування в мережі Інтернет, здатності творчо презентувати результати мистецької практики, а також вивчення мотивації та зацікавленості здобувачів освіти, прагнення підвищити особистий рівень саморозвитку у сфері трансмедійної діяльності здобувачам вищої освіти – майбутнім вчителям музичного мистецтва було запропоновано виконати наступні творчі завдання:

Завдання 1. Веб-сайт.

Створити веб-сайт на платформі Google. Налаштувати доступ зі статусом „Для всіх, хто має посилання”. Надати посилання викладачеві через пошту.

Завдання 2. Презентація.

Підготувати презентацію у зручному для Вас сервісі (у вигляді інтерактивного плакату, інтелектуальної карти, мультимедійної презентації тощо) до теми з музичного мистецтва (тематика уроків додається) із обов'язковим використанням мультимедійного контенту та гіперпосилань. Розмістити презентацію на власній сторінці Google веб-сайту.

Пропонована тематика уроків з музичного мистецтва у 2 класі НУШ:

1. Тема: Звуки та кольори природи. Фрагмент уроку зі слухання музики: В. Косенко „Метелик”.

2. Тема: Хмаринки-чарівниці, невтомні мандрівниці. Фрагмент уроку з нотної грамоти: ознайомлення із тривалостями нот (ціла, половинна, четвертна, восьма, шістнадцята).

3. Тема: Про що розповідає натюрморт. Фрагмент уроку розучування УНП „Ходить гарбуз по городу”.

4. Тема: Троїсті музики. Фрагмент уроку із надання теоретичного матеріалу „Троїсті музики”.

5. Тема: Для кожного звіра і птаха у казки свої голоси. Фрагмент уроку ознайомлення із симфонічною казкою „Петрик і Вовк” С. Прокоф'єва.

6. Тема: Зимові свята. Фрагмент уроку ознайомлення із зимовим календарно-обрядовим циклом.

7. Тема: Карнавал тварин. Фрагмент уроку зі слухання музики: К. Сен-Санс. Цикл „Карнавал тварин”.

8. Тема: Завітаймо до театру. Фрагмент уроку: ознайомлення із біографією М. Лисенко.

9. Тема: Завітаймо до театру. Фрагмент уроку: ознайомлення із казкою-оперою „Коза-Дерева” М. Лисенко.

10. Тема: Пори року зустрічаються. Фрагмент уроку: ознайомлення із біографією П. Чайковського.

11. Тема: Пори року зустрічаються. Фрагмент уроку зі слухання музики: П. Чайковський „Пори року”.

Завдання 3. YouTube і онлайн-конвертори.

Скласти плейлист (3-4 файли) медійного контенту (мультфільми, мультитипедії, документальні фільми тощо) за темою (тематика уроків додається). Налаштувати дозвіл „Для всіх, хто має посилання”.

Один з файлів плейлиста обробити через онлайн-конвертер. Розмір коректованого файлу не повинен перевищувати за часом 2 хвилини. Відкоректований файл розмістити на власній сторінці Google веб-сайту разом із посиланням на плейлист.

Пропонована тематика уроків з музичного мистецтва у 1 класі НУШ:

1. Тема: Моє довкілля. Звуки природи.
2. Тема: Світ навколо тебе. Звуки комах, тварин тощо.
3. Тема: Лялькові настрої. П. Чайковський. Хвороба ляльки. Нова лялька.
4. Тема: Дитячі захоплення. Р. Шуман. Фортепіанний цикл „Дитячі сцени”.
5. Тема: Осінній ярмарк. Український ярмарок.
6. Відеоряд за темою „Краса рідної землі”.
7. Тема: Різні барви у природі. Фрагмент уроку зі слухання. Г. Свірідов. „Заметіль” (вальс).
8. Тема: Зимові ритми. Фрагмент уроку зі слухання. К. Дебюссі. „Сніг танцює”.
9. Відеоряд фізкультхвилинок. Руханки „Танці-зігріванці”.
10. Тема: Мандри країною мистецтв. Цирк.

Завдання 4. QR-код.

Підготувати інформаційний буклет до уроку музичного мистецтва в початковій школі за обраною темою із використанням QR-кодів.

Пропонована тематика уроків з музичного мистецтва 4 клас:

1. Тема: Казка про музичні краплини. А. Вівальді. Осінь.
 2. Тема: Жила була пісенька. Фрагмент уроку „Камерні ансамблі”.
- Ознаомлення із поняттями: соло, дует, тріо, квартет, квінтет, хор.

3. Тема: Жила була пісенька. Фрагмент уроку „Пишаємось, Україно!” (ознайомлення із пісенною творчістю ушавлених українських співаків).
4. Тема: Вокальними стежинами. Вокальна музика: дума, гімн, романс, вокально-хорові та музично- театральні твори.
5. Тема: Вокальними стежинами. Вокально-творчий здобуток М. Глинки.
6. Тема: В єдності співочих голосів. Хор.
7. Тема: Дзвінки таємниці. Українські музичні інструменти.
8. Тема: інструментит – символи народів.
9. Тема: Українські народні інструменти: трембіта.
10. Тема: Казковий світ балету. Фрагмент уроку зі слухання музики: П. Чайковський „Танець Феї Драже” (з балету „Лускунчик”).

Виконання творчих завдань дозволило зробити наступні узагальнення.

Перше завдання виявилось для респондентів достатньо складним. Стало відомо, що більшість студентів не користуються мережевим диском, майже ніхно не знайомий із методикою створення Googleвeб-сайту. А для декого стала перешкодою відсутність Google акаунту. Деякі студенти не змогли налаштувати дозвіл за посиланням. Тому матеріали пересилали через електронну пошту.

Аналіз другого творчого завдання засвідчив дещо формальне виконання завдання. Було відзначено некоректне і неякісне створення презентацій: відсутність єдиного стилю слайдів, невідповідність вимогам кольорового оздоблення і розміру шрифту, використання неякісного контенту та ін. Були наявні випадки скопійованих презентацій з Інтернету. Кількість презентацій високої якості, якіб демонстрували оригінальність втілення задуму, творчий підхід у використанні комп’ютерних програм, якісну візуалізацію теоретичних відомостей, була незначною.

Відмічаємо типові помилки під час створення презентації:

– оформлення слайдів (некоректне кольорове оздоблення, невідповідні шрифти, велика кількість інформаційного тексту, перенасичена анімація та ін.);

- відсутність гіперпосилань та інших інтерактивних зв'язків;
- неякісний мультимедійний контент;
- розміщення інформаційного матеріалу без посилань;
- відсутність внутрішньої структури.

Слід відзначити також великий відсоток (майже 90%) респондентів, що обрали для створення презентації програму PowerPoint. Проте можливості, надані цією програмою використані далеко в неповній мірі. Поодинокі випадки використання онлайн-програм Glogster, Smore, Thinglink, Padlet.

Третє завдання, яке вимагало роботи з ресурсом YouTube, виявилось більш легким. Майже усі учасники експерименту (68,67%) мають досвід використання каналу YouTube. Проте завдання щодо складення тематичного плейлиста викликало складнощі. Спостереження виявило низький рівень ознайомлення із відповідною функцією. Проте, значна кількість учасників експерименту проявили прагнення до самоосвіти і саморозвитку, відшукали в Інтернеті роз'яснення щодо виконання цього завдання (оформлення тематичного плейлиста) і за вказівками виконали його. Причому студенти скористались різними варіантами створення плейлиста.

Друга частина третього завдання також викликала певні труднощі. Значна кількість студентів виявилась незнайомою з онлайн-конверторами (81%). Також труднощі викликало завантаження контенту із каналу YouTube і розміщення відредактованого матеріалу на сторінці власного веб-сайту. Позитивне враження склалося від прагнення учасників до саморозвитку і самосвіти. Студенти скористались інформаційними Інтернет-ресурсами, відшукали інструкцію і за вказівками виконали отримане завдання. Проте під час виконання творчого завдання було допущено ряд помилок.

Типові помилки, допущені учасниками експерименту в ході опрацювання відеоконтенту:

- первинно обраний неякісний контент (нечітке зображення, маленькі чи занадто великі зображення, неякісний звук, наявний фоновий шум тощо)
- відсутнє логічне завершення збереженого контенту;
- обрізане на половині слово, речення, музична фраза;
- некоректне розширення формату.

Виконання четвертого завдання продемонструвало наявні пробіли у знаннях і вміннях респондентів в області роботи з QR-кодами. Хоча більшість учасників експерименту вміють користуватися готовими QR-кодами, лише невелика кількість учасників змогли налагодити інтерактивне посилання через QR-код.

Під час виконання творчих завдань було організовано спостереження за студентами для визначення рівнів аутопсихологічного компонента, який відповідає оцінно-рефлексивному критерію сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи. Метою спостереження було виявлення наявності інтересу та внутрішньої мотивації до виконання творчих завдань із використанням елементів технології трансмедіа; прагнення до підвищення професійної компетентності, самовдосконалення та саморозвитку; наявності особистісних якостей, необхідних для успішної реалізації трансмедійних умінь і навичок; готовності до самовираження і творчої ініціативи; вміння адекватно і об'єктивно оцінювати власну діяльність.

Результати спостереження довели, що більшість студентів зацікавились новою технологією. Учасники експерименту демонстрували прагнення до самовдосконалення і саморозвитку. Проте загальний рівень умінь і навичок працювати в ІК-середовищі досить низький. Бракує досвіду працювати вонлайн-сервісах, необхідних навичок корекції цифрового контенту. Відзначено низький рівень творчої ініціативи (студенти віддають перевагу традиційним програмам і обмеженим способам їх використання). Майже відсутня об'єктивна оцінка результатів власної діяльності.

За результатами спостереження і аналізу виконання практичних завдань виявлено рівень сформованості діяльнісного і аутопсихологічного компонентів на констатувальному етапі експерименту у студентів експериментальних та контрольних груп, абсолютний та відносний результати яких наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Рівні сформованості діяльнісного та аутопсихологічного компонентів трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	п	%	п	%	п	%	п	%
<i>Діяльнісний компонент</i>								
Контрольні групи (162 учасника)	52	32,09	84	51,85	18	11,11	8	4,93
Експериментальні групи (160 учасників)	45	28,12	86	53,75	21	13,12	8	5,00
<i>Аутопсихологічний компонент</i>								
Контрольні групи (162 учасника)	46	28,39	79	48,76	26	16,04	11	6,79
Експериментальні групи (160 учасників)	41	25,62	82	51,25	28	17,5	9	5,62

Отже, проведена діагностика серед майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи виявила проблемні моменти, зокрема відсутність відповідних знань, умінь і навичок в сфері трансмедійної технології; брак досвіду і навичок роботи у хмарному середовищі; недостатня сформованість умінь і навичок коректного використання цифрового контенту; низький рівень творчої ініціативи та об'єктивної оцінки результатів власної діяльності тощо.

Аналіз результатів тестування, виконання творчих завдань та спостереження дали змогу сформулювати висновки:

- більшість учасників експерименту не знайомі із понятійною базою технології трансмедіа;
- більшість респондентів переважно використовують стаціонарні базові програми і зазвичай обмежуються можливостями пакету Microsoft Office, причом у дуже обмеженому обсязі;
- студенти мало знайомі із навчальними онлайн-сервісами, онлайн-конверторами і програмами для редагування мультимедійного контенту.
- респонденти обмежено використовують можливості каналу YouTube та інші соціальні мережі в освітній діяльності;
- учасники експерименту практично не використовують можливості хмарних сервісів, зокрема мережевого диску Google аккаунту.
- опитувані респонденти поверхово ознайомлені з технічними вимогами до презентацій і програмами для створення інтерактивних плакатів, інтерактивних карт, що є необхідною умовою впровадження трансмедійної технології;
- студенти проявляють зацікавленість до самоосвіти в області використання сучасних ІКТ можливостей, зокрема в галузі трансмедійної технології.

Узагальнюючи результати констатувального етапу, спрямованого на виявлення рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, зауважимо, що у більшості респондентів переважає початковий і базовий рівні (загальний середній показник 32,90 % і 46,58 %). У невеликої кількості учасників спостерігаємо поглиблений рівень сформованості трансмедійної компетентності (загальний середній показник 15,22 %). Творчий рівень відстежується у поодиноких випадках (5,28 %).

Рівні сформованості трансмедійної компетентності на констатувальному етапі за результатами обчислення загального середнього показника за усіма компонентами (когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний) в експериментальних і контрольних групах представлений у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Середній показник рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному етапі

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	п	%	С.п.	%	С.п.	%	С.п.	%
Контрольні групи (162 учасника)	56	34,56	74	45,67	23	14,19	9	5,56
Експериментальні групи (160 учасників)	50	31,25	76	47,50	26	16,25	8	5,00

Представимо середні показники рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному етапі педагогічного експерименту на діаграмі (рис. 2.11).

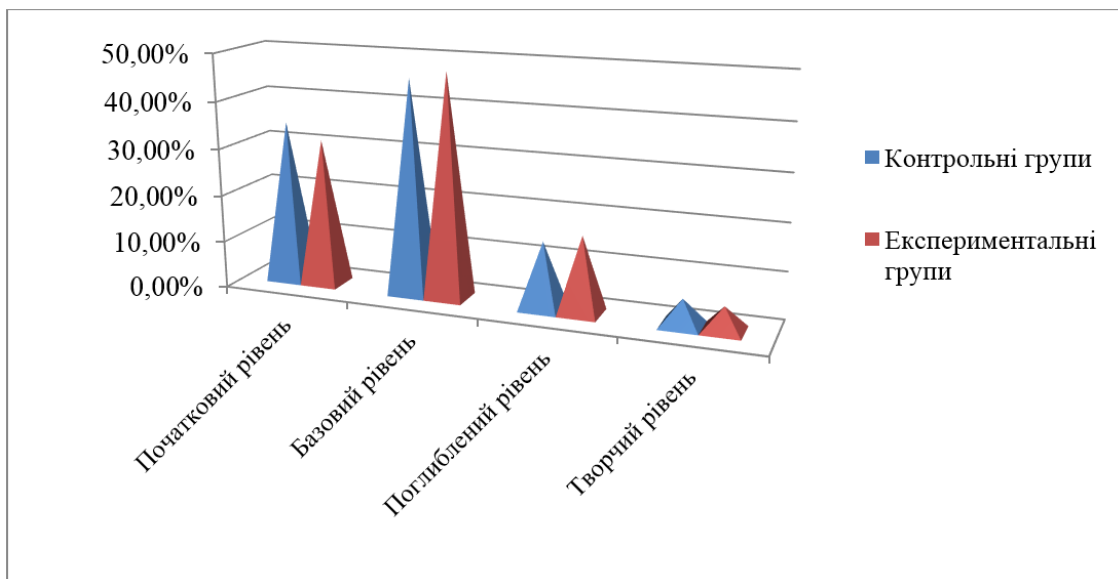

Рис. 2.11. Узагальнені показники рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному етапі

Отже, для забезпечення формування й розвитку когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного компонентів трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, формування

грунтовних знань в галузі технології трансмедіа і усвідомлення можливостей їх застосування у практичній мистецькій діяльності, для формування умінь, навичок і досвіду використання технології трансмедіа в освітній і професійній діяльності, розвитку творчої активності майбутніх музикантів-педагогів вважаємо за необхідне розробити педагогічні умови та спроектувати модель формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

2.2. Обґрунтування педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Визначення науково-теоретичних основ технології трансмедіа, методологічних підходів та специфічних принципів, які забезпечують її функціонування, усвідомлення сутності та структури трансмедійної компетентності як складника професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, який суттєво впливає на оновлення професійної підготовки фахівців мистецької освітньої галузі у відповідності до сучасних тенденцій інформатизації освіти, результати констатувальної діагностики стали визначальними чинниками в розробці педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

В основі реформування вітчизняної освіти та побудови Нової української школи, що було розпочато в 2016 році, стоїть удосконалення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, зокрема учителів музичного мистецтва: усвідомлення себе як інноваційної особистості через самоаналіз власного „Я”; віддалення від стереотипів і відкритість до нового інноваційного досвіду тощо. Вчитель музичного мистецтва сьогодні – це не лише компетентний фахівець, а й психолог, сценарист, режисер, програміст, тьютор, науковець, актор; особистість, здатна креативно розв’язувати професійні завдання, співпрацювати і вести за

собою. На допомогу сучасному педагогу приходять інноваційні технології, без використання яких майже неможливо досягнути високих результатів на шляху реформування сучасної освіти. Трансмедійна технологія, знання і володіння якою є вимогою цифрового сьогодення, потребує наявності сформованої трансмедійної компетентності у складі професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва НУШ.

Процес формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи потребує моніторингу, дослідження та аналізу одержаних результатів з подальшим моделюванням шляхів і можливостей впровадження трансмедійної технології у професійну освітню мистецьку діяльність. „Реалізація освітніх інновацій, спрямованих на підвищення продуктивності освітнього процесу, передусім ставить завдання прискіпливого аналізу, усвідомлення та осмислення причин, від яких залежать ефективність, успішність і якість освіти та визначення на цій основі певних умов (обставин), за яких їх упровадження стає можливим і доцільним” [185, с. 3]. Якість та ефективність процесу формування трансмедійної компетентності залежить від педагогічних обставин і умов, реалізація яких забезпечується відкритістю процесу моніторингових процедур, органічним поєднанням зовнішнього і внутрішнього поточного коригування трансмедійної діяльності та заохочення учасників освітнього процесу до її перспективного розвитку [110]. Правильне визначення та дотримання відповідних педагогічних умов сприятиме результативності, багатовекторності, гнучкості та динамізму впровадження трансмедійної технології в освітню і подальшу професійну мистецьку діяльність майбутніх учителів музики закладів загальної середньої освіти.

Термін „педагогічні умови” достатньо давно зустрічається в науково-методичній літературі і стосується різних аспектів процесу навчання. Найчастіше педагогічні умови відтворюють можливості реалізації або підвищення ефективності певних інновацій [185].

Для з'ясування педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, проаналізуємо сутність поняття „педагогічні умови”.

Лексична багатозначність поняття „умова” різниться суперечною варіативністю: вимоги однієї сторони до іншої, домовленість між сторонами, окремо прийняте правило, шлях до результату тощо. Академічний тлумачний словник української мови варіює тлумачення слова „умова”, як: „необхідна обставина, що робить можливим здійснення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; ... обставини, особливості реальної дійсності, при яких відбувається або здійснюється що-небудь; ...правила, що існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чогось; ...сукупність даних, положення, що лежать в основі будь-чого” [6].

Філософське бачення терміну „умова” полягає у комплексі речей, станів і взаємин, за наявності яких існує певне явище, це те, „від чого залежить щось інше (що зумовлюється); істотний компонент комплексу об'єктів (речей, їхніх станів, взаємодій), з наявності якого з необхідністю впливає існування цього явища” [365, с. 655]. У психології – це „сукупність явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, що вірогідно впливають на розвиток конкретного явища, яке опосередковується активністю особистості чи групи людей” [292, с. 217].

Тобто умови – це „стабільні обставини, які оточують об'єкт і визначають природу впливу на нього, імплікаційний зв'язок” [185, с. 4], а педагогічні умови – „обставини, від яких залежить продуктивність цілісного педагогічного процесу професійної підготовки, що опосередковується активністю його учасників” [331, с. 214].

А. Литвин та О. Мацейко, аналізуючи різні трактування поняття „педагогічні умови”, виділяють низку ознак і положень, формуючи повне всебічне визначення цього феномену: педагогічні умови є предметом дослідження методології педагогіки, виражають відношення освітньої

системи до навколишніх явищ, без яких він існувати не може, забезпечують найбільш ефективний перебіг освітніх процесів та явищ; педагогічні умови спрямовані на розв'язання освітніх завдань, необхідні для досягнення конкретної педагогічної мети, поєднують суб'єктне й об'єктне, внутрішнє і зовнішнє, сутність і явище; забезпечують оптимальне функціонування системи [185].

Вважаємо за доцільне навести наукову позицію Н. Тверезовської та Л. Філіпової [354], які вказують на різні аспекти педагогічних умов: це можуть бути як особистісні характеристики студентів, що детермінують успішність протікання освітнього процесу, так і безпосередні обставини його реалізації. Саме на ці педагогічні умови, пов'язані зі змістом та організацією діяльності студентів, міжособистісними відносинами, спілкуванням в групі, побудовою специфічного освітнього середовища, взаємодією ЗВО з навколишнім середовищем та ін., слід звернути особливу увагу.

Погоджуючись із трактовками визначення педагогічних умов як обставин, що впливають на прояви педагогічної закономірності, зумовлених дією певних факторів (Н. Посталюк [285]); цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування форм навчання для досягнення дидактичних цілей (В. Андрєєв [11]), розглядаємо *педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи як сукупність продуктивних чинників, необхідних і достатніх для впровадження та раціонального використання технології трансмедіа під час освітньої та подальшої професійної мистецької діяльності фахівців.*

Під час визначення педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи нами враховувалась специфіка трансмедійної технології, детермінована вимогами інформатизації сучасного суспільства та домінуванням компетентнісного підходу у вищій школі. Відтак виокремлено наступні педагогічні умови, створення і дотримання яких забезпечуватиме

ефективність формування трансмедійної компетентності під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва:

1. Надання майбутнім учителям музичного мистецтва початкової школи необхідного комплексу знань у сфері трансмедійної технології.

2. Формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання.

3. Спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективного реалізації трансмедійних проєктів.

Розглянемо кожну з педагогічних умов докладно.

1. Надання майбутнім учителям музичного мистецтва початкової школи необхідного комплексу знань у сфері трансмедійної технології.

Не викликає сумніву факт необхідності досконалого володіння фахівцями будь-якої галузі знанням сучасних інноваційних, зокрема цифрових, технологій. Окрім того, що володіння новітніми технологіями є вимогою часу, треба розуміти, що педагог, який відсторонюється від нововведень та інновацій, поступово втрачає авторитет в учнів, перестає бути для них зразком для наслідування. Тому для майбутніх учителів музичного мистецтва оволодіння знаннями в галузі ІК-технологій, передусім інноваціями в цій сфері, зокрема виникнення й поширення трансмедійної технології, розуміння її сутності та специфічних особливостей стає необхідною умовою їхнього професійного становлення й розвитку. Отже, надання майбутнім фахівцям музичної освіти знань у сфері трансмедійної технології, на нашу думку, є необхідною умовою професійного зростання.

Формування трансмедійної компетентності потребує розуміння феномену трансмедійності, його сутнісних і концептуальних особливостей, принципів побудови та реалізації трансмедійного простору, а також необхідності використання трансмедійної технології в професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Відзначимо, що для усвідомлення поняття трансмедіа, слід зануритися в низку близьких теоретичних понять:

осмислити сучасне розуміння „медіа” як технології та інструменту створення і поширення текстового, візуального, звукового контенту; множинність медіаплатформ, що близько підходить до поняття „конвергентності” як процесу зближення неспоріднених за ознаками компонентів; „мультимедіа” як полісередовища, що забезпечує єдиний простір подання інформації різними формами й видами; „крос-медіа” як стратегії та технології, що передбачає створення різних медійних продуктів для різних платформ. Важливо опанувати теоретичні аспекти основних форм трансмедійної мистецької освітньої продукції, серед яких трансмедійний проєкт, цифровий нарратив, мультимедійний сторітеллінг, лонгвід та ін.

Без розуміння сутності і принципів трансмедійності неможливе не лише якісне проєктування трансмедійного освітнього продукту, але й свідома участь у трансмедійному проєкті. Результативність формування трансмедійної компетентності потребує теоретичного усвідомлення трансмедійного простору сучасних медіа і практичних рекомендацій щодо управління трансмедійними процесами.

Для забезпечення цієї педагогічної умови в практику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва розроблено і впроваджено спецкурс „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”.

Викладання спецкурсу забезпечене відповідним навчально-методичним комплексом: розроблено навчальну та робочу програми курсу (додатки Б і В), матеріали для практичних занять з курсу, творчі завдання та тематика трансмедійних проєктів для самостійної роботи тощо.

Важливо, щоб майбутні учителі музичного мистецтва засвоїли необхідний обсяг теоретичних знань в галузі трансмедійної технології:

– комплекс ключових понять в галузі трансмедіа, переваги використання трансмедійної технології в освітній та майбутній професійній діяльності;

– поняття „конвергенція”, „крос-медіа”, „мультимедіа”, „лонгрід”, „сторітеллінг”, „цифровий наратив” та ін., що дотичні до трансмедійної технології;

– принципи трансмедійності, серед яких: інтегративність, інтерактивність, активізації творчої ініціативи, змішаного навчання, цілісності трансмедійного продукту, адаптивності;

– теоретичні основи сучасних ІК (цифрових) технологій;

– базовий комп’ютерний програмний інструментарій;

– ключові поняття в галузі хмарних технологій та Google середовища.

Вивчення окресленого теоретичного матеріалу в межах вивчення спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” має забезпечити теоретичне усвідомлення специфіки трансмедійного простору медіа, вплинути на розвиток інтересу й позитивного ставлення до застосування трансмедійної технології в професійно-педагогічній діяльності, що сприятиме формуванню усіх складників трансмедійної компетентності у складі професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

2. Формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання.

Для забезпечення ефективного формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва мають значення розвинені вміння й навички роботи в трансмедійному середовищі, вміння їх застосовувати для вирішення завдань професійної діяльності, навички використання наявних трансмедійних освітніх проєктів й розроблення власних освітніх ресурсів із використанням технології трансмедіа, а також навички трансмедійної комунікації. Залучення технології трансмедіа до різних видів практичної фахової діяльності в період навчання і в подальшій професійній реалізації передбачає „відповідність сучасним освітнім тенденціям, сучасному мисленню й забезпеченню навчального процесу

якісною наочністю, що сприяє прагненню до самопізнання та самовдосконалення майбутніх учителів музики” [68, с. 299].

Поняття „трансмедійне середовище” у вітчизняному науковому колі не має визначеного трактування. Проаналізуємо терміни, що мають відношення до цього поняття.

Визначення терміну „середовище” в Академічному тлумачному словнику представлено як „речовина, тіла, що заповнюють певний простір і мають певні властивості” [6].

О. Селезньова у наукових розвідках розрізняє поняття „інформаційна сфера”, „інформаційний простір” та „інформаційне середовище”, наголошуючи, що інформаційне середовище серед зазначених термінів є найвужчим поняттям і представлено як „частина інформаційного простору, ...обумовлюється своєрідним інформаційним мікрокліматом, що включає сукупність способів, прийомів, заходів та умов безпосереднього здійснення інформаційної діяльності... обмеженого певними рамками (територією, часом тощо) оточення, спрямованого на виробництво, копіювання, поширення чи знищення інформації”[315].

Л. Тарасенко зауважує, що поняття „цифрове середовище” не має офіційного трактування у законодавстві України, проте широко використовується як у науковій, так і в юридичній літературі. Науковець визначає цифрове середовище як таке, що „відображає як цифрову форму об’єкта інтелектуальної власності (на противагу традиційній „аналоговій”, зокрема письмовій формі), так і надає новий зміст правам інтелектуальної власності”[352]. Автор звертає увагу на те, що цифрове середовище більш широке поняття, ніж мережа Інтернет, яке включає в себе веб-сайти, електронні документи, оцифровані об’єкти тощо, які використовуються на відповідних пристроях (електронних гаджетах).

В рамках даного дослідження „трансмедійне середовище” тлумачимо як певний простір для створення і реалізації трансмедійного продукту, що має певні трансмедійні властивості, включає способи, прийоми та умови

здійснення трансмедійної діяльності; обумовлює збереження і виконання сутнісних принципів трансмедійності.

Друга педагогічна умова – формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання – реалізує практично-діяльнісну складову формування трансмедійної компетентності фахівців.

На думку В. Мансурової [203], трансмедійна практика, як свідоцтво конвергенції медіаформатів і жанрової трансформації, має ширше значення, ніж просто швидке поширення, серійність і зануреність в інформаційне середовище. Концепція формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва серед методологічних основ має теорію комплексної взаємодії медіасистем з аудиторією. Наразі йдеться про „імерсивність”, науковці виділяють ефект імерсії як процес занурення людини у віртуальне цифрове середовище [120]. М. Хейм (M. Heim), аналізуючи вплив віртуального простору, зауважує, що користувач через зображення, звуки і тактильність, тобто відразу кілька видів чуттєвого сприйняття людиною дійсності, занурюється у віртуальне середовище [422, с. 154–155], відчуває свою присутність у цифровому світі.

Тож опанування трансмедійної технології неможливе без формування умінь і навичок роботи у цифровому середовищі, опрацювання базового програмного забезпечення (сервісів для створення й редагування мультимедійного контенту, хмарних сервісів та ін.), хоча цим не обмежується. Вважаємо, що на сьогодні якісними та доступними Інтернет-сервісами, на базі яких можна реалізовувати трансмедійні проєкти та набувати, відпрацьовувати й накопичувати трансмедійні вміння, навички і досвід, є хмарні сервіси Google, за допомогою яких можна створювати презентації, документи, таблиці, інтерактивні плакати, мультимедійні освітні ресурси тощо, здійснювати колективні творчі освітні проєкти, не обмежені у часі і розмірі, до яких залучаються декілька учасників з різними поглядами і рівнями знань, умінь, креативності і досвіду. Це забезпечує різнобічний

погляд на спільну тему, економію часу на виконання особистих творчих проєктів, можливість прозорого оцінювання великої кількості учасників проєкту, отримання насиченого різнопланового навчального матеріалу, практичне творче продовження тем на аудиторних заняттях. Крім того, Google забезпечує доступність для кожного користувача і кожен здобувач освіти може отримати натхнення і повністю реалізувати свій потенціал через власну потребу та стилі навчання. Вкажемо також, що Google підтримує всіх учасників освітнього процесу, зокрема осіб із вадами зору та слуху, враховуючи різні підходи до обробки нової інформації.

Специфіка реалізації другої педагогічної умови полягає в необхідності використання форм і методів змішаного навчання. Ця вимога впливає із сутності трансмедійної технології, контент якої виходить за межі цифрових засобів і передбачає залучення різних середовищ. Оскільки йдеться про впровадження технології трансмедіа в освітній процес, можна вести мову про необхідність поєднання аудиторних форм і методів роботи з віртуальними, про живе спілкування викладачів зі здобувачами освіти разом із використанням засобів цифрової комунікації.

Змішане (blended learning) або комбіноване навчання (combined learning) як гібридний вид, що поєднує у собі цифрові технології з традиційними формами і методами навчання, наразі є однією із затребуваних форм. Як справедливо зазначає О. Коротун, засобами змішаного навчання успішно вирішуються проблеми індивідуалізації, інтенсифікації освітнього процесу через широке використання ІКТ та його оптимізації завдяки спрямованості на найбільш доцільний вибір методів, форм та засобів навчання [164].

У сучасній практиці, як засвідчують вітчизняні й зарубіжні вчені (Т. Арнетт (Th. Arnett) [398], Ф. Бікертон (Ph. Bickerton) [399], Дж. Уайт (J. White) [472]), використовуються різні моделі змішаного навчання, які відрізняються між собою наявністю традиційної взаємодії студентів між собою і з викладачем, ступенем інтерактивної взаємодії за допомогою

цифрових ресурсів та часткою самостійної діяльності. Так, виділяють ротаційну модель, в якій по чергово використовується особиста взаємодія викладача зі студентами та навчальна взаємодія за допомогою цифрових технологій; гнучку модель, згідно до якої основою навчального процесу стає дистанційне навчання; особистісно-орієнтовану модель, коли традиційні заняття студенти можуть доповнювати онлайн-курсами та ін. Для нашого дослідження було обрано ротаційну модель, оскільки вона забезпечує вільну зміну навчання в аудиторії з дистанційним або онлайн-навчанням.

Реалізація другої педагогічної умови спрямована передусім на формування певного комплексу практичних умінь і навичок, які дозволяють ефективно працювати в трансмедійному середовищі, створювати якісні трансмедійні освітні ресурси у вигляді проєктів, сторітеллінг, цифрових наративів тощо. Найбільше значення має сформованість умінь і навичок раціонально використовувати мережу Інтернет для пошуку, аналізу та критичного оцінювання інформаційного контенту та його застосування в трансмедійних проєктах; використання базового комп'ютерного програмного інструментарію, зокрема уміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows 2010 (Power Point, Movie Maker, Microsoft Paint), графічними, аудіо та відео редакторами за вибором для створення та редагування цифрового мультимедійного контенту; володіння технологічними прийомами інтеграції трансмедійного контенту.

Наведемо основний цифровий інструментарій (веб-сайти, онлайн-сервіси, додатки) для створення якісного трансмедійного контенту (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Цифровий інструментарій для створення трансмедійного контенту

ACMI Generator	програма для дослідження рухомих зображень, та створення власних рухомих образів
Capzles	програма для поєднання різних медіаформатів і мультимедійних засобів
Comic Master	програма для створення цифрових наративів з можливістю оформлення за власним дизайном, фоном, обраними персонажами, декораціями, з додаванням підписів, діалогів тощо

MakeBeliefsComix	програма для створення цифрового коміксу: слід обрати персонаж (або персонажі), визначити його (їх) емоційний стан і оживити його (їх) думки через діалоги
Slide Story	програма для створення слайд-шоу з голосовим супроводом
Відеомонтаж/ http://video-editor.su	зручний софт, який надає можливість створення анімаційних відеофрагментів, видалення зайвих фрагментів з будь-якої частини файлу, підвищення якості відео, використання візуальних ефектів та ін.
Відеоредактор Movavi / https://www.movavi.ru	простий і зручний додаток, який форматує відео з частин, покращує якість, додає титри, музику та ін. Умовно безкоштовний
Online Video Cutter / https://online-video-cutter.com/ru/	он-лайн відеоредактор для обрізання та корекції відео фрагментів; підтримує та розпізнає майже усі формати відео, має функцію зміни сторін та положення відео, якщо горизонтальна сцена знята вертикально, простий, безкоштовний та зручний інтерфейс
Он-лайн конвертори	https://convert-video-online.com/ru/ – безкоштовний, швидкий, зручний веб-додаток для конвертації формату та розміру аудіо і відео фрагментів; https://www.onlinevideoconverter.com/ru/cloud-converter – сумісний з усіма браузерами сучасний, супершвидкий конвертор, має широкий вибір відео форматів, не потребує реєстрації; Online Audio Cutter (https://www.mp3cut.ru/) – підтримує різні формати, додає ефекти поступового початку та затухання звуку на кінці фрагменту, має простий і зручний інтерфейс); Audio Trimmer (https://audiotrimmer.com/) – підтримує велику кількість аудіо форматів, безкоштовний та легкий у використанні; mp3cut.foxcom (http://mp3cut.foxcom.su/) – підтримує більшість існуючих аудіо форматів, що дає можливість також використовувати її у якості конвертора звукових файлів, наявна якість посилення і затухання звуку на початку та в кінці обраного відрізка, функція збільшення гучності відрізка, особливістю є функція інверсії – можливість вирізати фрагмент із середини аудіо файлу.

Звернемо увагу на важливість формування й розвитку навичок модерування складних трансмедійних проєктів, які враховують багатоплатформність та цифрові можливості сучасного медіапростору в освітньому мистецькому середовищі. Фактично мова йде про формування мультидисциплінарного фахівця, який володіє технологічними, творчими й управлінськими знаннями і навичками: учитель музичного мистецтва із сформованою трансмедійною компетентністю повинен опрацювати теорію і практику трансмедіа, крос-медіа, мультимедіа, мультиплатформності, медіаінтеграції, QR-кодів, гіперпосилань тощо; володіти навичками

проектної діяльності в цифрових мережах, цифрового моделювання; вміннями, необхідними для виробництва мультимедійного контенту на різних медійних платформах, базовими дизайнерськими навичками; розуміти процеси функціонування трансмедійного середовища.

Оскільки трансмедійна компетентність передбачає розвиток вміння використовувати і комбінувати різні види інформації в одному продукті, особливого значення набуває оволодіння студентами технологічними вміннями й навичками, зокрема навичками роботи в цифровому освітньому середовищі. Для створення трансмедійних освітніх ресурсів слід вміти використовувати наявні цифрові навчальні засоби, інформаційно-довідковий матеріал, а також авторські мультимедійні засоби (інтерактивні плакати, відеоролики, мультимедійні комікси, слайд шоу, презентації тощо). Зауважимо, що цифрове освітнє середовище стрімко розвивається, інформаційні технології постійно оновлюються, трансформуються, вдосконалюються та урізноманітнюються. Тому перелік умінь і навичок, необхідних для успішної реалізації трансмедійної технології в освітньому процесі, постійно змінюється.

Сучасний фонд цифрових освітніх ресурсів з музичного мистецтва вміщує значну кількість навчальних засобів різних видів: інформаційно-довідкові видання, електронні підручники, мультимедії, навчально-методичні комплекси, тестові онлайн-сервіси, віртуальні музеї, квест-кімнати, музично-виконавські тренажери, навчально-ігрові мультимедійні ресурси тощо. Проте далеко не всі цифрові навчальні засоби можна застосовувати у трансмедійній діяльності, оскільки деякі з них не відповідають дидактичним, технологічним і естетичним вимогам, не задовольняють з точки зору вибору програмного забезпечення чи змісту. Тож під час формування й розвитку умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі слід звертати увагу й на контроль якості цифрових освітніх ресурсів, на відповідність мультимедійного контенту технологічним,

естетичним та дидактичним вимогам, що забезпечить відповідну якість створюваного трансмедійного проєкту (сторітеллінг, наративу тощо).

3. Спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів

Розвиток та реалізація творчого потенціалу особистості є одним із ключових завдань і прогнозованих результатів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Як відомо, креативність, творчість та інноваційність є ключовими навичками ХХІ століття, які забезпечують молодим людям успішну реалізацію в житті в майбутньому. Нова українська школа приділяє вагомому увагу розвитку творчості (креативності), це стосується перш за все мистецької освітньої галузі, якою передбачено пізнання мистецтва і себе через художньо-творчу діяльність, що зафіксовано в Державному стандарті початкової освіти та типових програмах Р. Шияна та О. Савченко [102; 227; 228]. Основні види художньо-творчої діяльності на уроках мистецького циклу в ЗЗСО – це художньо-практична діяльність (спів, гра на дитячих музичних інструментах, імпровізація, інсценізація), сприймання та інтерпретація мистецтва, комунікація через мистецтво. Тож вагомий акцент зроблено на формуванні в межах цієї мистецької освітньої галузі таких умінь, які б ефективно сприяли розвитку дитячої творчості, творчому та особистісному самовираженню, активному (діяльнісному) збагаченню емоційно-творчого досвіду. Всі ці якості в школярів може сформувати лише творчий вчитель. Саме тому формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва не можливо без спрямованості на розвиток їхньої креативності.

Креативність (від лат. creatio – створення) – „творча, новаторська діяльність, ... що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і входять в структуру обдарованості в якості незалежного фактора” [229, с. 296].

Сучасні науковці розглядають креативність як необхідну умову повноцінного інтелектуального розвитку (Дж. Гілфорд [78], С. Дорофей [106], Н. Михальчук [216], О. Нікітюк [223], Л. Обманець [229], Т. Сидорчук [321], А. Чус [383], І. Шевченко [386] та ін.). Так Л. Обманець пропонує розглядати креативність з трьох сторін: „як процес творчості, як його продукт і як властивість особистості” [229]. На думку Дж. Гілфорда (J. Guilford), креативний індивід завжди мотивований інтелектуальним прагненням шукати проблеми і знаходити шляхи їх оптимального вирішення. Маркерами креативності вченим названо: підвищену чуйність до проблем і динамічність мислення; високу продуктивність (виробництво продукції і нових ідей); розумову гнучкість, хороші синтетичні і аналітичні здібності, що визначають можливість найбільш ефективних рішень; складність понятійної і символічної структур і володіння ними [419]. Б. Ананьєв вважає, що креативність дозволяє „ефективно використовувати наявні в арсеналі знання, уміння та навички в нових непередбачених ситуаціях для вирішення нестандартних професійних завдань” [10, с. 137].

Деякі науковці ототожнюють творчу активність з креативністю. Наприклад, Л. Виготський визначає креативність як активність, що втілюється в продуктах творчості. Завдяки їй людина виражає себе, свій внутрішній світ, змінюючи його [63]. Інші розрізняють „креативність” і „творчість”. Так І. Мілославський вважає, що термін „креативний” характеризує особистість, яка не лише висуває творчі ідеї, але й має конкретний практичний результат своєї творчості. Натомість „творчість” не розрізняє діяльність результативну чи безрезультативну [213].

На нашу думку креативність учителя музичного мистецтва безпосередньо впливає на формування трансмедійної компетентності, оскільки проектування трансмедійних освітніх ресурсів (проектів, наративів, сторітеллінгу та ін.) вимагає реального творчого самовираження, сприяє нестандартному вирішенню завдань, розвитку творчого мислення та відкриває нові грані трансмедійного процесу. Розвитку креативності як

глибинної властивості, що виражається в оригінальному баченні розвитку трансмедійної історії, сприяє специфічна варіативність, мультиплатформність та багатовекторність трансмедійного середовища.

Креативність майбутнього вчителя музичного мистецтва у трансмедійній діяльності вбачаємо в суб'єктивному баченні світу, здатності до творчого спілкування з мистецтвом засобами трансмедійної технології. Розвиток креативності майбутніх фахівців значною мірою залежить від усвідомлення студентом особистих технологічних і мистецьких якостей, якими він має володіти і рівня їх сформованості. Ці усвідомлення спричиняють прагнення до формування і розвитку власних цінностей і, як результат, постійне самовдосконалення. Креативність дозволяє знаходити нові засоби і шляхи розвитку трансмедійної історії; адаптуватися до технологічних, педагогічних, ситуаційних і соціальних умов; оптимально використовувати внутрішні таланти, вподобання, уміння і навички особистості.

Зважаючи на два типи креативності, які пропонує Л. Обманець: поведінкову і самовиражальну (інтелектуальну) [229], нам цікавий самовиражальний (інтелектуальний) тип креативності як такий, що впливає на перебіг розвитку трансмедійної історії, на урізноманітнення засобів, форм, форматів, платформ і технік під час створення трансмедійного простору; на багатоваріантний розвиток трансмедійного проєкту у його віртуальній та реальній частинах. Звичайно, за технічними і цифровими потребами не можна забувати про розвиток художньо-творчих умінь (музично-виконавських, імпровізаційних тощо), які безсумнівно формують професійно важливі якості майбутнього учителя музичного мистецтва – емпатію, артистизм, рефлексію, творчу активність, ініціативність тощо, і складають необхідний фундамент запровадження трансмедійної технології у галузі мистецької освіти. Трансмедійна технологія передбачає інтеграцію різних форм і середовищ для розвитку обраної теми, поєднання цифрових освітніх ресурсів (інтерактивних плакатів, презентацій, відео- та аудіо-матеріалів,

реалізованих в цифровому середовищі) з проведенням „живих” тематичних інструментально-літературних концертів, театральних постанов, вокальних-інструментальних турнірів тощо. Креативний компонент провокує творчість, втілення задумів, орієнтує самореалізацію особистості в процесі виконавської трансмедійної діяльності, яка об’єднує творчість засобами цифрових технологій і мистецького (музичного, літературного, театального та ін.) виконавства.

„Креативність розвивається в процесі діяльності, з’єднується з її провідними мотивами, виявляється як прагнення до самого процесу творчості, духовного поступу, самовираження та самоствердження” [229, с. 295]. Умовою розвитку креативності може бути зацікавленість, що викликає потребу в діяльності. Одним із стимулів до зацікавленості і розвитку креативності є створення ситуації співучасті. Оскільки співучасник відчуває власну цінність і значущість, виникає відчуття радості творчості, що стимулює спільну творчу діяльність. Також поштовхом до активації креативності є чітке усвідомлення цілі діяльності, точне визначення засобів досягнення мети і бачення результатів своєї діяльності, що надихає на продовження проєкту. Критерієм наявності креативності у майбутнього вчителя музичного мистецтва під час формування трансмедійної компетентності є високий рівень творчої активності, яка спрямована на реалізацію мистецько-творчих здібностей у процесі створення і участі в трансмедійному проєкті, що сприяє набуттю мистецького освітнього і творчо-виконавського досвіду.

Реалізація третьої педагогічної умови забезпечується залученням комплексу методів, спрямованих на розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. Серед них:

- метод створення трансмедійних проєктів;
- виконання творчих завдань у вигляді інтерактивних плакатів, mindmaps, віртуальних турів, створення YouTube каналу, використання QR-

кодів та ін. в умовах дистанційного курсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” в GoogleClass;

– трансмедійний сторітеллінг (на основі мультимедійної презентації в PowerPoint).

Розглянемо окреслені методи докладніше.

Метод створення трансмедійних проєктів належить до методів проєктної діяльності.

Академічний тлумачний словник української мови трактує поняття „проєкт” (лат. *proiectus* — кинутий вперед) як: „сукупність документів (розрахунків, креслень, макетів тощо), необхідних для зведення споруд, виготовлення машин, приладів і т.ін.; попередній текст якого-небудь документа, що виноситься на обговорення, затвердження; задуманий план дій, намір”[289].

Ми розглядаємо трансмедійний проєкт як *процес створення дидактичного освітнього матеріалу на основі поєднання інфомаційно-комунікаційних технологій і очних (контактних, аудиторних) форм роботи (аудиторних занять, творчо-виконавських виступів, обговорень, аудиторних презентацій тощо)*. А проєктування є описом (схемою) процесу створення і застосування трансмедійного освітнього продукту у практичній діяльності. У ході трансмедійного проєктування відстежуємо інтеграцію медіаформатів і медіаплатформ, що розвивають (уточнюють, підкреслюють, продовжують або заперечують) основну тему проєкту.

Важливим фактором успішної реалізації трансмедійного проєкту є усвідомлення і дотримання етапів його створення. За відсутності наукових досліджень у вітчизнаній літературі щодо етапів створення трансмедійного проєкту, ми вивчили досвід здійснення аналогічних видів проєктної діяльності (лонгвідів, трансмедійних наративів тощо).

Так, О. Нестеренко у наукових розвідках вивчення технології створення мультимедійних лонгвідів зазначає наступні етапи: розроблення проєкту, дизайн, верстка, програмування, реєстрація домену, наповнення,

підтримка й просування продукту [222, с. 60]. („Лонгрід – від англ. „longread” – онлайн-продукт великого розміру, в якому широко застосовується мультимедійний контент, що безпосередньо являється його частиною. Передбачає використання широкого спектру сучасних технологій” [112, с. 63]). Дослідниця зауважує також на необхідності зважати на цільову орієнтацію, зворотній зв’язок і технічні можливості наративу.

Л. Василик, презентуючи кросмедіа, як тренд сучасної журналістики, під час створення конвергентного інформаційного продукту визначає кілька етапів, „які варто виконувати синхронно” [52, с. 30]: пошук ідеї, збирання команди й розподіл обов’язків, складання плану проєкту, підготовка матеріалу, обрання технічної платформи для публікації, верстання і дизайн, публікація, просування матеріалу [52, с. 30–32].

Детально і повно розкрито зміст та етапи побудови трансмедійного наративу в наукових здобутках Г. Фіореллі (G. Fiorelli) [409]. Науковець вбачає мету трансмедійного сторітеллінгу не лише в тому, щоб познайомити користувачів із багатим світом наративу, але й дати можливість оволодіти цим світом і майже незалежно його розвивати. Трансмедійний проєкт створюється на основі тематичного каркасу, навкруг якого розробляються суб’єктивні і об’єктивні бачення цієї теми в залежності від платформ, які використовуються. Г. Фіореллі називає цей каркас Біблією трансмедійного Всесвіту, який вимагає врахування наступних аспектів: історії (визначення теми, жанру, місця події та структури наративу), досвіду (що саме буде донесено до аудиторії), особливостей аудиторії (активні учасники чи пасивні глядачі), медіаплатформи (веб-сайти, програми, книги, комікси, веб-серії, онлайн ігри, соціальні мережі, форуми), виконання (технічні характеристики проєкту).

На нашу думку, створення трансмедійного проєкту як певного освітнього продукту має вміщувати наступні етапи: підготовчий, практично-створювальний і організаційно-рефлексивний.

Підготовчий етап включає:

1. Мотивацію до створення трансмедійного проєкту, оскільки без бажання і внутрішнього рішення не можна говорити про успішність жодного проєкту. З психологічної точки зору, мотиви виконують функцію спонукання до активної дії, що дає поштовх до занурення у трансмедійне середовище.

2. Пошук і вибір теми трансмедійного проєкту, в основі якої має бути історія (розповідь, наратив). Тому велике значення надається саме пошуку такої теми, яка водночас буде цікавою, відповідати вимогам програми з музичного мистецтва в школі й забезпечувати дотримання принципів трансмедійності. Слід пам'ятати, що трансмедійність передбачає розкриття загальної теми кількома підтемами, які можуть виступати самостійними історіями, але за принципом пазлів складатимуть цілісність трансмедійного середовища.

3. Задум і створення наративного сюжету, який буде розгортатись у трансмедійному середовищі, прогнозуючи серійність і можливість розвитку різних сюжетних ліній із збереженням цілісності продукту.

4. Вибір інструментарію для реалізації трансмедійного проєкту з урахуванням того, що трансмедіа передбачає розміщення контенту на різних медіаплатформах на основі інтерактивності, поширюваності, доступності і взаємопроникнення освітнього контенту, для чого необхідно підбирати відповідні технології (вербальні й невербальні; технічні й безтехнічні, мультимедійні й поза межами мультимедіа).

Практично-створювальний етап відповідає за реалізацію наративного задуму через використання мультимедійних, цифрових і нецифрових технологій. На цьому етапі особливу актуальність набуває інформаційно-комунікаційна (цифрова) грамотність для здійснення пошуку, оцінки та адаптації інформаційних даних та цифрового контенту; створення контенту в різних форматах і видах; розміщення його в трансмедійному середовищі; дотримання безпеки користування Інтернетом.

На *організаційно-рефлексивному етапі* відбувається впровадження трансмедійного проєкту в освітній процес, що включає: мотивацію,

підтримання інтересу до участі у трансмедійному проєкті;забезпечення взаємозв'язку;залучення до активного використання власних здібностей всіх учасників проєкту;контроль за виконанням умов освітнього проєкту;самоаналіз, контроль за перебігом і реалізацією проєкту.

Етапи створення трансмедійного проєкту як освітнього ресурсу унаочнено на рис. 2.12.

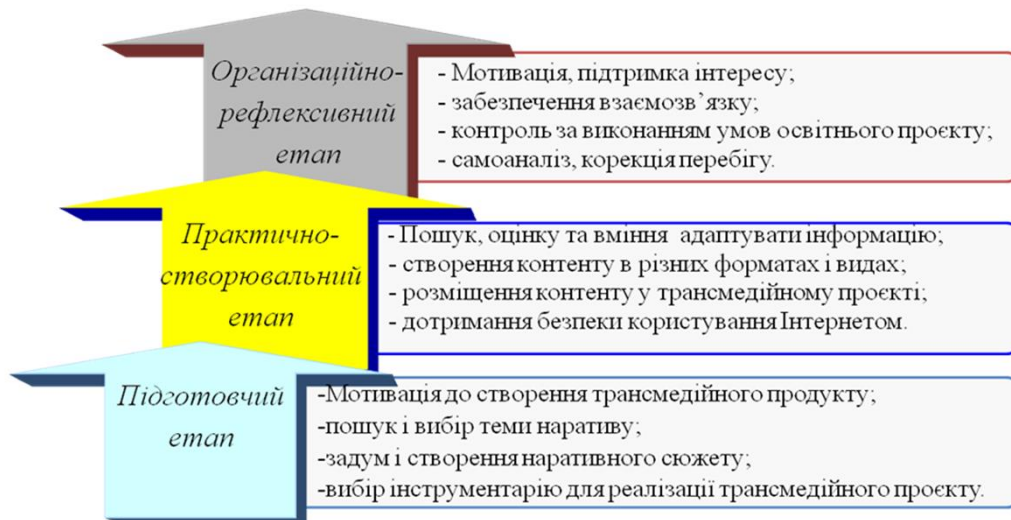

Рис. 2.12. Етапи створення трансмедійного проєкту

Створення трансмедійних проєктів є одним із ключових чинників розвитку креативності музикантів-педагогів, що забезпечують формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки вимагає від студентів творчого нестандартного підходу. Трансмедійна діяльність в музичному мистецтві потребує сформованості культури, розвиненої творчої уяви, інтуїції, допитливості, винахідливості, постійної потреби в пошуках новизни, свободи волевиявлення особистості. Креативність передбачає переосмислення результатів мистецького сприйняття і ґрунтується на особистісному підході до розуміння і прийняття трансмедійного твору, здатності до оригінального втілення мистецьких уявлень в процесі створення трансмедійного освітнього продукту. Креативність в трансмедійній технології – це здатність до інноваційних

трансляцій, трансформація мистецького контенту відповідно до ситуації, залучення інновацій під час створення трансмедійного проекту.

Метод створення трансмедійних проєктів є одним із ефективних методів формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Проте реалізація третьої педагогічної умови вимагає залучення інших методів: розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів доцільно здійснювати під час виконання творчих завдань у вигляді інтерактивних плакатів, mind maps, віртуальних турів, створення YouTube каналу, використання QR-кодів та ін. в умовах дистанційного курсу в середовищі GoogleClass, а також створення трансмедійного сторітеллінгу (transmedia storytelling).

Метод виконання творчих завдань у вигляді цифрових освітніх ресурсів є наразі одним із поширених методів розвитку творчості засобами ІК-технологій. Він вимагає передусім володіння певними цифровими знаннями, вміннями і навичками, пов'язаними з комп'ютерними програмами та онлайн-сервісами для створення інтерактивних плакатів, інтелектуальних карт, розвитку вмінь створювати власний YouTube канал, використовувати QR-код та ін. Розроблення майбутніми вчителями музичного мистецтва власних цифрових освітніх ресурсів сприяє розвитку креативності та значно розширює простір трансмедійної діяльності.

Інтерактивний мультимедійний плакат – це електронний освітній ресурс у вигляді плаката (постера), який включає інтерактивні елементи, здійснює навігацію, що дозволяє відобразити необхідну інформацію в різних видах (текстовій, візуальній, звуковій). Головною умовою складання інтерактивного плакату є цілісне об'єднання усіх складових за темою або розділом [237].

До переваг використання інтерактивного плакату у трансмедійній діяльності належать:

- інтерактивність, динамічність, якість і багатоваріантність подачі матеріалу за рахунок використання веб-ресурсів;

- простота використання, редагування і додавання нового матеріалу до готового плакату;
- оптимізація пізнавального інтересу завдяки багатому аудіо-візуальному матеріалу та широкому спектру використання ресурсів;
- легкість і довгостроковість збереження напрацьованого матеріалу із можливістю розповсюдження і обміну досвідом [239].

Для створення інтерактивних плакатів наразі використовуються комп'ютерні програми (MicrosoftPowerPoint, SmartNotebook, AdobeFlash та ін.) і численні онлайн-сервери (Glogster, Smore, Thinglink, Padlet та ін.).

Інтелектуальні карти (mind maps) – винахід англійського психолога Т. Бьюзена (Т. Buzan) [400], технологія візуалізації інформації у вигляді схеми. Особливість інтелектуальної карти полягає в тому, що її окремі елементи пов'язуються, головним чином, асоціативними зв'язками, найбільш звичними для людського мислення і пам'яті, тож відбувається активний вплив на розвиток мислення. Крім того, у цьому навчальному засобі реалізуються принципи асоціативності та ієрархічності мислення – від загального до конкретного [358, с. 374].

Сучасні сервіси для створення якісних mind maps (Coogle, Freemind, MindMeister, iMindMap, MindMup 2 та ін.) передбачають використання мультимедійного контенту, що дозволяє їх застосовувати під час створення трансмедійних проєктів на етапі узагальнення інформаційних даних будь-якого розділу проєкту.

Віртуальні тури та онлайн-подорожі зазвичай відносять до інформаційно-довідкових цифрових видань, що мають функцію додаткового інформаційного забезпечення організації освітнього процесу. Використання цих ресурсів дозволяє поєднати візуальний вміст із освітнім середовищем. До переваг використання віртуальних турів і онлайн-подорожей відносять ефективність панорамної демонстрації; створення ефекту присутності; можливість безкоштовного дистанційного відвідування тематичних турів. Назвемо деякі онлайн-ресурси цього типу: портал „Український освітній

простір” (<http://uop.net.ua/>) – онлайн-екскурсії та віртуальні тури найвідомішими музеями України; центральний музей музичної культури (<http://glinka.museum/>) Всеросійського музейного об’єднання імені М. І. Глинки – один із найбільших світових фондів музичних експонатів; віртуальний музей музичних інструментів „Музична машина часу” (timemelody.com) – мультимедійний інтерактивний музей-енциклопедія, реалізований на платформі віртуальної реальності; користувачі мають можливість ознайомитися із давніми музичними інструментами, почути їх автентичне звучання з повним ефектом занурення в епоху.

YouTube – всесвітній відеохостинг, який використовують для збереження, накопичення, пошуку відеороликів з наданням можливості дивитись, ділитись, зберігати, оцінювати та коментувати відеоконтент [382]. Використання ресурсів YouTube каналу забезпечує наповнення трансмедійного середовища відеоконтентом. Доведеним фактом є користь і доцільність використання відеоконтенту в процесі навчання, що значно покращує ефективність сприйняття освітнього матеріалу (до 65% при поєднанні слухового і зорового аналізаторів).

Для того, щоб використовувати, поширювати і коментувати відео на YouTube, достатньо мати аккаунт Google. Значно поширює можливості використання відеохостингу створення власного каналу: завантаження відео, об’єднання їх у плейлист, додавання коментарів, особисте управління каналом через власний аккаунт тощо.

QR-код (від англ. quickresponse – швидкий відгук) – це матричний двомірний штрих-код, який сканується камерою смартфона як двовимірне зображення. Закодованою інформацією може бути текст, зображення, відеофрагмент, URL-адреса тощо. Розроблений японською компанією „Denso-Wave” в 1994 р. [48]. Цей ультрасучасний інструмент широко використовується не лише в освіті, а і в маркетингу, логістиці, культурі, соціальному житті тощо. Основними перевагами використання QR-коду є просте створення і легке розпізнавання QR-рідером, функцію якого може

виконувати звичайна фотокамера мобільного телефону. Це уможливило використання коду на будь-якому уроці, зокрема музичного мистецтва, при цьому учнів можна залучати до створення власного музично-творчого закодованого матеріалу. На сьогодні існує низка онлайн-серверів – генераторів QR-кодів (наприклад, <http://qrcoder.ru/>), якими можна закодувати будь-який текст, посилання на сайт, музичний аудіо чи відео фрагмент та ін.

Трансмедійний сторітеллінг – це створення і розгортання історії із дотриманням принципів трансмедійності, яка розміщується на декількох платформах у різних медіаформатах із використанням онлайн і офлайн комунікацій.

Платформою для створення трансмедійного сторітеллінгу можуть слугувати сервіси Google, зокрема Google презентація, оскільки її можливості дозволяють забезпечити:

- створення якісного контенту, що вміщує різні медіаформати;
- реалізувати принцип інтерактивність через гіперпосилання на різні платформи, а також уможливити розроблення творчих проєктів, не обмежених у часі і розмірі;
- розвивати історію самостійними підтемами із залученням великої кількості учасників проєкту, рівень участі яких визначається наданням різного рівня доступу;
- реалізувати принцип поширення через надання доступу до transmedia storytelling великій кількості респондентів (до 200 осіб).

Перевагами використання трансмедійного сторітеллінгу є забезпечення різностороннього погляду на спільну тему, економія часу на виконання особистих творчих проєктів, можливість прозорого оцінювання великої кількості учасників проєкту, отримання насиченого навчального контенту, практичне творче продовження тем в аудиторних заняттях.

Виконання творчих завдань, передусім створення власних цифрових освітніх ресурсів у вигляді інтерактивних плакатів, інтелектуальних карт, побудова трансмедійних наративів із використанням QR-кодів, матеріалів

віртуальних турів, ресурсів YouTube– усе це забезпечує реалізацію третьої педагогічної умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Отже, на підставі аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, вивчення наявного досвіду створення трансмедійних проєктів у різних сферах (переважно, у журналістиці) було виокремлено педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи як сукупність продуктивних чинників, необхідних і достатніх для впровадження та раціонального використання трансмедійної технології під час навчання й подальшої професійної мистецької діяльності.

Запропоновані педагогічні умови є цілісним інтегративним утворенням, що формує загальну логіку процесу формування досліджуваного педагогічного явища. Реалізації окреслених педагогічних умов сприяє спеціально сконструйована модель (рис. 2. 13), ефективність якої досягається через забезпечення фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів глибокими теоретичними знаннями в галузі технології трансмедіа, оволодіння творчими формами і методами роботи в трансмедійному середовищі та підвищення мотивації та зацікавленості в опануванні трансмедіа для подальшої успішної професійної реалізації.

Як справедливо зазначає О. Столяренко, моделювання дозволяє прогнозувати розвиток педагогічного процесу, орієнтує на досягнення кінцевих результатів навчання, забезпечує засвоєння й ефективно використання нових технологій, розвиває системне бачення розв'язання проблеми [348, с. 9]. Виходячи із філософського тлумачення поняття „модель”, згідно з яким воно розглядається як схема, зображення чи опис будь-якого явища чи процесу в природі, суспільстві, виробництві тощо або образ, аналог визначеного фрагмента природної чи соціальної реальності [366, с. 141], а також поглядів науковців (Т. Гуманюк [94], І. Єрмаков [113], В. Ягупов [395]), ми розуміємо педагогічне моделювання як відображення

педагогічного явища в схематизованому вигляді, як штучно створений образ, що в спрощеному й узагальненому вигляді відображає структуру досліджуваного об'єкта.

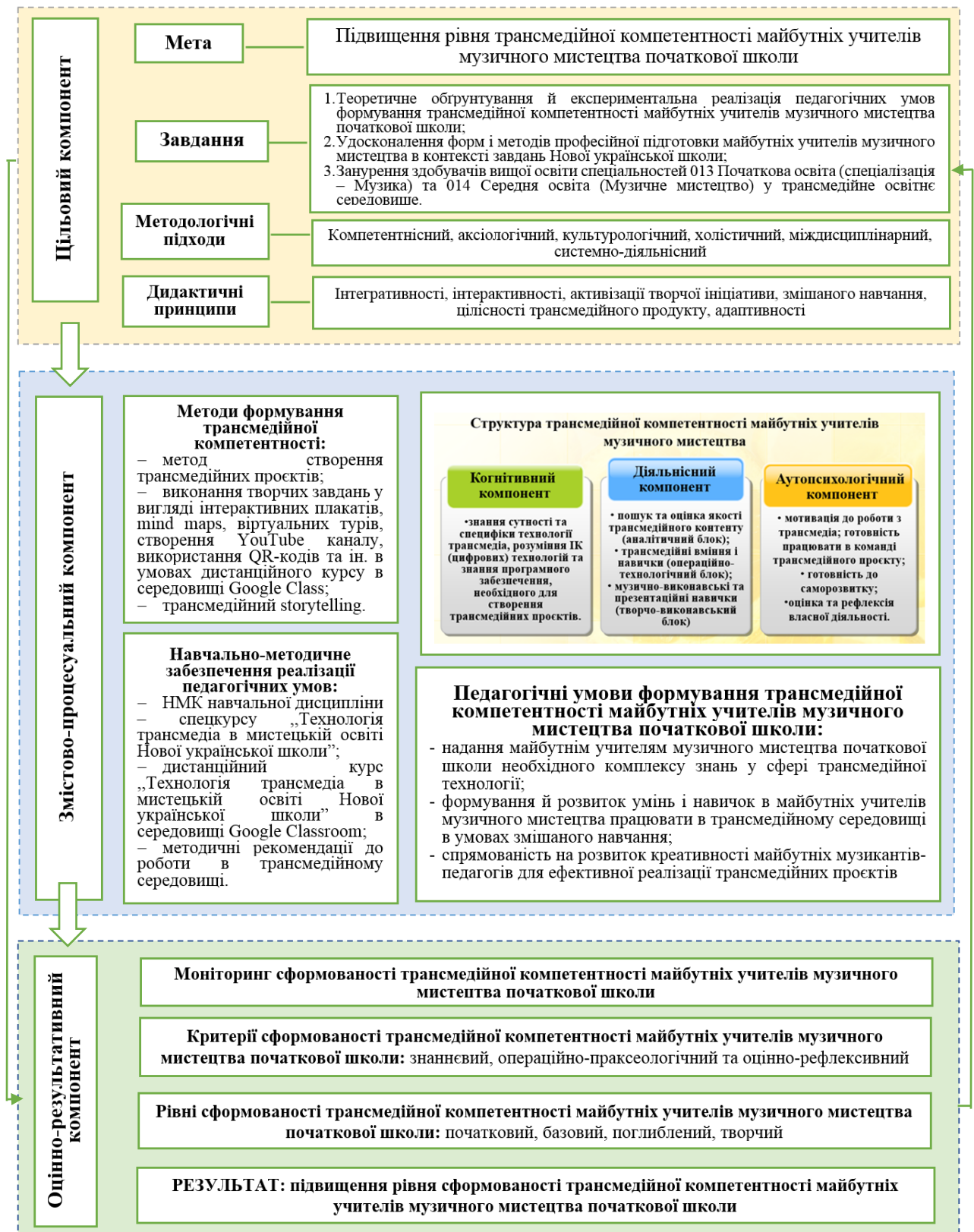

Рис. 2. 13. Модель формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Педагогічне моделювання широко використовується в мистецькій, зокрема музично-педагогічній, освіті. Науковці намагаються змоделювати ті чи інші аспекти професійного розвитку майбутніх музикантів, вдосконалити професійну підготовку фахівців, відображаючи педагогічні явища у вигляді схеми (моделі). Так, у дисертаційному дослідженні Т. Рейзекінд розроблено семантичну поліхудожню модель професійної поліхудожньої підготовки вчителя музики, яка побудована на інтегративних знаннях, поліхудожніх уміннях, комплексних почуттях, формуванні смислів щодо пізнання творів мистецтва, власних суджень у процесі створення вербальних, авербальних, музично-пластичних імпровізацій [300].

Модель фахової підготовки майбутніх учителів музики на акмеологічних засадах запропоновано в роботі В. Федоришина, компоненти цієї моделі віддзеркалюють мотиваційну, компетентнісну, орієнтаційну, вольову, рефлексивну, праксеологічну, проєктивну, корекційну, духовно-ціннісну сфери діяльності особистості [363, с. 231].

У дослідженні Р. Савченко представлено модель організаційно-методичної системиформування музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів, представлену в єдності цільового, змістового, технологічного та результативного компонентів [308].

Технологічну модель формування фахової компетентності майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки спроектовано С. Світайло, структуру моделі авторка бачить в органічній цілісності концептуального, змістового, процесуального і контролюючого складників [313, с. 65].

Розв'язання завдань формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій у науковому пошуку Ю. Дворника приводить до необхідності розроблення методичної моделі процесу формування вказаних якостей музикантів-педагогів. Вибудовуючи модель, науковець структурує її в чотири компоненти: мотиваційний, когнітивний, операційний, креативний [99].

Отже, поняття педагогічна модель є широко поширеним і використовуваним в галузі мистецької, зокрема музичної, освіти. Науковці і педагоги-практики застосовують моделювання для формування тих чи інших аспектів професійного розвитку майбутніх учителів музики. Теоретичний аналіз наукових джерел [94, 99, 113, 300, 308, 313, 348, 363, 395] дозволив узагальнити наявні підходи до педагогічного моделювання й вибудувати модель формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи (рис. 2. 13).

Модель представляє сукупність взаємопов'язаних елементів, кожен із яких певним чином впливає на формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів, тож можна казати про реалізацію принципу системності та цілісності. Розроблена модель структурована в три взаємопов'язані компоненти: цільовий, змістово-процесуальний та оцінно-результативний, що відтворює логіку наукового пошуку.

Цільовий компонент вміщує сформульовану мету моделювання, його завдання, а також ключові методологічні підходи та дидактичні принципи, що відображають закономірності формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Мета сконструйованої моделі полягає у підвищенні рівня трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на основі вирішення низки **завдань**, серед яких:

- теоретичне обґрунтування й експериментальна реалізація педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи;
- удосконалення форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті завдань Нової української школи;
- занурення здобувачів вищої освіти спеціальностей 013 Початкова освіта (спеціалізація – Музика) та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) у трансмедійне освітнє середовище.

Формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів здійснюється на науково-теоретичному підґрунті **методологічних підходів**:

– компетентнісного, який дозволяє розглядати трансмедійну компетентність як один із складників професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (разом із загальнопедагогічною, виконавською, мистецтвознавчою, інформаційно-комунікаційною), що має забезпечити використання трансмедійної технології у професійній мистецькій діяльності як показник високого рівня професіоналізму фахівців;

– аксіологічного, що спрямовує пізнання цінностей мистецтва в аспекті загальнолюдських духовних цінностей та реалізації загальної стратегії професійного мистецького розвитку майбутнього фахівця;

– культурологічного в єдності педагогічної, мистецько-виконавської, комунікативної культури, що сприяє формуванню висококультурної особистості, здатної до створення якісних трансмедійних освітніх мистецько-творчих ресурсів;

– холістичного, що будується на концепції „Цілісного Всесвіту” і стимулює гармонійний розвиток особистості в емоційному, фізичному, естетичному і духовному напрямках;

– міждисциплінарного, котрий реалізує сучасну стратегію модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва Нової української школи на підґрунті інтеграції різногалузевих наук, зокрема педагогіки, мистецтвознавства, інформатики та спеціалізованих мистецьких дисциплін (музики, театрального, образотворчого мистецтва, хореографії тощо);

– системно-діяльнісного, що забезпечує активний пізнавальний процес із практичним відпрацюванням умінь і навичок трансмедійної діяльності в різних формах аудиторної і дистанційної роботи.

Ефективність роботи з формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи може бути

забезпечена за умови реалізації низки принципів, які відображають закономірності формування досліджуваного педагогічного явища. Серед них:

- принцип інтегративності, що враховує інтегративні процеси сучасної мистецької освіти, передусім уведення інтегрованого курсу „Мистецтво” замість традиційного викладання окремих мистецьких дисциплін в закладах загальної середньої освіти, та інтегративні технологічні зв'язки, що реалізують варіативність, багат шаровість, взаємопроникнення і цілісність трансмедійних освітніх ресурсів та проєктів;

- принцип інтерактивності, що дозволяє через інтерактивні об'єкти (зв'язки) об'єднати медіаформи, формати і платформи трансмедійного середовища та надає можливість обирати змістові траєкторії трансмедійних проєктів, керувати процесами відображення інформації;

- принцип активації творчої ініціативи як прагнення до створення творчих освітніх ресурсів на основі технології трансмедіа;

- принцип змішаного навчання, що відповідає „гібридній” природі трансмедійної технології й дозволяє організувати освітній процес в умовах інтеграції технологій традиційного та дистанційного навчання;

- принцип цілісності трансмедійного продукту, який є однією із вимог реалізації трансмедійної технології під час створення трансмедійних освітніх ресурсів, як необхідність дотримання цілісності задуму, теми і загальної освітньої в умовах використання різного медійного контенту і форматів;

- принцип адаптивності, що дозволяє реалізувати основні принципи трансмедійності: доступність, поширеність, розповсюдженість, розміщення контенту на різних платформах різними медіазасобами, відтворення продукту різними технічними засобами та ін.

Докладно методологічні підходи й дидактичні принципи, що відображають специфіку трансмедійної технології та можливості її застосування в мистецькій освіті, схарактеризовані в підрозділі 1.2.

Змістово-процесуальний компонент моделі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи складає цілісність наступних елементів:

1. Зміст і структура педагогічного явища – трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка тлумачиться як інтегральна характеристика професійних якостей вчителя музичного мистецтва із вмістом когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного компонентів, що передбачає знання суті та принципів трансмедійної технології, наявність базової ІК-(цифрової), технологічної та власне трансмедійної грамотності, необхідної для створення і реалізації трансмедійного контенту; мотивацію до використання технології трансмедіа в освітній і професійній мистецькій діяльності.

2. Педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи як центральний елемент змістово-процесуального компоненту моделі:

- надання майбутнім учителям музичного мистецтва початкової школи необхідного комплексу знань у сфері трансмедійної технології;
- формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання;
- спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів.

Реалізація вказаних педагогічних умов, на нашу думку, має забезпечити ефективне використання трансмедійної технології у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів, що уможливить формування відповідної компетентності фахівців музичного мистецтва.

3. Навчально-методичне забезпечення реалізації педагогічних умов:

- НМК навчальної дисципліни – спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”, що вводиться для здобувачів

спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 013 Початкова освіта (Спеціалізація – Музика) на бакалаврському рівні вищої освіти;

– дистанційний курс „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” в середовищі GoogleClassroom як необхідний компонент запровадження форм і методів змішаного навчання;

– методичні рекомендації до роботи в трансмедійному середовищі з наданням чітких інструкцій щодо опрацювання комп’ютерних програм та онлайн-сервісів для створення цифрового контенту трансмедійних освітніх ресурсів та проєктів.

4. Методи формування трансмедійної компетентності, спрямовані на розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва: метод створення трансмедійних проєктів; виконання творчих завдань у вигляді інтерактивних плакатів, mindmaps, віртуальних турів, створення YouTube каналу, використання QR-кодів та ін. в умовах дистанційного курсу в середовищі GoogleClass; трансмедійний сторітеллінг.

Підкреслимо особливу значущість методу створення трансмедійних проєктів, оскільки саме він в повній мірі відповідає природі трансмедіа: трансмедійний проєкт є своєрідною формою створення дидактичного освітнього матеріалу на основі поєднання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій (роботи в віртуальному просторі) і очних (контактних, аудиторних) форм роботи (аудиторних занять, творчовиконавських виступів, обговорень, аудиторних презентацій тощо), він вимагає органічного поєднання різних середовищ і медіаплатформ, використання яких урізноманітнює розвиток основної теми проєкту та забезпечує формування трансмедійного середовища.

При цьому відзначимо, що окреслені методи, за класифікацією М. Скаткіна та І. Лернера [184; 328;], належать до групи евристичних і дослідницьких, оскільки вимагають досить високого ступеню активності, самостійності й креативності студентів. Залучення цих методів не виключає потреби в традиційних методах організації навчальної діяльності, зокрема

пояснювально-ілюстративних або інформаційно-рецептивних (лекція, бесіда, розповідь, пояснення, повідомлення, демонстрація, ілюстрація та ін.), реалізованих з активним використанням засобів інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій як додаткового джерела наочності та візуалізації, а також репродуктивних методів (завдання, практичні роботи за певним алгоритмом).

Оцінно-результативний компонент моделі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва забезпечує здійснення моніторингу сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, проведення відповідних діагностичних процедур на основі розроблених критеріїв (знаннєвий, операційно-праксеологічний та оцінно-рефлексивний) та виокремлення рівнів (початковий, базовий, поглиблений, творчий) сформованості названого педагогічного явища.

Результатом реалізації розробленої педагогічної моделі має стати підвищення рівня сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Відзначимо відкритість розробленої моделі та можливість корекції тих чи інших компонентів на основі аналізу результатів експериментального впровадження розроблених педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів у практику їхньої професійної підготовки.

2.3. Реалізація педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

Загальна мета педагогічного експерименту полягала у виявленні ефективності запропонованих педагогічних умов формування трансмедійної компетентності під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Результатом експерименту, як було припущено на

початку дослідження, повинно стати підвищення рівня сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів спеціальностей 013 Початкова освіта (спеціалізація – Музика) та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), підтверджене методами математичної статистики.

Реалізація моделі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи відбувалась у ході педагогічного експерименту:

- на констатувальному його етапі здійснювалось усвідомлення мети і завдань, занурення у специфіку технології трансмедіа на її методологічні засади (науково-теоретичні підходи та принципи), структурування та визначення змісту компонентів трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів, а також вивчення вихідного рівня сформованості досліджуваного педагогічного явища, тож залучені були всі компоненти педагогічної моделі;

- перебіг формувального етапу експериментальної роботи передусім спрямовувався на визначення й реалізацію педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, розроблення навчально-методичного забезпечення цього процесу та відбір необхідних методів, що було пов'язано з центральним – змістово-процесуальним компонентом педагогічної моделі;

- контрольний етап педагогічного експерименту, на якому проводиться моніторинг результатів, залучаються матеріали оцінно-результативного компоненту моделі формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Метою проведення формувального етапу було занурення майбутніх учителів музичного мистецтва до трансмедійної діяльності із застосуванням сучасних інтерактивних ІК-технологій і дотриманням визначених педагогічних умов передусім через впровадження спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”, підтриманого відповідним дистанційним курсом в середовищі GoogleClassroom.

Для реалізації першої педагогічної умови – *надання знань у сфері трансмедійної технології* – важливим було подати складний теоретичний матеріал щодо сутності трансмедіа, її специфічних рис (конвергентності, мультиплатформності, імерсивності та ін.) у доступній для студентів формі.

Спецкурс „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” розрахований на 90 годин (3 кредити ECTS), містить 4 теми:

1. Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Визначення принципів трансмедійності.

2. Сучасні ІКТ-технології в мистецькій освіті. Способи реалізації трансмедійної діяльності засобами ІКТ-технологій.

3. Хмарні технології в освіті. Місце хмарних технологій в трансмедійному просторі. Хмарні технології Google. Реалізація трансмедійної технології засобами GoogleClassroom.

4. Освітня технологія змішаного навчання як необхідна умова реалізації трансмедійної технології на уроках музичного мистецтва.

Стислий зміст кожної теми:

1. Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Висвітлення понять, пов'язаних із технологією трансмедіа. Ідейно-концептуальний базис технології трансмедіа. Характеристика принципів трансмедійності.

2. Аналіз сучасних ІКТ-технологій та інноваційних методик навчання в професійній мистецькій освіті. Інформаційно-цифрові засоби навчального призначення у системі мистецької освіти. Вимоги до створення й використання інформаційно-цифрових засобів навчального призначення в трансмедійній діяльності. Загальний огляд програм, які забезпечують успішну реалізацію навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва.

3. Загальна характеристика хмарних технологій. Сервіси Google, їх характеристика та специфіка використання в освітньому мистецькому

середовищі. Загальна характеристика середовища Google Classroom. Аналіз можливостей і платформ середовища Google Classroom.

4. Теоретичний аналіз освітньої технології змішаного навчання. Аналіз моделей і форм застосування змішаної технології на уроках музичного мистецтва.

Навчальна і робоча програми спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” наведені в Додатках Б і В.

Теоретичний матеріал розглядався під час аудиторних занять (лекційних і практичних) та був розміщений на платформі Google Classroom. Великого значення під час усвідомлення таких складних понять, як трансмедіа, кросс-медіа, мультимедіа, мультиплатформність тощо відігравав наочний матеріал, оскільки межа розрізнення цих понять досить тонка і словесні методи не завжди точно висвітлюють поняття. З метою розкриття сутності термінів, що мають відношення до технології трансмедіа, на лекціях широко використовувались наочні методи, зокрема подання теоретичного поняття за допомогою інфографіки, схем, арт-блоків (SmarArt) тощо (рис. 2. 14).

Рис. 2.14. Наочне подання крос-медійної моделі теми „Кобзарі” та сутності трансмедійної технології.

Знання технологічного забезпечення (базові знання комп'ютера та цифрових технологій) і відповідних сервісів для створення трансмедійного освітнього продукту, що забезпечують виконання принципів трансмедійності

(інтерактивність, поширюваність, зануреність, багатоплатформність та ін.), формувались і удосконалювались під час опрацювання практичного матеріалу. Наведемо приклади завдань для практичного опрацювання технологічної бази трансмедійної компетентності:

- визначити відмінності між трансмедійним сторітеллінгом і цифровим нарративом;
- проаналізувати онлайн-програми для створення інтерактивного плакату;
- розробити дидактичний матеріал у програмі Learning apps;
- створити у групі спільний проєкт за темою „Українські народні музичні інструменти” на базі програми *Google малюнок* (основа mindmaps у програмі *Google малюнок* була створена викладачем у середовищі Google Classroom);
- скласти плейлист із добіркою серії *Мультимедія* (розвиваючі мультфільми для дітей) на платформі YouTube із використанням мистецького контенту; аналізувати за способом використання, перевагами і недоліками мистецький контент за сюжетами Мультимедії;
- скласти перелік навчаних віртуальних турів і музеїв із посиланнями.

Приклад виконання студентами завдання щодо аналізу (визначення переваг і недоліків) програм для створення інтерактивних плакатів, інтелектуальних карт наведено в Додатку Г.

На практичних заняттях було широко використано низку технологічних прийомів („Сорбонка”, „Екран”, „Гаряча точка”, „Лупа”), які дозволили здобувачам освіти усвідомити реалізацію принципів інтерактивності та гейміфікації, характерних для технології трансмедіа. Розглянемо деякі з них докладніше.

Технологічний прийом „Сорбонка” (двостороння картка) базується на трьох однакових за форматом і розміром елементах, два з яких виступають головною і зворотною стороною демонстраційного об’єкту (наприклад питання – відповідь, малюнок – назва тощо). Третій елемент (тригер) має

бути прозорий. Налаштовуємо два перших об'єкта на ефект анімації „обертання” спочатку на виході (за натисканням), далі на вході (разом з попереднім). Третій прозорий елемент налаштовуємо як тригер. Ця кнопка задає рух демонстраційного об'єкту. Накладаємо усі три об'єкта один на один, де третій прозорий елемент (тригер) знаходиться на передньому плані.

Даний технологічний прийом використовується в електронному онлайн додатку *Tinycards* (<https://tinycards.duolingo.com/>). Представляємо варіант студентської роботи на сайті *Tinycards* із завданнями на флеш-картках (рис. 2. 15)

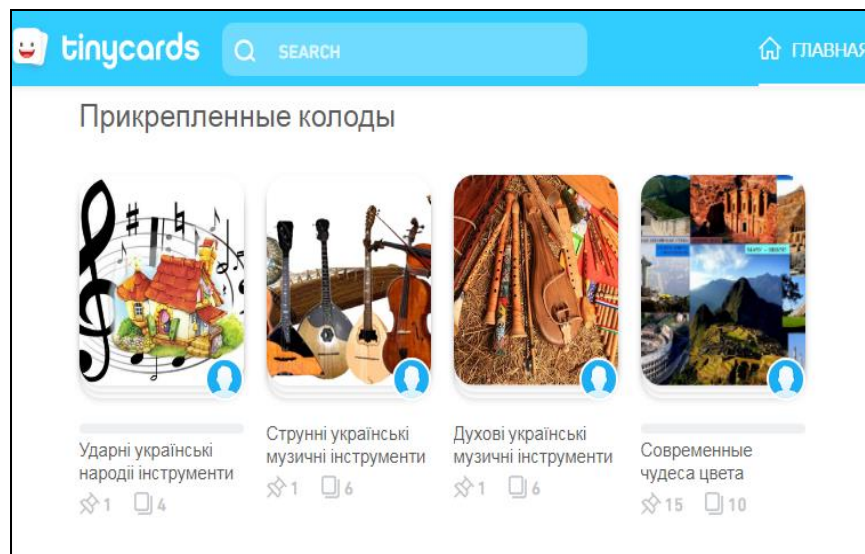

Рис. 2. 15. Вигляд титульної авторської сторінки на сайті *Tinycards*

На передньому боці картки розміщено ілюстрацію інструменту, на зворотньому – вказано назву інструменту і короткий опис до нього (рис. 2. 16).

Прийом „Сорбонка” у музичному мистецтві зручно використовувати під час ознайомлення з музичними інструментами, художніми стилями, видами мистецтва. Наведемо приклади використання технологічного прийому „Сорбонка” на уроках музичного мистецтва у 2 класі НУШ.

1. Фрагмент уроку роботи із піснею О. Янушкевича „Де поділось літечко”. Завдання: який із музичних інструментів обереш для супроводу пісні.
2. Тема уроку „Прощавай, веселе літечко!”. Ознайомлення із термінами „живопис”, „пейзаж”, „натюрморт” тощо.
3. Фрагмент уроку з нотної грамоти, ознайомлення із тривалостями нот: ціла, половинна, четвертна, восьма, шістнадцята.
4. Фрагмент уроку ознайомлення із календарно-обрядовими піснями;
5. Фрагмент уроку ознайомлення із поняттями соло, дует, ансамбль, хор.

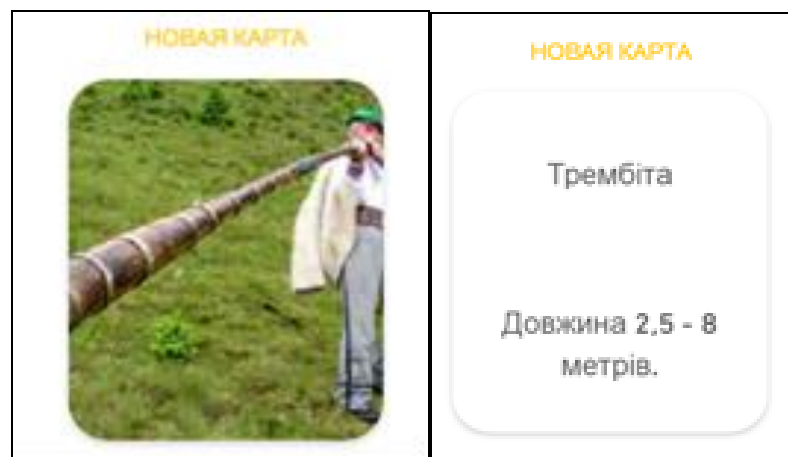

Рис. 2. 16. Вигляд флеш-карти з двох боків

Приєм „Гаряча точка” використовується у випадках, коли на екрані (схемі, карті) треба змінити (акцентувати увагу, укрупнити) лише частину об’єкту. В цьому випадку застосовується технологія „непомітного гіперпосилання”. На загальній схемі (наприклад, карті струнних інструментів) виокремлюється області (інструменти). На ці області накладаються прозорі об’єкти (прямокутних, овал або інші фігури, наближені за формою до визначеної області). Ці об’єкти виступають гіперпосиланнями на окремі слайди, де може бути розміщена додаткова інформація (укрупнений малюнок інструменту, додаткова інформація, відео запис тощо).

Даний технологічний прийом доцільно використовувати в інтерактивних картах (рис. 2.17).

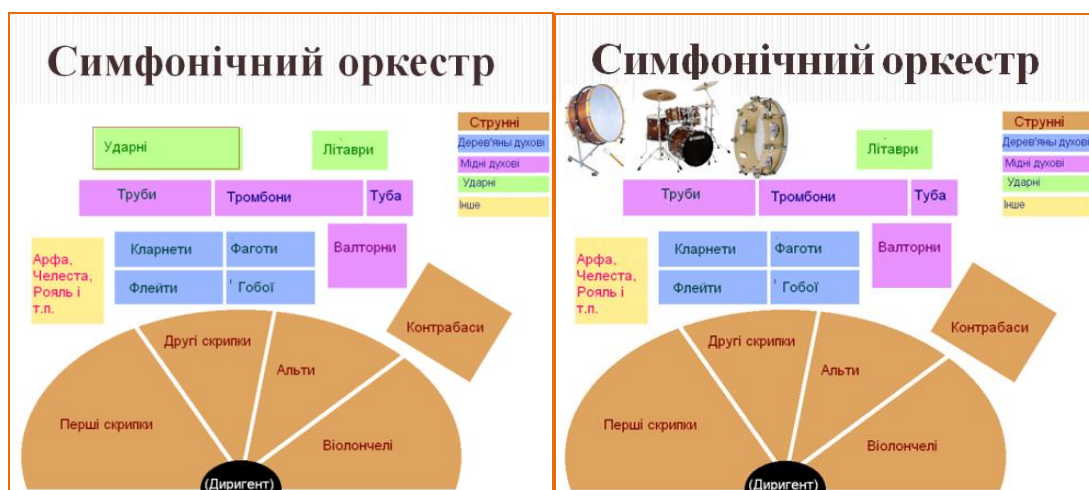

Рис. 2. 17. Приклад виконання mindmaps студентами на платформі презентації PowerPoint із використанням технологічного прийому „Гаряча точка”

Технологічний прийом „Екран” побудований на використанні ікон-гіперпосилань. Інтерактивний плакат містить зону викладу матеріалу (велика зона) і тематичні області (маленькі зони) із гіперпосиланням. У зоні викладення матеріалу буде з’являтися та інформація (зображення), яку ми обиратимемо під час користування інтерактивним плакатом. Кількість тематичних областей відповідає кількості запланованих розділів. Ці об’єкти мають гіперпосилання. При натисканні отримуємо потрібну сторінку інтерактивного плакату. У той же час тематичні області залишаються на своїх місцях. В результаті за допомогою гіперпосилань легко переходити до будь-якої розділу, не втрачаючи зв’язок із титульною сторінкою.

Наведемо приклад виконання інтерактивного плакату у програмі Конструктора – ПП (на основі програми презентації PowerPoint) із використанням технологічного прийому „Екран” за темою „Українські народні інструменти” (рис. 2. 18).

Отже, разом із наданням теоретичних знань щодо понятійного апарату трансмедійної технології, для розуміння цього феномену і його сутнісних особливостей вагоме значення мають розгляд та аналіз існуючих технологій, інструментарію і прийомів, що забезпечує реалізацію першої

педагогічної умови – забезпечення надання знань у сфері трансмедійної технології. Ці та інші програми, технології і прийоми розглядалися, аналізувалися і практикувалися на конкретних прикладах під час викладання спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”.

Рис. 2. 18. Вигляд сторінок інтерактивного плакату „Українські народні інструменти”: титульна, „Визначення”, „Троїсті музики”, „Українські народні музичні інструменти у мультиплікації”, „Україна сучасна. Нам є ким пишатись”

Ефективність формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва залежить від сформованості умінь та навичок роботи в трансмедійному середовищі. Концепція формування трансмедійної компетентності має у фундаментальній основі теорію комплексної взаємодії медіасистем з аудиторією і занурення у віртуальне цифрове середовище, що дає ефект посилення імерсії в процесі професійної фахової підготовки. Саме тому, друга педагогічна умова – *формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання* – була реалізована засобами

створення й редагування трансмедійного контенту та опрацюванням відповідних комп'ютерних програм і сервісів.

Здобувачі вищої освіти спеціальностей 013 Початкова освіта (спеціалізація – Музика) та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) експериментальної групи були ознайомлені з процедурою створення спільного каналу YouTube, для чого слід було діяти за певним алгоритмом:

1. Відкрити YouTube на комп'ютері або мобільному пристрої.
2. Перейти до списку каналів.
3. Обрати створення нового каналу (Рис. 2. 19).
4. Заповнити обліковий запис.
5. Підтвердити аккаунт.
6. При необхідності додати користувачів й адміністратора каналу.

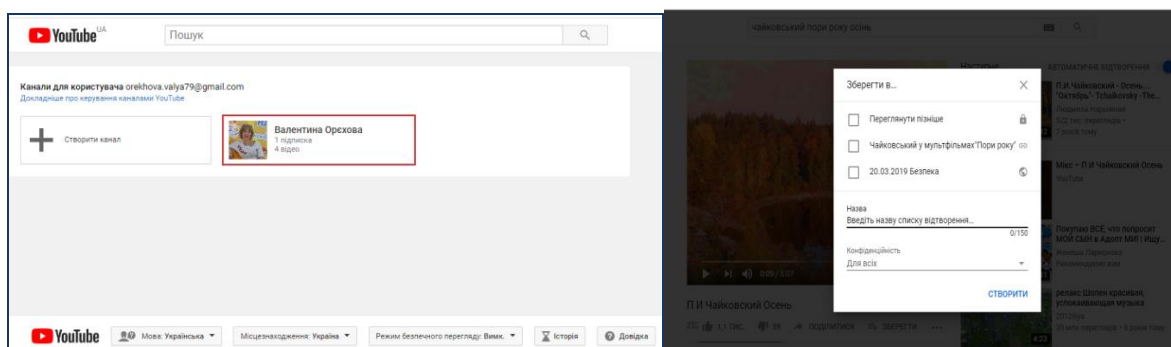

Рис. 2. 19. Створення нового спільного YouTube каналу та налаштування нового плейлиста

Створення трансмедійних проєктів не може обійтися без тематичних плейлистів (добірки роликів) на каналі YouTube. Тож студенти отримали відповідні інструкції:

1. Відкрийте відео.
2. Оберіть функцію „зберегти”, що знаходиться під програвачем.
3. Оберіть вже існуючий плейлист за тематикою або натисніть „Створити новий плейлист” (Рис. 2. 19).
4. У разі створення нового плейлиста введіть його назву, налаштуйте конфіденційність.

5. Натисність кнопку „Створити”.

Для успішної реалізації другої та третьої педагогічних умов (створення змішаного освітнього середовища та розвитку креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективного реалізації трансмедійних проєктів) матеріали спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” було розміщено в GoogleClassroom.

Студенти дізнались, що необхідною умовою для встановлення додатку Classroom є наявність акаунту Gmail, тож кожному слід було створити обліковий запис Google. Також всім повідомили, що додаток Classroom можна встановити й на мобільному пристрої (телефоні, планшеті тощо). Для вступу до курсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” на платформі GoogleClassroom студентам слід було пройти через посилання-запрошення, отримане особисто кожним через Google пошту.

Також обов’язковим організаційним моментом стало забезпечення кожного студента власним простором для розміщення, відпрацювання і збереження практичних матеріалів. Було узгоджено створення особистих портфоліо на базі Google сайту. Інструкцію щодо створення Google сайту було розміщено на сторінці спецкурсу (рис. 2. 20).

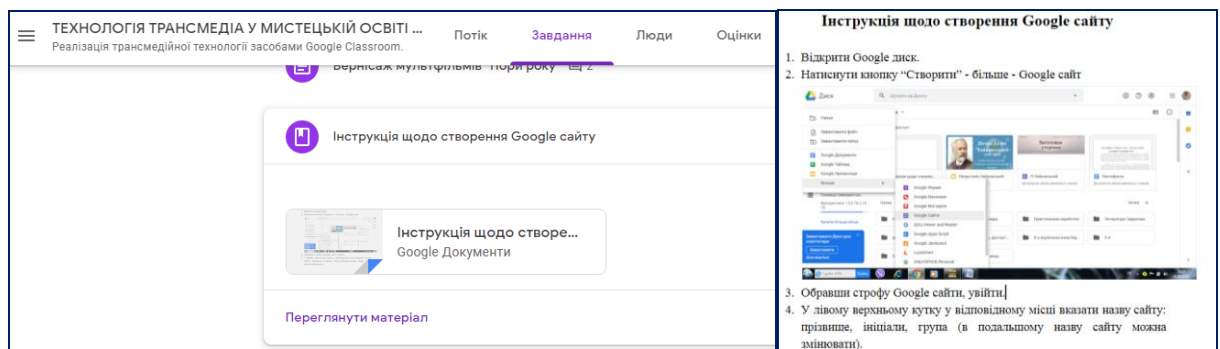

Рис. 2. 20. Сторінка розміщення інструкції щодо створення Google сайту на платформі Classroom та інструкція щодо створення Google сайту, розміщена в матеріалах курсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”.

Тож, на основі платформи Google Classroom було створенно освітнє середовище, що відповідає ротаційній моделі змішаного навчання, що дозволяє гнучко поєднати аудиторні заняття із дистанційним навчанням, особисту взаємодію викладача зі здобувачами – з цифровою комунікацією. Це забезпечило відпрацювання трансмедійних умінь і навичок через участь у трансмедійному проєкті.

Наведемо приклад. Однією із тем трансмедійного проєкту було обрано життєвий і творчий шлях П. І. Чайковського, оскільки творчість цього композитора входить до програмового матеріалу в межах викладання курсу музичного мистецтва в початкових класах НУШ: Вальс сніжинок із балету „Лускунчик” (1 клас), „Танець маленьких лебедів” із балету „Лебедине озеро” (2 клас), фортепіанні твори із „Дитячого альбому” „Хвороба ляльки”, „Нова лялька” (2 клас) та ін. входить в репертуар для слухання музики.

Розглянемо докладніше перебіг і розгортання трансмедійного проєкту.

На аудиторному занятті було оголошено і проаналізовано тему проєкту: „П. І. Чайковський. Життя у нотах”. Акцентовано увагу, що вчителі музичного мистецтва повинні знати базові відомості про життя і творчість композитора, особливості музичного стилю, вміти виразно і якісно виконувати програмні твори або їх фрагменти для „живого ілюстрування”.

Викладачем було підготовлено і представлено Google презентацію „П. І. Чайковський – композитор-класик, диригент, музичний критик, педагог”, в якій вже окреслено основні відомості про композитора. Базові відомості з життя П. Чайковського оформлені „за кліком” і з’являються в процесі обговорення біографічних і творчих даних (рис. 2. 21).

Після обговорення біографічних відомостей студентам було запропоновано взяти участь у створенні сторінки презентації „А чи знаєте ви, що...”, де кожен учасник мав можливість додати цікаву маловідому інформацію, прокоментувати відомості інших студентів, додати файли (відео, аудіо, фото та інш.), що підтверджують чи спростовують наданий факт.

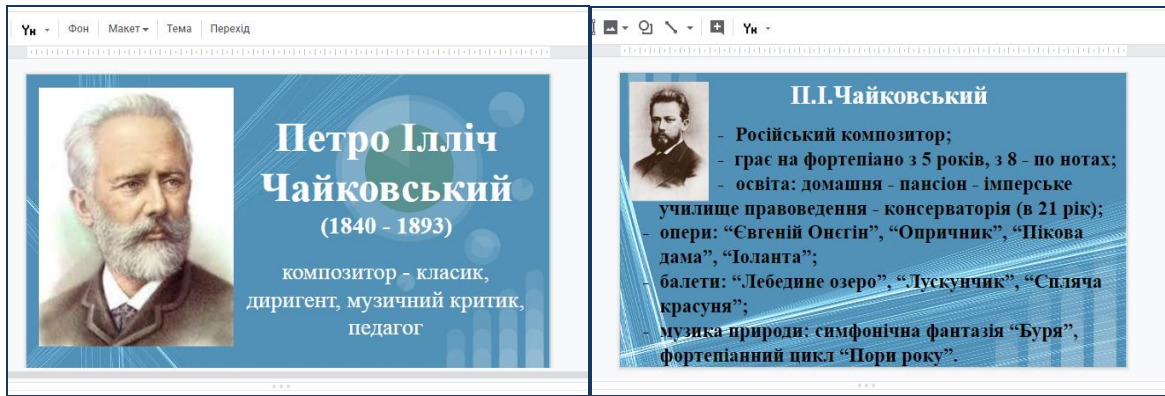

Рис. 2. 21. Сторінки Google презентації „П. І. Чайковський – композитор-класик, диригент, музичний критик, педагог”.

Інструкція щодо роботи в Google презентації разом із базовою презентацією було розміщено у матеріалах завдання на платформі GoogleClassroom (рис. 2. 22).

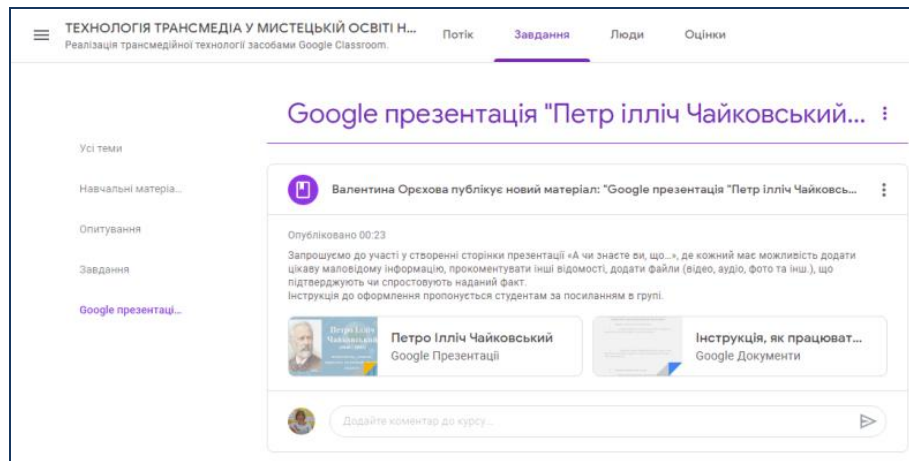

Рис. 2. 22. Презентація та інструкція до її наповнення на платформі Classroom в завданнях групи „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”.

Студенти дистанційно відпрацьовували прийом спільної роботи, наповнювали презентацію новими фактами з життя і творчості П. Чайковського та коментували відомості, представлені іншими учасниками. При цьому було використано прийом гіперпосилання для перегляду документального фрагменту про період життя і творчості композитора на Україні. Також студенти використовували аудіо і відео посилання

для ілюстрації теоретичних відомостей із життя і творчості митця, на цьому етапі також активно представлені фотоматеріали. Після написання учасниками проєкту низки коментарів виникла пропозиція щодо створення спільного Google документа „Листофакти: Чайковський – людина тонкої душевної організації” (рис. 2. 23).

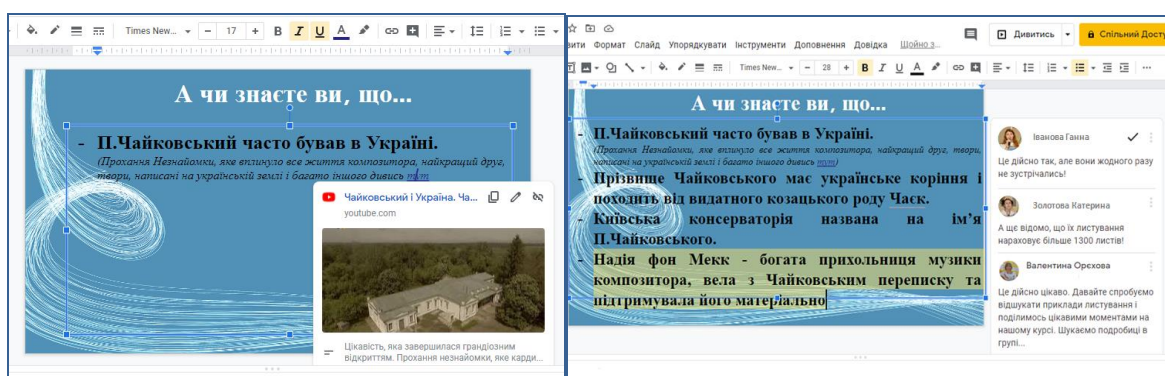

Рис. 2. 23. Сторінка презентації „А чи знаєте ви, що...”, відкрита для спільної роботи студентів, та з коментарями учасників проєкту.

Завдання було підтверджено в групі разом із наданням відповідного інструктажу (рис. 2. 24).

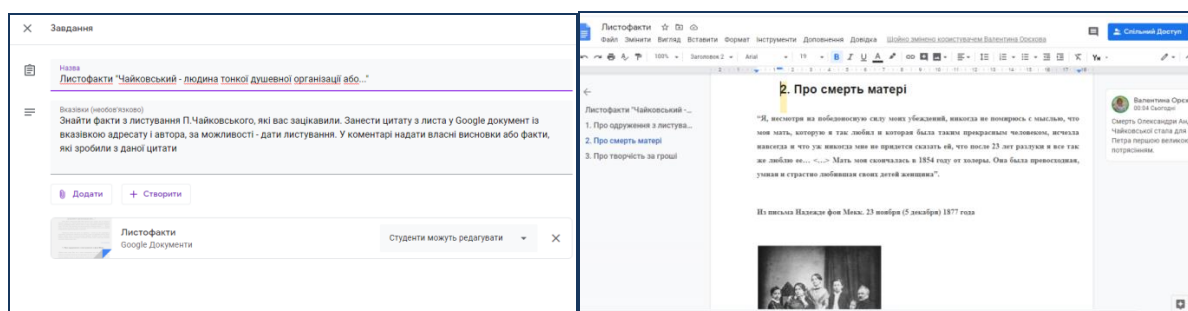

Рис. 2. 24. Завдання щодо наповнення спільного документа „Листофакти” із інструктажем до його розміщення на платформі Classroom та спільний документ „Листофакти” із коментарями учасників проєкту.

Разом із тим проєкт паралельно розгортався в іншій площині. У презентації було зазначено, що серед творчої спадщини П. Чайковського окреме місце займають музичні твори про природу, зокрема фортепіанний цикл „Пори року”. До цієї інформації було отримано коментар про те, що

музика П. Чайковського „Пори року” використовувалась у мультфільмах. З’явилась пропозиція створення „Вернісажу мультфільмів” на музику П. Чайковського за тематикою „Пори року”. На вибір учасників проєкту було запропоновано два варіанти виконання завдання: розміщення матеріалу на сторінці портфоліо (Google сайту) або створення плейлиста на каналі YouTube. Студенти отримали чіткі інструкції щодо виконання завдання на платформі GoogleClasse (рис. 2. 25).

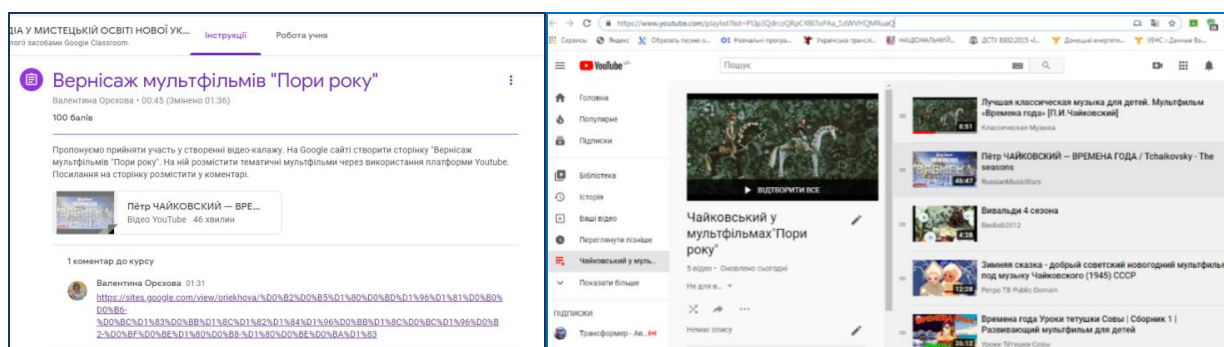

Рис. 2. 25. Завдання щодо створення сторінки „Вернісаж мультфільмів” у власному портфоліо та приклад створеного плейлиста на каналі YouTube „Вернісаж мультфільмів за музикую П. Чайковського”.

Творчість композитора сприяла появі інших тематичних сторінок у спільній презентації, тобто трансмедійний проєкт розвивався в інші тематичні напрями, забезпечені іншими медіаформатами. Студенти активно приділяли увагу темам балетів, опер, симфонічних творів. Особливу увагу було надано музичному циклу для фортепіано „Дитячий альбом”, який викликав цікаві коментарі і пропозиції. Однією із учасниць проєкту було зазначено, що вона любить грати твори з цього альбому своїй племінниці. У відповідь з’явився коментар про те, що добре було б організувати власний концерт фортепіанної музики із „Дитячого альбому”. У продовження теми іншою учасницею проєкту було запропоновано зробити ляльки власними руками, запросити на концерт фортепіанної музики дітей із вадами зору, а після концерту подарувати їм іграшки, зроблені власноруч. Було вирішено

розвивати тему „Дитячого альбому” у двох напрямках: інструментально-виконавському і декоративно-прикладному.

Оскільки реалізацію проєкту студентська група закінчувала під час карантину, спричиненого епідемією COVID-19, було прийняте рішення організувати віртуальний інструментальний квест: учасники проєкту грали п'єсу з „Дитячого альбому” П. Чайковського дома, знімали матеріал на відео та розміщували на каналі YouTube (або у своєму портфолію) і надавали посилання із правом перегляду в коментарях до завдання. Коментар окрім посилання також повинен був містити назву твору та опис досвіду власного використання (рис. 2. 26). Що стосується створення іграшки, студенти обирали певну п'єсу із дитячого циклу композитора, надихалися на певний образ (Баба Яга, Лялька, Вальс, Няніна казка та ін.), робили іграшку, фотографували і надсилали фото в коментарі з позначкою, до якого твору вона має відношення. Після зняття карантинних обмежень було заплановано організувати інструментальний концерт та виставку тематичних іграшок.

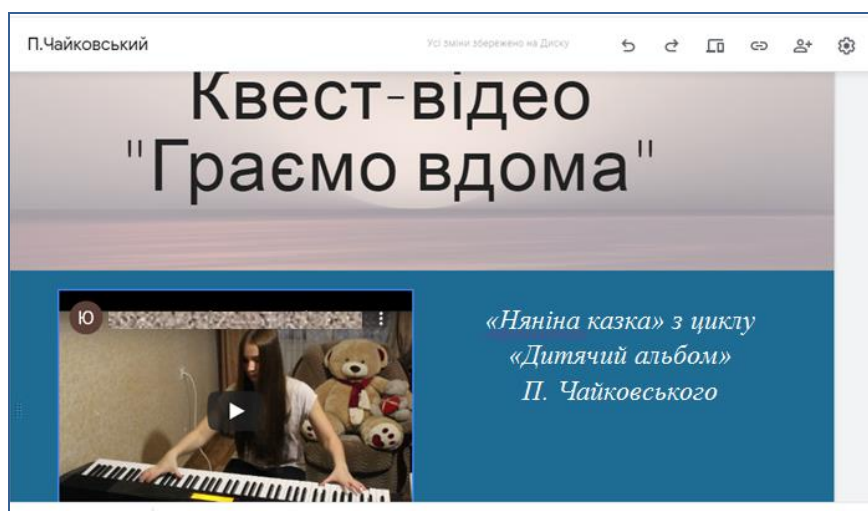

Рис. 2. 26. Приклад виконання завдання відеоквесту „Граємо вдома” за творами „Дитячого альбому” П. Чайковського на сайті Портфоліо

Отже, під час реалізації трансмедійний проєкт вийшов за межі цифрового простору до сфер виконавства: музичного, декоративно-

прикладного, що повністю відповідає конвергентній природі технології трансмедіа.

Треба відзначити, що даний проєкт може бути продовжений у будь-який час не лише учасниками, що розпочали його, а й студентами інших груп, які також мають можливість розширювати і розвивати цю тему.

Отже, участь у трансмедійних проєктах дозволила реалізувати другу і третю педагогічні умови на основі дотримання ключових принципів трансмедійності:

- поширюваність дидактичного матеріалу серед великої кількості учасників;
- глибоке занурення у тему;
- інтерактивність та інтегративність подачі і поширення матеріалу;
- можливість використання різних платформ через посилання (YouTube, веб-сайт, Facebook, LearningApps та ін.);
- використання мультимедійного матеріалу (текстового, відео, аудіо, фотоматеріалу, графіки та ін.);
- вихід за межі цифрового середовища;
- розгортання дій у декількох напрямках на декількох платформах (YouTube, Google додатки, онлайн-сервери, нецифрові платформи: концертний зал, аудиторія тощо);
- самовираження і самореалізація учасників проєкту, вибір напряму прояву творчості;
- вільний вибір не лише завдання, але і способу його виконання.

Для реалізації третьої педагогічної умови – забезпечення *спрямованості на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективною реалізації трансмедійних проєктів*, а також для подальшого засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, студентам було надано завдання в групах створити освітні міні-проєкти за власноруч обраною тематикою і формою подання із використанням елементів трансмедійної технології.

Так студентами були представлені творчі освітні трансмедійні ресурси, серед яких:

Інтерактивний плакат на основі Конструктора – ІІІ Power Point за темою „Українські народні інструменти”, який може бути застосовано у 4 класі під час вивчення тем: „Джерела і традиції української музичної народної творчості”, „Троїсті музики”, „Музика народна і професійна”, „Сучасна українська музика: виконавці і композитори” та ін. (рис. 2. 27).

Рис. 2. 27. Загальний вигляд інтерактивного плакату „Українські музичні інструменти” із тематичними розділами

Інтерактивний плакат складається із кількох розділів, що налаштовані за гіперпосиланнями і відкриваються при натисканні на відповідну область: визначення поняття „Українські народні інструменти”, види музичних народних інструментів, троїсті музики, тематична картинна галерея, сучасні мотиви у виконанні народних музичних інструментів, українські інструменти в мультиплікації, тренажер і перевірка набутих знань, корисні джерела і посилання. Даний освітній ресурс відповідає принципам трансмедійності, оскільки охоплює декілька платформ (презентація, YouTube, LearningApps,

аудиторна виставка інструментів), має розширення у декількох медіа форматах (репродукції картин, фрагменти мультфільми, відео фрагменти та ін.), широко та різнобічно розкриває зміст, і може мати продовження в аудиторних заняттях, що відповідає вимогам трансмедіа.

Трансмедійний сторітеллінг на основі Google презентації за темою „Життєвий і творчий шлях Л. Бетховена”. В презентації студенти розгорнули біографічний сторітеллінг відомого композитора. Під час реалізації проєкту були задіяні різні медійні платформи: цифрові, друковані, аудиторні. Матеріал представлений у різних медіаформатах: відеофайли, документальні відеофрагменти, віртуальний музей, інструментальне виконання творів Л. Бетховна, зачитування фрагментів друкованої книги та ін. (рис. 2. 28).

*Рис. 2. 28. Кімната віртуального музею
BeethovenMuseum(<https://www.wien.info/en/locations/beethoven-museum>)*

Буклет із QR-кодом на тему „Фонтани, що співають”. Група студентів створила буклети із описом сучасного технічно-мистецького феномену фонтанів, що співають. Учасники проєкту надали детальний опис цих споруд, описали місця їх знаходження і ймовірний репертуар виконання. Для кращого сприйняття і емоційного забарвлення студенти застосували у буклетах QR-коди із посиланням на відеошоу співучих фонтанів (рис. 2. 29).

Творчі завдання із посиланням на канал YouTube. Група студентів створила ряд творчих завдань на платформі LearningApps для відпрацювання і перевірки базових знань за темами курсу „Музичне мистецтво” із використанням каналу YouTube (Рис. 2. 29).

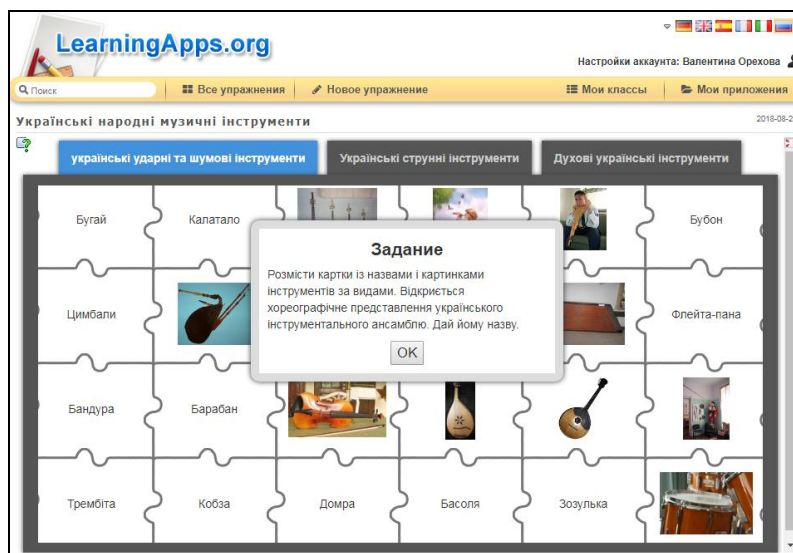

Рис. 2. 29. Посилання на канал YouTube „Фонтан у Вінниці” та Дидактичний матеріал для перевірки і відпрацювання знань на платформі LearningApps за темою „Українські народні інструменти”.

Отже, впровадження спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” із підтримкою відповідним дистанційним курсом в середовищі GoogleClassroom на формувальному етапі експерименту дозволило занурити майбутніх учителів музичного мистецтва до трансмедійної діяльності із застосуванням сучасних інтерактивних інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій та реалізувати визначені педагогічні умови.

Діагностика якісних змін сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи представлена в наступному підрозділі.

2.4. Аналіз результатів експериментальної роботи

З метою виявлення рівнів сформованості компонентів трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи

після проведення формувального етапу експериментальної роботи було проведено діагностичні зрізи, аналогічні констатувальному етапу. На контрольному етапі було проведено тестування (діагностика когнітивного компоненту), творчі завдання (вивчення сформованості діяльнісного компоненту), анкетування та опитування (діагностичне вимірювання аутопсихологічного компоненту). Були залучені студенти бакалаврського рівня вищої освіти, які отримують спеціальності 013 Початкова освіта (спеціалізація – Музика) та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) контрольної ($n(КГ)=162$) та експериментальної групи ($n(ЕГ)=160$). Студенти контрольної групи навчалися за звичайною програмою без змін у навчальних планах і робочих програмах професійно-орієнтованого спрямування. Студентам експериментальної групи додатково викладався спецкурс „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” із підтримкою дистанційним курсом в середовищі GoogleClassroom. Рівні сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи визначалися у відповідності до означених раніше критеріїв та показників.

Для визначення рівня сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі педагогічного експерименту було проведено тестування „Технологія трансмедіа – сучасний феномен ІКТ середовища” (Додаток Д), в якому взяли участь студенти експериментальної та контрольної груп.

Тестування містило чотири блоки питань різних типів і відповідно різної складності (табл. 2. 9). Максимальна кількість балів, яку може набрати учасник тестування – 50. Зважаючи на зазначені вище критерії та рівні сформованості трансмедійної компетентності, було застосовано *оцінювання тестування за рівнями*: початковий – 20 – 29 балів; базовий – 30 – 39 балів; поглиблений – 40 – 44 балів; творчий – 45 – 50 балів.

Таблиця 2.9

Типи завдань тесту „Технологія трансмедіа – сучасний феномен ІКТ середовища”

Блок	К-ть питань	Тип завдань	Кількість балів
<i>1 блок</i>	<i>10</i>	на вибір правильної відповіді серед наданих варіантів	1 бал
<i>2 блок</i>	<i>5</i>	на вибір декількох варіантів відповіді серед запропонованих	2 бали
<i>3 блок</i>	<i>5</i>	на знаходження відповідності	3 бали
<i>4 блок</i>	<i>3</i>	з відкритими відповідями для наведення прикладів практичного застосування технології трансмедіа у професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи	5 балів

Аналіз відповідей на завдання тесту учасників експерименту довів, що студенти експериментальної групи показали значно вищі результати сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності ніж студенти контрольної групи. Так в експериментальній групі творчий рівень продемонстрували 23 учасника – 14%, поглиблений рівень – 44 учасника – 27,50%, базовий рівень – 50 учасників – 31,25%, початковий рівень – 43 учасника – 26,87%. В контрольній групі студенти показали наступні результати: творчий рівень – 10 учасників – 6,17%, поглиблений рівень – 26 учасників – 16,04%, базовий і початковий рівні по 63 учасники – 38%. Результати тестування на контрольному етапі експерименту узагальнено у Таблиці 2. 10.

Таблиця 2.10

Рівні сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності на контрольному етапі

Рівні Групи	Початковий		Базовий		Поглиблений		Творчий	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
КГ	63	39%	63	39%	26	16%	10	6%
ЕГ	43	27%	50	31%	44	28%	23	14%

Наведемо унаочнене порівняння показників когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів контрольної та експериментальної груп на контрольному етапі експерименту (Рис. 2. 30).

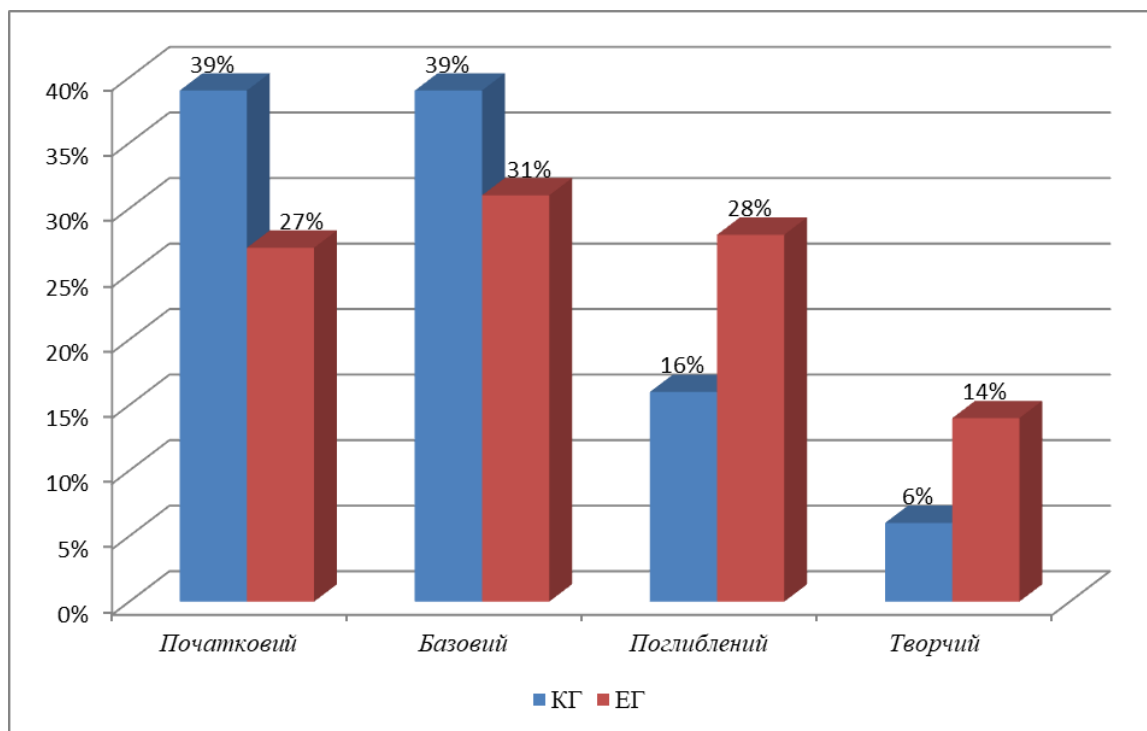

Рис. 2. 30. Порівняння показників сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі

Порівняємо результати тестування на констатувальному та контрольному етапах експерименту у таблиці (Табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Порівняльна таблиця рівнів сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності на констатувальному та контрольному етапах

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап
КГ	44%	39%	36%	39%	15%	16%	6%	6%
ЕГ	39%	27%	37%	31%	19%	28%	6%	14%

Унаочнимо порівняння рівнів сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах у діаграмі (рис. 2. 31).

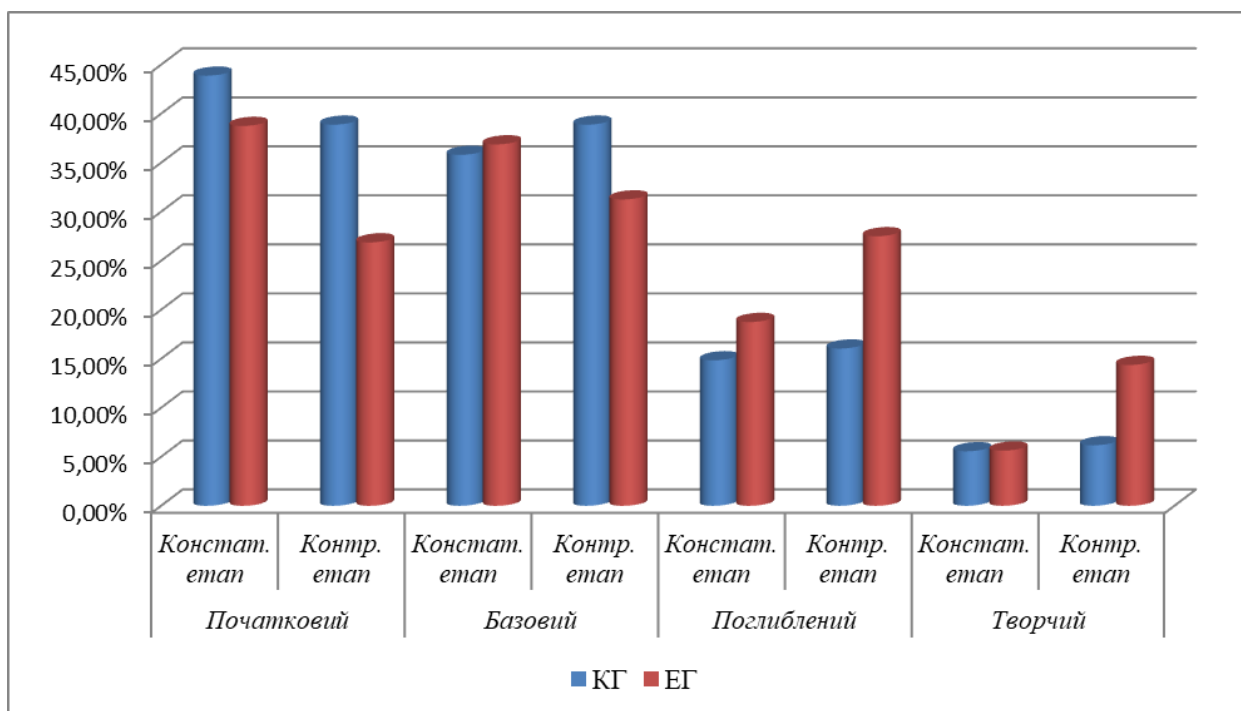

Рис. 2. 31. Порівняльний аналіз сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному і контрольному етапах.

Отже, на контрольному етапі спостерігаємо значне підвищення показників сформованості когнітивного компоненту трансмедійної компетентності в експериментальній групі у порівнянні із незначними змінами показників у контрольній групі.

Перевірку сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності проводили через виконання практично-творчого завдання: розробка фрагменту трансмедійного сторітеллінгу як електронного освітнього ресурсу до уроку музичного мистецтва початкової школи.

Критерії оцінювання практичних завдань:

1. Відповідність темі та змісту уроку – 1 б.
2. Дотримання принципів трансмедійності – 2 б.

3. Якість використаного контенту – 3 б.
4. Оригінальність виконання завдання – 3 б.
5. Використання сучасних цифрових технологій, онлайн-сервісів – 3 б.
6. Авторська розробка навчального матеріалу – 3 б.

Оцінювання виконання практичного завдання відбувалось за наступними рівнями:

- початковий – 9 – 10 балів;
- базовий – 11 – 12 балів;
- поглиблений – 13 – 14 балів;
- творчий – 15 балів.

У результаті виконання практичного завдання студенти експериментальної групи показали наступний результат: 11,87% (19 учасників) – творчий рівень, 26,25% (42 учасника) – поглиблений рівень; 46,87% (75 учасників) – базовий рівень; 15% (24 учасники) – початковий рівень. Студенти контрольної групи продемонстрували значно нижчі показники. Так творчий рівень проявили 4 учасника (2,46%), поглиблений рівень – 27 осіб (16,66%); базовий – 87 учасників (53,70%); початковий – 44 учасника (27,16%). Узагальнимо результати перевірки рівнів сформованості діяльнісного компоненту в таблиці 2. 12.

Таблиця 2.12

Рівні сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі

Рівні Групи	Початковий		Базовий		Поглиблений		Творчий	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
КГ	44	27%	87	54%	27	17%	4	2%
ЕГ	24	15%	75	47%	42	26%	19	12%

Розглянемо унаочнене порівняння результатів сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів

музичного мистецтва початкової школи експериментальної та контрольної груп на контрольному етапі (рис. 2. 32).

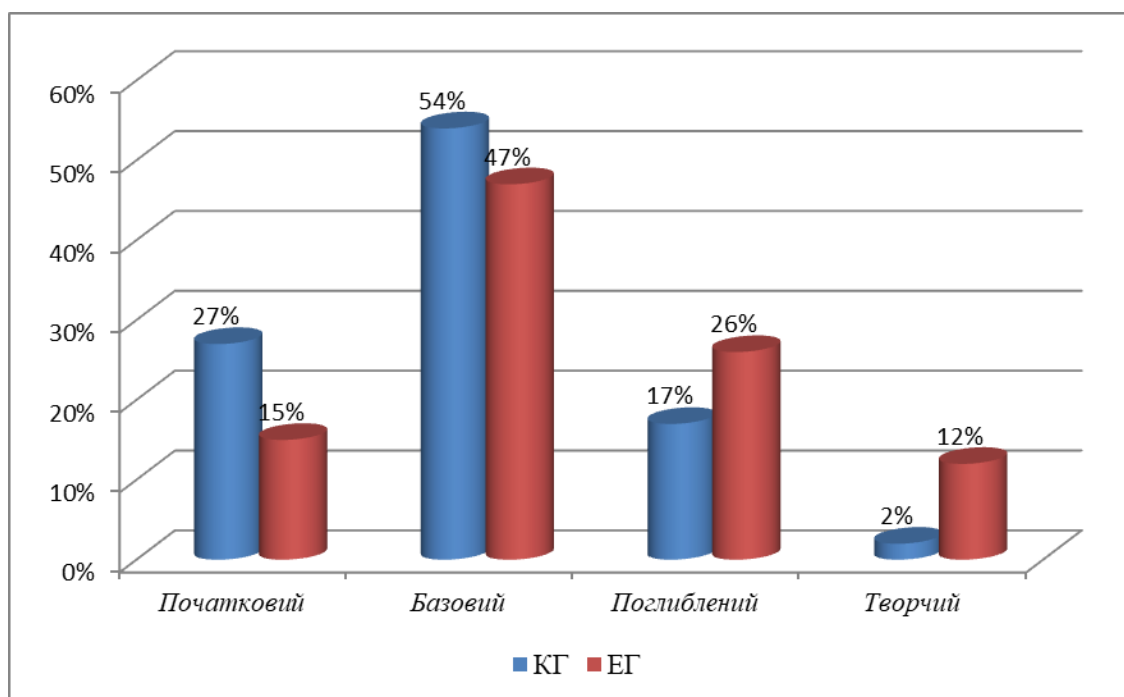

Рис. 2. 32. Результати сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі.

Порівняємо показники діяльнісного компоненту на констатувальному та контрольному етапах (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Порівняльна таблиця рівнів сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап
КГ	39%	27%	39%	54%	16%	17%	6%	2%
ЕГ	27%	15%	31%	47%	28%	26%	14%	12%

Унаочнимо порівняння рівнів сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва

початкової школи на констатувальному і контрольному етапах у діаграмі (Рис. 2. 33).

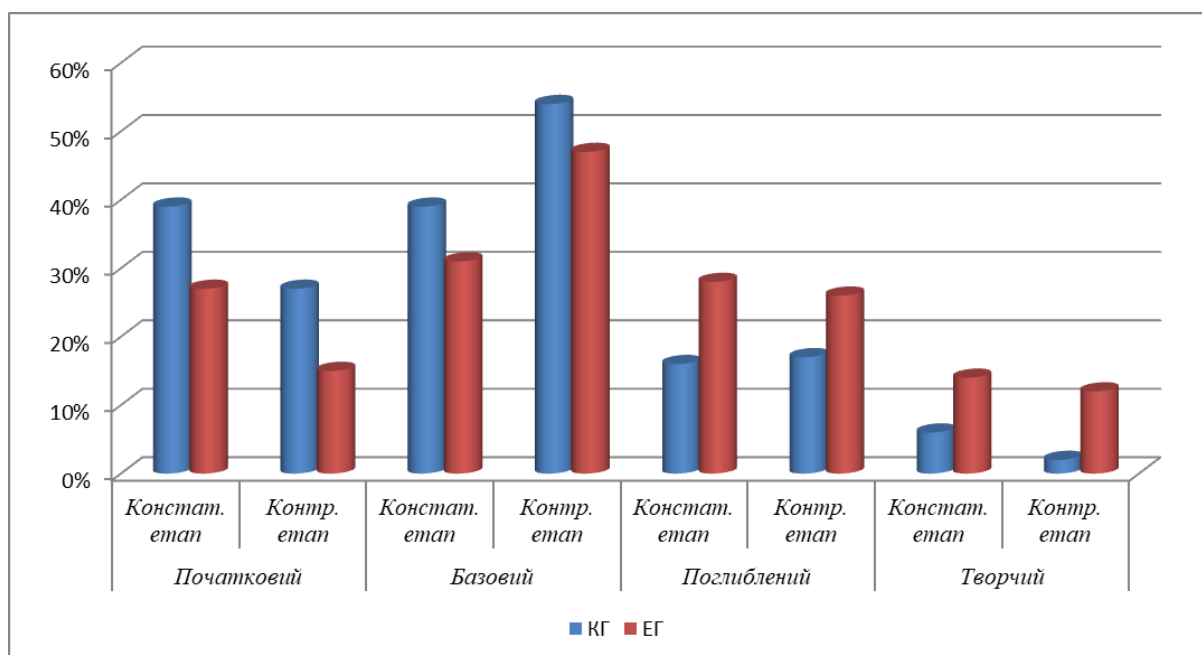

Рис. 2. 33. Рівні сформованості діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи ЕГ та КГ на констатувальному і контрольному етапах.

Тож можемо засвідчити значне покращення результатів діяльнісного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи експериментальної групи у порівнянні із контрольною групою після проведення експериментальної роботи.

Для перевірки розвитку аутопсихологічного компоненту серед учасників експерименту було проведено анкетування (Додаток Е). Анкета вміщувала п'ять питань, спрямованих на виявлення зацікавленості та вмотивованості у вивченні та використанні технології трансмедіа в практичній навчальній та подальшій професійній діяльності. Результати анкетування довели, що студентам цікава ця технологія і є вже в них на слуху. Проте простежуємо деякі відмінності у відповідях контрольної та експериментальної груп. Так учасники експериментальної групи показали більшу зацікавленість у технології трансмедіа як формі навчання (66,87%),

коли у контрольній групі це питання викликало менше позитивних відповідей (23,45%). Також здобувачі контрольної групи були занепокоєні питанням щодо прийняття залікової роботи у формі трансмедійного проєкту (27,16%). Натомість експериментальна група сприйняла таке питання більш позитивно (46,87%). Також відзначемо, що 53,75% студентів експериментальної групи вважають себе готовими до використання технології трансмедіа у професійній діяльності. Студенти контрольної групи відповіли на це питання із значно меншим показником (38,88 %).

Також рівень вмотивованості до використання технології трансмедіа майбутніми учителями музичного мистецтва початкової школи було виміряно методом опитування (за класифікаціями мотивів навчальної активності М. Алексєєвої [8, с. 8 – 10] та мотивів вивчення студентами мультимедійних можливостей комп'ютера В. Імбер [129, с. 152]. Було виокремлено наступні мотиви використання технології трансмедіа у професійній мистецькій освітній діяльності: *пізнавальний мотив*, як прояв інтересу до розширення і поглиблення знань, прагнення вдосконаленості; *професійний мотив*, як прагнення до самовизначення у професійній діяльності; *мотив самовдосконалення*, як прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; *культурно-соціальний мотив*, як готовність до реалізація соціальної комунікації в інформаційному суспільстві засобами трансмедіа.

Опитування студентів експериментальної і контрольної груп (Додаток Ж) показало наступні результати (табл. 2.14): мотиви використання технології трансмедіа у професійній мистецькій діяльності у студентів експериментальної і контрольної груп дуже схожі, проте наявні деякі розбіжності. В обох групах найвищий показник займає мотив самовдосконалення (ЕГ – 51 особа (31,87%); КГ – 54 особи (33,33%). Проте найбільшу розбіжність спостерігаємо у виявленні професійного і культурно-соціального мотивів: за професійним мотивом в ЕГ показник становить 43 учасника (26,87%), а у КГ – 23 учасника (14,19%). Та навпаки вищий

рівень вмотивованості КГ показала у культурно-соціальному напрямі (49 респондентів – 30,24%), ніж ЕГ (37 опитуваних – 23,12%).

Таблиця 2.14.

Мотиви використання технології трансмедіа у професійній мистецькій освітній діяльності

Мотив	ЕГ (160 осіб)		КГ (162 особи)	
	Кількість	%	Кількість	%
<i>Пізнавальний</i>	29	18%	36	22%
<i>Культурно-соціальний</i>	37	23%	49	30%
<i>Професійний</i>	43	27%	23	14%
<i>Мотив самовдосконалення</i>	51	32%	54	33%

Зробимо унаочнення показника вмотивованості майбутніх учителів музичного мистецтва до застосування трансмедійної технології (Рис. 2. 34).

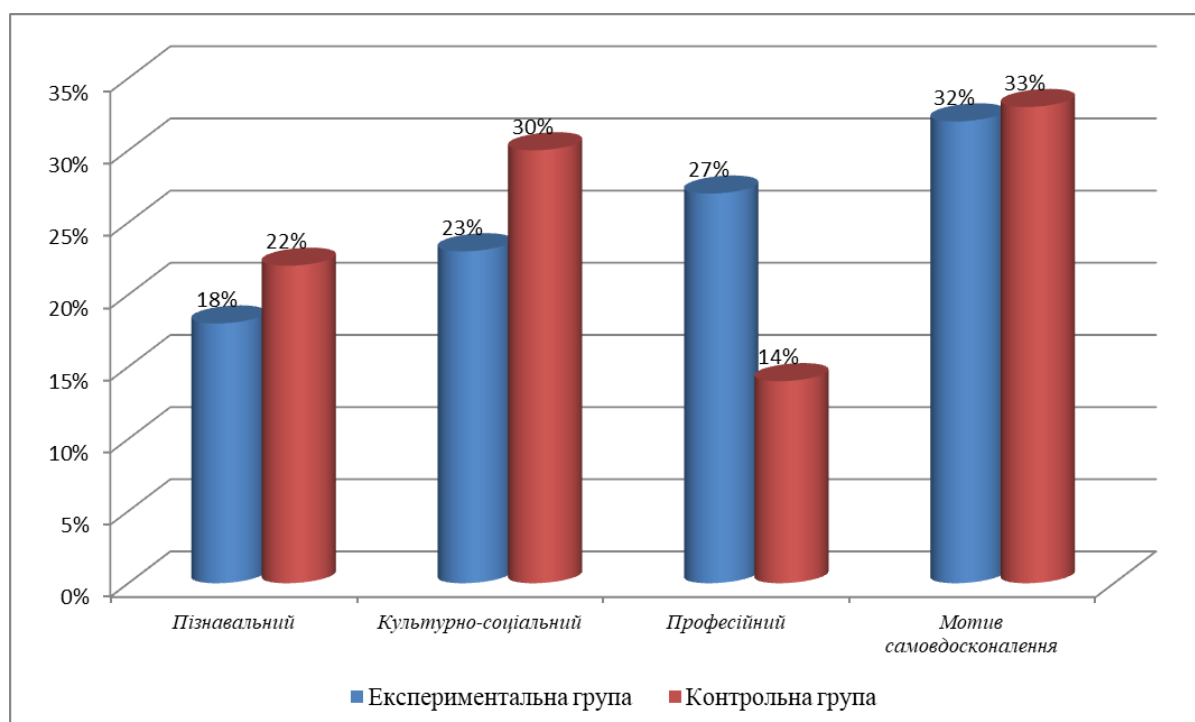

Рис. 2.34. Мотиви використання технології трансмедіа майбутніми учителями музичного мистецтва

Представимо загальні показники сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі в таблиці 2. 15

Таблиця 2.15

Рівні сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі

Рівні Групи	Початковий		Базовий		Поглиблений		Творчий	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
КГ	42	26%	73	45%	32	20%	15	9%
ЕГ	21	13%	63	39%	50	31%	26	16%

Розглянемо унаочнене порівняння результатів сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи експериментальної та контрольної груп на контрольному етапі (рис. 2. 35).

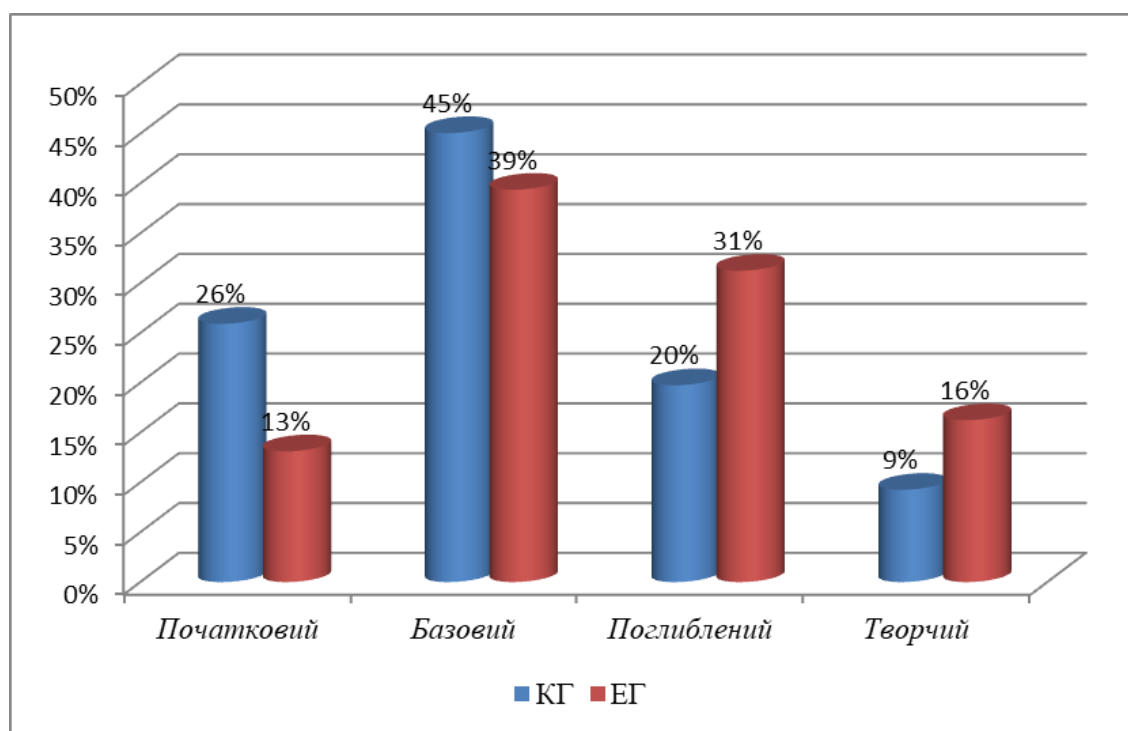

Рис. 2. 35. Порівняння результатів сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі.

Порівняємо показники аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

**Порівняльна таблиця рівнів сформованості аутопсихологічного
компоненту трансмедійної компетентності майбутніх учителів
музичного мистецтва початкової школи в ЕГ та КГ на
констатувальному та контрольному етапах**

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап
КГ	28%	26%	49%	45%	16%	20%	7%	9%
ЕГ	26%	13%	51%	39%	18%	31%	6%	16%

Унаочнимо порівняння рівнів сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності на констатувальному і контрольному етапах у діаграмі (рис. 2. 36).

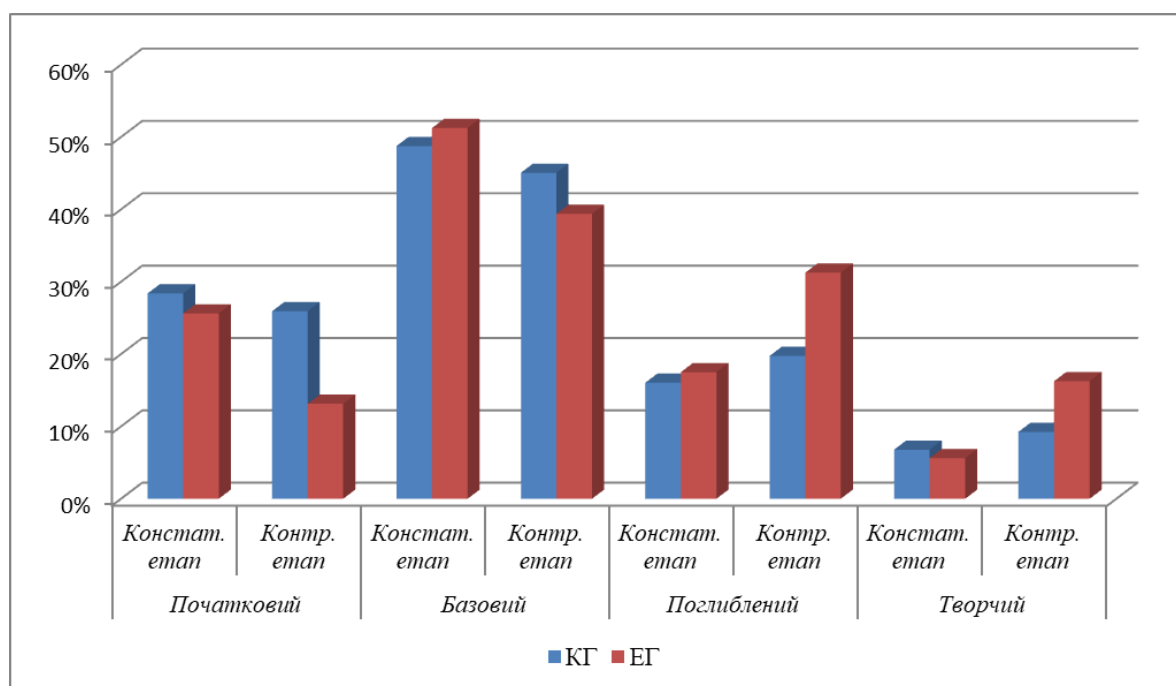

Рис. 2. 36. Порівняння рівнів сформованості аутопсихологічного компоненту трансмедійної компетентності на констатувальному і контрольному етапах

Представимо середній показник сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі експериментального дослідження за усіма

компонентами (когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний) у таблиці 2. 17.

Таблиця 2. 17

Середній показник рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на контрольному етапі

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	n	%	n	%	n	%	n	%
КГ	50	31%	74	46%	28	17%	10	6%
ЕГ	29	18%	63	39%	45	28%	23	14%

Унаочнимо середні показники сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи експериментальної та контрольної груп на контрольному етапі на рисунку 2. 37.

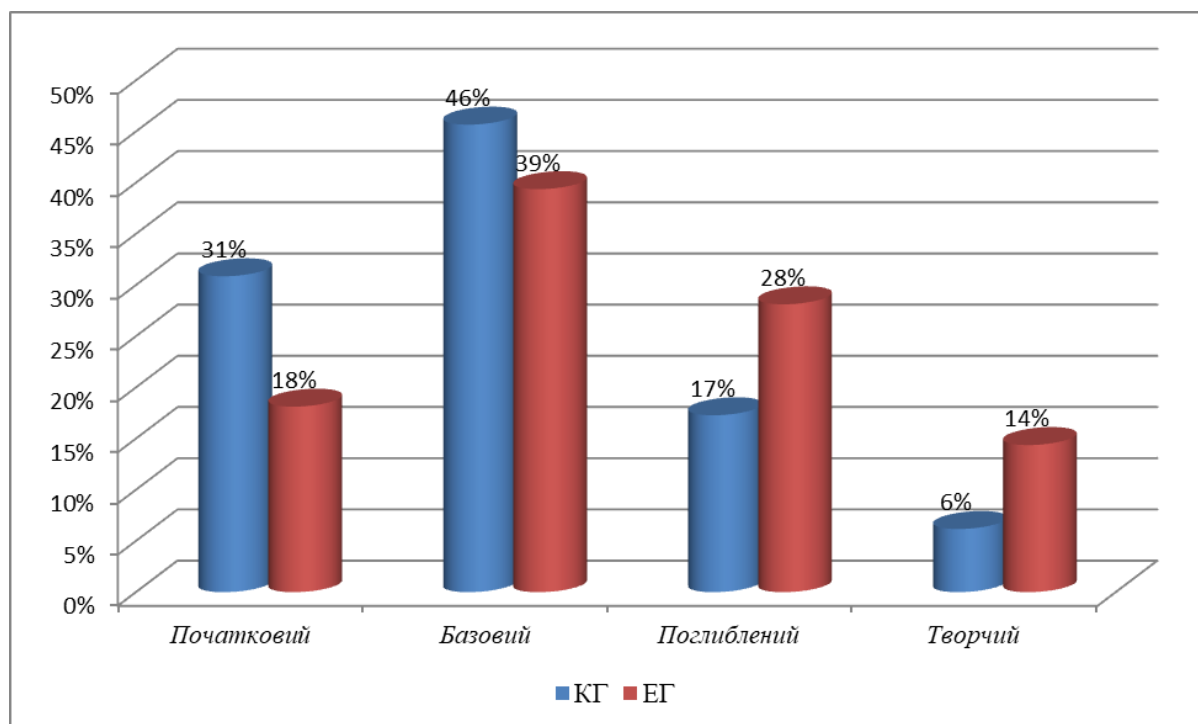

Рис. 2. 37. Середні показники сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи в ЕГ та КГ на контрольному етапі.

Порівняємо середні показники результатів діагностування рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного

мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах (таблиця. 2. 18).

Таблиця 2. 18

Порівняльний аналіз сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах

Рівні Групи	Початковий рівень		Базовий рівень		Поглиблений рівень		Творчий рівень	
	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап
КГ	35%	31%	46%	46%	14%	17%	6%	6%
ЕГ	31%	18%	48%	39%	16%	28%	5%	14%

Унаочнимо результати порівняння сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи на констатувальному та контрольному етапах (Рис. 2. 38).

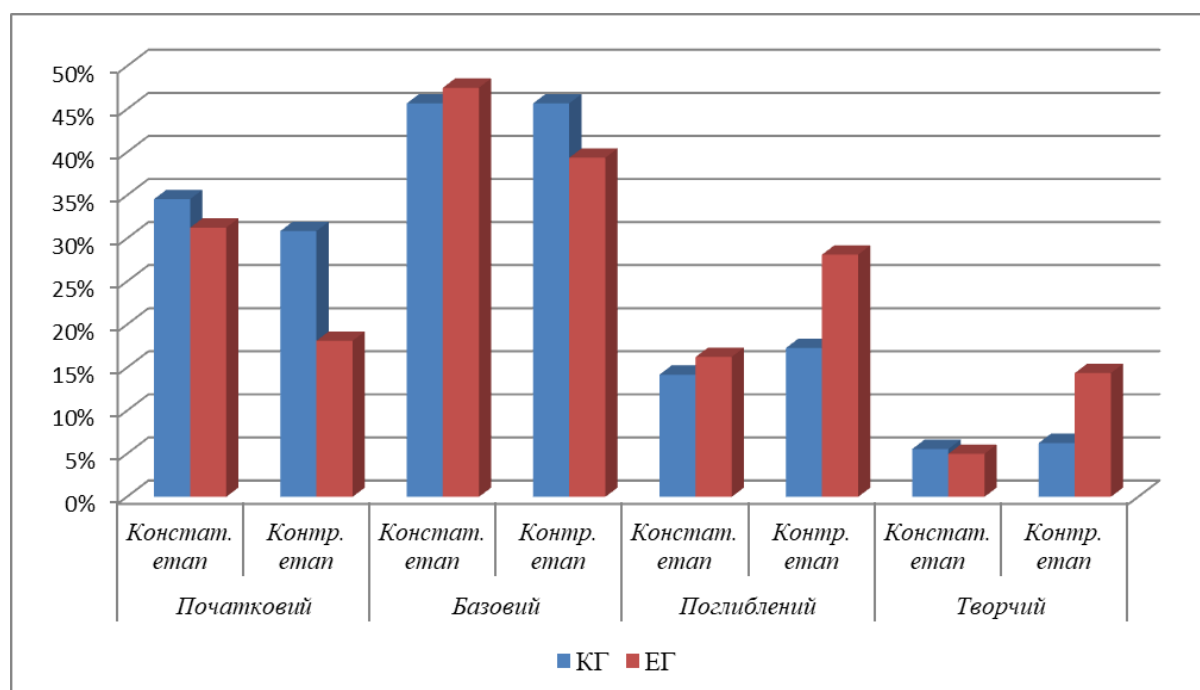

Рис. 2. 38. Порівняння показників сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи в ЕГ та КГ на констатувальному і контрольному етапах.

Як бачимо, позитивна динаміка спостерігається як в контрольній, так і в експериментальній групі групах, але в експериментальній групі більш інтенсивно.

Підтвердимо позитивну динаміку статистичними методами.

За двопараметричним t-критерієм Стьюдента оцінки середніх бачимо, що в експериментальній групі середній бал вищий на рівні значущості 0,05. Це означає, що більш значущими виявилися позитивні зміни в експериментальній групі, яка навчалася за розробленими педагогічними умовами.

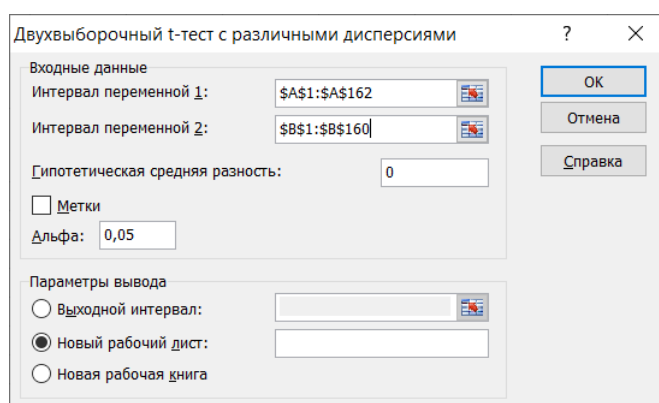

Рис. 2.39. Знаходження експериментального значення t-критерієм Стьюдента засобами табличного процесора MS Excel

Провівши відповідні розрахунки, отримали результати, представлені в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

**Оцінка середніх для показника трансмедійної компетентності
(після експерименту)**

Двовибірковий t-тест з різними дисперсіями	КГ	ЕГ
Середнє	77,66666667	80,76190476
Кількість	162	21
Різниця середніх гіпотези H_0	0	
t-статистика (експериментальне)	-1,02146474	
t критичне двостороннє	2,02107539	

За критерієм Стьюдента оцінки середніх бачимо, що в експериментальній групі середній бал вищий на рівні значущості 0,05. Це означає, що більш значущими виявилися позитивні зміни в експериментальній групі, яка навчалася за пропонованою методикою.

Для оцінки узагальнених результатів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи в ЕГ та КГ на контрольному етапі скористаємось ще одним статистичним критерієм.

Експериментальна група – вивчення спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” здійснювалося з дистанційною підтримкою, зокрема, студентам були запропоновані лекції-презентації, тести для самостійної перевірки залишкових знань; надано перелік додаткових електронних видань та відеоматеріалів, посилання на відкриті освітні ресурси.

Контрольна група – навчання не передбачало ніяких спецкурсів, відбувалося за звичайною програмою без змін у навчальних планах і робочих програмах професійно-орієнтованого спрямування.

Сформулюємо гіпотези:

H_0 : вивчення спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” *не впливає* на формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Альтернативна гіпотеза H_1 : вивчення спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” *сприяє* формуванню трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Застосуємо критерій Вілкоксона-Манна-Уїтні, який дозволяє перевірити сформульоване припущення.

Таблиця 2.20

Розподіл результатів оцінювання студентів

	<i>Початковий рівень</i>	<i>Базовий рівень</i>	<i>Поглиблений рівень</i>	<i>Творчий рівень</i>	
КГ	$O_{11} = 50$	$O_{12} = 74$	$O_{13} = 28$	$O_{14} = 10$	162
ЕГ	$O_{21} = 29$	$O_{22} = 63$	$O_{23} = 45$	$O_{24} = 23$	160
	79	137	73	33	

O_{ij} – число робіт i -тої вибірки, які одержали оцінку j .

Для розрахунку статистики скористаємося формулою [92, с. 101]

$$T = \frac{1}{n_1 n_2} \sum_{j=1}^4 \frac{(n_1 O_{2j} - n_2 O_{1j})^2}{O_{1j} + O_{2j}},$$

$$T = \frac{1}{162 \cdot 160} \left(\frac{(162 \cdot 29 - 160 \cdot 50)^2}{79} + \frac{(162 \cdot 63 - 160 \cdot 74)^2}{137} + \frac{(162 \cdot 45 - 160 \cdot 28)^2}{73} + \frac{(162 \cdot 23 - 160 \cdot 10)^2}{33} \right) = 15,53$$

Для рівня значущості $\alpha = 0,05$ і числа степенів свободи $\nu = 4 - 1 = 3$ критичне значення статистики становить: $T_{\text{крит.}} = 7,815$.

Оскільки $T_{\text{крит.}} < T_{\text{експ.}}$ ($7,815 < 15,53$), приймаємо альтернативну гіпотезу про те, що середні по вибірках відрізняються суттєво й це не можна пояснити випадковими причинами.

Результати експерименту узагальнено у таблиці 2.21, де наведено динаміку змін досягнень за показниками у різних групах.

Таблиця 2.21

Динаміка рівнів у експериментальній та контрольній групах (%)

Компонент	Рівень сформованості	ЕГ	КГ
<i>Когнітивний компонент</i>	Початковий	-11,9%	-5,0%
	Базовий	-5,6%	3,1%
	Поглиблений	8,8%	1,2%
	Творчий	8,7%	0,6%
<i>Діяльнісний компонент</i>	Початковий	-11,7%	-11,9%
	Базовий	14,8%	15,6%
	Поглиблений	0,6%	-1,3%
	Творчий	-3,7%	-2,5%
<i>Аутопсихологічний компонент</i>	Початковий	-12,5%	-2,5%
	Базовий	-11,9%	-3,7%
	Поглиблений	13,8%	3,7%
	Творчий	10,6%	2,5%
Трансмедійна компетентність (узагальнені дані)	Початковий	-13,1%	-3,7%
	Базовий	-8,1%	0,0%
	Поглиблений	11,9%	3,1%
	Творчий	9,4%	0,7%

Аналіз результатів проведеного експерименту засвідчив успішність реалізації запропонованих педагогічних умов формування трансмедійної компетентності під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Висновки до другого розділу

У другому розділі роботи описано хід педагогічного експерименту, зокрема експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту було визначено наявний стан сформованості трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів початкової ланки освіти, для чого було з'ясовано критерії та показники для визначення рівнів сформованості трансмедійної компетентності на основі її основних структурних компонентів (когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного): *знаннєвий* (з показниками: знання ключових понять та принципів технології трансмедіа, хмарних технологій та принципів змішаного навчання, особливостей використання ІК-технологій в мистецькій освіті), *операційно-праксеологічний* (з показниками: інформаційно-аналітичні уміння добирати, аналізувати, критично оцінювати інформаційний контент; операційно-технологічні навички володіння сучасними цифровими технологіями, вміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows, хмарними сервісами тощо; творчо-виконавські мистецькі навички) та *оцінно-рефлексивний* (з показниками: вмотивованість та зацікавленість у використанні трансмедійної технології, готовність співпрацювати в команді для створення трансмедійних проєктів, готовність до постійного самовдосконалення і саморозвитку, оцінка та рефлексія власної діяльності). Визначено й описано рівні сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва – початковий, базовий, поглиблений, творчий. Обрано діагностичний інструментарій для вимірювання досліджуваного педагогічного явища (комп'ютерне тестування, опитування, спостереження, виконання творчих завдань).

Результати констатувальних зрізів довели, що в більшості респондентів переважав початковий і базовий рівні сформованості трансмедійної компетентності.

Для забезпечення формування й розвитку когнітивного, діяльнісного і аутопсихологічного компонентів трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, формування ґрунтовних знань в галузі технології трансмедіа і усвідомлення можливостей їх застосування у практичній мистецькій діяльності, для формування умінь, навичок і досвіду використання технології трансмедіа в освітній і професійній діяльності, розвитку творчої активності майбутніх музикантів-педагогів було розроблено педагогічні умови та спроектовано модель формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи розглянуто як сукупність продуктивних чинників, необхідних і достатніх для впровадження та раціонального використання технології трансмедіа під час освітньої та подальшої професійної мистецької діяльності фахівців. Виокремлено наступні педагогічні умови, створення і дотримання яких мало забезпечити ефективність формування трансмедійної компетентності під час професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва:

1. Надання майбутнім учителям музичного мистецтва початкової школи необхідного комплексу знань у сфері трансмедійної технології.
2. Формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання.
3. Спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів.

Вказані педагогічні умови було реалізовано у перебігу формувального етапу педагогічного експерименту. Для цього було розроблено навчально-

методичне забезпечення у вигляді спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”, підтриманого відповідним дистанційним курсом в середовищі Google Classroom, а також відібрано і впроваджено в професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва низку методів (метод створення трансмедійних проєктів; виконання творчих завдань у вигляді інтерактивних плакатів, mind maps, віртуальних турів, створення YouTube каналу, використання QR-кодів та ін. в умовах дистанційного курсу в середовищі Google Class; трансмедійний сторітеллінг) і технологічних прийомів („Сорбонка”, „Екран”, „Гаряча точка”, „Лупа”).

На контрольному етапі педагогічного експерименту було проведено низку діагностичних зрізів, аналогічних констатувальному етапу. Показники сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи в експериментальній та контрольній групі на заключному етапі засвідчили, що здобувачі ВО – майбутні вчителі музики, у професійну підготовку яких було впроваджено спроектовану модель формування трансмедійної компетентності та реалізовано розроблені педагогічні умови, продемонстрували значно кращі показники сформованості досліджуваного педагогічного явища за усіма критеріями.

Основні результати дослідження, викладені в другому розділі, відображено в таких публікаціях автора: [237; 238; 239; 240; 246; 250; 251; 443].

ВИСНОВКИ

У дослідженні наведено теоретичне обґрунтування й нове вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи в умовах цифровізації освіти, що реалізовано у визначенні педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів.

Відповідно до поставленої мети та сформульованих завдань педагогічного дослідження під час наукового пошуку отримано такі основні результати:

1. На підставі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових джерел надано сучасне тлумачення понять „медіа”, „трансмедіа”, „трансмедійна технологія”, а також близьких дефініцій „крос-медіа”, „мультимедіа”, визначено специфіку кожного із них. Сутність „*трансмедіа*” полягає в специфічному способі розкриття певної теми (історії, наративу) шляхом поширення інформації різними медіаформами на різних медіаплатформах із урахуванням переведення інформаційних даних із однієї знакової системи в іншу, тобто одна тема в умовах трансмедіа розкривається через багато каналів інформації та різні медіаплатформи, що передбачає поєднання традиційних та цифрових технологій. Трансмедійність в мистецтві схарактеризована як технологія, що побудована на основі концептуальних законів конвергентності, принципів синергії, поліфонії, симультанності, інтермедіальності, інтерактивності та глибинності, реалізується в мультиплатформному продукті і має на меті занурення в глибинний світ мистецтва.

2. Розкрито сутність, структуру та зміст категорії „трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи” як один із складників їхньої професійної компетентності, педагогічне явище, що нерозривно пов’язане з інтегративними тенденціями мистецької освіти та

особливостями трансмедійної діяльності, здатність через реалізацію особливих технологічних принципів поєднувати цифрові технології із традиційними освітніми формами й методами. У структурі трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи виокремлено когнітивний, діяльнісний та аутопсихологічний компоненти, схарактеризовано зміст кожного із них. Когнітивний компонент досліджуваного феномену схарактеризовано в єдності загальнодидактичних та мистецьких знань, що відповідають широкому змісту інтегрованого курсу „Мистецтво” Нової української школи; знань інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій та знань в сфері трансмедіа. Діяльнісний компонент трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи представлений спектром аналітичних, операційно-технологічних і творчо-виконавських вмінь та навичок. Аутопсихологічний компонент передбачає наявність особистісних якостей, необхідних для створення і реалізації трансмедійного освітнього продукту, серед яких вмотивованість, готовність співпрацювати в команді та активно проявляти свої вподобання і вміння в рамках єдиного наративу, готовність до постійного самовдосконалення і саморозвитку, оцінка та рефлексія власної діяльності тощо.

3. Сформульовано науково-методологічне підґрунтя формування трансмедійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів, яке полягає в комплексі методологічних підходів та специфічних принципів. Серед методологічних підходів ключове місце в дослідженні трансмедійної компетентності займають *компетентнісний*, спрямований на ефективне використання трансмедійної технології в професійній музично-педагогічній діяльності; *аксіологічний*, як шлях пізнання цінностей мистецтва з метою спрямування трансмедійних мистецьких проєктів у площину ціннісних орієнтацій; *культурологічний*, реалізований в різних культурних проявах (педагогічна культура, мистецько-виконавська культура, комунікативна культура тощо), що важливо під час створення якісного трансмедійного

освітнього мистецько-творчого продукту; *холістичний*, що обґрунтовує ідею специфічного трансмедійного середовища; *міждисциплінарний*, що забезпечує інтеграцію різногалузевих наук, зокрема педагогіки, мистецтвознавства, інформатики та спеціалізованих мистецьких дисциплін; *системно-діяльнісний*, що надає можливість системного розвитку умінь і навичок застосування трансмедійної технології на різних етапах професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Серед принципів формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи виокремлено принципи інтегративності, інтерактивності, активації творчої ініціативи, змішаного навчання, цілісності трансмедійного продукту, адаптивності.

4. Обґрунтовано педагогічні умови формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи, серед яких: надання майбутнім учителям музичного мистецтва початкової школи необхідного комплексу знань у сфері трансмедійної технології; формування й розвиток умінь і навичок в майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання; спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективного реалізації трансмедійних проєктів.

Реалізації окреслених педагогічних умов сприяла спеціально сконструйована модель, структурована в три взаємопов'язані компоненти: цільовий, змістово-процесуальний та оцінно-результативний, що відтворює логіку наукового пошуку. Ефективність моделі була гарантована через забезпечення фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів глибокими теоретичними знаннями в галузі технології трансмедіа, оволодіння творчими формами і методами роботи в трансмедійному середовищі та підвищення мотивації та зацікавленості в опануванні трансмедіа для подальшої успішної професійної реалізації.

5. Експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного

мистецтва початкової школи, реалізація яких відбувалась в ході формувального етапу педагогічного експерименту. Перша педагогічна умова (*надання майбутнім фахівцям знань у сфері трансмедійної технології*) мала навчально-методичне забезпечення у вигляді розробленого спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”, основні теми якого були спрямовані на занурення майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи у трансмедійний освітній простір, усвідомлення складних теоретичних аспектів технології трансмедіа. Реалізація другої педагогічної умови (*формування й розвиток умінь і навичок у майбутніх учителів музичного мистецтва працювати в трансмедійному середовищі в умовах змішаного навчання*) відбувалась на основі створення й редагування трансмедійного контенту та опрацювання відповідних комп’ютерних програм і онлайн-сервісів для розроблення цифрового сторітеллінгу, інтерактивних плакатів, презентацій з мультимедійним контентом, з використанням технологічних прийомів „Сорбонка”, „Екран”, „Гаряча точка”, „Лупа” та ін., які відповідають принципам інтерактивності та гейміфікації й характеризують технологію трансмедіа. Матеріали спецкурсу „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи” було розміщено в Google Classroom, освітній процес відбувався на основі ротаційної моделі змішаного навчання, що гнучко поєднує аудиторні заняття із дистанційним навчанням, особисту взаємодію викладача зі здобувачами з цифровою комунікацією. З метою реалізації третьої педагогічної умови (*спрямованість на розвиток креативності майбутніх музикантів-педагогів для ефективної реалізації трансмедійних проєктів*) студентів експериментальної групи було залучено до участі в трансмедійному проєкті, що забезпечило відпрацювання трансмедійних умінь і навичок та активізацію творчих проявів майбутніх учителів музичного мистецтва.

Аналіз результатів діагностичних зрізів на контрольному етапі дослідження дозволив виявити позитивну динаміку рівнів сформованості трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва

початкової школи, які брали участь в експериментальній роботі, на відміну від кількісних показників студентів контрольної групи. Перевірка отриманих результатів методами математичної статистики підтвердила ефективність розроблених педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Дисертаційна робота не вирішує всіх аспектів проблеми використання технології трансмедіа у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, лише відкриваючи перспективи формування трансмедійної компетентності музикантів-педагогів.

Продовження пошуку за цією проблематикою доцільно здійснювати в таких напрямках: обґрунтування теоретико-методичних засад формування та розвитку трансмедійного освітнього середовища для підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; розроблення навчально-методичного забезпечення для практичного застосування технології трансмедіа при викладанні професійно зорієнтованих дисциплін на бакалаврському та магістерському рівнях вищої музично-педагогічної освіти; оновлення змісту сучасної мистецької освіти через залучення нових курсів, пов'язаних із процесами інформатизації та цифровізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрикова Е. В. Формирование навыков трансмедийного повествования у студентов – будущих журналистов средствами иностранного языка. *Общество: социология, психология, педагогика*: CYBERLENINKA. 2016. №8. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-navykov-transmediynogo-povestvovaniya-u-studentov-buduschih-zhurnalistov-sredstvami-inostrannogo-yazyka> (дата звернення: 15.05.2020).
2. Агрикова Е. В. Формирование трансмедийной компетентности студентов – будущих журналистов: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Самарский национальный ун-т им. С. П. Королёва. Самара, 2017. 202 с.
3. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя: монографія. Красноярск: КрГУ, 1998. 286 с.
4. Адольф В. А., Юрчук Г. В. Становление профессиональной компетентности выпускника ВУЗа. *Образование и социализация личности в современном обществе*: материалы XI Международной научной конференции (Красноярск, 05-07 июня, 2018 г.). Красноярск: Красноярский гос. пед. ун-т им. В. П. Астафьева, 2018. С. 52 – 56.
5. Азеев С. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенті та мультимедійних платформ. *Діалог: Медіастудії*. 2019, №25. С. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2019.25.195600>
6. Академічний тлумачний словник української мови (1970—1980). Умова. URL: <http://sum.in.ua/s/umova> (дата звернення: 10.07.2020).
7. Аксенова Н. И. Системно-деятельностный подход как основа формирования метапредметных результатов. *Теория и практика образования в современном мире*: материалы междунар. науч. конф. (Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). Санкт-Петербург: Реноме, 2012. С. 140 – 142 .
8. Алексеева М. И. Мотивы навчання учнів. К.: Вища школа, 1974. 115 с.

9. Аль-Ханаки Дж. А.-Н. Принципы трансмедийного повествования в новостных историях: дис. ... канд. наук: 10.01.10 / Российский университет дружбы народов. Москва, 2017. 219 с.
10. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. СПб.: Питер, 2002. 228 с.
11. Андреев В. И. Эвристическое программирование учебно-исследовательской деятельности. Москва: Высшая школа, 1982. 240с.
12. Андрущенко В. П. Українська освіта: пошук нових стратегій мислення. *Міжнародні синергетичні читання: Програма Міжнародних синергетичних читань, 12 – 13 грудня 2003 р.:* присвяч. Пам'яті Іллі Пригожина/ уклад.: В. П. Андрущенко та ін. Київ: Т-во „Знання” України, 2003. 64 с.
13. Андрущенко В. П. Філософські засади трансформації вищої освіти в Україні на початку ХХІ століття: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2007. 350 с
14. Анисимова Н. С. Теоретические основы и методология использования мультимедийных технологий в обучении: автореф. дис... доктора пед. наук: 13.00.02 / Российский государственный педагогический университет им. А. И. Герцена. Санкт-Петербург. 2002. 42с.
15. Антоновский А. Ю. Николас Луман: Реальность масс-медиа. Послесловие. Масс-медиа – трансцендентальная иллюзия реальности? *Гуманитарный портал*. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/3001/3018> (дата звернення: 01.07.2020)
16. Арістова Л. С. Розвиток професійної компетентності учителі музичного мистецтва. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2015. № 1(19). URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/aristova_tezi.pdf (дата звернення: 20.06.2020)
17. Артюшина М. В. Інноваційна діяльність у професійно-технічній освіті: поняття, підходи, технології. *Сучасні інформаційні технології та*

інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2014. № 37. С. 133–137.

18. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. Москва: Просвещение, 1985.

19. Базелюк О. В. Поліхудожнє виховання старших підлітків мультимедійними засобами: структурно-функціональна модель. *Мистецька освіта: зміст, технології. Менеджмент. Серія: педагогічні науки.* Київ: ТОВ „ТОНАР”, 2015. Вип.10. С. 257 – 277

20. Балл Г. А. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. Я. Зязюна. Київ: Віпол, 2000. 300 с.

21. Балл Г. О. Категорія „культура особистості” в аналізі гуманізації загальної та професійної освіти. *Педагогіка та психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: зб. наук. праць.* Київ, 2003. С. 51 – 61.

22. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методологія научного дослідження: учебное пособие. Киев: МАУП, 2004. 216 с. URL: http://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/library/pidruchniki/psihologiya/metodologiya_nauchnogo_issledovaniya-5.html (дата звернення: 13.05.2020).

23. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. *Кафедра истории зарубежной литературы.* URL: <https://forlit.philol.msu.ru/lib-ru/benjamin1-ru> (дата звернення: 13.11.2018)

24. Берулава М. Н. Интеграция содержания образования. М.: Педагогика, 1993. 114 с.

25. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия). М.: Изд-во МПСИ, 2008. 352 с.

26. Беспалько В. П. Про можливості системного підходу в педагогіці. *Радянська педагогіка,* 1990. № 7. С. 59–60.

27. Беспалько В. П. Программированное обучение. Дидактические основы. Москва: Высшая школа, 1970. 300 с.

28. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ: Либідь, 2008. 848 с.

29. Белявіна Н. Д. Педагогічні умови використання комп'ютерних технологій на початковому етапі музичної освіти : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський держ. ун-т культури і мистецтв. Київ, 1999. 18 с.

30. Биков В. Ю., Овчарук О. В., Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища: методичний посібник. Київ: Літера, 2019. 128 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/717978/1/Posibn_Ovcharuk-1.pdf (дата звернення: 16.11.2018)

31. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Загальна середня освіта як базова ланка в системі безперервної освіти*. Р. 3. С. 191–198. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709026/1/%D0%9F%D1%80%D0%B2%D0%B8.pdf> (дата звернення: 14.10.2019)

32. Бібік Н. В. Компетентність і компетенція у результатах початкової освіти. *Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: теоретичні аспекти: дайджест 1* /Укл. О. В. Онопрієнко. Донецьк: Каштан, 2011. С. 23 – 30.

33. Білоус О. В. Цифрова компетентність як ключова компетентність для навчання впродовж життя. *Міжнародне співробітництво в освіті в умовах глобалізації*: матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції. 2013. ч.1, с. 17 – 24. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/1358/> (дата звернення: 01.07.2020)

34. Білоусова Л. І., Гризун Л. Е. Науково-практичні аспекти створення і впровадження електронного підручника для вищої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012, №2 (28). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

35. Блауберг И. В. Целостность и системность. *Системные исследования. Ежегодник*. М.: Наука, 1977. С. 5 – 28.

36. Бодров В. А. Психология профессиональной пригодности. Москва: ПЭРСЭ, 2001. 302 с.

37. Бойко Ю. І. Мультимедіа як інструмент невербального навчання. *Простір і час сучасної науки: наукова інтернет-конференція* (22–24.04.2013 р.). URL: <http://int-konf.org/konf042013/206-boyko-yu-multimedaya-ynstrument-neverbalnogo-navchannya-na-zanyatt-z-nozemnoyi-movi.html> (дата звернення: 20.04.2020).

38. Бондар В. І. Конкурентоздатність педагога як складова його професійної компетентності. *Початкова школа*. 2008. №7. С. 22 – 23.

39. Бондар В. І., Шапошнікова І. Адаптивне навчання студентів як передумова реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки вчителя. *Рідна школа*. 2013. № 11, с. 36–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2013_11_7 (дата звернення: 14.03.2020).

40. Бондаревская Е. В. Теория и практика личностно-ориентированного образования. *Методист*. Ростов на Дону: Изд-во РГПУ, 2003. №2. С.2 – 6.

41. Бондаренко А. В. Формування пізнавальної самостійності майбутніх учителів музики з використанням мультимедійних технологій : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання / НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, 2013. 256 с.

42. Бордюк О. М. Методичні засади застосування інформаційно-комунікаційних технологій у фаховій підготовці вчителя мистецьких дисциплін: дис. канд.. пед. наук: 13.00.02. / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2013. 247 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/21090/1/Dyssertacyja%20Metodych ni%20zasady%20zastosuvannja%20IKT%20.pdf> (дата звернення: 3.12.2019).

43. Босак А. О., Григор'єв О. Ю., Бала Р. Д. Технологія зовнішньоекономічних операцій і міжнародні інформаційні системи: навч. посіб. Львів: Видавництво Нац. ун-ту „Львівська політехніка”, 2009. 180 с.

44. Брижаченко Н. С. Мультимедійний принцип формування інтерактивного предметно-просторового середовища. *Дизайн архітектурного середовища*. 2015. №4. С. 7–12. URL:<http://tihae.org/pdf/t2015-04-01-bryzhachenko.pdf> (дата звернення: 28.08.2018).

45. Брижаченко Н. С., Босий І. М. Формування інтерактивного предметно-просторового середовища. *Теорія мистецтва*. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/had_2015_5_3.pdf (дата звернення: 5.12.2019).

46. Буров А. М., Яременко Е. Г., Соколов С. М., Лукиных Н. В., Орлов А. М., Монетов В. М. Язык мультимедиа. Эволюция экрана и аудиовизуального мышления: Отчет о научно-исследовательской работе (Заключительный. Основная книга). М.: ВГИК, 2012. 349 с. URL: http://mkrf.ru/upload/mkrf/mkdocs2012/08_11_2012_4.pdf (дата звернення 24.04.2020)

47. Бурханов Р. А. Трансцендентальное, имманентное и трансцендентное в философии Иммануила Канта. *Общество: философия, история, культура*. 2016. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transtsendentalnoe-immanentnoe-i-transtsendentnoe-v-filosofii-immanuila-kanta/viewer> (дата обращения: 23.04.2020).

48. Бутирська І. В., Мангул А. В. Технологія QR-коду як інструмент підвищення ефективності функціонування сервісних систем. *Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці*. В. 1 (57), 2015. С. 165 – 171.

49. Бьюзен Т., Бьюзен Б. Супермышление. Минск: ООО „Попурри”, 2003. 304 с.

50. Варнавська Л. І. Формування готовності студентів до використання комп'ютерних технологій на уроках музики. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 38. С. 11 – 15.

51. Вартанова Е. Л. Теория медиа как перекрёсток научных подходов и методов. *Вопросы теории и практики журналистики*. 2018. Т.7. №7. С. 165 – 176. DOI: 10.17150/2308-6203.2018.7(1).165-176

52. Василик Л. Трансмедійний сторітелінг. Підручник із крос-медіа / вид. І. Крессу, М. Гузун, Л. Василик. Bonn. Germany – Sibiu. Romania : Schiller Publishing House, 2015. С 27–35.

53. Васин Е. К. Закономерности технологического образования в условиях информатизации. *Современные проблемы науки и образования*. 2013. № 4. URL: www.science-education.ru/110-9912 (дата обращения: 12.11.2018).

54. Васянович Г. П. Методологічні контексти педагогічної науки на сучасному етапі її розвитку. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. №3. С. 9 – 30.

55. Васянович Г. П. Професійні якості майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування: *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. №3. С. 9–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_3_3 (дата звернення: 12.11.2018).

56. Васянович Г. П., Оніщенко В. Дидактичні засади формування професійних якостей майбутніх фахівців професій типу „людина – людина”: *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. № 2. С. 7–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_2_3 (дата звернення: 12.11.2018).

57. Ващенко Л. С. Уміння вчитись – ключова компетентність учнівської молоді сучасного інформаційного суспільства. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Т. 43. Вип. 5. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_43_5_3 (дата звернення: 14.05.2019).

58. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: метод. пособ. М.: Высшая школа, 1991. 207 с.

59. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление. М: Наука, 1991.
60. Вернер И. Все о мультимедиа: учебное пособие. Київ: ВНУ, 1996. 352 с
61. Виговська Н. А. Мультимедійність та конвергентність як фактори трансформації регіональних медіа: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік.: 27.00.04 / Класичний приватний ун-т. Запоріжжя, 2015. 23 с.
62. Вільний тлумачний словник: новітній онлайн-словник української мови (2013 – 2018). URL:<http://sum.in.ua/f/mas-media> (дата звернення: 09.01.2019)
63. Выготский Л. С. Собрание сочинений в 6-ти томах. Т. 3. Проблемы развития психики / под ред. А.М. Матюшкина. Москва: Педагогика, 2003. 368 с.
64. Габітько М. Педагогічне проектування в процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки. *Освіта і управління*. 2004. Т. 7, № 2. С. 121–126.
65. Гаврилова Л. Г. Методологические подходы и принципы профессионального развития учителей музыки средствами мультимедийных технологий. *Непрерывное образование: XXI век*. 2015. Вып. 3 (11). Взято с <https://cyberleninka.ru/article/n/16082967>.
66. Гаврилюк С. Аксіологічний підхід до розвитку педагогічної творчості у професійній підготовці майбутніх вихователів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Вип. 15. С. 81–88. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5317/1/Gavriluk.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).
67. Гаврілова Л. Г. Оновлення методів музичного виховання у професійній підготовці майбутніх учителів музики в контексті інформатизації сучасної мистецької освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2016. Вип. 4. С. 14 – 24.

68. Гаврілова Л. Г. Професійна компетентність майбутніх учителів музики як педагогічний феномен. *Духовність особистості: методологія, теорія і практики*. 2017. №2(77). С. 71–82. URL: <http://oaji.net/articles/2017/690-1498472456.pdf>(дата звернення: 12.10.2019).

69. Гаврілова Л. Г. Система формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій: дис.. на здоб... доктора пед. наук: 13.00.04 / Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2015. 656 с.

70. Гаврілова Л. Г., Кухар Л. О., Топольник Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічних дослідженнях: навч.-метод. посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2017. 310 с.

71. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61. В. 5. С. 1–14. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21D1F61_5_3 (дата звернення: 12.10.2019).

72. Гаврілова Л. Г., Хижняк І. А. Класифікація лекційних презентацій та вимоги до них. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2010. Вип. 50. С. 361 – 368.

73. Гаврілова Л., Ішутіна О., Ябурова О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови початкової школи засобами ІКТ. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Вип. 60 (4), с. 300–311. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v60i4.1760>

74. Гайдено І. А. Роль музыкальных компьютерных технологий в современной композиторской практике: дисс... канд. искусствоведения: 17.00.03 / Харьковский государственный университет искусств им. И.П. Котляревского. Харьков, 2005. 187с.

75. Галанова О. А. Диалогичность как ведущий принцип современной парадигмы образования. *Вестник ТГПУ*. 2013. №13 (141). URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/dialogichnost-kak-veduschiy-printsip-sovremennoy-paradigmy-obrazovaniya> (дата обращения: 14.05.2020).

76. Галкин Д. В. От вдохновения машинами к искусственной жизни: этапы развития технологического искусства. *Культурология и искусствоведение*. 2013. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/ot-vdohnoveniya-mashinami-k-iskusstvennoy-zhizni-etapyrazvitiya-tehnologicheskogo-iskusstva> (дата обращения: 14.05.2020).

77. Герлянд Т. М. Стратегія використання проектних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. *Проектні технології навчання у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників: тези наук.-практ. семінару. ІХ Міжнародна виставка „Інноватика в сучасній освіті – 2017”*. Київ: ІПТО НАПН України, 2017. С. 23–24.

78. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта. Психология мышления. Москва: Прогресс, 1965. 14 с.

79. Глазкова Е. А. Медиа симбиозы в экранных искусствах. *Вестник СПбГУК*. 2016. №3 (28). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mediasimbiozy-v-ekrannyh-iskusstvah/viewer> (дата обращения: 23.04.2020).

80. Глазкова Е. А. Художественно-выразительное своеобразие трансмедийных экранных произведений: автореф. дис. канд. искусств.: 17.00.03 / ФГБОУ ДПО „Академия медиаиндустрии”. Москва, 2017. 30 с.

81. Глузман Н. А. Методологічні засади професійної підготовки майбутніх педагогів гуманітарного профілю у вищій школі. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2012. Вип. 37(2). С. 47–53.

82. Гнатюк Д. О. Системно-діяльнісний підхід як основа організації ефективного навчання. *Педагогічний пошук*. 2013. №4. С. 33–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2013_4_13 (дата звернення: 14.05.2020).

83. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України*. 2008.

URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/52560/5/Holovan_competence.pdf (дата звернення: 14.05.2019).

84. Головань М. С. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*: Збірник статей. Серія: Педагогіка і психологія. 2014. Вип. 44. Ч. 3. Ялта: РВВ КГУ, с.79–88.

URL:http://r250.sudu.edu.ua/bitstream/123456789/53062/2/Golovan_Competence.pdf (дата звернення: 14.09.2019).

85. Гоменюк Д. В. Проектні технології як основа продуктивної навчальної діяльності учнів у закладах освіти. *Проектні технології навчання у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників*: Тези наук.-практ. семінару. IX Міжнародна виставка „Інноватика в сучасній освіті – 2017”. Київ : ПІТО НАПН України, 2017. С. 31 – 34.

86. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 366 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/106820/1/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BA%20%281%29.pdf> (дата звернення: 14.09.2018).

87. Гончаренко С. У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу: монографія. Київ: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. І. Зюзяна, 2013. 220 с.

88. Горбенко О. Б. Критерії сформованості музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки*. 2009. Вип. 87. С. 56 – 61.

89. Горбенко О. Б. Формування виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *ScienceRise. Педагогічна освіта*. 2015. №10(5). С. 40–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/text_2015_10%285%29__9 (дата звернення: 14.05.2019).

90. Гордійчук Г. Б. Використання ІКТ у підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики*

навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2014. Вип. 37. С. 377–382. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2014_37_73 (дата звернення: 14.05.2020).

91. Горюнова О. Медиа: История экспансий. Курс лекций. *Гуманитарный портал*. 2008. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/expertize/3169>(дата звернення: 12.08.2018).

92. Грабарь М. И., Краснянская К. А. Применение математической статистики в педагогических исследованиях. Непараметрические методы. М.: Педагогика, 1977. 136 с.

93. Гузій Н. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2012. №4. С.193–195.

94. Гуманюк Т. Б. Моделювання в педагогічній діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової та професійної підготовки*. 2010. С. 66–72.

95. Гуральник Н. П. Новий погляд на інтеграційні процеси в класі фортепіано. *Теорія і методика мистецької освіти*. 2004. №1 (6). С. 59 – 66.

96. Гуревич Р. С., Гордійчук Г. Б., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Шестопад О. В. Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ: монографія / за ред. проф. Р.С. Гуревича. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2011. 348 с. URL: <https://bitly.su/dQ2immZP> (дата звернення: 14.05.2019).

97. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козар М. М.. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців./ за ред. Гуревича Р. С. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. 380 с.

98. Гуржій А. М., Овчарук О. В. Дискусійні питання інформаційно-комунікаційної компетентності: міжнародні підходи та українські перспективи. *Інформаційні технології в освіті*. 2013. №15. С. 38–43. DOI:10.14308/ite000389

99. Дворник Ю. Ф. Формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій: дис... канд. пед. наук:

13.00.02. Ніжин : Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2013. 260 с.

100. Дворник Ю. Ф. Формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій: теоретико-експериментальне дослідження. *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки*. 2015. №1. С. 95–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2015_1_22(дата звернення: 13.06.2019).

101. Демченко С. Від журналіста до професійного комунікатора. *Підручник з крос-медіа.* / І. Нарчіса Крецу, М. Гузун, Л. Василик Sibiu: SchillerPublishingHouse, 2015. С. 144. URL: <https://bitly.su/HG3nc> (дата звернення: 14.04.2018).

102. Державний стандарт початкової освіти. №87. (2018, 21 лютого). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>

103. Деркач А., Зазыкин В., Синетин Ю. Мониторинг личностно-професійного розвитку в системі підготовки і перепідготовки державних службовців. Москва: Изд-во РАГС, 1999. 140 с.

104. Добудько Т. В. Формирование професійної компетентності учителя інформатики в умовах інформатизації освіти: дис. ...доктора пед.наук: 13.00.02. Самара, 1999. 349 с.

105. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні основи проектування інноваційних педагогічних систем. *Доктор наук*. Луганськ: Луганський національний педагогічний ун-т ім. Т. Шевченка, 2007.

106. Дорофей С. В., Чайковська О. М. Психологічні особливості розвитку креативності в молодшому шкільному віці. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. №1(2). С. 44 – 47.

107. Доценко С. О. Реалізація системно-діяльнісного підходу на уроках математики. *Збірник наукових праць „Педагогіка та психологія”*. Вип. 55. Харків, 2016. DOI.org/10.5281/zenodo.194575

108. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутніх педагогів у контексті інтегративного підходу. *Інтеграція системи безперервної освіти*

України в європейський освітній простір: стан, проблеми, перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції Педагогіка і психологія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2009. С. 143–153.

109. Дубасенюк О. А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів на засадах духовно-моральних цінностей. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/8464/1/%D0%A4%D0%9E92%DA2%D0%95%D0%99.pdf> (дата звернення: 14.05.2018).

110. Дурманенко О. Теоретичний аналіз поняття „педагогічні умови” в контексті моніторингу виховної роботи у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок.* 2012. №7 (90). С. 135 – 137.

111. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск: БГУ, 1978. 182 с.

112. Євменова О. К. Лонгрід як новітній жанр журналістики. *Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи:* матеріали II Всеукраїнської науково-методичної конференції. (м. Шостка, 20 квітня 2017 р.) Суми: СумДУ, 2017. С. 63.

113. Єрмаков І. Г., Пузіков Д. О. Життєтворчі компетенції особистості. *Теоретико-методологічні засади соціалізації особистості.* Р. 1. С. 44 – 53. URL: <http://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/84263a26e0a5a84d9d1148d5453956a9.pdf> (дата звернення: 13.09.2020).

114. Женченко М. Н. Поняття „мультимедіа”, „крос-медіа”, „трансмедіа” у науковому дискурсі цифрової доби. *Наукові записки Інституту журналістики.* 2013. Т. 52. С. 72–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12. (дата звернення: 14 01.2019)

115. Жигінас Т. В. Аксиологічний підхід у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької роботи. *Духовність особистості: методологія, теорія, практика.* 2017. №5(74), С 85 – 93. URL: <http://oaji.net/articles/2017/690-1484224748.pdf> (дата звернення: 20.05.2020).

116. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики : науково-методичний посібник / за ред. І. Г. Єрмакова. Запоріжжя : Центріон, 2005. 640 с.

117. Журба М. А. Зміна онтологічних меж медіа: трансмедіа. *Філософія культури*. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Philosophia/4_134438.doc.htm (дата звернення: 19.02.2019).

118. Завалевський Ю. І. Особливості конкурентоспроможності сучасного вчителя. *Народна освіта: електронне наукове фахове видання. Розділ 1. Освіта: стратегія, політика, право*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3695 (дата звернення: 14.05.2019).

119. Завгородній П. О. Пріоритетні напрями формування компетентності майбутнього вчителя музики засобами музично-комп'ютерних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2012. №7 (25). С. 233 – 239.

120. Замков А. В., Крашенинникова М. А., Лукина М. М., Цынарева Н. А. Информационно-технологические подходы для обучения журналистов: состояние, дискурс, перспективы. *Современные информационные технологии и ИТ-образование*. 2016. Т. 12. № 3–2. С. 62–67.

121. Заря Л. О. Методика формування у молодших школярів інтересу до музики з використанням мультимедійних технологій: дис... канд. пед. наук : 13.00.02 . Київ, 2013. 217 с.

122. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития: учебное пособие. Москва: Academia, 2007. 238 с

123. Зобенко Н. А. Педагогічні принципи профілактичної роботи з дезадаптованими дітьми. *Науковий вісник ужгородського ун-ту. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2017. Вип. 2 (41). С. 110–114.

124. Зязюн І. А. Культура в контексті політики та освіти. *Мистецтво та освіта*. 1998. № 2. С. 2–6.

125. Зязюн І. А. Педагогічний професіоналізм у контексті професійної свідомості: *Педагог професійної школи*: зб. наук. праць. Київ: Науковий світ, 2001. Вип. 1. С. 8–13.
126. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. 608 с.
127. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін. Педагогічна майстерність: підручник/ ред. І. А. Зязюн. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
128. Иванищева О. Н. Веб-квест как эффективная технология профессионализации будущих журналистов. *Человек. Культура. Образование*. 2019. №1 (31). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/veb-kvest-kak-effektivnaya-tehnologiya-professionalizatsii-buduschih-zhurnalistov> (дата обращения: 16.07.2020).
129. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Вікторія Іванівна Імбер. Вінниця, 2008. 175 с.
130. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: підручн. для студ. вищих навч. закладів/ За ред. О. І. Пушкаря. Київ: ВЦ „Академія”, 2002. 704 с.
131. Кабрить К. В. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів музики на основі компетентнісного підходу. *Вища освіта України*. 2010. № 3. Т. 2. С. 371–376.
132. Кабрить К. В. Формування ціннісних компетентностей майбутнього вчителя музики у процесі диригентсько-хорової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. Київ, 2013. 200 с.
133. Каверіна А. С. Довіра до конвергентних медіа в Україні: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.04 / Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 199 с.
134. Каверіна А. С. Соціальні медіа в Україні: основні напрями досліджень. *Вісник НТУУ „КПІ”. Політологія. Соціологія. Право: збірник*

наукових праць. 2014. № 2(22). С. 69–73. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/17077>(дата звернення: 14.05.2018).

135. Калініна Л. А. Роль інтерактивних технологій у змісті методичної підготовки майбутніх фахівців культурно-дозвілєвої сфери. *Молодий вчений*. 2017. № 4.2 (44.2), с. 39–44. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.2/9.pdf>(дата звернення: 14.05.2018).

136. Калмыков А. А. Конвергенция – возможность универсального журнализма в рамках профессиональной идентичности. *Оптимальные коммуникации (ок): эпистемический ресурс Академии медиаиндустрии и кафедры теории и практики общественной связности РГГУ*. 2011. URL: <http://jarki.ru/wpress/2011/04/28/2198/> (дата обращения 24.04.2020)

137. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04/ Харківський держ. пед.. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2004. 19 с.

138. Качкаева А. Г., Кирия И. В., Коломеец К. Г., Лосева Н. Г., Силантьева О. М., Телень Л. О., Тихомирова Т. Б., Филимонов М. Г. Журналистика и конвергенция. Почему и как традиционные СМИ превращаются в мультимедийные/ ред. А. Г. Качкаева. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2010. 200 с.

139. Кендльбахер Р., Демченко С. Нові моделі редакційної організації. *Підручник з крос-медіа* / І. Нарчіса Крецу, М. Гузун, Л. Василик ; перекл. А. Лехінтан та ін. Sibiu: Schiller Publishing House, 2015. С. 20

140. Кирия И. В. Что такое мультимедиа? *Журналистика и конвергенция: почему и как традиционные СМИ превращаются в мультимедийные* / ред. А. Г. Качкаева. М.:Аспект Пресс. 2010. С. 12–62.

141. Киуру К. В., Попова Е. Е. Использование цифрового контента в образовательном процессе ВУЗа как ответ на вызовы визуального поворота. *Вестник Челябинского государственного педагогического университета*. 2018. № 2. С. 91–102.

142. Кларин М. В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта. Педагогика. 2000. №7. С. 12 – 18.

143. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. Москва: Академия, 2006. 304 с.

144. Ключко В. І., Коломієць А. А. Теоретико-методологічні засади впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес. URL:<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/pmovc/pmovc/%20p/4757> (дата звернення: 14.05.2018).

145. Ключинський Р. Глядач як перформер. *Критика: міжнародний огляд книжок та ідей. Часопис. Статті.* 2011. URL: <http://krytyka.com/ua/articles/hlyadachyak-performer> (дата звернення: 14.04.2020).

146. Кляйн Н. NoLogo. Люди против брэндов / пер. с англ. А. Дормана. Москва: „Добрая книга”, 2003. С. 198.

147. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009.

148. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: монографія. Донецьк: ЛАН-ДОН-XXI, 2012.

149. Ковальчук Г. О., Баніт Ю. С. Використання цифрових навчальних наративів для формування адаптивної компетентності студентів – майбутніх економістів. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2018, т. 64, №2. С. 152–169.

150. Когут І. Інформаційна компетентність як структурний компонент професійно-педагогічної комунікативної компетентності педагога в сучасному освітньому просторі. *ISSNOnline: Освітологічний дискурс.* 2018. № 3–4 (22–23). С. 246–258. URL: <file:///C:/Users/Uzver/Downloads/515-1455-1-PB.pdf> (дата звернення: 13.05.2019).

151. Козак Л. Педагогічна інноватика як міждисциплінарна галузь професійної педагогіки. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: педагогічні науки.* 2016. №3–4 (48–49). С. 29–35. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16762/1/k%D0%BEzak_ped_innov_pro.pdf(дата звернення: 14.05.2020).

152. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія. Київ: НПУ ім. М.Драгоманова, 2008. 378 с.

153. Козир А. В. Теорія та практика формування професійної майстерності вчителів музики в системі багаторівневої освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец: 13.00.02. Київ, 2009. 48 с.

154. Козловська І. М. Теоретикометодологічні аспекти інтеграції знань учнів професійної школи (дидактичні основи). Львів: Світ, 1999. 302 с.

155. Коломієць А. М. Міжпредметні зв'язки у контексті проблеми інтеграції. *Педагогіка і психологія професійної освіти.* 1999. №2. С. 61 – 66.

156. Коломінський Н. Л. Соціально-психологічні проблеми підготовки фахівців до професійної діяльності: *Наука і освіта.* 2004. №3. С. 14 – 16.

157. Колос К. Р. Проектування і використання комп'ютерно орієнтованого навчального середовища закладу післядипломної педагогічної освіти: теоретикометодичні засади: монографія. Житомир: Видавництво „Волинь”, 2016. 247 с.

158. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2014. С. 18–22.

159. Комліченко О. О., Цветкова О. М. Використання інтерактивних методів у навчальному процесі та підсумковому контролі знань студентів. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві: збірник наукових праць.* 2013. Вип. 3 (4). Одеса: „Наука і техніка”. 179 с.

160. Кондакова М. Л., Лапытова Е. В. Смешанное обучение: ведущие образовательные технологии современности. *Вестник образования*. 2013. № 9 (2759). С. 54–64.

161. Кондрашова Л. В. Педагогика высшей школы: проблемы, поиски, решения: монографический очерк. Кривой Рог – Черкассы: ЧНУ им. Богдана, 2014.

162. Коношевський Л. Л., Токарчук Я. О. ІКТ як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів 10-11 класів на уроках технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Вип. 41. С. 157–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2015_41_36 (дата звернення: 16.03.2019).

163. Корольчук Л. В. Економічна конвергенція регіонів як необхідна умова поглиблення процесів активізації транскордонного співробітництва. *Економічний форум*. 2012. № 3. С. 15 – 21.

164. Коротун О. В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28). С. 117 – 129. DOI: 10.14308/ite000607.

165. Корсак К., Корсак Ю. Глобальне майбутнє людства в контексті розвитку вищої освіти. *Вища освіта країни*. 2013. № 3. С. 35 – 41.

166. Кочарян А. Б. Тенденции развития высшего образования в условиях информационного общества. *Украина – Польша: стратегическое партнерство в системе геополитических координат*. Материалы международной научно-практической конференции (16 – 17 марта 2017). Миллениум. С. 172 – 174.

167. Кошманова Т. Соціальна взаємодія як шлях до неперервної педагогічної освіти. *Вісник Львів. ун-ту*. 2005. Вип. 19. Ч. 1. С. 36–43.

168. Кравченко Т. В. Сутнісні характеристики інтерактиву як методів навчання. *Перлини наукового пошуку*. 2015. С. 60–69. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5160>

169. Крапивенко А. В. Технологии мультимедиа и восприятие ощущений: учеб. пособие. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. 271 с.

170. Красильникова В. А. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: учебное пособие. Москва: ООО „Дом педагогики”, 2006. 231 с. URL: ito.osu.ru/files/work161.pdf (дата звернення: 13.04.2018).

171. Красин В. В. Формирование профессиональной компетентности учителей в условиях дистанционного обучения системы повышения квалификации: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13.00.08. Москва, 2012. 25 с.

172. Красовська О. О. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій. 2015. № 9. С. 24–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_9_6 (дата звернення: 14.05.2020).

173. Красовська О. О. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій: дис... доктора пед.наук: 13.00.04 / Житомирський державний університет ім. І. Франка. Житомир, 2017.

174. Красовська О. О. Технології культурологічного підходу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти. *Science end Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2015. № (III) 21. С. 25 – 29.

175. Кривонос О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні: навч. посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 182 с.

176. Крутова Н. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Нова педагогічна думка*. 2019. № 1(97). С. 34–36. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/Npd_2019_1_9.pdf (дата звернення: 3.12.2019).

177. Кудіна В. В., Соловей М. І., Спіцин Є. С. Педагогіка вищої школи. Київ: Ленвіт, 2007. 194 с
178. Кузнецова О. Основні підходи до здійснення музично-просвітницької діяльності майбутніми вчителями музичного мистецтва. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов'янськ: ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, 2018, вип. 8. С. 93–101.
179. Кузьмина Н. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Высшая школа, 1990. 119 с.
180. Кухар Л. О., Сергієнко В. П., Галицький О. В., Микитенко П. В. Використання вбудованої системи аналізу тестових завдань в LCMS MOODLE. Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. № 3. С. 196 –208. Взято з <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/979#.U7KUvPmJdu>
181. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л. та ін. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / за ред. В. М. Кухаренка. Харків: Міськдрук, НТУ ХПІ, 2016. 284 с.
182. Ластаев Т. Т., Кайгородцев Т. Т. Механизм агропромышленной интеграции. *Вестник КАССУ*. 2006. №4. С. 10–12.
183. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения. Москва : Педагогика, 1981. 186 с.
184. Лернер И. Я. Теория современного процесса обучения, её значение для практики. *Советская педагогика*. 1989. № 1. Москва.
185. Лещенко М. П., Яцишин А. В. Відкрита освіта у категоріальному полі вітчизняних і зарубіжних учених. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. №39. Вип. 1. С. 1 – 16.
186. Литвин А. Педагогічні умови інформатизації навчально-виховного процесу в ПТНЗ будівельного профілю. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2010. № 5. С. 65—78.

187. Литвин А., Мацейко О. Методологічні засади поняття „педагогічні умови”. *Педагогіка і психологія професійної освіти: дидактика, методика і технології*. 2013. №4. С. 43 – 63.

188. Литвинова С. Г. До питання експертизи якості електронних освітніх ресурсів. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2013. №2. URL:<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/index#.VbfSqfntmko> (дата звернення: 12.08.2019).

189. Литвинова С. Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) вчителів-предметників. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2008. Вип. 5. URL:<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/index#.VbfSqfntmko> (дата звернення: 12.08.2019).

190. Лісова С. В. Педагогічна креативність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах розвитку інноваційної освіти. *Інноватика у вихованні*. 2017. Вип. 5. С.65–74. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_8 (дата звернення: 14.05.2019).

191. Лісова С. В. Професійна підготовка вчителя як умова забезпечення якісної освіти для всіх. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 9 (52). С. 169–173. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/Ozfm_2014_9_49.pdf (дата звернення: 14.05.2018).

192. Лісова С. В., Красовська О. О. Досвід професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи у галузі мистецької освіти в країнах Європейського Союзу. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 1 (17). Рівне: РВЦ МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2017. С. 77 – 86.

193. Лобанова Н. Н. Профессионально-педагогическая компетентность преподавателей системы повышения квалификации и переподготовки специалистов как условие совершенствования их образования. *Психолого-*

педагогическая компетентность преподавателей системы подготовки повышения квалификации: проблемы, поиски, опыт. Москва: СПб, 1992. С. 12–19.

194. Лозовецька В. Т. Проблеми професійної компетентності викладача в сучасних соціально-економічних умовах. *Дидактика професійної школи: зб. наук. праць.* Хмельницький: ХНУ, 2005. С. 52–56.

195. Лозовецька В. Т. Професійна компетентність. *Енциклопедія освіти/* Акад. пед. наук України, 2008. С. 722–723.

196. Локшина О. І. Становлення „компетентнісної” ідеї в європейській освіті. *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України:* матеріали методологічного семінару. 2009. Київ: Педагогічна думка.

URL:<https://scholar.google.com.ua/citations?user=oVS2g70AAAAAJ&hl=ru> (дата звернення: 14.05.2019).

197. Луценко В. В. Формування творчої активності майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 . Житомир, 2009. 252 с.

198. МакЛюен Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / Пер. с англ. В. Николаева; Закл. ст. М. Вавилова. М.; Жуковский: „КАНОН-пресс-Ц”, „Кучково поле”, 2003. 464 с. URL: <https://www.e-reading.club/book.php?book=102820> (дата обращения: 09.01.2019).

199. Максименко С. Д. Професійне становлення молодого вчителя / С. Д. Максименко, Т. Д. Щербан. Ужгород: Закарпаття, 1998. 106 с.

200. Максимович А. П. Программы повышения адаптивности экономической структуры муниципального образования. *Дни науки: тез. докл. науч.-практ. конф. в 2-х т.* Озерск, 2004. Т.2. С. 46–47.

201. Малик Г. Д. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті. *Матеріали засідання методради 23.11.2017.* Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. URL:

https://www.nung.edu.ua/files/attachments/2_competence.pdf (дата звернення: 20.11 2019)

202. Малофеев Н. Н. Базовые модели интегрированного обучения. *Дефектология*. 2008. № 1. С. 71–78.

203. Мансурова В. Д. Трансмедийный дискурс событийности в сетевом пространстве СМИ. *Онлайн-конференция „Журналистика регионов: дискурсы и медиапрактики – 2018”*. URL: <http://www.newsman.202tsu.ru/konkursy-i-konferencii/onlajn-konferencii-zhurnalistika-regionovdiskursy-i-mediapraktiki/> (дата обращения: 15.07.2020)

204. Маринін І. Г. Професійна компетентність вчителя музики – керівника дитячого народно-інструментального колективу: проблема структури і змісту: *Методика викладання мистецьких дисциплін: Збірник наукових праць*. 2014. Р. 4, Вип. 16, с. 298–304. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/znppo_2014_16_57.pdf (дата звернення: 14.05.2019).

205. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва: Знание, 1996. 308 с.

206. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. Київ: Промінь, 2006. 432 с.

207. Масол Л. М. Концепція загальної мистецької освіти. *Мистецтво та освіта*. 2004. № 1. С. 2–5.

208. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. Харків: „Друкарня Мадрид”, 2015. 178 с.

209. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В. та Руденко І. В. Методика навчання мистецтва. Харків: Видавництво „Ранок”, 2006.

210. Машкіна С. В., Усатенко Т. П., Хомич Т. О., Шахрай Т. О. Теоретичні засади культурологічного підходу у підготовці педагога до виховної діяльності: монографія. Київ: ПООД НАПН України, 2016. 168 с.

211. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти/ Укл. В. Л. Гуло, К. М. Левківський та ін. Київ: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2013. С. 92.

212. Миллер Дж. Холистическое образование: педагогика предчувствия [пер. Н. Октябрёвой]/ *Политика образования*. 2002. Вып. 3. № 50. URL:<http://ps.1september.ru/article.php?ID=200105607> (дата звернення: 12.03.2018).

213. Милославский И. Креативный или Творческий. *Известия*. 2009. Т. 27. С. 55 – 62.

214. Митник О. Психолого-педагогічні засади підготовки вчителя у системі післядипломної освіти до реалізації компетентнісного підходу: *Рідна школа*. 2013. №11. С. 42–44. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2013_11_8

215. Митник О. Розвиток професійної компетентності сучасного вчителя: реалії і перспективи: *Початкова школа*. 2009. №11. С. 35–37.

216. Михальчук Н. О., Івашкевич Е. З. Розвиток соціального інтелекту майбутнього педагога засобами активного навчання. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exePDF/Ppog_2013_1_14.pdf(дата звернення: 17.07.2020)

217. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. М. Гоголя. Київ, 2007. 235 с.

218. Мірошник С. І. Професійний розвиток педагога: сучасні підходи: *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*. Розділ 1. Освіта: стратегія, політика, право. URL:https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4133 (дата звернення: 14.05.2020).

219. Молони К. Мультимедиа, кросс-медиа, трансмедиа. Что всё это значит. URL: <http://sila.media/trans/> (дата обращения: 20.02.2019)

220. Морзе Н. В. Система методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики в педагогічних університетах : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Морзе Наталія Вікторівна. К., 2003. 605 с.

221. Мятин Е. Подкастинг — синтез интернет и радио. *Ixbt.com*. URL: <https://www.ixbt.com/td/podcasting.shtml> (дата звернення: 01.02.2020).

222. Нестеренко О. Технологія створення мультимедійних історій (на матеріалі лонгриду „Книги – кораблі думок на хвилях часу: топ – 10 цікавих фактів про книги”). *Журналістика в системі комунікаційної діяльності. Образ.* 2017. 1(23). С. 56–63. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/obraz_2017_1_10.pdf (дата звернення: 18.09.2019).

223. Нікітюк О. Б., Євсюков О. Ф. Креативність як невід’ємний компонент Інтелектуального розвитку творчої особистості в процесі навчання у вищих навчальних закладах. *Актуальні питання навчання: Зб. наук. праць Харківського ун-ту Повітряних Сил*. 2010. №4(26). С. 237 – 241.

224. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/594/59430/20-11-2018rekviz.pdf> (дата звернення: 11.05.2019).

225. Новикова А. А. Гибридность как определяющий признак телевизионного формата. *Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика.* 2010. № 6. С. 56–65. URL: <https://publications.hse.ru/articles/74969788> (дата обращения 20.02.2019).

226. Новікова Н. В. Формування пізнавального інтересу підлітків на уроках музики засобами мультимедійних технологій : дис... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2011. 267 с.

227. НУШ: Типова освітня програма для ЗЗСО, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. *Програми для 1-4 класів*. URL: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/> (дата звернення: 14.05.2019).

228. НУШ: Типова освітня програма для ЗЗСО, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна. *Програми для 1-4 класів*. URL: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60408/> (дата звернення: 14.05.2019).

229. Обманець Л. Формування креативності майбутніх учителів музики в процесі інструментально-виконавської підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2017. №15. С. 293 – 298.

230. Овчаренко Н. А. Аксіологічний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: теоретичний аспект. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. 2014. 16(2). С. 47–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2014_16%282%29_13 (дата звернення: 14.05.2019).

231. Овчарук О. В. Інформаційно-комунікаційна компетентність як предмет обговорення: міжнародні підходи. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 7. С. 3–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2013_7_2 (дата звернення: 14.10.2018).

232. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. №5 (134). URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/%20viewFile/176/162> (дата звернення: 14.05.2019).

233. Ожегов С. И. Словарь русского языка. Москва: Изд-во „Азъ”, 1992. URL: <http://ozhegov.info>

234. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібник / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: КНУКіМ, 2013. 188с.

235. Олійник Ю. І. ІКТ-компетентність як засіб розвитку творчої особистості. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2012. Вип. 66. С. 100–103. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9291/1/22nts.pdf>

236. Орехова В. В. Аксіологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Перспективні напрями сучасної науки та освіти* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 – 20 травня 2020). Слов'янськ: друкарня „Папірус”, 2020. С. 223 – 226.

237. Орехова В. В. Використання інтерактивного плакату в мультимедійному середовищі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Open Access Peer-reviewed Journal / Science Review*. Warsaw: RS GlobalSp. z O.O. 2018. №5(12). С. 62–66. Vol. 1. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr. С. 62-66

238. Орехова В. В. Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2018. № 163. С. 198–202. Взято з <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf>

239. Орехова В. В. Використання технологій для створення інтерактивного навчального засобу. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція* (м. Слов'янськ, 04-05 жовтня 2018 р.). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2018. С. 281-284.

240. Орехова В. В. Гейміфікація як засіб мотивації освітньої діяльності майбутніх учителів музики. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць Міжнародної науково-методичної конференції* (м. Краматорськ, 14–15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 191-194.

241. Орехова В. В. Класифікація трансмедійних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва у зарубіжній науковій літературі. *Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи*: Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених.(м. Кривий Ріг, 16 травня 2019 р.). Кривий Ріг:ФО-П Маринченко С. В., 2019. С. 208 – 211.

242. Орехова В. В. Конвергентність як сутнісна особливість феномену трансмедіа у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва. *Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 25-26 січня 2019 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2019. Ч. 2. С. 60-63.

243. Орехова В. В. Культурологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 217 – 219.

244. Орехова В. В. Методологічні підходи до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інформаційні технології в професійній діяльності: Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Рівне, 30 жовтня 2019). Рівне: РВВ РДГУ, 2019. С. 37 – 38.

245. Орехова В. В. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва засобами мультимедійних технологій *Теоретико-практичні проблеми використання математичних методів і комп'ютерно-орієнтованих технологій в освіті та науці: II Всеукраїнська науково-практична конференція* (м. Київ, 28 березня 2018р.). Київ, 2018, с. 66

246. Орехова В. В. Мультимедія як засіб оптимізації пізнавального інтересу до мистецтва у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців початкової школи. *Інформаційні технології – 2018: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців* (м. Київ, 17 травня 2018 р.). Київ.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 115 – 117.

247. Орехова В. В. Принцип інтегративності під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Стан досягнення і перспективи інформаційних систем і технологій: XX Всеукраїнська науково-технічна конференція молодих вчених, аспірантів та студентів. Матеріали конференції. Ч. I (м. Одеса, 21-22 квітня 2020). Одеса: Вид-во ОНАХТ, 2020. С. 151 – 152.

248. Орехова В. В. Природна духовність у холістичному підході професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 27 – 28 квітня 2018 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2018. С. 80 – 82.

249. Орехова В. В. Родинне виховання молодших школярів на уроках інтегрованого курсу „Мистецтво” в початковій школі. *Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти: Всеукраїнська науково-практична онлайн – конференція* (м. Бердянськ, 14 вересня 2017 р.). Бердянськ, 2017. С. 276 – 280.

250. Орехова В. В. Спільна Google презентація як засіб формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Слов’янськ, 26-27 вересня 2019). Слов’янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2019. С. 231 – 233.

251. Орехова В. В. Створення інтерактивних навчальних засобів для майбутніх учителів музики з використанням технологій мультимедіа. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: колективна монографія / ред. проф. Гаврілової Л. Hameln : InterGING, 2019. С. 151–166.*

252. Орехова В. В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал. Кропивницький, 2019. Вип. 176. С. 250–256.*
https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf

253. Орехова В. В. Трансмедійна технологія як сучасний освітній феномен. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 2. С. 106 – 110. Взято з https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf.

254. Орехова В. В. Трансмедійні навички у професійній мистецькій освіті: аналіз зарубіжного досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 5 (89). С. 57–68. DOI 10.24139/2312-5993/2019.05/057-068.

255. Орехова В. В. Холістичний підхід у контексті методологічного аналізу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Актуальні питання мистецької педагогіки: зб. наук. праць*. Хмельницький, 2018. Вип. 7. С. 57–64. Взято з <http://apmp.kgpa.km.ua/Files/APMP07/14.pdf>.

256. Орехова В. В., Гаврілова Л. Г. Мистецтвознавча компетентність в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музики початкової школи. *Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Суми, 23-24 лютого 2017 р.). Суми : ФОП Цьома С. П., 2017. С. 106 – 110.

257. Орехова В. В., Гаврілова Л. Г. Структура мистецтвознавчої компетентності майбутніх учителів музики початкової школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. Суми, 2017. № 5 (69). С. 230–240. DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/230-240.

258. Орлов В. Кар'єрні орієнтації суб'єктів сучасної професійної школи. *Професійна педагогіка*. 2017. №13. С. 15 – 21.

259. Орлов А. И. Прикладная статистика. М.: Издательство «Экзамен», 2004. 656 с.

260. Осмоловський А., Василенко Л. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості. *Шлях освіти*. 2000, № 2. С. 34-37

261. Отич О. М. Мистецтво у розвитку професійної майстерності педагога ПТНЗ. *Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія*. К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. С. 214 – 223.

262. Отич О. М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : теоретичний і методичний аспекти: монографія. Чернівці: Зелена Буковина, 2009. 752 с.

263. Павлюк Є. О. Професійна компетентність як складова професійної діяльності майбутніх тренерів-викладачів. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки*. Хмельницький, 2014. № 2(71), 109–117
URL:[file:///C:/Users/Uzver/Downloads/znpnapv_ppn_2014_2_12%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Uzver/Downloads/znpnapv_ppn_2014_2_12%20(1).pdf)
(дата звернення: 14.05.2019).

264. Падалка Г. М. Акмеологічна арт-педагогіка: предмет, принципи, методичні підходи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. Вип. 10(15). С. 9 – 14.

265. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін: монографія. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.

266. Панич О. Медіа і пропаганда. *Детектор медіа*. 2018. URL: <https://detector.media/community/article/136078/2018-03-28-zhurnalistika-i-propaganda/> (дата звернення: 14.05.2019).

267. Панкова Т. В. Сутність, зміст і структура інформаційно-комунікаційної компетентності студента вузу. *Науково-методичний електронний журнал „Концепт”*. 2013. № 4. С. 206–210. URL: <http://e-koncept.ru/2013/64042.htm> (дата звернення: 14.05.2019).

268. Панченко Л. Ф. Цифровий сторітеллінг в освіті дорослих. URL:<http://lib.iitta.gov.ua/707073/1/%D0%9F%D0D0%BD%D1%84.pdf> (дата звернення: 19.02.2019).

269. Паращенко Л. І. Технологія формування ключових компетентностей у старшокласників: практичні підходи. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (Бібліотека з освітньої політики)*. Колективна монографія / за ред.. О. В. Овчарук. Київ: „КІС”, 2004. С. 71–84. URL:<https://scholar.google.com.ua/citations?user=gwKKEOsAAAAJ&hl=uk> (дата звернення: 14.05.2019).

270. Паршина Л. Г. Педагогические условия формирования компетенций студентов педвуза в процессе освоения мультимедиа: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13.00.01. Саранск, 2008. 22 с.

271. Пастушенко Л. А. Педагогічні технології розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя музики. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Науково-методичний журнал. 2015. Вип. 1. С. 82–87. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/NPO_2015_1-2_17.pdf (дата звернення: 14.09.2018).

272. Пастушенко Л. А. Принцип інтеграції у формуванні професійної компетентності учителя музики. Наукові записки. Серія „Психологопедагогічні науки”: Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. №1. С. 66 – 71.

273. Пастушенко Л. А. Проектування та оцінювання професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. 2012. № 37 (205). С. 130–135.

274. Пастушенко Л. А. Розвиток професійної компетентності майбутнього вчителя музики як педагогічна проблема. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття*: матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 жовт. 2014 р.). Київ: Київ. унт. ім. Б. Грінченка, 2014. С.650 – 660.

275. Пастушенко Л. А. Технологічність професійної компетентності майбутнього вчителя музики. *Методологічні та методичні засади мистецької освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (15–16 травня, 2013)*. Ніжин: Ніжинський державний ун-т ім. М. Гоголя, 2013. С. 221–227.

276. Пехота О. М. Індивідуальність учителя: теорія і практика: навчальний посібник, вид. 2-ге, перероб. і доп. Миколаїв: ТОВ „Фірма „Ліон”, 2009. 272 с.

277. Пехота О. М., Старєва О. М. Особистісне орієнтоване навчання: підготовка вчителя: монографія. Миколаїв: Вид-во „Ліон”, 2006. 272 с.

278. Пляченко Т. М. Компетентнісна модель у структурі фахової підготовки майбутнього вчителя музики. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/570/1/T_Plyachenko_Kompetentnisna%20model.pdf (дата звернення: 14.05.2018).

279. Половинчак Ю. Конвергентні процеси в сучасному інфопросторі: трансформації текстів, практик, ієрархій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського: зб. наук. праць*. Київ, 2017. Вип. 46. С. 31–44. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3067:konvergentni-protsesi-v-suchasnomu-infoprostor-i-transformatsiji-tekstiv-praktik-ierarkhij&catid=81&Itemid=415 (дата звернення: 10.07.2020)

280. Полубоярина І. І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики в педагогічному коледжі: автореф. дис. ... канд. наук: 13.00.04. Житомир, 2008. 20 с.

281. Полубоярина І. І. Формування професійної компетентності майбутнього учителя музики у процесі естетичної підготовки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2007. Вип. 342. С. 123–130.

282. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.

283. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. Київ: ТОВ „КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 208 с.

284. Пометун О. І. Пироженко Л. В. Сучасний урок. *Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб.* Київ: А. С. К., 2004. 192 с.

285. Посталюк Н. Ю. Теоретический стиль деятельности: педагогический аспект. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1989. 206 с.

286. Потятиник Б. Інтернет-журналістика: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2010. 246 с.

287. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII.URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2235/>(дата звернення: 14.05.2019).

288. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2657-VIII від 18.12.2018, ВВР, 2019, № 5, ст.33 № 2661-VIII від 20.12.2018, ВВР, 2019, № 5, ст.35). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 14.05.2019).

289. Проєкт. *Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980)*.URL: <http://sum.in.ua/s/proekt> (Дата звернення: 6.08.2020)

290. Прохоров Е. Л. Введение в теорию журналистики: учебник. Московский государственный ун-т печати. М: Аспект Пресс. URL: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook714/01/part-004.htm> (дата звернення: 14.05.2019).

291. Прошкін В. В., Глушак О. М., Мазур Н. П. Організація науково-дослідної роботи студентів гуманітарних спеціальностей засобами хмаро орієнтованих технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 1. С. 186 – 200.

292. Психологічний словник / авт.-уклад.: В. В. Синявський, О. П. Сергеєнкова; за ред. Н. А. Побірченко. Київ.: Науковий світ, 2007. 274 с.

293. Радченко М. А. Інтерактивні технології навчання в професійному становленні майбутніх спеціалістів. Педагогіка формування творчої

особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 34 (87). URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2014_34_45.pdf (дата звернення: 14.05.2019).

294. Рамка цифрової компетентності DigComp 2.1 (2017). *Дистанційне та змішане* навчання. URL : <https://dystosvita.blogspot.com/2018/02/digcomp-2017.html> (дата звернення: 25.07.2020)

295. Растригіна А. М. Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього магістра музичного мистецтва. *Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали міжнародної наук.-практ. Конференції*. Київ: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. С. 501–509.

296. Ратко М. В. Впровадження інтегративного навчання в галузь художньої освіти. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/4/visnuk_16.pdf (дата звернення: 14.05.2019).

297. Рафальська О. О. Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво: Науковий журнал*. Луцьк, 2013. Вип.11. С.128–133. URL: <http://ki.lutsk-ntu.com.ua/node/127/section/22> (дата звернення: 14.05.2019).

298. Рахманова О. К. Художньо-творча синестезійність особистості в контексті інтеграції мистецтв. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2017. № 1. С. 56 – 59. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/267806483.pdf> (дата звернення: 15.08.2020).

299. Регейло І. Ю. Підготовка майбутніх учителів музики до впровадження нових інформаційних технологій навчання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. праць. Вінниця, 2002. С. 68–73.

300. Рейзекінд Т. Й. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя музики у вищих навчальних закладах: автореф. дис ... доктора пед. наук; 13.00.04. К. 2008. 36 с.

301. Рибалка В. В. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Науково методичний посібник / За ред. Г.О.Балл, П.С.Перепелиці, В.В.Рибалки; кол. авторів. Київ: ІПППО АПН України, 2001. 330 с.

302. Рибніков О. М. Формування готовності майбутнього вчителя музики до використання цифрового електронного музичного інструментарію у професійній діяльності : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 Київ, 2013. 20 с.

303. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования. М.: ИИО РАО, 2010. 140 с.

304. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник. Київ: ТОВ „Інтерпром”, 2002. 270 с.

305. Савельєва Т. П. Медіатизація в мережевому суспільстві: зміст та тенденції. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки.* С. 185–191. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/cuc_2012_2_26.pdf (дата звернення: 23.04.2020)

306. Савенкова Л. Г. Воспитание человека в пространстве мира и культуры: интеграция в педагогике искусства: монография. Москва: МАГМУ-РАНХиГС, 2014. 155 с.

307. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід як чинник якості професійної підготовки майбутніх вчителів. *Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: дидактично-методичні аспекти: дайджест 2/* Укладач О. В. Онопрієнко. Донецьк: Каштан. С. 3 – 9.

308. Савченко Р. А. Теорія і методика формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів : автореф. дис... доктора пед. наук : 13.00.02. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 43 с.

309. Савченко Р. А. Теорія і методика формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. д-ра. пед. наук. Київ, Україна: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2014.

310. Самборська О. Д. Понятійний тезаурус інформаційно-цифрової компетентності майбутнього педагогічного працівника початкової освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2019. №1 (38). С. 85–96. DOI: 10.14308/ite000687

311. Світайло С. В. Зміст і структура фахової компетентності майбутніх учителів музики, які здобувають диригентсько-хорову підготовку. *Імідж сучасного педагога*. 2011. № 7 (116). С.17–20

312. Світайло С. В. Особливості формування фахової компетентності учителя музики у процесі диригентсько-хорової підготовки. *Наук. записки: Серія „Педагогічні та історичні науки”*. 2011. Вип. 95. 215 с.

313. Світайло С. В. Формування фахової компетентності майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Київ: Київський національний університет культури і мистецтва, 2012. 277 с.

314. Седых Э. В. К проблеме интермедиальности. *Вестник Санкт-Петербургского Университета*, 2008. Сер. 9. Вып. 3. С.210.

315. Селезньова О. М. Теоретико-методологічне трактування окремих засадничих категорій інформаційного права. *Конференції. ІТ право: Проблеми і перспективи розвитку у Україні*. URL: <http://aphd.ua/publication-164/> (дата звернення: 10.09.2020)

316. Семеновська Л. А., Даниско О. В. Генеза та сучасний зміст поняття змішаного навчання в зарубіжній педагогічній теорії і практиці. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 65. №3. С. 1–11. URL: <file:///C:/Users/Uzver/Downloads/2138-Article%20Text-10247-1-10-20180701.pdf> (дата звернення: 01.10.2019)

317. Семко М. І. Інтегрований підхід до викладання предметів художньо-естетичного циклу. *Молодий вчений*. 2018. № 5(2). С.122–126. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5.2/24.pdf> (дата звернення: 14.05.2018).

318. Семчук С. І., Гаврилюк С. М, Бутенко О. Г. Методологічні підходи формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 66, №4. С. 24–41. URL: <https://bitly.su/hkkR7Go> (дата звернення: 18.07.2019)

319. Серміна Г. Л. Медіаконвергенція як чинник формування крос-медіа. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2017. Т.1(66). С.86–92. URL: <https://www.academia.edu/37055329/%D0%9C%D0%B> (дата звернення: 14.01.2019)

320. Серміна Л. Г. Проблеми термінологічної варіантності в процесі становлення поняття „крос-медіа”. *Українське журналістикознавство*. 2016, Вип. 17. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzhz_2016_17_5(дата звернення: 14.01.2019)

321. Сидорчук Т. Система творческих заданий как средство формирования креативности на начальном этапе становления личности. *Креативная педагогика 21 века: тезисы докладов Междунар. научно-практической конференции*. Москва : МГИУ, 1999. С. 102–104

322. Симультанність. *Словопедія*. URL: <http://slovopedia.org.ua/58/53409/387880.html> (дата звернення: 25.02.2019).

323. Сисоєва С.О. Особистісно-орієнтовані педагогічні технології: метод проектів. *Неперервна професійна освіта : теорія і методика: Наук. – метод. журнал*. 2002. Вип. 1 (5).

324. Сисоєва С. О. Компетентнісно зорієнтована вища освіта: формування наукового тезаурусу. 2015. URL:<http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11033/1/Sysoeva%20S.A.%202015.pdf> (дата звернення: 14.01.2019)

325. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН. Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т. Київ: Видавничий Дім „ЕКМО”, 2012. 362 с

326. Ситник О. П. Професійна компетентність вчителя: *Управління школою*. 2006. №14. С. 2 – 9.

327. Сімончук О. Як сучасні технології змінюють мистецтво. *Yourart*. 2019. URL: <https://supportyourart.com/stories/art-technology> (дата звернення: 14.01.2019)

328. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики. Москва : Педагогика, 1984. 96 с.

329. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. Москва: Магистр, 1997. 224 с.

330. Словник UA: *Портал української мови та культури*. URL: <https://www.slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A2> (Дата звернення: 17.01.2019)

331. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса: Пальміра, 2006. 364 с.

332. Смагін І. І. Структура професійної компетентності педагога: нормативно-функціональний підхід: *Народна освіта: електронне наукове фахове видання. Р. І. Освіта: стратегія, політика, право*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5001 (дата звернення: 14.01.2019)

333. Соколова І. В. Професійна компетентність вчителя: проблема структури та змісту: *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал*. 2004. Вип. 1, с. 8–16.

334. Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя філолога за двома спеціальностями в вищих навчальних закладах: моногр. /за ред. С. О. Сисоєвої. Маріуполь: АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих, 2008. 500 с.

335. Соколова І. В., Сисоєва С. О. Теорія і практика вищої освіти: навчальний посібник. 2016. 338 с.

336. Соколова Н. Л. Трансмедиа и „Интерпретативные сообщества”. *Международный журнал исследований культуры*. 2011. №3 (4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-i-interpretativnye-soobschestva> (дата звернення: 19.02.2019).

337. Соломаха С. О. Методологічні підходи до розвитку художньо-естетичного світогляду вчителів мистецьких дисциплін в системі післядипломної педагогічної освіти. URL: http://lib.iitta.gov.ua/3546/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B0%BD_.pdf (дата звернення 1.05.2020)

338. Соломаха С. О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури: посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 158 с.

339. Соляр Л. Компетентнісний підхід до проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2016. № 1 (52). С. 118–122. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/Nvmdup_2016_1_25.pdf (дата звернення 20.11.2019)

340. Сороко Н. В. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічної спеціальності в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища: автореф. дис. ... канд. пед. наук:13.00.10 / Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2012. 10 с.

341. Сотніченко І. І. Готовність вчителя до реалізації компетентнісного підходу: правовий компонент: *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*. Р. 3. Педагогічна практика. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4118 (дата звернення: 14.01.2019)

342. Спиридонов М. Создатель компании Nival Network Сергей Орловский о том, как игры влияют на систему образования, почему меняется игровой рынок и что такое „трансмедийность”. *Forbes*. URL: <http://www.forbes.ru/tehnopinion/internet-i-telekommunikatsii/80732-chelovek-budet-deistvovat-vo-mnozhestve-realnostei> (дата обращения 25.02.2019).

343. Спирін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформативні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2009. №5 (13). URL : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html> (дата звернення: 03.08.2020)

344. Спирін О. М. Теоретичні методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 300 с.

345. Справка – YouTube. *Как создавать плейлисты и управлять ими*. URL : <https://support.google.com/youtube/answer/57792?hl=ru&co=GENIE.Platform=Desktop> (дата звернення: 12.09.2020).

346. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.): Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Київський ун-т ім. Б. Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум ім. Л. Февра, 2018. 156 с. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608> (дата звернення: 23.04.2020)

347. Стернік В., Буранчик О. Порівняльна характеристика традиційних та інтерактивних методів навчання. *Нова педагогічна думка*. 2018. №2. С. 51–53. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Npd_2018_2_13 (дата звернення: 18.03.2020)

348. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ „Нілан-ЛТД”, 2015. 196 с.

349. Сумская А. С. Трансмедиа Storytelling в маркетинговых PR-коммуникациях. *Вестник ЧелГУ*. 2016. №13 (395). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-storytelling-v-marketingovyh-pr-kommunikatsiyah> (дата обращения: 27.04.2020).

350. Тарарак Н. Г. Міжпредметні зв'язки вокально-хорових дисциплін у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музики. *Теорія та методика навчання та виховання: зб. наук. праць*. 2004. № 12, Харків: Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди „ОВС”. С. 95 – 100.

351. Тарасенко Г. С. Взаємозв'язок естетичної та екологічної підготовки вчителя в системі професійної освіти: монографія. Черкаси: „Вертикаль”, 2006. 367 с.

352. Тарасенко Л. Л. Цифрове середовище як місце здійснення прав інтелектуальної власності. *Юридичний холдинг*. URL: <http://yurholding.com/news/121-cifrove-seredovische-yak-msce-zdysnennya-prav-ntelektualnoyi-vlasnost.html>

353. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста. *Высшее образование сегодня*. 2004. №3. С.20–26.

354. Тверезовська Н., Філіппова Л. Сутність та зміст поняття „педагогічні умови”. *Нова педагогічна думка*. 2009. №3. С. 90 – 92.

355. Тесленко В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: уч. пособ. к спецкурсу. Красноярск: РИО КГПУ, 2004. 195 с.

356. Тимчук Л. І. Теоретико-методичні засади проектування цифрових наративів у навчанні майбутніх магістрів освіти: автореф. дис. докт. пед. наук, ПТЗН НАПН України, Київ, 2017.

357. Тихонова Т. В. Дидактичний аналіз понять „Інформатична компетентність” та „Інформаційна культура”. *International scientific conference “Open educational e-environment of modern University”*. 2015. С. 91–

100.URL:<file:///C:/Users/Uzver/Downloads/10-10-1-PB.pdf> (дата звернення: 14.08.2019)

358. Топольник Я. В. Система інформаційно-комунікаційної підтримки наукових досліджень майбутніх магістрів і докторів філософії в галузі освіти: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10 / Луганський національний ун-т ім.т. Шевченка. Старобільськ, 2019. 635 с.

359. Транс. *leksika.com.ua*.URL: <http://leksika.com.ua/15380416/ure/trans> (дата звернення: 19.02.2019).

360. Уразова С. Л. Конвергенция как фактор жизнеспособности масс-медиа в цифровой среде: Теоретический аспект. *Вестник Нижегородского ун-та им. Н. И. Лобачевского*. 2011. № 5–1. С. 287–293.

361. Урсул А. Д. Философия и интегративно-общенаучные процессы. М.: Наука, 1981. 366 с.

362. Фандеєва А. Є. Змішане навчання як технологія змін і трансформації. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4544 (дата звернення: 10.12.2019).

363. Федоришин В. І. Теорія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики на акмеологічних засадах : дис. ... доктора пед. наук; 13.00.02. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 481 с.

364. Федорук Г. М. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04/ Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2015. 20 с.

365. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди / редкол. В. І. Шинкарук (голов) та ін. Київ: Арбіс, 2002. 742 с.

366. Філософський словник соціальних термінів / за заг. ред. В. П. Андрущенко. Київ: „Корвін”, 2005. 672с.

367. Фомин В. Н. Современный экономический словарь. URL: <http://www.ebk.net.ua/Book/Ses/u/0612.htm/>.

368. Хайрулліна Ю. О. Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз: монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 235 с.

369. Халілова Ф. Підготовка фахівців в області інформаційних технологій для викладання у початковій школі. URL: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/16636/3/xalilova.pdf>.
(дата звернення: 9.07.2020)

370. Хамина А. А., Зильберман Н. Н. Теория интермедиальности в контексте современной гуманитарной науки. *Вестник Томского государственного ун-та*. Томск, 2014. № 389. С.39 – 43.

371. Ханалиев Г. И. Адаптационный процесс автотранспортных предприятий. Ставрополь, 2005. С. 115 – 121

372. Харитоненко О. І. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації. *Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня. 2018 р., м. Вінниця). Вінниця. 2018. С. 243 – 249.

373. Хекало Є. Особливості використання комп'ютерних технологій на заняттях з музики у контексті фахової підготовки музичних керівників. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського*. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ppps/2010_36/files/148-153.pdf. (дата звернення: 9.07.2020)

374. Хижна О. П. Художньо-педагогічна діяльність учителя початкової школи (теоретико-методологічний та методичний аспекти): монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007.

375. Хижняк І. А. Програмні засоби електронної лінгвометодики в роботі вчителя початкової школи. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2015. Вип. 1. С. 54–61. URL: http://www.pptma.dn.ua/files/2015/1/PDF_2015_1_Khyzhnyak.pdf

376. Хижняк І. А. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності: автореф. дис... д-ра пед. наук; 13.00.04. Слов'янськ, 2017. 42 с.

377. Цуранова О. О., Булгакова В. А. Мистецька освіта в контексті традицій та сучасних педагогічних тенденцій. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. 2014. Вип. 3, с. 23–27. URL: <http://armp.kgpa.km.ua/Files/APMP03/6.pdf> (дата звернення: 28.10.2018)

378. Чайковська О., Александрова Г. Мультимедійні технології як чинник формування інноваційного навчального середовища на уроках музики. *Рідна школа*. 2013. № 3. С. 66 – 69.

379. Черкасов В. Ф. Характеристика принципів формування естетичної культури молоді. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 120. С. 56–63. URL: file:///C:/Users/Uzver/Downloads/Nz_p_2013_120_11.pdf (дата звернення: 07.07.2020)

380. Чжан Няньхуа. Формування художньо-інформаційної компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін: дис... канд.. пед.. наук. – 13.00.02 / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 233 с.
URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.08/disZhang_Nyanhua.pdf (дата звернення: 14.01.2019).

381. Что такое подкасты, как их слушать и почему это полезно? *Blog*. (29/01/2019) URL: <https://blog.comfy.ua/chto-takoe-podkasty-kak-ikh-slushat-i-pochemu-eh-to-polezno/> (дата обращения: 14.01.2020)

382. Что такое YouTube: история YouTube и интересные факты. *Оптимизм.ру*. URL: <https://www.optimism.ru/wiki/%D0%A7%D1%82%BE> (дата обращения: 11.09.2020)

383. Чус А., Данченко В. Основы технического творчества: учебное пособие для студентов технических вузов. Киев; Донецк: Вища школа, 1983. 183 с.

384. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика: монографія. Київ: Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2003. 232 с.

385. Шевнюк О. Л. Структура і функції культурологічної освіти майбутнього вчителя. *Наука і сучасність*: зб. наук. праць НПУ ім. М. П. Драгоманова. Том XXXIII. К., Логос, 2002. С. 3 – 12

386. Шевченко І., Бродський Г. Формування творчої особистості майбутнього педагога-музиканта. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2013. В. 123(II). С. 380 – 384.

387. Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: уч. пособие для студентов. МГУКИ. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 415 с.

388. Щолокова О. П. Культурологічна освіченість як основа фахової компетентності вчителя мистецьких дисциплін. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 14 (19), ч. 2. С. 33–36. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21061> (дата звернення: 4.05.2020)

389. Щолокова О. П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя. Київ, 1996. 172 с.

390. Щолокова О. П. Професійна компетентність як стратегічний напрямок модернізації мистецької освіти України. Вісник Глухівського державного ун-ту. Серія „Педагогічні науки”. Глухів: ГДПУ, 2006. Вип. 8. С.19 – 23.

391. Юсов Б. П. Взаимосвязь культурогенных факторов в формировании современного художественного мышления учителя образовательной области „Искусство”. Москва: Компания Спутник+, 2004. 252 с.

392. Юсов Б. П. Стратегия взаимодействия искусств в воспитании школьников. Новая парадигма. *Взаимодействие искусств: методология, теория, гуманитарное образование: материалы междунар. науч.-практич. конференции*. Астрахань, 1997. С. 214–220.

393. Юсов Б. П., Сухова Т. И., Савенкова Л. Г. О взаимодействии искусства в развитии детей на интегрированных занятиях. Когда все искусства вместе: Полихудожественное развитие учащихся различных возрастных групп: пособие для учителя / за ред. Б. П. Юсова. Москва, 1995. 120 с.

394. Яворська Т. М. Формування професійної компетентності майбутніх управлінців персоналом та економію праці: теоретичний аспект: *Гуманітарний вісник ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди”*. Київ: Гнозис, 2017. Т. 2. Вип. 37 (3), с. 319 – 325

395. Ягупов В. В. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

396. Якубенко Е. Н. Конвергенция как фактор формирования современного медиа-рынка. *Вестник БГУ*. 2015. №1. С. 241 – 245 URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konvergenziya-kak-faktor-formirovaniya-sovremennogo-media-rynka/viewer> (дата звернення: 23.04.2020)

397. Ячменьова В. М., Османова З. О. Сутність поняття „адаптація” та „адаптивність”: *Вісник Нац. ун-ту „Львівська Політехніка”*. 2010. №684. С. 346–353. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18798/1/72-346-353.pdf> (дата звернення: 14.01.2019)

398. Arnett Th. A „Modern” classroom model, designed by teachers, helps students stay engaged and connected. *Christensen Institute*. 2019. URL: https://www.christenseninstitute.org/blog/a-modern-classroom-model-designed-by-teachers-helps-students-stay-engaged-and-connected/?_sf_s=blended+learning&sf_paged=2(Last accessed: 11.01.2020).

399. Bickerton, Ph. 7 Reasons Blended Learning is The Future of Training. *TrainingStation. Organizational Learning*. 2015. URL: <http://trainingstation.walkme.com/7-reasons-blended-learning-future-training/>(Last accessed: 19.12.2019).

400. Buzan, T., Buzan, B. *The Mind Map Book*. London: BBC Books, 1993. 320 p.

401. Carretero, S., Vuorikari, R. & Punie, Y. (2017). *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use*. eBook. Joint Research Centre: Publications Office of the European. Retrieved from doi:10.2760/38842

402. Castells, N. M. & Illera, J. L. (2018). Activity and learning contexts in educational transmedia. *Digital education review*, 33, 77–86.

403. Chalmers, F. G. (2002). Celebrating pluralism six years later: Visual trans culture / seduction, and critical multiculturalism in *Studies in Art Education*. *Studies in Art education*, 43(4), 293 – 306. Retrieved from doi:[10.1080 / 00393541.2002.11652803](https://doi.org/10.1080/00393541.2002.11652803)

404. Convergence. Cambridge Dictionary. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%80%B9%D0%B8%D0%B9/convergence>

405. Davidson, D. (2010). *Cross-Media Communications: an Introduction to the Art of Creating Integrated Media Experiences*. ETC Press.

406. Eisner, E. (2003). The arts and creation of mind in Language Arts. *National Council of Teachers of English*, 80 (5), 340–344.

407. English Oxford Living Dictionaries. Competence. Retrieved from: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/competence>

408. Erdal, I. J. (2008). *Cross-Media News Journalism: Institutional, Professional and Textual Strategies and Practices in Multi-Platform News Production*. (Doctoral thesis submitted for the degree of Ph.D). Oslo, Norway.

409. Fiorelli, G. (2015). *Transmedia Storytelling: The Complete Guide*. *State of digital*. Retrieved from: <https://www.stateofdigital.com/complete-guide-transmedia-storytelling/>
410. Fleming, L. (2013). Expanding Learning Opportunities with Transmedia Practices: Inanimate Alice as an Exemplar. *Journal of Media Literacy Education*, 5(2), 370–377. Retrieved from: <https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1124&context=jmle>)
411. Gambarato, R. (2013). Transmedia Project Design: Theoretical and Analytical Considerations. *Baltic Screen Media review*, 1. 84–85.
412. García-Marín, D. & Aparici, R. (2018). New sound communication. Cartography, grammar and transmedia narrative of podcasting. *El profesional de la información*, 27(5). Retrieved from doi: 10.3145 / epi.2018.sep.11
413. Gonzalez-Diez, L., Puebla-Martinez, B. & Perez-Cuadrado, P. (2018). From Layout to Transmedia Narrative: A Review of the Concept of „News Design”. *Key Word*, 21 (2), 445 – 468. Retrieved from doi: 10.5294/pacla.2018.21.2.8
414. Goralski, A. (1984). *Rocznik Pedagogic*, 9. Ossolineum.
415. Gradle, S. (2007). A spiritual ecology: Finding the heart of art education in *Journal of Canadian Association for Curriculum Studies*, 5(1). 71–93.
416. Graham, C. R. (2005). *Blended learning system: Definition, current trends and future direction*. In: Bonk, C.J., Graham, C.R. (eds.) *Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*. Pfeiffer, San Francisco.
417. Grammarly Way. Prefixes. Retrieved from: <https://grammarway.com/ru/prefixes>.
418. Greene, M. (1995). *Text and margins in Neperud*, R.W. (ed). *Context, content, and community in art education*. New York: Teachers College Press.
419. Guilford, J.P. *New frontiers of testing in the discovery and development of human talent*. Seventh Annual Western Regional Conference on Testing Problems. Los Angeles, 1958.

420. Haamer, K. (2020). *Transmedia Music. Perspectives on the Future of Music*. Retrieved from: <http://krishaamer.com/transmedia-music/>

421. Havrilova L., Topolnyk, Ya., Kuhar, L., Matviychuk, L. Contents and structure of the course “Information and Communication Technologies in Pedagogical Studies”. *Information Technologies and Learning Tools*, 2018. Vol. 66, No 4. P. 245 – 259. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2220>.

422. Heim M. *The Metaphysics of Virtual Reality*. New York, 1993. 175 p.

423. Ibrus, I., Scolari, C. (Eds) (2012). *Crossmedia Innovations – Texts, Markets, Institutions*. Berlin: Peter Lang. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/298433093_Indrek_Ibrus_Carlos_A_Scolari_Eds_Crossmedia_Innovation_Texts_Markets_Institutions_Berlin_Peter_Lang_2012

424. Jakubetz, C. (2011). *Crossmedia, UVK 2, überarb. Auflage*, Konstanz.

425. Jenkins, H. (2003). *Transmedia Storytelling*. „MIT Technology Review”. Retrieved from: <https://www.technologyreview.com/s/401760/transmedia-storytelling/>

426. Jenkins, H. (2006). *Convergence culture. Where old and new media collide*. New York, USA: New York University Press. Retrieved from: <https://goo.gl/AvrMUA>

427. Jenkins, H. (2007). *Transmedia Storytelling. Confessions of an Aca-Fan: Official Weblog of H. Jenkins*. Retrieved from: http://henryjenkins.org/2007/03/transmedia_storytelling101.html

428. Jenkins, H. (2011). *Transmedia 202: Further Reflections. Confessions of an Aca-Fan: Official Weblog of H. Jenkins*. Retrieved from: http://henryjenkins.org/2011/08/defining_transmedia_further_re.html

429. Kinder, M. (1991). *Playing with Power in Movies, Television, and Video Games: From Muppet Babies to Teenage Mutant Ninja Turtles*. Berkeley and Los Angeles, California: University of California Press.

430. Kyeong, S. M. (2013). *Toward a Holistic Pedagogy of Art Integration*: The degree of Doctor of Philosophy Graduate Department of Curriculum, Teaching and Learning Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto. Retrieved

from: https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/35910/3/Min_KyeongSuk_201306_PhD_thesis.pdf.

431. Lambert, J. (2003). Digital Storytelling Cookbook and Travelling Companion version. *Digital Diner Press*, 9–19.

432. Lexico. Powered by Oxford. Retrieved from: <https://www.lexico.com/en/definition/blend>

433. Long, G. A. (2007). *Transmedia Storytelling – Business, Aesthetics and Production at the Jim Henson Company*. Master Thesis. Massachusetts Institute of Technology. Cambridge.

434. Mahrtdt, N. (2009). *Crossmedia. Werbekampagnenerfolgreich planen und umsetzen*. Gabler GWV Fachverlage GmbH. Wiesbaden.

435. Martinez, R. A., Atienza, L. D. & Zamora, E. G. (2018). Creation of transmedia contents in the hyperconnected society. *A digital ethnography with university students*, 20 (1), 29 – 41. Retrieved from doi: 10.12795/revistafuentes.2018.v20.i1.02

436. Mateos-Rusillo, S. M. & Gifreu-Castells, A. (2018). Transmedia Storytelling and Its Natural Application in Museums. The Case of the Bosch Project at the Museo Nacional del Prado. *Curator – the museum journal*, 61 (2), 301 – 313. Retrieved from doi: 10.1111/cura.12252

437. McCarthy, E., Tiu, M. & Li, L. (2018). Learning Math with Curious George and the Odd Squad: Transmedia in the Classroom. *Technology knowledge and learning*, 23 (2), 223 – 234. Retrieved from doi: 10.1007/s10758-018-9361-4

438. McMahon, K. (2004). *McLuhan's Wake*. Retrieved from: <http://www.umanitoba.ca/cm/vol11/no5/mcluhanswake.html>

439. Miller, J. P. (2010). *Whole child education*. Toronto: University of Toronto Press.

440. Miller, R. (2000). *Caring for New Life: Essays on Holistic Education*. NY : Psychology Press.

441. Moloney, K. (2014). Multimedia, Crossmedia, Transmedia... What's in a name? *Transmedia journalism*, 21 (1), 114 – 125.

442. Moya, E. & Moya, J. (2018). Prosum, swarming and transmedia. Towards a new concept of stakeholder. *Revista icono 14-revista científica de comunicacion y tecnologias. Innovacion teorica*, 16 (2), 25 – 49: Retrieved from doi:10.7195/ri14.v16i2.1213.

443. Orekhova V. V. Upowszechnianie wsrod uczniow szkol podstawowych wartosci rodzinnych. Temat: Matki na lekcjach zintegrowanego kursu „Sztuka”. *Refleksje o rodzinie. Konteksty edukacyjne I pomocowe*. 2017. T.2. Piotrkow Trybunalski. S. 313 – 328.

444. Perez-Manzano, A.&Almela-Baeza, J. (2018). Gamification and transmedia for scientific promotion and for encouraging scientific careers in adolescents. *Mendeley*, 26(55), 93–103.Retrieved from doi:10.3916/C55-2018-09

445. Phillips, A. A (2012). *Creator's Guide to Transmedia Storytelling: How to Captivate and Engage Audiences Across Multiple Platforms Hardcover*.*Online Books*. Retrieved from: <https://pdfs.semanticscholar.org/1060/f5efa6cd64be35fd274f321302e619d97.pdf>

446. Popper, F. (2007). *From Technological to Virtual Art*. London, England: MIT Press, Cambridge.

447. Pratten, R. (2011). *Getting Started in Transmedia Storytelling: A Practical Guide for Beginners*. Seattle: CreateSpace. Retrieved from: <https://talkingobjects.files.wordpress.com/2011/08/book-2-robert-pratten.pdf>

448. Proshkin, V., Khoruzha, L., Bratko, M., Kotenko, O., Melnychenko, O. *The study of the higher school lecturer's competence in Ukraine: diagnostics and analytics*. The new educational review. 2019. Vol. 55. No 1. pp. 233 – 246.

449. Reay, J. (2001). Blended learning –a fusion for the future. *Knowledge Management Review*, 4(3), 6.

450. Rooney, J. (2003). Blending learning opportunities to enhance educational programming and meetings. *Association Management*, 55(5), 26–32.

451. Ross, M. (1992). On the other side: The arts and the curriculum in the future: Challenge of change. Reston VA: National Art Association.

452. Rychen, D. S. & Salganik, L. H. (eds.) (2001). *Defining and selecting key competencies*. Retrieved from: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529556.pdf>

453. Rychen, D. S. & Salganik, L. H. (eds.) (2003). *Key competencies for a successful life and a well-functioning society*. Retrieved from: https://pubengine2.s3.eu-central-1.amazonaws.com/preview/99.110005/9781616762728_preview.pdf

454. Rychen, D. S., Salganik, L. H., & McLaughlin, M. E. (eds.) (2003). *Contributions to the second DeSeCo symposium*. Retrieved from: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529505.pdf>

455. Salganik, L. H., Rychen, D. S., Moser, U. & Konstant, J. (1999). Projects on competencies in the OECD context: Analysis of theoretical and conceptual foundations. *Definition and Selection of Competencies*. Retrieved from: <http://deseco.ch/bfs/deseco/en/index/02.parsys.53466.downloadList.62701.DownloadFile.tmp/1999.projectsoncompetenciesanalysis.pdf>

456. Sánchez-Caballé, A. Esteve, F.& Gisbert, M. (2017). *Design And Evaluation Of a Transmedia Implementation Proposal For The Digital Competence Development In An University Context*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/317690726_Design_And_Evaluation_Of_a_Transmedia_Implementation_Proposal_For_The_Digital_Competence_Development_In_An_University_Context

457. Sangalang, A., Quintero Johnson, J. M. & Ciancio, K. E. (2013). Exploring audience involvement with an interactive narrative: implications for

incorporating transmedia storytelling into entertainment-education campaigns. *A South-North Journal of Cultural & Media Studies*, 27(1), 127–146.

458. Scolari, A., Masanet, M.-J., Guerrero-Pico, M. & Establés, M.-J. (2018). Transmedia literacy in the new media ecology: teens' transmedia skills and informal learning strategies. *El profesional de la información*, 27(4), 801–812. Retrieved from: <https://doi.org/10.3145/epi.2018.jul.09>

459. Scolari, C. A. (2009). Transmedia Storytelling: Implicit Consumers, Narrative Worlds and Branding in Contemporary Media Production. *International Journal of Communication*, 3(4).

460. Scolari, C. A. (2016). Alfabetismo transmedia. Estrategias de aprendizaje informal y competencias mediáticas en la nueva ecología de la comunicación. *Telos: Cuadernos de comunicación e innovación*, 103, 12–23.

461. Scolari, C. A. (2018). Transmedia branding: Brands, narrative worlds, and the mcwhopper peace agreement. *Published Online: 2018-07-20*. Retrieved from doi: <https://doi.org/10.1515/sem-2016-0216>

462. Scolari, C. A. (ed.) (2018). *Teens, media and collaborative cultures: exploiting teens' transmedia skills in the classroom*. Barcelona, Spain: Universitat Pompeu Fabra. Retrieved from: http://transmedialiteracy.upf.edu/sites/default/files/files/TL_Teens_en.pdf

463. Sotelo, X. (2018). Critical thinking competence and ethics through digital intermedial storytelling: new narrative for Europe project from the humanities with Spanish university students. *12th international technology, education and development conference (Inted)*. 5926 – 5930.

464. Taylor, E. B. *Connecting the curriculum: Using an integrated interdisciplinary thematic approach*. Retrieved from: www.wholechildproject.org.

465. *The Defining and selecting of key competencies*. Executive Summary. (2005). URL: <https://www.oecd.org/pisa/35070367.pdf>

466. Thomson, I. (2003). Thomson job impact study: The next generation of corporate learning. Retrieved July 7.

467. Ue Tom. Catching up with The Silver Goat: an Interview with Tom Colley. *Film International*, 11, 2013. Retrieved from: https://www.academia.edu/11766715/Catching_up_with_The_Silver_Goat_An_Interview_with_Tom_Colley

468. Veglis, A. (2008). Comparison of Alternative Channels in Cross Media Publishing. *Publishing Research Quarterly*, 24(2), 111 – 123.

469. Vuorikari, R., Punie, Y., Carretero Gomez, S., Vanden Brande, G. DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg Publication Office of the European Union, 2016. Doi:10.2791/11517/.

470. Wehle, A. (2012). *Crossmedia – ein Allheilmittel der Werbekommunikation? Idee, Konzept, Wirkung*. Diplomica-Verlag. Hamburg: Diplomica-Verlag.

471. Weibelzahl, S. & Moebs, S. (2006). Towards a good mix in blended learning for small and medium sized enterprises - Outline of a Delphi Study. Proceedings of the Workshop on Blended Learning and SMEs held in conjunction with the 1st European Conference on Technology Enhancing Learning Crete, Greece, 1 –6.

472. White J. 5 blended-learning trends to watch. *Christensen Institute*. 2019. URL: https://www.christenseninstitute.org/blog/5-blended-learning-trends-to-watch/?sf_s=blended+learning&sf_paged=2 (Last accessed: 12.10.2019).

473. Young, J. R. (2002). „Hybrid” teaching seeks to end the divide between traditional and online instruction. *Chronicle of Higher Education*, 48(28), 33–34.

474. ICT competency standards for teachers: policy framework. Paris: UNESCO, 2009. URL:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001562/156210E.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Тестові завдання

для виявлення рівня сформованості ІКТ-складника професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва
(констатувальний етап)

1. Чи знайомі Ви з поняттям „Трансмедійна технологія”?
 - вперше чуєте;
 - зустрічали в статтях, матеріалах конференцій тощо;
 - ознайомлені із цією технологією, працюєте над вивчення цього питання;
 - є учасником трансмедійного проєкту.

2. Що таке „трансмедіа”?
 - новітні ІКТ, що побудована на базі концептуальних законів конвергентності з метою поширення інформації сучасних ЗМІ;
 - мультиплатформний продукт, представлений у різних форматах самостійними темами, що завдяки ІК-технологіям утворюють єдине ціле;
 - подання одного інформаційного матеріалу в різних форматах і на різних платформах;
 - синтез візуальних, звукових, символічних, знакових, текстових, відео та анімаційних можливостей для створення єдиного інформаційного продукту.

3. Які з поданих термінів є для Вас незрозумілими?
 - медіа;
 - конвергенція;

- контент;
- мультимедіа;
- медіа платформа;
- медіа формат;
- гіперпосилання;
- інтерактивний плакат;
- блог;
- чат;
- QR – код.

4. Чи знайомі Ви з поняттям „Хмарні сервіси”?

- ні, незнайоме поняття;
- викладачі рекомендують використовувати, але не вважаю за потрібне;
- працюю над вивченням цього питання;
- постійно використовую їх для навчання та повсякденного життя.

5. Які хмарні сервіси Вам знайомі?

- Google диск;
- Microsoft SkyDrive;
- Dropbox;
- Mega;
- eDisk;
- Використовую інший сервіс _____
- Не знайомий із жодним хмарним сервісом.

6. Які сучасні ІК-технології Ви використовуєте у власній навчальній діяльності?

- мобільне навчання;
- дистанційне навчання;

- технології мультимедіа;
- змішане навчання;
- відкриті онлайн-курси;
- свій варіант

7. Які елементи інформаційно-комунікаційних технологій використовуєте у навчанні:

- створюєте мультимедійні презентації;
- створюєте інтерактивні плакати, комікси тощо;
- приймаєте участь в он-лайн трансляціях, семінарах, конференціях тощо;
- практикуєте використання QR – кодів;
- використовуєте електронний журнал, щоденник;
- знаходите інформацію в мережі Інтернет;
- використовуєте електронні мультимедійні довідники, енциклопедії, підручники тощо;
- використовуєте ресурси електронної пошти з метою пересилки і отримання матеріалів;
- використовуєте інші ресурсні можливості ІКТ _____;
- не використовуєте у своїй роботі ІКТ.

8. Які комп'ютерні програми Ви використовуєте?

- PowerPoint;
- Word;
- Excel;
- PhotoShop;
- Використовуєте інші програми _____
- Не знайомий з жодною програмою.

9. З якими навчальними онлайн-сервісами Ви знайомі?

- LearningApps;
- Glogster;
- Genial.ly;
- ThingLink;
- Closr;
- ArcGIS Online;
- використовуєте інший програми _____
- важко відповісти.

10. Активним користувачем яких соціальних мереж Ви є?

- Facebook;
- Instagram
- Likee;
- YouTube;
- Twitter;
- є користувачем іншої соціальної мережі _____;
- не зареєстровані в жодній соціальній мережі.

11. Найчастіше Ви використовуєте можливості Інтернета для:

- спілкування, коментування, обміну інформацією;
- проведення або участі у рекламних акціях;
- пошуку інформації;
- створення власного контенту;
- створення і ведення власного сайту, блогу тощо;
- виконання навчальних завдань;
- он-лайн ігор і розваг;
- самоосвіти і саморозвитку;
- відвідування соціальних мереж;
- запропонуйте свій варіант.

12. Чи є цікавою для Вас тема технології трансмедіа?

- так;
- ще не визначився;
- ні, мені це нецікаво.

13. Чи наявне бажання використовувати технологію трансмедіа у практичній і навчальній діяльності?

- так, я розумію переваги цієї технології;
- не впевнений, це питання потребує більшого ознайомлення;
- ні, не вбачаю переваг цієї технології над іншими.

14. Вкажіть, на якому рівні вищої освіти Ви навчаєтесь:

- молодший бакалавр;
- бакалавр;
- магістр.

ДОДАТОК Б

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
„Донбаський державний педагогічний університет”

Кафедра теорії і практики початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

_____ Набока О. Г.
(ПБ)

“29” серпня 2018 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ТЕХНОЛОГІЯ ТРАНСМЕДІА У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки студентів
бакалаврського рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)
спеціальності 013 Початкова освіта
(шифр і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою
„Початкова освіта”
(назва програми)

Слов’янськ – 2019 р

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА КАФЕДРОЮ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ДВНЗ „ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

Укладач програми:

Орехова В. В. – аспірант кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ
“Донбаський державний педагогічний університет”.

Рецензенти:

Хижняк І. А. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету
початкової, технологічної та професійної освіти

Кухар Л. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та освітніх вимірювань НПУ імені М.Драгоманова (м.Київ)

Рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
„Донбаський державний педагогічний університет”

“ 29” серпня 2018 р.

протокол № ____

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів рівня вищої освіти „бакалавр” за спеціальністю 013 Початкова освіта (вибірковий блок Музика).

Предметом вивчення навчальної дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” є теоретичні аспекти технології трансмедіа, принципи трансмедійності; форми і методи використання трансмедійної технології у мистецькій освіті.

Міждисциплінарні зв'язки: „Сучасні інформаційні технології”, „Хмарні технології в освіті”, „Технології змішаного навчання”, „Технології дистанційного навчання”, „Технології навчання освітньої галузі „Мистецтво”.

Програма навчальної дисципліни містить такі **теми**:

Тема 1. Вступ. Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Визначення принципів трансмедійності.

Тема 2. Сучасні ІКТ-технології в мистецькій освіті. Способи реалізації трансмедійної діяльності засобами ІКТ-технологій.

Тема 3. Хмарні технології в освіті. Місце хмарних технологій в трансмедійному просторі. Хмарні технології Google. Реалізація трансмедійної технології засобами GoogleClassroom.

Тема 4. Освітня технологія змішаного навчання як необхідна умова реалізації трансмедійної технології на уроках музичного мистецтва.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* вивчення навчальної дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” є підготовка майбутніх учителів

музичного мистецтва початкової школи до використання трансмедійної технології у освітній та професійній діяльності на уроках музики.

1.2. *Основними завданнями* вивчення дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” є:

- надання теоретичних понять, пов’язаних з технологією трансмедіа; необхідної науково-теоретичної й методичної інформації з використання трансмедійної технології в освітній і подальшій професійній діяльності на уроках музичного мистецтва у початковій школі;
- озброєння майбутніх учителів музичного мистецтва знаннями про вимоги до створення трансмедійного контенту;
- удосконалення трансмедійних умінь і навичок майбутніх учителів музичного мистецтва; раціональне застосування трансмедійного контенту в майбутній професійній діяльності;
- розвиток інтересу й позитивного ставлення до застосування трансмедійних навчальних засобів у професійно-педагогічній діяльності;
- формування вмінь використовувати трансмедійну технологію для підготовки та проведення занять уроків музичного мистецтва, виховних заходів тощо;
- формування складників трансмедійної компетентності у складі ІКТ-компетентності професійної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва;
- формування навичок відбору, створення і практичного застосування трансмедійного контенту у освітній і практичній діяльності;
- здійснення пошуку та відбору інформації в глобальній мережі Інтернет; вміння активно працювати в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі;
- надання рекомендацій щодо управління трансмедійними процесами.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

загальні:

– загальнокультурна компетентність: *здатність* до набуття знань про особливості національної та загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів; культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, *усвідомлення* ролі науки та релігії в житті людини, їх впливу на світ; культурологічне й загальнолюдське розуміння світу;

– інформаційна компетентність: *здатність* умілої роботи з інформацією, використання програмного забезпечення, мережевих ресурсів для створення трансмедійного контенту, підтримання контактів з учасниками трансмедійного проекту та підвищення професійного рівня; *готовність* до практичного застосування навичок, необхідних для створення трансмедійного контенту (навичок, що забезпечують комунікацію, взаємопроникнення, інтеграцію, співпрацю, експериментування, критичне мислення, творчість), умінь розробляти навчальні посібники і заняття з використанням трансмедійної технології, застосовувати інновації, забезпечені новими технологіями;

– комунікативна компетентність: теоретичне усвідомлення трансмедійного простору медіа; *здатність* до набуття способів взаємодії з учасниками трансмедійного проекту, навички роботи у групі, відігравання різних соціальних ролей у колективі, залучення широкого кола учасників до трансмедійного проекту, вміння організувати та контролювати перебіг трансмедійного проекту; *спроможність* презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести дискусію та ін.; вміння вступати в комунікацію (спілкування), бути зрозумілим, спілкування без обмежень;

– акмеологічна компетентність: *здатність* до духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки;

готовність до безперервного самопізнання, розвитку необхідних сучасній людині особистісних якостей, формування психологічної грамотності, культури мислення та поведінки.

спеціальні:

– трансмедійна компетентність: *здатність* до опанування знань існуючого цифрового контенту, медіаплатформ, нових технологій та *готовність* до їх застосування у трансмедійній діяльності; ознайомлення із хмарним середовищем; сформовані навички аналізу якості і доречності використання у мистецькій освітній діяльності наявного цифрового контенту; розвинені уміння й навички роботи з програмним забезпеченням, цифровим контентом, медіаплатформами; ознайомлення і готовність до використання технології змішаного навчання з метою реалізації умови трансмедійної технології щодо виходу тематичного контенту за межі цифрових платформ; *готовність* до самостійного створення трансмедійного контенту в освітній та професійній мистецькій діяльності;

– предметно-мистецька компетентність: *здатність* до розуміння художньої мови різних видів мистецтва, розвинені навички художнього сприймання, *володіння* навичками аналізу та інтерпретації творів мистецтва;

– методична компетентність: *готовність* до викладання дисципліни „Музичне мистецтво” у Новій українській школі.

Результати навчання:

Для реалізації трансмедійної технології у освітній і професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва студент має *знати*: основні тенденції інформатизації освіти і способи використання трансмедійного контенту у мистецькій освітній діяльності, вимоги до застосування трансмедійного контенту для забезпечення ефективного викладання музичного мистецтва; принципи та ознаки трансмедійної технології; принципи застосування хмарних технологій та змішаного навчання ;

вміти: ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows (Power Point, Movie Maker, Microsoft Paint, Microsoft Excel), хмарними сервісами, зокрема додатки Google, графічними редакторами; раціонально використовувати мережу Інтернет, добирати та створювати трансмедійний освітній контент для використання на уроках музичного мистецтва у початковій школі, добирати та аналізувати цифровий продукт та виконавський мистецький творчий продукт, запускати та встановлювати комп'ютерні програми; раціонально застосовувати трансмедійний контент у освітній і професійній мистецькій діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 90 годин /3 кредити.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Визначення принципів трансмедійності

Визначення поняття „Трансмедіа”, „Трансмедійна технологія” та сумісних понять, що мають відношення до транс медіа: конвергенція, крос-медіа, мультимедіа, лонгрид, сторітеллінг, цифровий наратив, контент, медіаплатформа та ін.

Ідейно-концептуальний базис технології трансмедіа: конвергенція, поліфонія, концепція всеосяжності твору, медіамікс, крос-медіа, глибокі медіа та ін..

Характеристика основних принципів трансмедійності: синергія, поліфонія, симультанність, інтермедіальність, інтерактивність, глибинність та ін.

Сучасні ІКТ-технології в мистецькій освіті. Способи реалізації трансмедійної діяльності засобами ІКТ-технологій

Аналіз сучасних ІКТ-технологій та інноваційних методик навчання в професійній мистецькій освіті. ІКТ-середовище учителя музичного

мистецтва. Використання ІКТ-технологій в мистецькій освітній діяльності.
Прийоми і умови використання ІКТ-технологій в трансмедійній діяльності

Інформаційно-цифрові засоби навчального призначення у системі мистецької освіти. Вимоги до створення й використання інформаційно-цифрових засобів навчального призначення для використання на уроках музичного мистецтва. Опрацювання цифрового контенту для створення трансмедійного продукту. Створення і використання якісного інформаційно-цифрового контенту як необхідна умова реалізації технології трансмедіа

Методи і прийоми використання мультимедійних навчальних засобів на різних етапах реалізації трансмедійного проєкту в різних видах музичної діяльності молодших школярів.

Програми для обробки аудіального та візуального матеріалу. Загальний огляд програм, які забезпечують успішну реалізацію навчально-виховного процесу дисциплін мистецького циклу: програми для обробки звукових та відеофрагментів, графічні редактори тощо.

Хмарні технології в освіті. Місце хмарних технологій в трансмедійному просторі. Хмарні технології Google. Реалізація трансмедійної технології засобами GoogleClassroom.

Загальна характеристика хмарних технологій, як різновиду ІКТ. Сервіси Google, їх характеристика та специфіка використання в освітньому мистецькому середовищі. Сукупність методів, засобів і прийомів, використовуваних для збирання, систематизації, зберігання та опрацювання на віддалених серверах, передавання через мережу і подання через клієнтську програму всеможливих повідомлень і даних.

Загальна характеристика і опанування середовища Google Classroom. Організація комунікації у середовищі Google Classroom.

Освітня технологія змішаного навчання як необхідна умова реалізації трансмедійної технології на уроках музичного мистецтва.

Теоретичний аналіз освітньої технології змішаного навчання. Аналіз моделей і форм застосування змішаної технології на уроках музичного

мистецтва; стратегічних етапів впровадження технології змішаного навчання в трансмедійну діяльність.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна)

1. Азеєв С. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенті та мультимедійних платформ. *Діалог: Медіастудії*. 2019, №25. С. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2019.25.195600>

2. Базелюк О. Мультимедіа – технологія – мистецтво. *Мистецтво і освіта*. 2008. № 3. С. 16 – 18.

3. Василенко Е. В. Шляхи застосування комп'ютерних технологій на уроках музичного мистецтва. *Мистецтво в школі*. 2010. № 1(13). С. 3 – 5.

4. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні навчально-розвивальні музично-ігрові засоби та їх використання на уроках музики у початкових класах : метод. посіб. з курсу “Методика вивчення музики” для студ. Слов’янськ: ДДПУ, 2012. 68 с.

5. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні технології в мистецькій освіті: навч.-метод. посіб. для студ. пед. вишів. Слов’янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2014. 228 с.

6. Гордійчук Г. Б. Використання ІКТ у підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2014. Вип. 37. С. 377–382. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2014_37_73

7. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козар М. М.. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. 380 с.

8. Євменова О. К. Лонгрид як новітній жанр журналістики. *Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи*: матеріали II Всеукраїнської науково-методичної конференції. (м. Шостка, 20 квітня 2017 р.) Суми: СумДУ, 2017. С. 63. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66590>

9. Женченко М. Н. Поняття „мультимедіа”, „крос-медіа”, „трансмедіа” у науковому дискурсі цифрової доби. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 52. С. 72–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12.

10. Журба М. А. Зміна онтологічних меж медіа: трансмедіа. *Філософія культури*. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Philosophia/4_134438.doc.htm

11. Орехова В. В. Трансмедійні навички у професійній мистецькій освіті: аналіз зарубіжного досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Науковий журнал*. 2019. № 5 (89). С. 56 – 68.

12. Орехова В. В. Трансмедійна технологія як сучасний освітній феномен. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 2. С. 106–110.

13. Орехова В. В. Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2018. № 163. С. 198–202. Взято з <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf>

14. Орехова В. В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2019. Вип. 176. С. 250–256. https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf

15. Орехова В. В. Використання інтерактивного плакату в мультимедійному середовищі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. *Open Access Peer-reviewed Journal / Science Review*. Warsaw: RS GlobalSp. z O.O. 2018. №5(12). С. 62–66. Vol. 1. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr. С. 62-66

16. Орехова В. В. Створення інтерактивних навчальних засобів для майбутніх учителів музики з використанням технологій мультимедіа.

Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: колективна монографія / ред. проф. Гаврілової Л. Hameln : InterGING, 2019. С. 151–166.

17. Орехова В. В. Мультипедія як засіб оптимізації пізнавального інтересу до мистецтва у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців початкової школи. Інформаційні технології – 2018: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Київ, 17 травня 2018 р.). Київ.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 115 – 117.

18. Орехова В. В. Використання технологій для створення інтерактивного навчального засобу. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (м. Слов'янськ, 04-05 жовтня 2018 р.). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2018. С. 281–284.

19. Орехова В. В. Гейміфікація як засіб мотивації освітньої діяльності майбутніх учителів музики. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць Міжнародної науково-методичної конференції (м. Краматорськ, 14–15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 191–194.

20. Орехова В. В. Конвергентність як сутнісна особливість феномену трансмедіа у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва. Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25-26 січня 2019 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2019. Ч. 2. С. 60-63.

21. Орехова В. В. Спільна Google презентація як засіб формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2019. С. 231 – 233.

22. Половинчак Ю. Конвергентні процеси в сучасному інфопросторі: трансформації текстів, практик, ієрархій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського: зб. наук. праць*. Київ, 2017. Вип. 46. С. 31–44. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3067:konvergentni-protsesi-v-suchasnomu-infoprostor-i-transformatsiji-tekstiv-praktik-ierarkhij&catid=81&Itemid=415

23. Соколова Н. Л. Трансмедиа и „Интерпретативные сообщества”. *Международный журнал исследований культуры*. 2011. №3 (4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-i-interpretativnye-soobschestva>

24. Сумская А. С. Трансмедиа Storytelling в маркетинговых PR-коммуникациях. *Вестник ЧелГУ*. 2016. №13 (395). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-storytelling-v-marketingovyh-pr-kommunikatsiyah>

25. Харитоненко О. І. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня, 2018 р., м. Вінниця)*. Вінниця, 2018. С. 243 – 249.

26. Хекало Є. Особливості використання комп'ютерних технологій на заняттях з музики у контексті фахової підготовки музичних керівників. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського* URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ppps/2010_36/files/148-153.pdf.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

тестування, веб-квест, створення е-portfolio, трансмедійний проєкт.

5. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. GIMP – бесплатный растровый графический редактор URL: <http://www.progimp.ru>.

2. MyTestX. URL: <http://mytest.klyaksa.net/htm/download/>

3. Nero Vision. URL: <http://nero-programs.narod.ru/vision.html>

4. Nero Wave Editor.URL: Режим доступу :<http://nero-programs.narod.ru/wave-editor.html>
5. UniTest System 4.10.6.URL: <http://www.softportal.com/software-1131-unitest-system.html>
6. Графический редактор.URL: <http://windows.microsoft.com/ru-ru/windows/using-paint#1TC=windows-7>
7. Дишлева С. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі. URL: <http://osvita.ua/school/technol/6804/>.
8. Зуєв С. П. Впровадження комп'ютерних технологій у музичну освіту. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. № 3(5). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2010_3/203.pdf.
9. Інформаційні технології – значення терміну. Setlaboratory. URL: <http://www.setlab.net/?view=what-is-IT>
10. Конструктор тестов 3.3. URL: <http://www.softportal.com/software-2062-onstruktor-testov.html>).
11. Презентации PowerPoint 2007. Программа создания презентаций на основе компьютерных слайдов. URL: <http://www.lessons-tva.info/edu/inf-pp/pp.html>
12. Работа с клипами в программе Windows Movie Maker. URL: <http://windows.microsoft.com/ru-ru/windows-vista/work-with-clips-in-windows-movie-maker>
13. Столярчук Л. І. Використання комп'ютерних технологій на уроках музики. URL: <http://intkonf.org/stolyarchuk-li-vikoristannya-kompyuternih-tehnologiy-na-urokah-muziki/>.
14. Тестирование на мультимедийном уроке. URL: <http://didaktor.ru/testirovanie-na-multimedijnom-uroke/>
15. Уроки видеомонтажа. Использование программы Windows Movie Maker. URL: <http://1htv.com/maker/usingwindowsmoviemaker.htm>.
16. УчебникPowerPoint.URL: <http://nashol.com/20100601601/uchebnik-powerpoint.html>.

ДОДАТОК В

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
„Донбаський державний педагогічний університет”

Кафедра теорії і практики початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

_____ Набока О. Г.
(ПБ)

“29” серпня 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕХНОЛОГІЯ ТРАНСМЕДІА У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки студентів

бакалаврського рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 013 Початкова освіта

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

„Початкова освіта”

(назва програми)

Слов’янськ – 2019 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА КАФЕДРОЮ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ДВНЗ „ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

Укладач програми:

Орехова В. В. – аспірант кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ
“Донбаський державний педагогічний університет”.

Рецензенти:

Хижняк І. А. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету
початкової, технологічної та професійної освіти

Кухар Л. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та освітніх вимірювань НПУ імені М.Драгоманова (м.Київ)

Рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
„Донбаський державний педагогічний університет”

“29” серпня 2018 р.

протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 4	Лекції	
	14 год.	8 год.
	Практичні, семінарські	
	16 год.	16 год.
	Лабораторні	
	год.	год.
	Самостійна робота	
	60 год.	66 год.
Вид контролю: залік		

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

2.1 *Метою* вивчення навчальної дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” є підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи до використання трансмедійної технології у освітній та професійній діяльності на уроках музики.

2.2. *Основними завданнями* вивчення дисципліни „Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи” є:

- надання теоретичних понять, пов’язаних з технологією трансмедіа; необхідної науково-теоретичної й методичної інформації з використання трансмедійної технології в освітній і подальшій професійній діяльності на уроках музичного мистецтва у початковій школі;
- озброєння майбутніх учителів музичного мистецтва знаннями про вимоги до створення трансмедійного контенту;
- удосконалення трансмедійних умінь і навичок майбутніх учителів музичного мистецтва; раціональне застосування трансмедійного контенту в майбутній професійній діяльності;
- розвиток інтересу й позитивного ставлення до застосування трансмедійних навчальних засобів у професійно-педагогічній діяльності;
- формування вмінь використовувати трансмедійну технологію для підготовки та проведення занять уроків музичного мистецтва, виховних заходів тощо;
- формування складників трансмедійної компетентності у складі ІКТ-компетентності професійної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва;
- формування навичок відбору, створення і практичного застосування трансмедійного контенту у освітній і практичній діяльності;
- здійснення пошуку та відбору інформації в глобальній мережі Інтернет; вміння активно працювати в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі;

- надання рекомендацій щодо управління трансмедійними процесами.

2.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

загальні:

– загальнокультурна компетентність: *здатність* до набуття знань про особливості національної та загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів; культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, *усвідомлення* ролі науки та релігії в житті людини, їх впливу на світ; культурологічне й загальнолюдське розуміння світу;

– інформаційна компетентність: *здатність* умілої роботи з інформацією, використання програмного забезпечення, мережевих ресурсів для створення трансмедійного контенту, підтримання контактів з учасниками трансмедійного проекту та підвищення професійного рівня; *готовність* до практичного застосування навичок, необхідних для створення трансмедійного контенту (навичок, що забезпечують комунікацію, взаємопроникнення, інтеграцію, співпрацю, експериментування, критичне мислення, творчість), умінь розробляти навчальні посібники і заняття з використанням трансмедійної технології, застосовувати інновації, забезпечені новими технологіями;

– комунікативна компетентність: *здатність* до набуття способів взаємодії з учасниками трансмедійного проекту, навички роботи у групі, відігравання різних соціальних ролей у колективі, залучення широкого кола учасників до трансмедійного проекту, вміння організувати та контролювати перебіг трансмедійного проекту; *спроможність* презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести дискусію та ін.; вміння вступати в комунікацію (спілкування), бути зрозумілим, спілкування без обмежень;

– акмеологічна компетентність: *здатність* до духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; *готовність* до безперервного самопізнання, розвитку необхідних сучасній людині особистісних якостей, формування психологічної грамотності, культури мислення та поведінки.

спеціальні:

– трансмедійна компетентність: *здатність* до опанування знань існуючого цифрового контенту, медіаплатформ, нових технологій та *готовність* до їх застосування у трансмедійній діяльності; ознайомлення із хмарним середовищем; сформовані навички аналізу якості і доречності використання у мистецькій освітній діяльності наявного цифрового контенту; розвинені вміння й навички роботи з програмним забезпеченням, цифровим контентом, медіаплатформами; ознайомлення і готовність до використання технології змішаного навчання з метою реалізації умови трансмедійної технології щодо виходу тематичного контенту за межі цифрових платформ; *готовність* до самостійного створення трансмедійного контенту в освітній та професійній мистецькій діяльності;

– предметно-мистецька компетентність: *здатність* до розуміння художньої мови різних видів мистецтва, розвинені навички художнього сприймання, *володіння* навичками аналізу та інтерпретації творів мистецтва;

– методична компетентність: *готовність* до викладання дисципліни „Музичне мистецтво” у початковій школі.

2.4. Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо набуті студентами такі **компетентності**:

– інформаційна компетентність – здатність педагога до критичного аналізу джерел інформації, пошуку необхідних ресурсів, синтезу, узагальненню та структуруванню продуційованої інформації;

– педагогічна компетентність – здатність та готовність педагога до педагогічного проєктування, змістового наповнення та використання інформатичних освітніх продуктів у власній професійній діяльності;

– технологічна компетентність – здатність та готовність педагога до інформатично-технологічної діяльності, а саме постановки цілей створення освітнього інформатичного продукту, використанню існуючої або розробки нової технології створення продукту, тестуванню продукту на відповідність до певних вимог тощо.

2.5. Очікувані результати навчання

Професійні знання: знати основні тенденції інформатизації освіти і способи використання трансмедійного контенту у мистецькій освітній діяльності, вимоги до застосування трансмедійного контенту для забезпечення ефективного викладання музичного мистецтва; принципи та ознаки трансмедійної технології; принципи застосування хмарних технологій та змішаного навчання ;сучасні теоретичні основи освітньої галузі „Музичне мистецтво”, визначені Державним стандартом початкової загальної освіти; знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової мистецької освіти, суть процесів виховання й розвитку учнів початкової школи, специфіку виховної роботи, особливості викладання мистецьких дисциплін у вищій школі.

Професійні вміння і навички: ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows (Power Point, Movie Maker, Microsoft Paint, Microsoft Excel), хмарними сервісами, зокрема додатки Google, графічними редакторами; раціонально використовувати мережу Інтернет, добирати та створювати трансмедійний освітній контент для використання на уроках музичного мистецтва у початковій школі; добирати та аналізувати цифровий продукт та виконавський мистецький творчий продукт, запускати та встановлювати комп’ютерні програми; раціонально застосовувати трансмедійний контент у освітній і професійній мистецькій діяльності; застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітньої галузі „Музичне мистецтво” та теорії інформатизації освіти, під час розв’язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

Комунікація: здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач; прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів під час *лекційного* заняття виставляється за такими критеріями:

- присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у процесі лекції.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів під час *практичного (семінарського, лабораторного) заняття* виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

- під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

- у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Максимальна кількість балів під час оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *написання поточних, проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів під час *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Максимальна кількість балів під час оцінювання *рефератів та презентацій за визначеними темами* виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);

- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;

- за наявність змістовних висновків;

- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок невиконання окремих критеріїв із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачеві, може бути знижена:

- за неповну відповідь – 0,5 бала;

- за кожну неправильну відповідь – 0,5 бала;

- за невчасне виконання індивідуальної роботи – 0,5 бала;

- за недостовірність поданої інформації – 0,5 бала;

- за недостатнє розкриття теми – 0,5 бала;

- за відсутність посилань на літературні джерела – 0,5 бала.

Результати поточного контролю результатів навчання здобувачів (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у кінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і проставляються в „Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять” та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	зараховано
89 – 75 балів	зараховано
60 – 74 бали	зараховано
26 – 59 балів	незараховано
0 – 25 балів	незараховано

2.5. Засоби діагностики результатів навчання

тестування, веб-квест, створення e-portfolio, трансмедійний проєкт

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Тема 1. Вступ. Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Визначення принципів трансмедійності.	20	4	4		14	20	2	2		16
Тема 2. Сучасні ІКТ-технології в мистецькій освіті. Способи реалізації трансмедійної діяльності засобами ІКТ-технологій.	24	4	4		16	24	2	5		17
Тема 3. Хмарні технології в освіті. Місце хмарних технологій в трансмедійному просторі. Хмарні технології Google. Реалізація трансмедійної технології засобами GoogleClassroom.	23	4	4		15	23	2	4		17
Тема 4. Освітня технологія змішаного навчання як необхідна умова реалізації трансмедійної технології на уроках музичного мистецтва.	23	2	4		15	23	2	5		16
Усього годин	90	14	16		60	90	8	16		66

5. Програма навчальної дисципліни**5.1. Теми лекцій**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Теоретичні аспекти поняття трансмедіа у сучасній теорії і практиці. Освітлення понять, пов'язаних із технологією трансмедіа. Ідейно-концептуальний базис технології трансмедіа. Характеристика принципів трансмедійності.	4

2	Аналіз сучасних ІКТ-технологій та інноваційних методик навчання в професійній мистецькій освіті. Інформаційно-цифрові засоби навчального призначення у системі мистецької освіти. Вимоги до створення й використання інформаційно-цифрових засобів навчального призначення в трансмедійній діяльності. Загальний огляд програм, які забезпечують успішну реалізацію навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва	4
3	Загальна характеристика хмарних технологій. Сервіси Google, їх характеристика та специфіка використання в освітньому мистецькому середовищі. Загальна характеристика середовища Google Classroom. Аналіз можливостей і платформ середовища Google Classroom.	4
4	Теоретичний аналіз освітньої технології змішаного навчання. Аналіз моделей і форм застосування змішаної технології на уроках музичного мистецтва.	2
	Разом	14

4.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Застосування трансмедійної технології в освітній мистецькій практиці: використання QR-кодів, соціальні мережі як провідники трансмедіа, аналіз сумісних технологій: трансмедійний сторітеллінг і цифровий наратив; веб-квест як трансмедійний проект.	4
2	Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. Засоби створення цифрового мистецького контенту. Ознайомлення із навчальними онлайн-сервісами. Трансмедійний сторітеллінг на базі програми презентацій Power Point. Інтерактивний плакат в трансмедійній діяльності на уроках музичного мистецтва.	4
2	Опанування середовища Google Classroom. Організація комунікації у середовищі Google Classroom. Методика використання інструментарію середовища Google Classroom.	4
3	Моделювання трансмедійного простору в умовах змішаного навчання	4
	Разом	16

4.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Відпрацювання трансмедійний елементів. Створення трансмедійного контенту за власними технічними можливостями і вподобаннями	14
2	Робота з графічними, фото, аудіо- і відеоредакторами. Конструювання інтерактивних тестів у програмі Learning apps	16
3	Створення трансмедійного простору у середовищі Google Classroom: трансмедійний проєкт на базі Google Презентації, інтерактивний плакат, веб-квест та ін..	15
4	Гейміфікація як засіб мотивації творчої мистецької діяльності. Опрацювання програм для створення інтерактивного плакату. Створення мистецького трансмедійного контенту на основі сюжетів Мультипедії (розвиваючі мультфільми для дітей)	15
	Разом	60

6. Рекомендована література (основна, допоміжна)

1. Азеєв С. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенті та мультимедійних платформ. *Діалог: Медіастудії*. 2019, №25. С. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2019.25.195600>

2. Базелюк О. Мультимедіа – технологія – мистецтво. *Мистецтво і освіта*. 2008. № 3. С. 16 – 18.

3. Василенко Е. В. Шляхи застосування комп'ютерних технологій на уроках музичного мистецтва. *Мистецтво в школі*. 2010. № 1(13). С. 3 – 5.

4. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні навчально-розвивальні музично-ігрові засоби та їх використання на уроках музики у початкових класах : метод. посіб. з курсу “Методика вивчення музики” для студ. Слов’янськ: ДДПУ, 2012. 68 с.

5. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні технології в мистецькій освіті: навч.-метод. посіб. для студ. пед. вишів. Слов’янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2014. 228 с.

6. Гордійчук Г. Б. Використання ІКТ у підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2014. Вип. 37. С. 377–382. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2014_37_73

7. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козар М. М.. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. 380 с.

8. Євменова О. К. Лонгрид як новітній жанр журналістики. *Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи*: матеріали II Всеукраїнської науково-методичної конференції. (м. Шостка, 20 квітня 2017 р.) Суми: СумДУ, 2017. С. 63. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66590>

9. Женченко М. Н. Поняття „мультимедіа”, „крос-медіа”, „трансмедіа” у науковому дискурсі цифрової доби. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 52. С. 72–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12.

10. Журба М. А. Зміна онтологічних меж медіа: трансмедіа. *Філософія культури*. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Philosophia/4_134438.doc.htm

11. Орехова В. В. Трансмедійні навички у професійній мистецькій освіті: аналіз зарубіжного досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Науковий журнал*. 2019. № 5 (89). С. 56 – 68.

12. Орехова В. В. Трансмедійна технологія як сучасний освітній феномен. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 2. С. 106–110.

13. Орехова В. В. Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал*. Кропивницький, 2018. № 163. С. 198–202. Взято з <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf>

14. Орехова В. В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал. Кропивницький, 2019. Вип. 176. С. 250–256. https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf
15. Орехова В. В. Використання інтерактивного плакату в мультимедійному середовищі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Open Access Peer-reviewed Journal / Science Review. Warsaw: RS GlobalSp. z O.O. 2018. №5(12). С. 62–66. Vol. 1. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr. С. 62-66
16. Орехова В. В. Створення інтерактивних навчальних засобів для майбутніх учителів музики з використанням технологій мультимедіа. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: колективна монографія / ред. проф. Гаврілової Л. Nameln : InterGING, 2019. С. 151–166.
17. Орехова В. В. Мультипедія як засіб оптимізації пізнавального інтересу до мистецтва у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців початкової школи. Інформаційні технології – 2018: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Київ, 17 травня 2018 р.). Київ.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 115 – 117.
18. Орехова В. В. Використання технологій для створення інтерактивного навчального засобу. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (м. Слов'янськ, 04–05 жовтня 2018 р.). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2018. С. 281-284.
19. Орехова В. В. Гейміфікація як засіб мотивації освітньої діяльності майбутніх учителів музики. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць Міжнародної науково-методичної конференції (м. Краматорськ, 14–15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 191–194.

20. Орехова В. В. Конвергентність як сутнісна особливість феномену трансмедіа у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва. Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 січня 2019 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2019. Ч. 2. С. 60–63.

21. Орехова В. В. Спільна Google презентація як засіб формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Слов'янськ, 26–27 вересня 2019). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2019. С. 231 – 233.

22. Половинчак Ю. Конвергентні процеси в сучасному інфпросторі: трансформації текстів, практик, ієрархій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського: зб. наук. праць*. Київ, 2017. Вип. 46. С. 31–44. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3067:konvergentni-protsesi-v-suchasnomu-infoprostor-i-transformatsiji-tekstiv-praktik-ierarkhij&catid=81&Itemid=415

23. Соколова Н. Л. Трансмедиа и „Интерпретативные сообщества”. *Международный журнал исследований культуры*. 2011. №3 (4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-i-interpretativnye-soobschestva>

24. Сумская А. С. Трансмедиа Storytelling в маркетинговых PR-коммуникациях. *Вестник ЧелГУ*. 2016. №13 (395). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-storytelling-v-marketingovyh-pr-kommunikatsiyah>

25. Харитоненко О. І. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня. 2018 р., м. Вінниця). Вінниця. 2018. С. 243 – 249.

26. Хекало Є. Особливості використання комп'ютерних технологій на заняттях з музики у контексті фахової підготовки музичних керівників. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського* URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ppps/2010_36/files/148-153.pdf.

7. Порядок оцінювання результатів навчання

тестування, веб-квест, створення е-portfolio, трансмедійний проєкт.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. GIMP – бесплатный растровый графический редактор URL: <http://www.progimp.ru>.

2. MyTestX. URL: <http://mytest.klyaksa.net/htm/download/>

3. Nero Vision. URL: <http://nero-programs.narod.ru/vision.html>

4. Nero Wave Editor. URL: Режим доступу :<http://nero-programs.narod.ru/wave-editor.html>

5. UniTest System 4.10.6. URL: <http://www.softportal.com/software-1131-unitest-system.html>

6. Графический редактор. URL: <http://windows.microsoft.com/ru-ru/windows/using-paint#1TC=windows-7>

7. Дишлева С. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі. URL: <http://osvita.ua/school/technol/6804/>.

8. Зуєв С. П. Впровадження комп'ютерних технологій у музичну освіту. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. № 3(5). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2010_3/203.pdf.

9. Інформаційні технології – значення терміну. Setlaboratory. URL: <http://www.setlab.net/?view=what-is-IT>

10. Конструктор тестов 3.3. URL: <http://www.softportal.com/software-2062-onstruktor-testov.html>).

11. Презентации PowerPoint 2007. Программа создания презентаций на основе компьютерных слайдов. URL: <http://www.lessons-tva.info/edu/inf-pp/pp.html>

12. Работа с клипами в программе Windows Movie Maker. URL: <http://windows.microsoft.com/ru-ru/windows-vista/work-with-clips-in-windows-movie-maker>

13. Столярчук Л. І. Використання комп'ютерних технологій на уроках музики. URL: <http://intkonf.org/stolyarchuk-li-vikoristannya-kompyuternih-tehnologiy-na-urokah-muziki/>.

14. Тестирование на мультимедийном уроке. URL: <http://didaktor.ru/testirovanie-na-multimedijnom-uroke/>

15. Уроки видеомонтажа. Использование программы Windows Movie Maker. URL: <http://1htv.com/maker/usingwindowsmoviemaker.htm>.

16. Учебник PowerPoint. URL: <http://nashol.com/20100601601/uchebnik-powerpoint.html>.

ДОДАТОК Г

Таблиця – результат виконання студентами експериментальної групи практичного завдання в курсі „Технологія трансмедіа в мистецькій освіті Нової української школи”

Переваги і недоліки програм для створення інтерактивних плакатів

Назва програми	Переваги	Недоліки
MicrosoftPowerPoint (комп'ютерна програма)	<ul style="list-style-type: none"> - можливість завантаження готового продукту на комп'ютер і носії; - необмежена кількість об'єктів демонстрації; - можливість завантаження різних форматів (аудіо, відео, тексти, малюнки, схеми та ін.); - різні варіанти збереження демонстраційного матеріалу (посилання на комп'ютерні файли і безпосереднє завантаження – розташування); <p>під час демонстрації не потребує інтернет підключення</p>	<ul style="list-style-type: none"> - займає багато часу на підготовку та створення; - потребує високого технічного обладнання демонстраційної техніки.
Конструктор презентацій Конструктор-ІІІ (комп'ютерна програма)	<ul style="list-style-type: none"> - можливість завантаження готового продукту на комп'ютер і носії; - необмежена кількість об'єктів демонстрації; - можливість завантаження різних форматів (аудіо, відео, тексти, малюнки, схеми та ін.); - різні варіанти збереження демонстраційного матеріалу (посилання на комп'ютерні файли, Інтернет - посилання і безпосереднє завантаження – розташування); <p>гіперпосилання дублюються автоматично на кожному слайді і не потребують управляючої кнопки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - займає багато часу на підготовку та створення; - потребує високого технічного обладнання демонстраційної техніки
Smore (онлайн – сервіс)	<ul style="list-style-type: none"> - легкий у користуванні, зручна форма розміщення інформації; - можливість використання готових шаблонів: бізнес, інформаційний бюлетень, захід та ін.; - можливість розміщення різних матеріалів: тексту, зображень, аудіо-відеоматеріалів, інтернет посилань 	<ul style="list-style-type: none"> - обмеженість варіантів безкоштовного користування: обмежений термін редагування, відсутня можливість супроводу картинки текстом та створення гіперпосилання до цієї картини; - втрачене фактичне поняття плакату, має структуру „свитку”, де перехід здійснюється не

		<p>посиланням, а розкручуванням;</p> <ul style="list-style-type: none"> - можливість завантаження лише із зазначених серверів (напр., YouTube), що ускладнює розміщення мінімальних фрагментів замість повнометражних роликів
Thinglink (онлайн – сервіс)	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка завантаження зображень, відео, аудіо інтернет посилань; - можливість додавання текстових коментарів до кожного маркера; - широкий вибір варіантів зовнішнього вигляду маркерів; - можливість створювання копій вподобаних інтерактивних плакатів із подальшим редагуванням; - легка форма редагування; - є мобільний додаток. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутня візуальна текстова інформації про суть плакату; - обмежена можливість завантаження коректованих матеріал з комп'ютера; - обмеженість безкоштовного контенту
Padlet (онлайн – сервіс)	<ul style="list-style-type: none"> - безкоштовний контент; - відкрита можливість редагування; - широкий спектр завантажених файлів та посилань: текстові, відео-аудіо матеріали, зображення, посилання на інтернет сторінки, - є адаптований мобільний додаток. 	<ul style="list-style-type: none"> - обмежена можливість завантаження коригованих матеріалів із комп'ютера; - неможливість завантаження в одному постері низки зображень та інших файлів для аналізу або порівняння

ДОДАТОК Д

Тестові завдання

**контрольного етапу педагогічного експерименту
„Технологія трансмедіа – сучасний феномен ІКТ середовища”****Оберіть правильний варіант відповіді. Завдання на 1 бал**

1. *Технологія трансмедіа – це...*

a) новітні ІКТ, що побудовані на базі концептуальних законів конвергентності з метою поширення інформації сучасних ЗМІ;

b) створення мультиплатформного продукту, представленого у різних форматах самостійними темами, що завдяки ІК-технологіям утворюють єдине ціле;

c) подання одного інформаційного матеріалу в різних форматах і на різних платформах;

d) синтез візуальних, звукових, символічних, знакових, текстових, відео та анімаційних можливостей для створення єдиного інформаційного продукту.

(b)

2. *Як ви розумієте поняття „цифровий контент” (Digitalcontent)?*

a) інформація, що може зберігатись і передаватись через цифрові носії;

b) інформація, що передається у цифровому еквіваленті шляхом використання математичних формул і цифрових відносин;

c) дані, що створюються, генеруються, поставляються та зберігаються у цифровій формі;

d) медіа-сервіси, що містять візуальний чи аудіо-контент, котрий завантажується користувачами на їх персональні пристрої чи транслюється через мережу Інтернет у режимі реального часу.

(c)

3. *Що відображає закон конвергенції?*

a) процес інтеграції традиційних і нових медіа, що супроводжується дублюванням контенту або створенням альтернативних медіаплатформ;

b) сумуючий ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їх суми;

c) прояв різниці між первинно схожими поняттями;

d) процес зближення сутностей за допомогою взаємопроникнення, вищий щабель інтеграції.

(a)

4. *Який феномен інформаційного суспільства визнаний НУШ однією з ключових компетентностей професійної освіти і діяльності?*

a) лінгвістична компетентність;

b) професійна компетентність;

c) ІКТ компетентність;

d) мистецька компетентність;

e) комунікативна компетентність.

(c)

5. *Вставити пропущене слово.* Комп'ютерний продукт, укладений із даних різних типів (структурований сайт, електронна енциклопедія, комп'ютерна гра тощо), розробляються на основі _____ технології.

a) мультимедійної;

b) інформаційно-комунікаційної;

c) трансмедійної;

d) мережевої;

e) дистанційної.

(a)

6. *Продовжіть твердження.* Хмаро орієнтоване навчальне середовище, це ...

a) інформаційне середовище, яке створює навколо себе людина, з метою задоволення власних навчальних потреб;

b) сучасний підхід до реалізації навчання в умовах інформаційного простору освіти;

c) система, що складається з хмарних сервісів і забезпечує навчальну мобільність, групову співпрацю педагогів і учнів для ефективного, безпечного досягнення дидактичних цілей;

d) середовище, у якому передбачено використання технології хмарних обчислень для забезпечення ІКТ-підтримування наукових досліджень.

(c)

7. *Продовжіть визначення.* Форма освіти, згідно з якою учень (студент, слухач) засвоює одну частину матеріалу засобами дистанційного навчання, а іншу частину матеріалу вивчає очно в аудиторії має назву:

a. змішаної;

b. заочної;

c. кореспондентської;

d. відкритої.

(a)

8. *Чи погоджуєтесь ви із твердженням:* „Форум – інструмент комунікації, а не навчання, доречний для спілкування й обміну досвідом між фахівцями чи науковцями”.

a) так;

b) ні.

(a)

9. *Як ви розумієте поняття „електронний освітній ресурс”?*

a) освітній контент електронної форми;

b) відсканований паперовий навчальний засіб;

c) навчальний засіб, розроблений в електронній формі;

d) освітній веб-сайт.

(c)

10. *Продовжіть визначення. Засоби інфографіки, використані у навчанні, реалізують дидактичний принцип ...*

- a) наочності;
 - b) системності;
 - c) послідовності;
 - d) естетичної спрямованості.
- (a)

Оберіть декілька пунктів, що відповідають завданню.

Питання на 2 бали

11. *Визначте два визначальні чинники, які спричинили появу і розвиток сучасних ІКТ, зокрема трансмедійної технології.*

- a) бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);
 - b) тенденції глобалізації та інтеграції світової спільноти, дигіталізація сучасного світу;
 - c) розвиток поштового зв'язку, який спричинив формування так званого кореспондентського навчання („corresponding learning”);
 - d) бурхливий розвиток комп'ютерних технологій у навчанні в університетах Америки і Європи у 60-ті роки ХХ ст.
 - e) постійне удосконалення програмового забезпечення;
 - f) Євроінтеграційні пріоритети в Україні
- (a, b)

12. *Назвіть системи хмаро орієнтованих засобів навчання в освітньому середовищі ВНЗ:*

- a) система управління навчанням, реалізована на базі відкритої платформи GoogleClassroome;
- b) соціальні мережі (Facebook-подібні);
- c) електронні навчальні засоби;
- d) навчальні посібники і методичні рекомендації;
- e) мультимедії та вікпедії;

f) дидактичне навчальне онлайн-середовище.

(a, b)

13. *Визначте складники трансмедійної компетентності:*

- a) поняттєві та інструментальні знання;
- b) розвинені технологічні і виконавські уміння і навички;
- c) ставлення і самооцінка;
- d) Інтернет-безпека;
- e) навички програмування;
- f) дидактичні аспекти використання ІКТ.

(a, b, c)

14. *Визначте послідовність фаз створення трансмедійного проєкту:*

- a) аналіз (1);
- b) проєктування (2);
- c) виконання (3);
- d) розвиток (4);
- e) оцінка (5)
- f) вдосконалення (6) .

15. *Що становить ідейно-концептуальний базис технології трансмедіа:*

- a) конвергенція;
- b) цифрові наративи;
- c) медіамікс;
- d) поліфонія;
- e) одноплатформність;
- f) мультимедійність;
- g) крос-медійність.

(a, c, d)

Приведіть у відповідність.

Питання на 3 бали

16. Знайдіть відповідність між принципами трансмедійності і їх визначенням

1. Співтворчість	а) суб'єкт-суб'єктна взаємодія, під час якої учасники процесу об'єднані творчим діалогом-пошуком потенційних можливостей реалізації творчого проєкту з метою активного самовираження.
2. Симультанність	б) здатність мислення здійснювати кілька логічних операцій, спрямованих на розв'язання складних мистецьких завдань з багатьма невідомими.
3. Інтермедіальність	в) Особливий тип внутрішніх взаємозв'язків у творчому проєкті, що базується на взаємодії різних видів мистецтв.
	г) створення цілісного полі художнього простору в системі культури.
4. Інтерактивність	д) Здатність взаємодіяти або знаходитися в режимі діалогу з ким-небудь або з чим-небудь.
5. Синегрія	е) сумуючий ефект, що забезпечує перевагу взаємодії двох або більше факторів над кожним окремих компонентом.

17. Приведіть у відповідність визначення понять, що мають відношення до технології трансмедіа:

1. Мультимедіа	а) сукупність апаратних і програмних засобів, що дозволяють представити інформацію в різних форматах: текстовому, графічному, звуковому, відео, анімаційному тощо.
2. Крос-медіа	б) дистрибуція інтелектуального продукту через різноманітні медіа платформи з використанням різних медіа форматів.
3. Трансмедіа	с) створення мультиплатформного продукту, представленого у різних форматах самостійними темами, що завдяки ІК-технологіям утворюють єдине ціле;
4. Конвергенція	д) процес зближення різноманітних електронних технологій у результаті їхнього швидкого розвитку та взаємодії, створення об'єднаних каналів передачі інформації у межах загальної інфраструктури
5. Гейміфікація	е) використання ігрових практик та механізмів у неігровому контексті для залучення користувачів

	до активної участі у проєкті
6. Лонгрід	f) довга стаття з інтерактивними елементами: зображеннями, відео, цитатами, інфографікою тощо.
	g) канали та інструменти, які використовують, щоб зберігати, передавати й подавати інформацію абордані.

18.Приведіть у відповідність додатки і сервіси хмаро орієнтованого навчального середовища:

1. Організація дистанційного навчання	GoogleClassroome
	Moodle
2. Програма для створення інтерактивного плакату	ThingLink
	Glogster
3. Зберігання документів	Googledиск
	Dropbox
4. Онлайн платформи для створення дидактичного навчального матеріалу	LearningApps
	Classtime

19.Встановіть відповідність між групами електронних навчальних засобів (за певними класифікаційними ознаками) та їх видами:

1. Віртуальний музей	а) демонстраційно-моделюючі, діагностуючі, навчально-тренувальні й ігрові, довідково-інформаційного призначення
2. Мультитипедія	б) електронні навчальні засоби для вивчення хімії, фізики, історії тощо
3. Mind maps	в) аудитивні, візуальні, аудіовізуальні
	г) електронні тренажери, мультимедійні ігри та засоби анімації, презентації PowerPoint

20.Приведіть у відповідність поняття та їх визначення

1. Форум	а) інтернет-ресурс для обговорення і спілкування в інтернеті
2. Блог	б) інтернет-сервіс, що дозволяє будь-якому користувачеві вести записи з довільної тематики
3. Веб-сайт	в) сукупність логічно зв'язаної гіпертекстової інформації, оформленої у вигляді окремих сторінок і доступної в мережі Інтернет
4. QR -код	г) матричний двомірний штрих-код, який сканується камерою смартфона як двовимірне зображення.
	д) сукупність технологій і відкритих стандартів,

	створених для інновацій, консолідації та економічної ефективності із урахуванням нових можливостей для вирішення поставлених завдань
--	--

Наведіть приклади із поясненням.

Питання на 5 балів

21. Наведіть приклад (варіант) використання технології трансмедіа на уроці музичного мистецтва у початковій школі (тема, трансмедійний продукт, принципи трансмедійності).

22. Наведіть п'ять прикладів електронних ресурсів (із коротким описом застосування), що забезпечують виконання трансмедійного проєкту.

1.

2.

3.

23. Назвіть технологічні прийоми, якими необхідно володіти для реалізації трансмедійного освітнього ресурсу.

1.

2.

3.

4.

Максимальна кількість балів – 50.

Розбаловка за рівнями:

Початковий – 20 – 29 балів;

Базовий – 30 – 39 балів;

Підвищений – 40 – 44 балів;

Творчий – 45 – 50 балів.

ДОДАТОК Е**Анкета
контрольного етапу педагогічного експерименту**

1. Чи хотіли б Ви використовувати технологію трансмедіа як форму навчання?
2. Чи допомагає технологія трансмедіа у навчанні?
3. Чи відповідає Вашим запитам трансмедійний проєкт як форма залікової праці? Чи готові ви до залікового контролю у вигляді трансмедійного проєкту?
4. Чи будете використовувати технологію трансмедіа у професійній діяльності? У повсякденному житті?
5. Які тематики хотіли б розробляти із використанням технології трансмедіа?

ДОДАТОК Ж**Опитування****для виявлення мотивів використання технології трансмедіа у професійній мистецькій освітній діяльності**

З якою метою ви хотіли б ознайомитись із технологією трансмедіа?

1. Для розширення й поглиблення знань.
2. Для того, щоб відповідати сучасним суспільним вимогам
3. Це необхідність освітнього (у тому числі мистецького) сьогодення.
4. Для того, щоб бути сучасним і мобільним.
5. Мені це цікаво.
6. Для вільного і активного спілкування без обмежень.
7. Для реалізації в професійному плані.
8. Для саморозвитку.
9. З іншою метою _____

На виявлення кожного мотиву ставились відповідні запитання:

- Пізнавальний мотив – 1 і 5 запитання;
- Культурно-соціальний мотив – 2 і 6 запитання;
- Професійний мотив – 3 і 7 запитання;
- Мотив самовдосконалення – 4 і 8 запитання;

Дані підраховувались у відсотках.

ДОДАТОК 3

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:

- 1. Орехова В. В.,** Гаврілова Л. Г. Структура мистецтвознавчої компетентності майбутніх учителів музики початкової школи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал. Суми, 2017. № 5 (69). С. 230–240. DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/230-240.
- 2. Орехова В. В.** Холістичний підхід у контексті методологічного аналізу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Актуальні питання мистецької педагогіки: зб. наук. праць. Хмельницький, 2018. Вип. 7. С. 57–64. URL:<http://armp.kgpa.km.ua/Files/APMP07/14.pdf>.
- 3. Орехова В. В.** Використання мультимедійних засобів у викладанні мистецтва у початковій школі. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал. Кропивницький, 2018. № 163. С. 198–202. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/44.pdf>
- 4. Орехова В. В.** Трансмедійна технологія як сучасний освітній феномен. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2018. Вип. 22. Т. 2. С. 106–110. URL:https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf.
- 5. Орехова В. В.** Трансмедійні навички у професійній мистецькій освіті: аналіз зарубіжного досвіду. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 5 (89). С. 57–68. DOI 10.24139/2312-5993/2019.05/057-068.

6. Орехова В. В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: науковий журнал. Кропивницький, 2019. Вип. 176. С. 250–256. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf

Статті в зарубіжних наукових виданнях:

7. Orekhova V. V. U powszechnianie wsrod uczniow szkol podstawowych wartosci rodzinnych. Temat: Matki na lekcjach zintegrowanego kursu „Sztuka”. Refleksje o rodzinie. Konteksty edukacyjne I pomocowe. 2017. T.2. Piotrkow Trybunalski. S. 313–328.

8. Орехова В. В. Використання інтерактивного плакату в мультимедійному середовищі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Open Access Peer-reviewed Journal Science Review. Warsaw: RS Global. 2018. №5(12). С. 62–66. Vol. 1. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr.С.62-66

Колективна монографія:

9. Орехова В. В. Створення інтерактивних навчальних засобів для майбутніх учителів музики з використанням технологій мультимедіа. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: колективна монографія / ред. проф. Гаврілової Л. Hameln : InterGING, 2019. С. 151–166. URL: <https://dwherold.de/onewebmedia/MonographHavrilovaFinalLight.pdf>.

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

10. Орехова В. В., Гаврілова Л. Г. Мистецтвознавча компетентність в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музики початкової школи. Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Суми, 23-24 лютого 2017 р.). Суми : ФОП Цьома С. П., 2017. С. 106 – 110.

11. Орехова В. В. Родинне виховання молодших школярів на уроках інтегрованого курсу „Мистецтво” в початковій школі. Підготовка майбутніх

педагогів у контексті стандартизації початкової освіти: Всеукраїнська науково-практична онлайн – конференція (м. Бердянськ, 14 вересня 2017 р.). Бердянськ, 2017. С. 276 – 280.

12. Орехова В. В. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва засобами мультимедійних технологій Теоретико-практичні проблеми використання математичних методів і комп'ютерно-орієнтованих технологій в освіті та науці: II Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Київ, 28 березня 2018р.). Київ, 2018, с. 66.

13. Орехова В. В. Мультипедія як засіб оптимізації пізнавального інтересу до мистецтва у процесі розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців початкової школи. Інформаційні технології – 2018: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Київ, 17 травня 2018 р.). Київ.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 115–117.

14. Орехова В. В. Природна духовність у холістичному підході професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 27–28 квітня 2018 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2018. С. 80–82.

15. Орехова В. В. Використання технологій для створення інтерактивного навчального засобу. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (м. Слов'янськ, 04-05 жовтня 2018 р.). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2018. С. 281–284.

16. Орехова В. В. Гейміфікація як засіб мотивації освітньої діяльності майбутніх учителів музики. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць Міжнародної науково-методичної конференції

(м. Краматорськ, 14–15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 191–194.

17. Орєхова В. В. Конвергентність як сутнісна особливість феномену трансмедіа у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва. Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25-26 січня 2019 р.). Львів: ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2019. Ч. 2. С. 60–63.

18. Орєхова В. В. Класифікація трансмедійних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва у зарубіжній науковій літературі. Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи: Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених.(м. Кривий Ріг, 16 травня 2019 р.). Кривий Ріг:ФО-П Маринченко С. В., 2019. С. 208–211.

19. Орєхова В. В. Методологічні підходи до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Інформаційні технології в професійній діяльності: Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Рівне, 30 жовтня 2019). Рівне: РВВ РДГУ, 2019. С. 37–38.

20. Орєхова В. В. Спільна Google презентація як засіб формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції(м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019). Слов'янськ: Мінідрукарня „Папірус”, 2019. С. 231–233.

21. Орєхова В. В. Принцип інтегративності під час формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Стан досягнення і перспективи інформаційних систем і технологій: XX Всеукраїнська науково-технічна конференція молодих вчених, аспірантів та студентів. Матеріали конференції. Частина I(м. Одеса, 21–22 квітня 2020). Одеса: Видавництво ОНАХТ, 2020. С. 151–152.

22. Орехова В. В. Культурологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 217–219.

23. Орехова В. В. Аксиологічний підхід до формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Перспективні напрями сучасної науки та освіти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 – 20 травня 2020). Слов'янськ: друкарня „Папірус”, 2020. С. 223–226.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й отримали позитивну оцінку на засіданнях, теоретичних і методичних семінарах кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”; на науково-практичних конференціях, форумах, круглих столах, семінарах різного рівня: *Міжнародних* – „Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика” (Суми, 2017); „Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій” (Слов'янськ, 2017, 2018, 2019); „Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти” (Кропивницький, 2017); „Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін” (Суми, 2017); „Сучасні аспекти інтеграції в мистецькій освіті початкової школи” (Мелітополь, 2017); „Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні” (Львів, 2018); „Сучасна освіта – доступність, якість, визнання” (Краматорськ, 2018); „Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.” (Львів, 2019); „Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти” (Кропивницький, 2019); *Всеукраїнських* – „Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти” (Бердянськ, 2017); „Теоретико-практичні проблеми використання

математичних методів і комп'ютерно-орієнтованих технологій в освіті та науці” (Київ, 2018); „Інформаційні технології – 2018” (Київ, 2018); „Актуальні питання мистецької педагогіки: Інноваційні та традиційні підходи до викладання мистецьких дисциплін” (Хмельницький, 2018); „Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи” (Кривий Ріг, 2019); „Інформаційні технології в професійній діяльності” (Рівне, 2019); „Перспективні напрями сучасної науки та освіти”(Слов'янськ, 2020); „Стан досягнення і перспективи інформаційних систем і технологій” (Одеса, 2020); „Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві” (Київ, 2020).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

вул. М.Коцюбинського, 2, м.Чернівці, 58002, тел. (0372) 584811, факс (0372) 552914,
 E-mail: rector@chnu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02071240

Від 09.09.2020 № 19/17-1813 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Орехової Валентини Володимирівни на тему
«Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії
 (спеціальність 013 Початкова освіта, галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка)

Упродовж 2019-2020 н.р. у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича здійснювалася апробація та впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії В.Орехової на тему «Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи».

Положення та висновки дослідження апробовано в освітньому процесі кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи під час лекційних та практичних занять з «Теорії і методики музичного виховання», і рекомендовано для використання у практиці педагогічних закладів освіти. Зокрема, використовувались матеріали, що висвітлюють теоретичні аспекти технології трансмедіа, концепції нових медіа, кросс-медіа, теорії конвергентності, методологічні підходи щодо їх використання в сучасній мистецькій педагогіці.

Дисертанткою запропоновано спецкурс «Технологія трансмедіа у мистецькій освіті Нової української школи», що дозволить майбутнім музикантам-педагогам, зокрема в галузі початкової освіти, зануритися в теорію трансмедіа та опанувати практичні форми і методи створення освітніх ресурсів на основі трансмедійної технології. Майбутні фахівці залучалися до застосування пропонувананих авторкою трансмедійних освітніх ресурсів та створення власних навчальних засобів на основі технології трансмедіа. Проведення діагностичних зрізів, опитування здобувачів вищої освіти засвідчили значний інтерес до трансмедійної технології, підвищення мотивації до вивчення фахових дисциплін, а також довели ефективність визначених В.В. Ореховою педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Результати впровадження матеріалів дисертаційного дослідження В.В. Орехової схвалено на засіданні кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.).

Проректорка з науково-педагогічної роботи

Завідувач кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Т.В.Марусик

В.А.Лісовий

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА

вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002, факс (0542) 22-15-17, тел. (0542) 68-59-02
 E-mail: rector@sspu.edu.ua Код ЄДРПОУ 02125510

20.07.2020 № 2088 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Орехової Валентини Володимирівни на тему
«Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів
музичного мистецтва початкової школи», поданого на здобуття наукового
 ступеня доктора філософії
 (спеціальність 013 Початкова освіта, галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка)

Упродовж 2019-2020 н.р. у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка здійснювалася апробація та впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії В. В. Орехової на тему «Формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи».

Положення та висновки дослідження апробовано в освітньому процесі кафедри дошкільної і початкової освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології в курсі «Музичне мистецтво з методикою навчання», зокрема використовувались матеріали, що висвітлюють теоретичні аспекти технології трансмедіа, концепції нових медіа, кросс-медіа, теорії конвергентності, методологічні підходи щодо їх використання в сучасній мистецькій освіті. Розроблені дисертанткою трансмедійні проекти як інноваційні освітні ресурси були проаналізовані викладачами кафедри інформатики з точки зору відповідності вимогам, що висувуються до електронних навчальних засобів, і рекомендовані до використання в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти, зокрема у підготовці вчителів музичного мистецтва початкової ланки освіти. Проведення діагностичних зрізів, опитування здобувачів вищої освіти засвідчило значний інтерес здобувачів вищої освіти до трансмедійної технології, підвищення мотивації до вивчення фахових дисциплін, а також довели ефективність визначених В. В. Ореховою педагогічних умов формування трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва початкової школи.

Висновки обговорені і рекомендовані до впровадження кафедрою інформатики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (протокол №11 від 23.06.2020 р.).

В.о. ректора

Зав.каф.інформатики

проф. Пшенична Л.В.

проф. Семеніхіна О.В.